

V današnji številki Priloge objavljamo zapis z našega zadnjega srečanja v gostih: besedo imajo prebivalci Pišce in okoliških krajev. Reportaža nosi naslov: **KJER JE BIL KONEC SVETA**. Govori pa o težavah, s katerimi se sprijemajo krajanji, ki pa niso pozabili povedati tudi uspehov, ki so jih dosegli.
Med samorastniki - zapisi o njih se počasi iztekajo - je danes na vrsti Drago Košir, doma iz Jelovca pri Sodražici, pokramljalji smo z Dolenjcem dr. Metod Mikužem. Druga stran je namenjena zanimivostim, na strani Priloge je spet "Gosje pejo", mimo tega pa nekaj humoresk.

SPOMIN NA KATJO ŽIVI - Na osnovni šoli "Katja Rupena" je bila minuli četrtek slovesnost v spomin revolucionarke Katje Rupene, po kateri ima šola ime. Med drugimi so se je udeležili tudi Katjini sestri Mara in Ana, Bogdan Osolnik, dr. Jože Vilfan, Vojko Nemeč, Olga Vipotnik, Fani Košir in Maruša Kresc. Člani pevskega zbora osnovne šole Tomaž pri Ormožu so prinesli šopek zvončkov s trate, na kateri je padla Katja Rupena. (Foto: S. Mikulan)

Končati Titovo šolo bratstva

V kasarni "Bela krajina" v Črnomlju so imeli v soboto ustanovno konferenco osnovne organizacije ZSMJ - Sprejeli 309 novih članov

V dvorani, kjer so bili pred 31 leti postavljeni prvi temelji narodne oblasti v Sloveniji, so imeli vojaki, ki služijo kadrovski rok v Črnomlju, prejšnjo soboto med prvimi v armadi ustanovno konferenco osnovne organizacije Zveze socialistične mladine Jugoslavije.

Sprejem mladih vojakov in program so pripravili skupaj občinska konferenca ZSMS Črnomelj in voja-

ki iz kasarne "Bela krajina", na sprejemu pa so bili tudi Azem Vlasi, predsednik Zvezne konference ZSM Jugoslavije, Ljubo Jasnčič, predsednik RK ZSM Slovenije, general Milan Daljevič, polkovnik Rade Petrovič, sekretar medobčinskega sveta ZKS Lofže Šterk in predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vojnih oblasti iz Novega mesta, Črnomlja in Metlike.

Takoj po sprejemu 309 mladincev v organizacijo so na oder prihajali nekateri novospregjeti člani. Spregovorili so tudi gostje. General Daljevič je poudaril: "Vsaka kasarna, vsaka enota je naša država v malem. Zato moramo vsi krepiti bratstvo med vojaki, med meščani."

Azem Vlasi je dejal: "Nekoč smo imeli heroje vojne, sedaj moramo imeti heroje dela. Ne smemo zamarniti idejnopoličnega dela. Pri nas ne potrebujemo mladih, ki bi samo veliko znali, pač pa take, ki bodo znanje pri graditvi naše samoupravne socialistične družbe tudi hoteli uporabiti, ga nesebično prenašati naprej. Pri tem ima tudi naša armada velikansko vlogo. Na kratko: uspešno moramo končati "Titovo šolo" bratstva in enotnosti..."

JANEZ PEZELJ

V ospredju od leve: Marjan Pavlin, general Daljevič, Azem Vlasi in Ljubo Jasnčič. (Foto: Pezelj)

MARJAN PAVLIN PREDESEDNIK MS ZSMS

Člani medobčinskega sveta Zveze socialistične mladine Novo mesto so na 3. seji sveta za predsednika medobčinskega sveta ZSMS Novo mesto izvolili dosedanjega predsednika OK ZSMS Novo mesto Marjana Pavlina. Funkcijo bo Pavlin opravljal profesionalno, še naprej pa bo vodil delo mladine novomeške občine.

DELAVCI KOMUNISTI O INFORMIRANJU

Za večeraj je sekretar občinske konference ZK v Brežicah, Miha Haler, sklical prvo sejo novoizvoljenega aktivista komunistov neposrednih proizvajalcev. Na dnevnem redu je bilo med drugim tudi obveščanje delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela.

Katrcer spet v prodaji

Zvezni tržni inšpektor je ugotovil gospodarske prekrške v Cimosu, TAS in IMV Novo mesto

Potem ko skoraj mesec dni po novomeških ulicah ni bilo videti nobenega avtomobila iz novomeške IMV s preizkusnimi registrskimi številkami, so katrcer in dvanajstice - R-4 in R-12 - zdaj spet na prodaj. Kot smo izvedeli pri Jožici Gogič, ki vodi prodajalno v Novem mestu, dobavljajo zdaj avtomobile kupcem po vrstnem redu vplačil.

bliskimi izvršnimi sveti, po katerih se januarja cene nikjer niso smele dvigniti!

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

Take so, kot je bilo mogoče ugotoviti, posledice posega zveznega tržnega inšpektorja, ki je ugotovil prekrške v tovarnah, ki sestavljajo avtomobile pri nas. To so: sarajevski TAS, novomeška IMV in koprski Cimos. Pri Cimosu, so ugotovili, so na nedovoljen način zalužili več kot 465 tisoč dinarjev, kar so povečali cene avtomobilov, češar ne bi smeli storiti, medtem ko so v Novem mestu in Sarajevu ustajali prodajo, ker so čakali na nove, kajpak višje cene.

Po podatkih zveznega tržnega inšpektorja in zveznega sekretariata za tržišče in cene so v Novem mestu dvanajstic pa 8. februarja, na zalogi pa so imeli 769 vozil.
Razumljivo je, da imajo v Novem mestu zaradi valutnih sprememb in tržne zastoje prodaje na evropskem sodbi inšpektorja tako prenehanje prodaje na domačem trgu ni dovoljeno. Na podlagi zakona o družbeni z-blagom in zakona o prometu kontrolni cen se bodo morale te tri tovarne zagovarjati zaradi gospodarskega prestopka. Res pa je, da imajo proizvajalci avtomobilov vloženo zahtevo za višje cene, razen tega pa so jim že odobrili nekatere druge prometne davke. Hkrati pa je jasno, da je tudi zanje veljal dogovor, sklenjen med zveznim in repu-

Izhod: enakopravno dogovarjanje

Dolenjski politični aktiv kritično ocenil medobčinsko sodelovanje

Politični aktiv dolenjske regije je v torek, 4. marca, menil, da je pogoj za enoten nastop regije urejeno medobčinsko

sodelovanje. Do zdaj se je to sodelovanje razraslo na več kot 40 oblik skupnih interesov, lahko pa bi bilo še boljše, če bi bilo prizadevanje še enotnejše, enakopravnejše in doslednejše.

Nadaljnje razraščanje povezovalnega življenja in dela v regiji je oviralo nesamoupravno obnašanje (n. pr. pri integracijah), nezaupanje, pomanjkanje zavesti o nujnosti sodelovanja, neodločnost pri posameznih akcijah in še prenekateri podobna hiba. To je treba odpraviti, kar pa bo možno storiti le

tedaj, če bodo odgovorno delovali vsi, ki so organizirani na ravni regije - od medobčinskih svetov političnih organizacij do medobčinske skupščine dolenjskih občin.

Po mnenju političnega aktiva mora biti kakršnokoli sodelovanje v regiji ali med regijami zasnovano na enakopravnem dogovarjanju in spoštovanju stališč vseh sodelujočih. To je nujno poudariti tudi zategadelj, da bi se izognili podregijskim ali regijskim lokalizmom in drugim nezdravim pojavom.

RIA BAČER

Nad 50 vasi brez vode

Posledice dvomesečne suše v Beli krajini, Suhi krajini in pod Gorjanci - Dozov s cisternami

Letošnja mila in suha zima dela velike preglavice prebivalcem vasi pod Gorjanci in v Beli krajini, ki nimajo vodovodov. V veliki večini že skoraj dva meseca nimajo vode, presahnili so tudi najbolj globoki vodnjaki in kapnice.

Gradišče, Pristava, Konc, Vinja vas. Brez vode je tudi vrsta vasi v Suhi krajini in trebanjski občini, o čemer pišemo še na trebanjski strani.

Krajanji več kot petdesetih vasi so popolnoma odvisni od dovažanja vode iz Novega mesta, vendar zavod za požarno varnost, kljub temu da je kupil novo cisterno, ne more vsem ustreči. Velika ovira pri preskrbi z vodo so tudi slabe ceste; v nekatere vasi tovornjak z dragoceno vodo enostavno ne more. V Velikem Cerovcu so nam povedali, da vozijo vodo iz potoka Težka voda z vozovi.

Praktično so brez vode mimo Velikega Cerovca, ki smo ga že omenili, vasi in zaselki: Dolž, Lemberk, Podgrad, Krka, Velike Brusnice, Koroska vas, Laze, del Regerče vasi in Prečne, Pristava, Suhor, Jablan, del Otočca, Vrdun, Podturn, Popov vrh, Jurna vas, Globočice, Draganje selo, Sela pri Ratežu, Zajčji vrh, Konec, Češnjice, Družinska vas, Daljni vrh, Uršna sela, Veliki Orehek, del Bučne vasi, Češča vas, Zdinja vas, Birčna vas, Kal, Smolnja vas, del Irče vasi, Soteska, Groblje, Muhaber, Dolnje Kamenice, Sevnjo, del Rateža in Srebrnič, Jugorje, Veliki Podljuben, del Mirne peči, Potočna vas, Hrušica, Dolnje

POSNETEK IZ ZRAKA. Sneg je po vseh znanih dolenjskih smučiščih do nedelje že pobralo. Le novomeški smučarji so ga še nekaj ujeli na osovini strani Gorjancev pod Gospičično (na sliki) in izvedli sindikalno pšenstvo. (Foto: M. Moškon)

Do kod prišli?

Ob letošnjem 8. marcu

Menda smo vsi že prišli do spoznanja, da proslavljanje 8. marca, enega samega dne, v katerem je žena postavljena na piedestal, nima nobenega smisla, če jo že drugi dan pahnemo tja, kjer je sicer njeno vsakdanje mesto.

Kot mednarodni dan žena ima 8. marec še vedno aktualno vsebino, ob proslavljanju tega dne pa se moramo zavzemati, da bo ta dan vsebinsko bogat. Naj si letošnji 8. marec zastavi vprašanje, zakaj smo med 60 odstotki žensk med kmečkimi proizvajalci le 10 odstotkom teh zaupali izvolitev in zakaj ženska še vedno ni dovolj prodrta v vodstva krajevskih skupnosti. Ne samo njen, splošno družben problem je pospešeno reševanje otroškega varstva in družbene prehrane, kar so v svojih stališčih poudarili tudi lanski kongresi ZK in Zveze sindikatov. Prav gotovo bi se ženske postavile za svoje pravice, ki jim jih dajejo nova ustava in razne resolucije, toda v boj morajo stopati družbeno in politično osveščena delegatka. Smo ji mar omogočili izpolnjevanje v tej smeri? Ali smo si na jasnem, da žene tudi odklanjajo funkcije, predvsem zato, ker kratkoročno ne zmorejo tolikih obremenitev?

Z zakonom o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu si je 1. januarja letos žena pridobila pravico do podaljšanega porodniškega dopusta, lani maja sprejeta resolucija o načrtovanju družine pa nas obvezuje, da bomo zagotavljali srečno otrostvo naših otrok in srečno starševstvo ob pospešeni gradnji stanovanj, v celodnevni šoli, v urejenih stanovanjskih soseskah itd. Paziti pa moramo, da se ne bi prihiteli ob sicer lepih zakonih in optimistično zastavljenih dokumentih diskriminacijski ukrepi, ki ženski ne bi zagotavljali enakih možnosti pri vstopu na delo, pri izobraževanju ob delu, pri napredovanju v službi ali pri zahtevi po enakem plačilu za enako delo. To pretresajmo vsak v svoji sredini, pa bomo videli, kje v resnici smo.

VREME

V prvi polovici tedna so Slovenijo zajele pooblačitve, padavine pa tudi Primorsko in osrednjo Slovenijo. Do konca tedne se bo še zadrževalo nestalno vreme z občasnimi manjšimi padavinami. Okoli nedelje se bo vreme spet izboljšalo.

SNEG ZA NA OGLED. Kočevski otroci so se v drugi polovici februarja vsaj nekaj dni lahko sankali kar v središču mesta. Snega je bilo sicer bolj malo, vendar je mrzlo vreme poskrbelo, da se ni hitro stalil. (Foto: Primc)

Veliki Orehek pri Stopičah: vodnjak brez vode

tedenski mozaik

Mednarodno leto žena se je dobro začelo, je dejala Džihan Sadat, soproga egiptovskega predsednika, ko je zvedela, da je prevzela vodstvo britanske konzervativne stranke Margaret Thatcher. Džihan Sadat je vrata pobornica prizadevanj za uveljavljanje žensk v sodobni družbi in to dokazuje malone vsak dan. Pred dnevi je bila na obisku v Zvezni republici Nemčiji, kamor jo je povabila Mildred Scheel, soproga zahodnonemškega predsednika. Džihan Sadat je (pri enainštiridesetih, mimogrede rečeno, je še vedno mladostno lepa) začela boj za uveljavljanje ženskih pravic v tradicionalno konservativnem arabskem svetu že na prvem uradnem sprejemu, ki ga je priredil njen soprog v vlogi egiptovskega predsednika. Prišla je nanreč na sprejem ob njegovi strani, kar se poprej ni nikoli zgodilo v kaki arabski državi. Kasneje se je še posebej izkazala po zadnji arabsko-izraelski vojni, ko je nenehno obiskovala ranjene vojake v bolnišnicah. Zelo je aktivna tudi na drugih področjih. „Pogosto se s soprogram vidva šele pri večerji“, je dejala te dni, „ko prideva vsak s svojega sestanka. Predsednikova soproga, ki govori tekoče angleško in francosko, se je pred dvema letoma vpisala tudi na univerzo, ker hoče dokončati v mladih letih začeti študij. Rada plava, igra tenis in se spreha. Sadatovi imajo štiri otroke (Lubna, 20, Noha, 17, Jihan, 13 in Gamal, 8 – ki je imenovan po pokojnem predsedniku Naserju) in živijo v Kairu, poleti pa v Aleksandriji. Džihan Sadat je povedala novinarjem, da ji je zadnji soprogram dejal tole: „Žene se tako ženete v tem letu, ki vam je posvečeno, da bomo morali tudi moške imeti svoje leto.“ Na to mu je soproga dejala: „Ne pozabi, da ste jih imeli že nekaj tisoč!“... milo za drago...

In ko smo že pri ženski „problematiki“ se podatke iz Portugalske. Portugalski pravosodni minister in predstavnik Vatikana sta podpisala dodatek k leta 1940 sklenjenemu sporazumu o cerkvenih pravicah in dolžnostih. In kaj je v tem dodatku novega? Tole: po 35 letih se bodo na Portugalskem lahko znova ločevali, doslej tam razvez namreč ni bilo...

Preveč - in hkrati premalo

Nenadoma: premalo mlade pitane živine - Preveč prašičev - Prava zmešnjava z domačo koruzo

Čudne stvari se godijo v našem kmetijstvu. Če se tako ugibaš, težko uganeš, kaj bo prišlo v prihodnjih mesecih. Podobno je vremeniku, ki pogosto noče biti takšno, kot ga napovedo vremenoslovci po preizkušeni in strokovnih opazovanjih.

Zakaj tako črno gledanje na kmetijstvo? Pred nekaj meseci živinorejci niso mogli prodati vseh dopitanih mladih goved, v februarju pa so se začele iz Vojvodine širiti vesti, da nekatere večje klavnice ne dobijo dovolj mlade pitane živine na svojem območju. Iščejo jo drugod, kjer je lani niso odkupovale. To niso prazne govornice. Povedali so na velikem poslovnem združenju kmetijstva in živilske industrije, v katerem so povezane delovne orgnauzacije iz Vojvodine, Srbije in Hrvaške. Mladih pitanih goved je torej premalo že zdaj. Koliko jih bo primanjkovalo še poleti, ko bodo turisti pojedli več mesa ali se bo morda bolj odpril izvoz?

Na tem poslovnem združenju so hkrati povedali, da je ponudba pitanih prašičev močno presešla zmogljivost klavnice. Da pri odkupu ne bi nastal zastoj kot lani pri govedih, so zveznim materialnim rezervam predlagali, naj odkupijo za svojo zalogo 100.000 prašičev. Tako je zdaj. Nihče pa ne ve, kako bo čez nekaj tednov ali mesecev.

Odkupne cene, določene po stroških reje, se vedno visijo v zraku. Obljubljeno je bilo, da jih bodo določili do konca marca. Pri sedanjih preskrbi s koruzo pa je to zelo težko. Ali ni čudno, da je pri nas lahko koruze premalo in hkrati preveč? Za-

radi pomanjkanja in previsoke cene je živinorejcem bil dovoljen uvoz. Pridelovalci koruze pa zahtevajo, naj bi jim dovolili izvoz, češ da je ne morejo prodati. A dokler koruza ne bo imela ustrežnejše in stabilnejše cene, je težko določiti zajamčene cene živine.

Prava zmešnjava je v tem kmetijstvu. A kdo jo povzroča? Po dejstvih sodeč kmetovalci. Na svetovnem trgu se je koruza močno pocenila, pri nas pa se še vedno draži, čeprav na blagovni borzi v Novem Sadu ugotavljajo, da je premalo kupcev. Za 1 kg je treba plačati že precej več kot 3 din. V Avstriji, kjer vzdržujejo precej trdne cene, je na blagovni borzi po 2,60 din. Tuji trgovci pa jo ponujajo po 2,30 din za kilogram. Ali bi se pri taki ceni našim pridelovalcem splačalo izvažati koruzo? Ali menijo, da bo na svetovnem trgu cena spet močno porasla? Če mislijo tako, se gotovo motijo, kajti tudi drugod živinorejci ne morejo pitati živine s predrago koruzo in se je poraba zmanjšala. Sprjazniti bi se morali z resnico: sedanja cena koruze pri nas je previsoka, ne le za rejo živine, ampak tudi v primerjavi s pšenico in drugimi poljščinami.

Zmešnjavo povzročajo predvsem kmetovalci. Kdo naj jim

SINGAPUR - Osvobodilne sile v Kambodži utrjujejo obroč okoli glavnega mesta Phnom Penh, kontrolirajo pa tudi vse cestne in vodne poti do prestolnice. Življenje v glavnem mestu je pod trenutkom, ko se začena konec. Da je Phnom Penh res „mesto beguncev, vojnih spekulativnih dobičkarjev ter sestradanih otrok“, prča tudi slika, ki kaže kamboške otroke, kako v vrsti čakajo riževo juho, kajti prehrana v begunskih taboriščih je strogo racionirana. Tuje agencije poročajo, umrljivost otrok za lakoto že precej velika, pri čemer pa lakota ne prizanaša tudi starejšim prebivalcem. Ameriška pomoč obleganemu mestu in osvojenemu režimu je samo še drug primerjavi s potrebami. - (Telefoto: UPI)

- Domov me pelji, hik, da bom spet lahko tri hišne vogale podpirala!

tedenski zunanjepolitični pregled

Koroški Slovenci so po nedeljskih volitvah v celovski deželni zbor bogatejši za spoznanje, da se bodo morali tudi v prihodnje po svoje bojevati za pravice, ki so jim zagotovljene v državni pogodbi, na njihovo izpolnitev pa čakajo že desetletja. Kakšna moč se skriva v pravičnih zahtevah naših rojakov za Karavankami prča že bežen pogled na predvolilno kampanjo na Koroškem. Vodilna socialistična stranka se je morala spogledovati z desničarji in zaigrati celo na šovinistične strune, da bi si zagotovila vodilno mesto na Koroškem tudi v prihodnje. Vse jim je prišlo prav, samo da bi pridobili nemški del prebivalstva v deželi na svojo stran. Državo, ki se ponša z demokratično ureditvijo in ki slovesno izjavlja, da hoče imeti dobre soseske odnose z državami, s katerimi mejijo, je morala Jugoslavijo z uradnimi protesti opozarjati, da se na njenem ozemlju dogajajo stvari, ki razveljavljajo še tako slovesne izjave o demokratičnosti. Če se spomnimo samo provokacije ustašev v Celovcu, saj so si z vednostjo oblasti dovoljevali odkrite napade na Jugoslavijo, pa jih nihče ni zaradi tega poklical na odgovornost!

V tem desničarskem morju koroški Slovenci ne bodo utonili, dokazali so, da znajo strniti svoje vrste in postavljati še odločnejše zahteve za enakopravno življenje z nemško manjšino. Lahko bi rekli, da je v nedeljni padla tudi politična trdnjava voditelja zahodnonemških socialistov Willyja Brandta, kajti socialisti demokrati so na nedeljskih volitvah v Zahodnem Berlinu izgubili dolgoletno večino v mestnem senatu. Opozicijska krščansko-demokratska unija, katerega šefa so neposredno pred volitvami ugrabili teroristi gibanja „2. junij“, je zdaj najmočnejša stranka v mestnem

senatu, kar je bil tudi njen Vendar, socialdemokrati bodo koalicijski z liberalci, tako kot v Bonnu, ostali na oblasti tudi v Zahodnem Berlinu. Do njih volitev pa bodo že presodili, kje so storili napake. Vse prevračati na svetovnem krogu in inflaciji, je verjetno prelahek izgovor. Dogodki v zvezi s Ciprusom prinašajo vedno nova presenečenja, poleg tega pa pogrešamo ta del sveta v vedno globokejši zasrbljenosti. Potem ko je zadnji čas vse bolj utiralo pričanje, da je treba na krize iskati s pogajanjem obema narodnima skupnostima na otoku, pa čeprav pod pritiskom vitezov, se nikakor ne bi ustalili tudi položaj v državnih državah očiščeni in šin - v Turčiji in Grčiji.

Na azijskem jugovzhodu priče dramatični dogodek pri Kambodži. Medtem ko osvojitveni dilne sile zategujejo obroč okoli glavnega mesta, ima življenje v Pnom Penhu že vse značilnosti trenutka, ko se bliža konca. Pnom Penh je v zbirališče beguncev, dobičkarjev in spekulativnih sestradanih otrok. K temu se mora dodati še res sverholnih izjavo šefa režima generala Lon Nola, da je pripravljen oditi, če je res samo on se osvoboditi, da državljanske vojne v Kambodži ne more biti končana. Vsaka sprememba v njegovem režimu bi bila dobrodošla, s katero opazovalci, če bi le mogli, niso pristali. Za zdaj kaže, da jim je Lon Nol potreben, da ne bi bilo toliko prizadevanj teganja velikanskih sredstev v pošiljanje pomoči z letalske Konec se bliža, o tem ni dvoma, očitno pa je, da Američani ne dovolijo nikomur, da ga napovedal prej, kot pa bi bil volji njim samim. Kako je v s kamboški ljudstvom, je med strateške in politične račune.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Osrednji politični dogodek prejšnjega tedna dni je bila seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, na kateri so pod predsedstvom tovariša Tita - obravnavali tudi vprašanja glede nadaljnje idejnopolitične ter organizacijske kadrovske krepitve ZK in, slednjič, izvolili tudi nove člane predsedstva CK ZKJ.

Na seji centralnega komiteja je spregovoril tudi predsednik Tito - ki je predvsem ozoril na nujen boj proti vsem tistim, ki s svojim delovanjem nasprotujejo naši začetni smeri razvoja, ki s svojim idejnimi in tudi politično obarvanim delovanjem skušajo očitno metati polena pod noge našim družbenim prizadevanjem na čelu z avantgardo delavskega razreda, Zvezo komunistov Jugoslavije.

Na seji CK ZKJ je bila izražena posebna pozornost okrepitvi Socialistične zveze kot fronti vseh naših naprednih družbenih sil. Rečeno je bilo, da ZK - čeprav vseskozi kot avantgarda na čelu delavskega razreda - ne more vsega izvesti sama, pa to tudi ni njena vloga in namen v naši socialistični samoupravni družbi. Socialistična zveza je tisti kohezivni faktor, tista naša najbolj množična politična organizacija, ki združuje vse napredne družbene strukture, in v njej mora biti jedro našega boja za nadaljnje družbene preobrazbe, jedro naših akcij v tej smeri.

Sekretar v izvršnem komiteju predsedstva CK ZKJ Jure Bilič, ki je imel na tokratni seji CK ZKJ uvodni referat, je posebej poudaril, da nam je sedaj - tako kot svojčas - še kako potrebna močna ter enotna Zveza komunistov Jugoslavije, ki bo vodila boj za razreševanje družbenih nasprotij, za dosledno izpolnjevanje sedanjega programa naše revolucije, za trdnost naše večnarodne skupnosti ter za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja. Ob tem je posebej poudaril tudi to, kako nujna je idejna usposob-

ljenost članstva ZK za takšno nalogo - usposobljenost, ki jo bo treba uresničiti prek začrtanega programa, sprejetega že v dosedanjih partijskih dokumentih.

Med sklepi, ki so jih sprejeli na tokratni seji CK ZKJ, je poudarjeno tudi to, da je treba sistematično pripravljati ljudi za sprejem v ZK ter omogočiti sprejem čim več delavcev in kmetov, kakor tudi intelektualcem in mladine v skladu s potrjenimi kriteriji.

Prejšnji teden - v petek - je bil na republiški konferenci SZDL Slovenije tudi sprejet statut te naše najbolj množične družbenopolitične organizacije, ki dobiva sedaj še poseben pomen v tokovih naših družbenopolitičnih prizadevanj. Statut SZDL Slovenije je prvi, novim ustavnim določilom prirejeni republiški statut SZDL v Jugoslaviji. Kakor je izjavil predsednik RK SZDL Mitja Ribičič, so nosilci organiziranja SZDL delovni ljudje - samoupravljavci, ki zavestno sprejemajo socialistično samoupravljanje ter so se zanj pripravljali zavzemanj se z vsemi močmi. Novi statut SZDL Slovenije je vsebinsko potrdila tudi obširna dosedanja javna razprava o vsebinskih vprašanjih delovanja te naše družbenopolitične organizacije.

Republiški izvršni svet je na svoji zadnji seji (prejšnji terek) posvetil največ pozornosti programu izvajanja dogovora o politiki cen za letošnje leto - pri čemer je bilo poudarjeno (kot je tudi že dogovorjeno), da letošnja rast cen po stopnji ne bi nikakor smela preseči lanskoletno. Rečeno je bilo tudi, naj bi bila v celoti letošnja rast življenjskih stroškov za kakšnih 5 % nižja kot lanskoletna. Tu bo treba storiti veliko naporov - pri čemer je jasno opredeljena odgovornost družbenopolitičnih skupnosti, ki se bodo morale glede cen dogovarjati ter se teh dogovorov tudi točno držati, sicer ne bo uspeha. Izvršni svet je tokrat sprejel tudi dva ukrepa, posebej pomembna za kmetijstvo. Sprejel je zakonski osnutek o nadomestilu dela obresti za investicije v zasebnem kmetijstvu (s čimer naj bi spodbudili bančna vlaganja, še posebej v obmejnih in hribovitih kmetijskih predelih), razen tega pa je IS sprejel tudi odlok o podaljšanju lanskoletnih premij za kравje mleko še za ves čas letošnjega leta. Na zasedanju republiške skupščine prejšnji teden - v sredo - je bila sprejeta zakonska sprememba glede financiranja samoupravnih interesnih skupnosti (ki je doslej veljalo samo za prve letošnje tri mesece, sedaj pa se stari sistem financiranja ter zajemanja prispevkov za SIS podaljšuje še za en mesec) in s tem je bila zakonsko zagotovljena časovna premostitev znane zagate, v katero je zaradi časovne stiske zašlo družbeno dogovarjanje v zvezi s skupno porabo za leto. Pomebno vprašanje družbenega dogovora glede letošnje skupne porabe mora biti razrešeno do konca marca - in sedanja akcija, ki še teče, je po vsem dosedanjem dogovarjanju ter ocenjevanju potreb in možnosti sedaj vendarle dobila že čisto konkretno uresničljiv umik. Republiška skupščina je z odlokom, ko je pooblastila IS za podpis ustreznega družbenega dogovora, naredila še en korak v smeri razvoja našega kmetijstva. Dogovor je, naj bi zagotovili vsa potrebna denarna sredstva za delovanje ter ustrezno razširitev kmetijske pospeševalne službe. Ta sredstva bodo po sedanjem dogovoru zagotovljena do leta 1980., se pravi dotlej, ko se konča prva faza izvajanja dogovorjenega dolgoročnega razvojnega programa za kmetijstvo v Sloveniji.

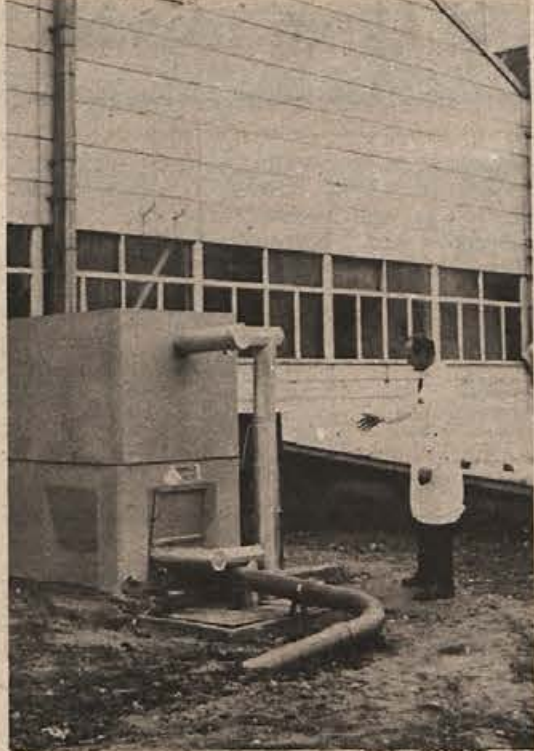
OKREPITEV SOCIALISTIČNE ZVEZE

Vodna skupnost Dolenjske je pripeljala na polje za tovarno IMV v Breznicah težke stroje za izkop odvodnega kanala za novi predelovalni obrat Slovina v Brezini. Kanal bo dolg 1750 metrov. Investitor je Slovina in bo odšel zanj 2 milijona dinarjev. (Foto: J. Teppev)

V soboto so v Krškem slavnostno odprli novo blagovnico. Trgovsko podjetje Preskrba prodaja v zgornji etaži tekstilne izdelke in obutev, v spodnji pa živila, tehnične izdelke in šolske potrebščine. Nova prodajalna — nameravajo jo še razširiti — je velika pridobitev za kraj. (Foto: M. Vesel)

Veliko denarja je stala čistilna naprava, ki si jo je omislil kolektiv ISKRE v Semicu in s pomočjo katere segreto vodo iz proizvodnje ohlajajo in jo spet uporabljajo. Ker je poprev vodo sprosti odtekalna v kanale, so vasi okrog tovarne ostajale brez vode. (Foto: R. Bačer)

Na kraju predstave Jurčičevega Domna v izvedbi boštanjskih amaterjev minulo nedeljo je predsednik občinske Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Tone Zgonec (prvi z leve) s šopkom izkazal priznanje dolgoletni režiserki in kulturni delavki Minki Galetovi. (Foto: Železnik)

VARCUJMO Z ELEKTRIKO!

Slovenske termoelektrarne delajo z vso zmogljivostjo, da bi pokrile zmanjšano proizvodnjo električnega toka hidroelektrarn, ki zaradi pomanjkanja vode dajejo za 30 odstotkov manj elektrike. To se ob že tako kritičnem položaju električne energije v Sloveniji še kako pozna. Če sedaj nam primanjkuje milijon kilovatnih ur na dan. Potrošniki morajo to stanje vzeti z veliko mero resnosti in varčevati z električno energijo. Če poziv za varčevanje ne bodo upoštevali, bodo morali zmanjšati porabo za 4 odstotke, kar pomeni precejšnjo redukcijo. Če pa bodo potrošniki električnega toka res varčevali, potem redukcij ne bo, seveda le v primeru, če ne bo izpadel kak večji proizvodni objekt.

Cene udarjajo (tudi že) po zdravju

Nenehne podražitve pri nas nikomur ne prizanašajo. Premišljeno in realno načrtovati je postalo težavno. Malokatera pogodba, dogovor, sporazum se obvelja v nespremenjeni obliki. Aneksi, kot pravimo učeno dodatkom (priključkom), so se že tako razpasli, da brez njih ne moremo več.

posteljah pa je ležalo kar 308 bolnikov manj kot leto dni prej. Število oskrbnih dni se je nekoliko povečalo le na štirih oddelkih, medtem ko se je na drugih sedmih zmanjšalo. Izraba postelj (ležišč) se je zavožio tega zmanjšala za nekaj desetnih odstotka.

sch Suhe krajine, Bele krajine, obrobja večjih gozdov, više ležečih kmetij. Kmetje jadikujejo, lovci obljubljajo in sem ter tja pokažejo dobro voljo, teča „vojna“ med njimi in kmeti pa ostaja.

dinarjev pokrili iz tako imenovanega anonimnega kapitala, razliko pa bodo doplačali iz sredstev sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij.

„Komaj sem naposled tudi sam prišel na vrsto...“

Po sporočilu iz bolnišnice je bilo lani doseženih le 197.827 oskrbnih dni za zavarovane osebe ali za 0,19 odstotka manj, kot so predvideli z načrtom. V nasprotju s tem pa je bolnišnica načrt specialističnih storitev celo presežala, in sicer za 11,07 odstotka. Vse to pa pomeni, da v okviru razpoložljivega denarja ustanova s stroški ni pretiravala, zato tudi ni povzročila nikakršnega primanjkljaja. Seveda bo podrobnejša analiza možna, ko bodo na decimalne natančno znani vsi dohodki in stroški.

Novi zakon o lovstvu, ki ga pripravljajo, naj bi stvari postavil na prava mesta in pomagal vzpostavljati „biološko ravnotežje“ v prizadetih predelih. Zadruga zveza Slovenije v imenu kmetov zadržnikov vztraja, kot je bilo poudarjeno na nedavnem izrednem obnem zboru, da „morajo biti kmetje zaščiteni vsaj tako kot divjad“, kar pa je gotovo še premalo. Ustava pozna načelo, da je treba zagotoviti nadomestilo tistemu, ki dela v slabšem položaju, tak pa je kmet ob lovskih revirjih. Novi zakon naj bi tudi omilil zahteve, po katerih je bilo doslej treba zavarovati njihve pred divjadjo — ne da bi spraševali, koliko to kmetu stane — da je prizadeti sploh lahko upal na povračilo škode.

Tako so lanske težave rešene, kajpak pa ni mogoče upati, da bi bilo leto kaj bolje, zlasti še ker ni mogoče pričakovati, da bi federacija problem cen prenesla na republike. Predsedstvo gospodarske zbornice se je zato zavzelo, naj bi že zdaj poiskali primerno rešitve. Zbornica je zato predlagala, naj bi omenjeni štirje rudniki v enem mesecu pripravili svoje programe. Njihovo uresničenje bo podprla tudi zbornica. Slabo bi namreč bilo, če bi se tudi prihodnje leto na enak način lotili obravnavanja izgub starih premogovnikov — še zlasti zato, ker družba ve, da bodo spet kopali premog z izgubo.

Sejmišča

BREZICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 585 mlajših in 21 starejših prašičev. Prodali so 415 mlajših iztržili po 22 do 24 din za kilogram žive teže, za katere so prodajalec moral kupci odšteti po 14 dinov. NOVO MESTO — Komaj nekaj pripejali v ponedeljek na sejmu, je bila prodaja lastnikov: od 617 do 510 din za mlajše in od 520 do 750 din za več kot tri mesece stare prašiče. Gejci so prignali tudi 84 mlajših, prodali pa so 39 živali. 12,50 din za kilogram žive teže, krajše od 7,50 do 8,50, junci in telice pa od 11 do 12 din za kilogram žive teže.

Kmet kot divjad

Prizadeti kmetje kot da so se zbojali z usodo, prepričani, da je dose-danji lovski zakon za njih zato krivičen, ker so ga krojili „gospodje iz mest“ — lovci, kmeta pa niso pustili do besede. Tak vtis je ostal, ko je našemu „letečemu uredništvu“ Franc Novak, kmet iz Hinj, dejal, „da delamo samo za divjad“, kmet Franc Grm s Pleša, da je dobil za en ar uničenega krompirja 72 dinarjev; kmet Tone Novak, da je namesto 4.000 din dobil le 1.300 din odškodnine...

Včeraj rudarji, danes kovinarji. Nekateri so že spremenili svoj poklic.

Kmetijski nasveti

Prišel odločilni trenutek

Zdaj prihaja tisto obdobje za pšenico, ki je odločilno za njen pridelek. Zgodaj spomladi, nekako v prvi polovici marca, se začne posevek rasti, ga je treba prvič dognojiti z du-dognojevanja — v nasprotju z italijansko, hladnejše in običajno sneg, ni primerno.

Obupali so — opuščena čuvajnica pri Zvirčah v Suhi krajini. V takih kmetičih varujejo svoje njive pred divjimi prašiči.

Rešeni premog

Ob koncu lanskega leta so „nakopali“ štirje deficitni slovenski premogovniki 13 milijonov dinarjev primanjkljaja. Beseda je o Zgorju, Laškem, Senovem in Kočevju. Te premogovnike je imela družba namen je zapreti, vendar so zaradi energetske krize podaljšali njihovo obratovanje, čeprav je bilo vsprej jasno, da bodo poslovali z izgubo.

Novolesov gugalnik se srečuje na ameriškem tržišču z močnimi konkurenti.

Novolesov gugalnik se srečuje na ameriškem tržišču z močnimi konkurenti.

Naj le ponovimo: jeseni ob setvi ozimino pšenico s fosforom in kalijevimi gnojili, ki se topijo počasneje in zato ne gube nagle topnosti dodatki prav takrat, ko ga rastlina potrebuje. prvič ob začetku spomladanske rasti in drugič ob kolencen- Letos so zaradi zakasnele setve jeseni (dezevje!) posevki pšene potrebujejo slabotnejši, kot bi bili sicer. Da si bodo opomogli, pripravijo dušik, ki spodbuja rast in razrast. Kmetijski inštitut količine dušika; nekako do 50 kg čistega dušika na hektar, vendar je treba priporočila prilagoditi območju in stanju. Ker je gnojilo KAN iz Kutine prišlo, da je pri nas zdaj najbolj uporabljamo dušično gnojilo, ta drugače pomeni, da je pride v poštev tudi ustrežna količina dušika.

Pritožbe, ki morda za meščane iz zvenijo malenkostno, so že dolga leta problem številka ena v mnogih va-

— Oprostite, da niste morda zgrešili okenca? (Subotičke novine)

Vendar ob potrebno delovati tudi glede na druge dejavnike. Predvsem bo potrebno izpeljati akcijo za realnejše ovrednotenje paritete dolar — dinar in za regulacijo izvoznih premij.

Vse to pa zaenkrat ne rešuje osnovnega problema, ki ga morajo v Novolesu rešiti. Odločitev se vrči v krog: ali še naprej proizvajati v taki meri ali zmanjšati proizvodnjo. V prvem primeru bodo naraščale zaloge, z njimi pa bo rasel tudi kup novih problemov.

GREGORJEV SEJEM

V sredo, 12. marca, bo na Veseli gori pri Sentrupertu „Gregorjev sejem“ za govejo živino in konje. Obnem bo to tudi kramarski sejem za kmetijske pridelke, suho robo, sadna drevesca, trice, kovaške izdelke. Kupci in prodajalci se bodo lahko podprli in odčevali v prenovljenih prostorih gostilne turističnega društva v gradu.

vredno je zapisati...

Minula seja vseh zborov skupščine občine Novo mesto ni prvič niti zadnjič sprožila vprašanja, ali so številke o bliskovitem gospodarskem razvoju novomeške občine res tako trdne, klene in občudovanja vredne, da je njihov seštevok skupaj z velenjskim gospodarskim čudežem nekakšen „manekenski“ primer dobrega občinskega gospodarjenja.

Novomeško razpotje

Nihče ne dvomi o številkah. Slednje drže in jih ne bomo ponavljali, objavljali so jih časniki od Gevgelije do Triglava. Gre za nekaj drugega. Napočil je čas, ko moramo odkrito priznati, da je bila dosežena rast bliskovitega gospodarskega razvoja novomeške občine tudi zelo enostavna posledica hitrega zaposlovanja, bila je torej do neke mere nujna, če smo hoteli spremeniti socialno strukturo prebivalstva. In slednje smo hoteli, ker smo imeli za to vse možnosti.

Če bi zdaj šli z enakim tempom naprej, je takoj na voljo podatek, da potrebuje razvijajoča se novomeška industrija še 7500 delavcev. Ob tem pa se rodi vprašanje, ki ni niti najmanj preprosto. Ali razviti industrijo do take mere, da lahko sodobna tehnologija ceneje nadomesti 7500 parov delovnih rok, ali pa še naprej spreminjati, kot temu pravimo, socialno strukturo zaposlenih, torej zaposlovati?

Odgovor je navidez enostaven, saj vemo, da je današnja tehnologija mimo-grede sposobna izpolniti to zahtevo. Razen tega tehnologija ne potrebuje stanovanj, otroških vrtec, zdravstvenega varstva itd. Je torej cenejša in bolj učinkovita, kot bi bilo 7500 parov delovnih rok.

V tem grmu pa tudi tiči zajec novomeške dileme, ki se je vsi v nekakšni zadregi zavedamo. Z neizpodbitno vednostjo, da jo nekoč bomo morali rešiti. Kolikor prej — toliko bolje.

M. BAUER

ČESTITKA

Ob 25-letnici obstoja Dolenjskega lista čestitam in se zahvaljujem uredništvu, upravi in vsem sodelavcem za prijetno in koristno sprotno obveščanje o vsem, kar nas zanima, in o vsem, kar se okoli nas dogaja. Prepričan sem, da želijo enako Dolenjskemu listu vsi zvesti bralci iz Ortneške doline, pa čeprav tega nismo sprejeli na zboru bralcev Dolenjskega lista.
VLADIMIR PREZELJ

8. MAREC V PREČNI

Mladinski aktiv iz Prečne je za 8. marec pripravil prireditev, ki bo ob 15. uri v prosvetnem domu. Mladini so pripravili kulturni program in k sodelovanju povabili tudi učence iz osnovne šole Bršljina. Na prireditev vabijo vse okoliške prebivalke in želijo, da bi se med njimi vse žene in matere prijetno počutili.

»Višja sila« le za nekatere?

Hudo pomanjkanje snega celo v naših znanih zimovaliških turističnih delavcem v teh krajih beli glave, ker so domovi pač prazni. Stanje povzročajo tudi naslednje sitnosti, kot jih ima trebanjski smučarski klub.

ko bi popustili smučarjem, če bi v resnici bili v domu, smučali pa bi morali zaradi pomanjkanja snega pustiti na prijaznikih!
A. Z.

MLADINSKI SOLSKI RADIO

V tem šolskem letu smo mladinci na osnovni šoli »Miran Jarc« v Črnomlju zelo aktivni. Poleg številnih krožkov smo 24. februarja ustanovili tudi mladinski šolski radio, ki ima svoje oddaje vsak ponedeljek zjutraj. Radio nas obvešča o šolskih dogodkih in o drugih novicah. Uredništvo radija sestavljajo: Mateja Horvat, Mojca Tomc, Vesna Povše, Mojca Cemas, Andrej Čufer in Dušan Šašek. Naša naloga je, da seznanimo učence z zanimivostmi. Mateja Horvat in Mojca Tomc, 8.a

Kulturni praznik naših zdomcev
Proslava v Stuttgartu

Slovenska pisateljica Branka Jurca na obisku v krški šoli.

Pisateljica pri pionirjih

Branka Jurca je podelila bralne značke pionirjem osnovne šole »Jurij Dalmatin« v Krškem

Pionirski odred Karla Destovnika-Kajuha iz krške osnovne šole »Jurij Dalmatin« praznuje 21. februarja pionirski praznik. Letos so ob tej priložnosti podelili bralne značke. Na slovesnost so povabili mladinsko pisateljico Branko Jurca, ki se je vablu ljubezno odzvala.

Pet dni pred smučanjem je postalo jasno, da snega ne bo, zato so smučanje odpovedali. Tu pa se je zatez zapletlo. Šele 6. januarja so Trebanjci dobili od Viatorja pouk, češ: »Organizacija ne prevzame odgovornosti za škodo, ki bi nastala zaradi spremembe programa v zvezi z višjimi silami.« Kaže torej, kot da hočejo imeti v primeru, če naročnik odpove naročilo tri tedne pred rokom, 15 odst. plačila usluge, za odpoved dva tedna poprej 50 odst., pod tednom dni pa kar 80 odst. Toliko so zaračunali tudi trebanjskem klubu.

Pionirji so se zbrali v telovadnici in iz rok pisateljice prejeli 65 bralnih značk, od tega 40 zlatih, 56 srebrnih in 69 bronastih. Ob podelitvi so pionirji izvedli krajši kulturni program. Branka Jurca je obiskala tudi člane literarnega krožka na šoli. Mladim literatom je prebrala odlomek iz svoje nove knjige, potem pa se je pogovarjala z njimi o svojem delu, doživljanju in jim dala nekaj nasvetov, kako naj sudejo pero, da bo njihovo pisanje izvirno. Pionirje je razgovor močno pritegnil, še posebno pripovedovanje o vojnih časih, ko je pisateljica delovala kot partizanska kurirka.

Zadovoljni z obiskom so pionirji izrazili željo, da bi šola ob podobnih priložnostih obiskal še kateri od slovenskih mladinskih pisateljev.

B. MLAKAR
L. ZUPAN
OŠ Jurij Dalmatin, Krško

Nova stavba v kasarni

Vojaki v Novem mestu dobili novo pralnico, kopalnico, kemično čistilnico, brivnico

V vojašnici v Novem mestu je pred dnevi Rade Petrovič prerezal trak in tako simbolično predal enotam JLA v uporabo stavbo, v kateri je nova pralnica, kopalnica, kemična čistilnica, frizerski oddelk ter še nekaj drugih prostorov. Stavba je opremljena z najmodernejšimi napravami. Skupna vrednost vseh del znaša okoli 5 milijonov dinarjev.

Števeni predaji so prisostvovali tudi predstavniki ljubljanskega armadnega okrožja. Rade Petrovič je v kraškem govoru orisal pomembno vlogo objekta za izboljšanje življenjske ravni vojakov. Poudaril je skrb in pomoč komande ljubljanskega armadnega okrožja pri postavitvi in se zahvalil načrtovalcem in izvajalcem del. Predstavnik ljubljanskega armadnega okrožja Mirko Jerkič pa je med drugim dejal: »Veseli me, da se bo dvignila življenjska raven vojakov, prav tako pa me veseli, da bo delovno osobe, ki je do sedaj delalo v zelo težkih razmerah, imelo sedaj odlične možnosti za delo.«

Svečani predaji so prisostvovali tudi predstavniki ljubljanskega armadnega okrožja. Rade Petrovič je v kraškem govoru orisal pomembno vlogo objekta za izboljšanje življenjske ravni vojakov. Poudaril je skrb in

Rade Petrovič je prerezal trak in odprl potrebno stavbo v vojašnici Milana Majcna v Novem mestu.

V pokrajini Baden-Wuerttemberg v Zahodni Nemčiji smo Slovenci, ki smo v tujini, proslavili slovenski kulturni praznik. V Ruhr - Stuttgartu so se zbrali številni gostje, predstavniki generalnega konzulata FRG, predsednik jugoslovanskega informativnega centra, sodelavci ljubljanske banke, člani SKUD Triesta in mnogi drugi. Uvodni govor je imela Nunčičeva, ki je orisala osebnost in delo našega pisatelja Prešerna. Govor je zaključili z besedami: »Ljubimo svojo domovino, kakor jo je ljubil naš veliki pesnik, in vračamo se vsak v svojo domovino.«

MARIJA STERMECKI
Stuttgart

Kako do vode?

Podgorske vasi pesti suša - Bo vodovod?

Letos podgorske vasi spet zelo peče pomanjkanje vode. Veliki Cerovci ima vodnjak, večina celo dva, vendar so skoraj vsi prazni. Tudi v Podgorju, ki je bil še do nedavnega poln, je ostalo le malo vode. Vsako popoldne se okrog vodnjakov zbere po 20 ali še več ljudi z posodami. Vodo pa je treba vlačiti iz vodnjaka z vrbami, kar je črpalka pozvarjena in ga ni, ki bi jo popravil. Vaščani se s strahom sprašujejo, kaj bo, ko bo zmanjkalo vse vode. Mnogi si ljudje želijo na komunalo, da bi jim pripeljali vodo, pa so odgojnili, da imajo avto pokvarjen. Čudno se nam zdi, da se to zgodi vsako leto, kadar smo v suši. Tudi ob obilju v janskem poletju je bil namreč avto pokvarjen. Kaj naj kmet torej stori? Naj ne more vole (konj v vasi ni dovolj) in se po vodo na Težko vodo ali v Podgorje, kjer imajo vodovod? Tudi če bi to storil, bi jo pripeljal le za en dan. Ker več okoliških vasi večkrat prizadene pomanjkanje vode, mislim, da bi bilo najbolje, ko bi združili moči in si sami pomagali tako, da bi začeli graditi vodovod. To bi bila za nas edina trajna rešitev.

JOZICA UCMAN
Vel. Cerovec 8

ČESTITKA IN ZAHVALA

Uredništvu Dolenjskega lista iskreno čestitam ob 25. obletnici izhajanja »Dolenjskega«! Enake čestitke veljajo tudi odklikovanju, ki ste ga dobili ob jubileju. Želim, da bi Dolenjski list živel še mnogo mnogo let in da bi bil vsakokrat boljši.

IVAN BARBIČ,
Bregana

KONCERT ZA VOJAKE

Te dni je v novomeški vojašnici Milana Majcna gostoval ansambel Dubrovniški trubadurji. Izvedel je dva koncerta: enega za vojake in enega za starešine. Tisoč poslušalcev je navdušeno pozdravilo nastopajoče. Mnogi vojaki so izrazili željo, da bi do podobnih nastopov še prišlo, kar je načelnik Doma JLA, Miloš Zdudović, tudi obljubil.

L. D.

MLADINSKE ORGANIZACIJE V VOJSKI

Ze dalj časa se v enoti Rade Petrovič pripravljajo na volilno konferenco ZSMJ, ki bo predvidoma v mesecu marcu. Sklepi, podani na 3. konferenci ZK in na X. kongresu, o osnovanju mladinskih organizacij v enotah JLA so vodilo priprav. Vse enote so dobile popolno gradivo IX. kongresa ZSMJ, kar je omogočilo vojakom dober vpogled v poglavitna načela. V vseh enotah so pripravili sestanke, na katerih so se o nalogi in vlogi mladinskih organizacij v armadi podrobno pogovorili. Po vseh teh pripravah so konstituirali mladinske organizacije in izbrali vodstva ter delegate za volilno konferenco ZSMJ. V enoti vlada prepričanje, da bodo mladinske organizacije v marsičem vplivale na izvrševanje vsakodnevnih nalog in tako povečale bojno pripravljenost enot. Poleg tega se bo z njimi razširilo ustvarjalno uveljavljanje mladih.

ANA KASTELIC

27. februarja smo se na kočevskem pokopališču poslovili od Ane Kastelic, ki je bila rojena v Podgorju pri Dobropolju leta 1889. Ko je bila stara komaj 9 let, je morala služiti pri tujih ljudeh. Leta 1934 je prišla v Kočevje. Tam jo je leta 1941 doletela druga svetovna vojna. Maja 1943 je odšla njena hčerka Katka v partizane, ob koncu leta 1944 pa ji je v Podgorjski ulici skupaj z Lenasijem in Galičem padel moč. Po vojni je s hčerko Katko in njenim možem Alojzom Rauhom, ki je nosilec spomenice 1941, živela v raznih krajih Jugoslavije, zadnji dve desetletji pa spet v Kočevju. Ano Kastelic so imeli povsod radi. To dobro ženico, članico Zveze borcev NOV, bomo ohranili v lepem spominu.

Drago plačana (dez)informacija

Čudna dejstva iz knjige »Jugoslovanska privreda« (Beograd, 1974)

Velika, debela knjiga, težka kot Valvasorjeva »Slava vojvodine Kranjske«, čeprav je brez vsega naslova »Jugoslovanska privreda«. Iz podnaslova je razbrala, da jo je Narodna knjiga v Beogradu (1974) izdala kot »poslovni vodič« po jugoslovanskem gospodarstvu. Naravno, ki so morali že pri naslovcu odšteti po dvesto starih mestu, so jo dobili v uporabo. Namen, ki so ga imeli izdajati, je bil nedvomno dober: naj vsaj z glavnimi karakteristikami podatki in poleg tega še obširne delovne organizacije v vseh občinah: s čim se ukvarjajo in kako je njihov prvi poslovni mož (direktor). Vse lepo in prav, pravi človek, ki se mu zahoče. listanja po tej zajetni ediciji, ko pa začne brati in se poučevati o tem in onem, ne more biti več zadovoljen. Se več, kadar naleti na popačeno slovensčino (slovenske občine so predstavljene v »slovensčini«) in popačena dejstva, je zadovoljstva konec. Da ne bo videti, kot da lovimo izmišljene publike, preidimo k dejstvu (citatom)! Na straneh 574 - 578 je »predstavljena« občina Novo mesto, kajpak pod zemljevidom (skico), ki hoče dati okvirni očit te občine. Na to predstavitev ni pripombe, toda na tekst pod njo... (?) Berimo: »Naseljeni kraji (v novomeški občini) so: Dolenjske Toplice, Dvor pri Žuzemberku, Otočec ob Krki, Straža, Zalog, Žuzemberk.« (Pika.) Novo mesto, Sentjernej, Žuzemberk, Skocjan, Smarjeta, Mirna peč - da o drugih 353 (!) naselijih v občini, kjer živi na 759 km² nad 50.000 prebivalcev, ne govorimo - po tej knjigi niso naseljeni. (Tukajšnjim osnovnošolskim bučkam torej zaman vcepljajo znanje o nečem, česar ni!) Nekaj niže beremo »veliko resnico«, da je »največji kraj vzhodne Slovenije na robu Panonskega bazena Dolenska Krka« (konec citata). In nekoliko naprej stoji črna na belem, da »največje naselje na Dolenjskem je Novo mesto« (odklop pa zdaj to?), ki ima ime »zaradi starega mesta Kostanjevice«. Kajpak sodi k predstavitvi občine tudi podatek o občinskem prazniku. V »Jugoslovanski privredi« beremo za novomeško občino - borci, posluh! - tole: »Občinski praznik je 29. oktob- ber - prvi napad na novomeške partizanske čete.« (Jojmene, da ne da bi naši spomeničarji dobivali priznavalnine zato, ker so napadali novomeške partizanske čete!!!) Človek tudi ne razume, zakaj stojijo Novomeščani v vrsti za premog, ko pa »imajo« premogovnik pred nosom. »Jugoslovanska privreda« namreč trdi, da je v »neposredni okolici Novega mesta premogovnik Krmelj«. (Kajpak tega ne omenjamo zato, da bi zanetili lastniški spor med Novomeščani in Krmeljčani.) In še takle »zanimiv« spored po novomeških zanimivostih (namreč »Jugoslovanska privreda« na triciklu, ker je pretežka, da bi jo človek na takem spreihodu držal v rokah): »Novo mesto je za turiste zanimivo zaradi arheoloških najdb iz rim-

skih časov, frančiškanskega samostana, frančiškanske cerkve s slikami Mecingera, župnijske cerkve, na glavnem oltarju katere je sv. Nikola - delo Tintoretta... Znane so še mestne hiše, (1720) Bermanove hiše (arkade) ter v bližini gradovi Grm, Pamen in Najhof... »Seveda »zanimivosti« (v slogu »Jugoslovanske privrede«) ne bi bilo konec, če ne bi na novomeškem Glavnem trgu stal »spomenik Janezu Tribini«, če ne bi bil iz Novega mesta »doma slikar Božidar Jahac« itd.

Pa se tole drobtinico pobermemo iz stolpcev, kjer »Jugoslovanska privreda« prinaša skope podatke o novomeških podjetjih in organizacijah. Pod debelim naslovom Dolenjske turistične zveze beremo, da je »tajnik izvoza Niko Paulič«.

Kar se tiče »Doline gradov«, »Jugoslovanska privreda« dopolnjuje bralčevo znanje z novimi odkritji, ko trdi, da je v tej dolini »15 bolj ali manj ohranjenih srednjeveških gradov. Najlepi grad Žuzemberk je v ruševinah, restavrirani pa so Gracarjev turin, Otočec, Lukenjski grad.« (Le po kaj hodijo ljubljanski spomeniškovarstveni delavci k nam in nam odžirajo kulturne dinarje, ko pa so naši gradovi že tako lepo urejeni in jih je sploh ena samá lepota!?)

Nabrali smo le glavne cvetke in »resnice«, s katerimi soli pamet »Jugoslovanska privreda« vsakomur, komur se zahoče vsaj nekaj malega vedeti o novomeški občini. Cvetke, ki ne pačijo samo resnice o delu Slovenije in Dolenjske, marveč prav zaliho tudi slovenski jezik z zavijanjem v čudne spakederanke. Ob vsem tem je najbolj žalostno dejstvo, da je treba tako skrupulozno masno plačati, saj bi vsaj Novomeščani v nobenem primeru ne mogli reči, da so za pošten denar dobili tudi pošteno blago. Na koncu koncev se je treba tudi vprašati, ali je naša družba res že tako bogata, da bo denar trošila za vse in za vsakogar, ki ji bo kazal mačka v zaklju.

I. ZORAN

Vse leto naj bo 8. marec

Ob letošnjem praznovanju 8. marca se bomo v Sloveniji zavzemali za to, da bo ta dan vsebinsko odražal svoje poslanstvo, predvsem s pogledom naprej, s podvojenim prizadevanjem za hitrejšo reševanje vseh perečih vprašanj, ki zadevajo žensko polno uveljavljanje, da bo lahko proizvajalka in aktivna v družbenopolitičnem delu. Prav to nas je vodilo k akciji: obiskati predsednice konferenc za družbeno aktivnost žena v vseh devetih občinah in z njihovimi izjavami prikazati, kakšen je dejanski položaj žene na našem območju. Pozornost na praznični dan je sicer hvalevredna, nageljni pa bodo oveneli in težave ostale, če jih ne bomo z združenimi močmi premagovali vse leto.

Ženske povsod zastopane

„Za nami je volilno obdobje, čas, ko se je tudi sekcija za družbeno aktivnost žensk pri občinski konferenci SZDL v Brežicah zavzeto posvetila evidentiranju, kandidiranju in drugim volilnim pripravam,“ izjavlja predsednica Silva Kljajič. Prepričana je, da je bilo opravljeno pomembno delo, saj so ženske zadovoljivo zastopane v občinski skupščini in samoupravnih interesnih skupnostih. To pa zagotavlja njihov vpliv pri reševanju problemov, ki jih ta reje.

Neurejeno varstvo že sodi mednje. V programu so novi prostori za varstvene ustanove v Dobovi in na Bizeljškem, pa tudi v Brežicah se ni vse idealno rešeno.

Tovarišica Kljajičeva želi, da bi na pobudo sekcije čimprej uresničili načrt za usposabljanje in nadziranje tistih žensk, ki sprejemajo otroke v zasebno varstvo. To velja predvsem za stanovanjske bloke v mestu, kjer pazijo ženske na več otrok hkrati. Napotke naj bi jim dajalo osebje otroškega vrtca, ki bi prevzelo tudi občasni nadzor zasebnega varstva.

V sekciji za družbeno aktivnost žensk pogreša Silva Kljajičeva predstavnicu Tovarne pohišstva. V tem podjetju je še nekaj nočnega in za ženske tudi neprimerne dela. O teh stvareh bi se v sekciji laže pogovorile, če bi iz podjetja delegirali vanjo svojo članico. Pripombo ima tudi k premajhnemu vključevanju kmečkih žensk v družbenopolitično življenje. Da so delavne in sposobne, dokazuje njihova izredna prizadevnost v organizacijah Rdečega križa. Delgatke iz kmečkih okolišev želijo pomoč krajevnih skupnosti, pa tudi pomoč organizacij Zveze komunistov.

»Ne moremo biti zadovoljni«

Inž. Malka Štefanič, predsednica konferenc za družbeno aktivnost žensk v Črnomlju: „Delež žena v javnem življenju je pri nas že od časov NOB dalje znaten, vendar pa žene v javnem življenju zadnja leta niso bile zastopane tako, kot bi jim pripadalo glede na njihov delež pri ustvarjanju dobrin. Delegatski sistem in nova ustava sta v tem prinesla izboljšanje, saj je po novem več tovarišč izvoljenih za delegate v občinsko skupščino, v samoupravne interesne skupnosti, pa tudi v krajevne skupnosti, čeprav je tu najmanj napredka. Največ žena pa sodeluje v raznih samoupravnih organih v delovnih kolektivih.“

Glavna problematika, ki zadeva žene, hkrati pa vso našo družbo, je v premajhnih zmogljivostih za otroško varstvo: V naši občini je le 7 odst. otrok

zajetih v organizirano varstvo, vse več žena pa je zaposlenih. To stanje bo že v letu 1976 bistveno boljše, saj gradimo v Črnomlju vrtec za 140, v Semiču pa za 80 otrok. Zaposlovanje žena ni problem, saj ima službo skoro vsaka, ki jo želi.

Samokritično pa moram povedati, da konferenca za družbeno aktivnost pri nas ni to, kar bi morala biti. Še vedno je mnogo nalog, ki se jih sploh nismo lotili, ker smo vse članice sekretariata precej obremenjene s službenim delom in drugimi funkcijami. Poglobljenih in narčnih akcij se ne lotevamo. V prihodnje bi morali to napako odpraviti, po mojem z akcijskim programom, ki bi nas zavezoval, da sprejete naloge prenesemo v življenje.“

Praznik kot vsi drugi

ANČKA MAVSAR, evidentičarka v metliški Beti:

„Včasih je 8. marec praznovalo le malo žena, danes ga skoraj vse in prav je tako. Moti pa me, ker je sicer lepi praznik postal le navada. Žene prevečkrat poskušajo odpraviti z lepimi zahvalnimi besedami, s šopkom rož ali celo darilom. Ali ne bi bilo bolje, ko bi vsako podjetje denar, namenjen za dan žena, namenilo v poseben sklad, na primer za vrtece? Če se ne bi nabralo dovolj denarja v enem letu, bi se v dveh, treh. Lahko bi se dogovorilo več podjetij in varčevalo denar za te potrebne ustanove. In namesto daril bi ženam v občini lahko ob 8. marcu poklonili vrtec. Tako darilo bi bilo prav gotovo najlepše in najbolj dragoceno. Vsaj za nas, matere v metliški in črnomaljski občini. Tako pa se še prenekatere matere vsako jutro, ko gredo v službo, ubadajo z enakimi težavami, kam z malčkom.“

In kaj me moti pri praznovanju 8. marca? Predvsem to, da v mnogih podjetjih pretiravajo, predvsem po pisarnah, kjer delo večkrat prekinejo že po deseti uri. Sedaj, ko smo v letu varčevanja, bi lahko tudi praznovali bolj skromno. Me žene bi se lahko marsičemu odpovedale, saj smo na to že navajene. Upam, da se z menoj strinja o prav vse žene!

Ob koncu: z malo volje bi bil lahko praznik žensk res dan žena. Tako pa se še kar naprej dogaja, da je le praznik kot vsi ostali, praznik, ki je že pred leti izgubil svoj lepi namen.“

Vedno bolj upoštrevane

Rezka Ožura, predsednica sekcije za družbeno aktivnost žensk pri občinski konferenci SZDL Kočevje:

„Doslj smo v občini Kočevje uspešno rešili že skoraj vse zadeve, ki zadevajo ženske. Kočevska občina je imela namreč vedno izreden posluš za urejanje vrtcev, šol in drugega, kar smo reševali na vse mogoče načine, če ni šlo drugače, pa s samoprispevkom. Moški so nam vedno pomagali. Sicer pa se ženske in moški zavedamo, da so vsi problemi, ki se porajajo, problemi vseh, ne le žensk, in jih zato tudi složno rešujemo.“

Največ težav, ki jih tudi skupno rešujemo, imamo z zaposlovanjem mladih deklet, ki so končala le osemletko. Fante takoj zaposle trgovina in drugi. Dekleta pa bi rada vsa v Tekstilano ali kemično tovarno, kjer so primerni osebni dohodki, a nazadnje običajno pristanejo v Trikonu, ki dobi vse mlado in ima velika težava, preden jih priučijo za delo. Za usposabljanje deklet s končano osemletko naredi veliko tudi Delavska univerza.

Seveda pa ni težav pri zaposlovanju vseh ostalih žensk, ki so končale šolo, oziroma si pridobile kakšno kvalifikacijo.

Ženske smo zmeraj bolj zastopane vseh povsod. V vseh delegacijah je tudi po več žena. Res pa je, da so ženske razen v službi še precej obremenjene z delom doma, zato se še vedno ne morejo dovolj posvečati družbenemu delu.

Najbolj pa so obremenjene z delom ženske na podeželju, pa čeprav uradno niso nikjer zaposlene. Ves dan so na polju, gozdu, pri živini in drugod, vedno delajo, a nimajo na primer niti porodniškega dopusta, čeprav delajo veliko več kot zaposlene ženske.“

Del načrtov bo šel po vodi

Rezi Pirc, dolgoletna družbenopolitična delavka v krški občini:

„V naši občini je zaposlenih okrog 30 odstotkov žensk, razen tega pa imamo še kmetijske proizvajalke. Sodin, da je varstvo otrok za zaposlene matere najtrši oreh, ki mu same ne bodo kos. Prav zato sta se občinska Zveza prijateljstev mladine in skupnost otroškega varstva odločili za anketo med delavkami in kmečkimi ženskami. Njen izid bo pokazal, kje bomo morali te stvari hitreje reševati.“

Ne zdi se mi prav, da so sredstva za občinsko skupnost otroškega varstva tako skopo odmerjena. Nikakor ne morem razumeti, da na eni strani toliko govorimo o prednosti otroškega varstva, na drugi strani pa nam daje plan manjše možnosti kot lani. Okoli 750 tisoč dinarjev bomo dobili manj, kot smo pričakovali po prednostni listi. Nadejali smo se, da bomo iz prispevka 0,43 odst. deležni še kakih 400 tisoč dinarjev za pospeševanje otroškega varstva. Pa ne bo nič iz tega. Lepo zastavljeni program, v katerem smo predvideli veliko prostovoljnega dela članov DPM, bo žal delno splaval po vodi.“

Zatrdno pa smo še ta mesec sklenili organizirati potujoče vrtece. Z njimi bi obiskovali vsak teden kakih štirinajst večjih krajev v občini. Poklicna vzgojiteljica, učiteljica ali usposobljen družbenopolitični delavec bo za tri ure zbral ob sebi otroke, ki nimajo organiziranega varstva, in jih navajal na kolektivno delo, da jim bo laže, ko bodo prišli v malo šolo.

Naše matere izražajo v anketi tudi željo po varstvu v popoldanskem času, pa tudi po dežurnem varstvu. Vsaka druga

želi za svojega otroka nekaj družbene vzgoje.“

Otroško varstvo je pereče

Fanika Gelze, predsednica sekcije za družbeno aktivnost žensk pri občinski konferenci SZDL Ribnica:

„Najbolj pereče je pri nas otroško varstvo. Vendar vse kaže, da bomo vrtec letos zagotovo dobili. Na zadnjem sestanku smo se že pogovorili, kako velik naj bo in kje bo stal.“

Težave so tudi s kuhanjem hrane za šolarje. Šolsko vodstvo želi, da bi hkrati z vrtcem zgradili večjo kuhinjo za potrebe vrtca in šolarjev. Nekateri so za ta predlog, drugi pa proti njemu, tako da dokončen sklep o gradnji kuhinje še ni sprejet.

O celodnevni šoli pravijo v glavnem, da bo v redu. Tega se vesele predvsem zaposlene žene. Vendar bodo nekatere družine, ki imajo več otrok in majhne dohodke, verjetno težko plačale celodnevno prehrano v šoli. To bo treba prej nekako urediti.

Proti celodnevni šoli bodo verjetno kmetje. Na deželi namreč otroci po šoli delajo na kmetiji in tako pomagajo staršem. Zaposleni so ves dan. Mestni otroci, katerih starši so zaposleni, pa so precej prepušteni sebi in ulici. Zato je celodnevna šola za mestne otroke res koristna.

O ribniških in vaških trgovinah pa naj povem, da so založene in v glavnem z vsem, kar potrebujejo povprečne ženske. Tiste, ki imajo več denarja, pa morajo po blago, ki bi šlo pri nas bolj redko v promet, v Ljubljano, Kočevje ali drugam.“

Sevnica: brez predsednice

Naša akcija razgovorov s predsednicami sekcij za družbeno aktivnost žensk pri občinskih konferencah SZDL v Sevnici je pokazala, da v tej občini pravzaprav nimajo predsednice te sekcije. V pisarni občinske konference SZDL so nas napotili k tovarišici Zinki Gabričevi. Le-ta je ob obisku odločno odklonila, da bi bila še predsednica te sekcije, češ da je po več kot desetletnem delu na tem položaju že čas, da prevzame delo druga, in nas napotila k sekretarju občinske konference SZDL Slavku Štruklju.

Tako smo se torej vrnili tja, kjer smo že bili. Tovariš Štrukelj nam je dejal, da bo treba vprašanje te sekcije urediti po volitvah v SZDL. V občini je med zaposlenimi nad 52 odst. žensk, ki ustvarjajo nad 60 odst. družbenega proizvoda. Mučen kadrovski zaplet, ki bi se ga dalo prav gotovo rešiti, ne da bi prišlo do zastoja!

Sproti rešujemo, kar moremo

Rozi Dmnošek, predsednica sekcije za družbeno aktivnost

žensk pri občinski konferenci SZDL Trebnje, je, razmišljajoč o težavah žensk, navedla svetlo plat prizadevanj trebanjske Kmetijske zadruge pri izobraževanju žensk na vasi. „Mnogo so jih pritegnili, to prilžnost bi morali izkoristiti tudi za politično in družbeno aktivnost žena, ne le za strokovno usposabljanje.“

Največja težava je še vedno pomanjkanje prostora za otroško varstvo. V Trebnjem je v varstvu le 4 odst. otrok, v varstvo lahko sprejemajo le najnужnje primere. Potreba je tudi za jasli, vendar za dojenčke sploh ni prostora. Težko je tudi na Mirni. Staro šolo so preuredili v glavnem za vrtec, vendar je sedaj v njem še posebna šola z internatom. V zagati je tudi posebna šola, ki prihodnje leto ne bo imela kam dati 7. razreda. Pri republiški skupnosti otroškega varstva so zaprosili za posojilo, vendar je bila prošnja odbita.

Moti tudi financiranje varstva. Po minimalnem slovenskem programu izobraževanja daje republiška izobraževalna skupnost po 350 dinarjev na otroka mesečno, kar zadostuje komaj za vzgojiteljice, ostale stroške pa bi morali nositi starši. Kljub diferencirani stopnji bi, kot smo ugotavljali, ob nadaljnjem povečevanju cene varstva starši jemali otroke iz vrtcev. To pa ni naš cilj,“ pravi o tem Rozi Dmnošek.

„Nepomembni tudi niso medsebojni odnosi. Ob razpravi o statutu SZDL je čutili tudi pobude glede ogovarjanja s tovarišem in tovarišico. Ker se je to porodilo že med revolucijo, ne bi smelo biti razloga, da se ne bi tako ogovarjali danes. Na videz drobna stvar, ki pa lahko navezadnje tudi prispeva k pristnejšim odnosom!“

Same v boj s težavami

Marija Suhj, predsednica konference za družbeno aktivnost žensk v Novem mestu: „V primerjavi s prejšnjimi leti je danes položaj žensk pri nas precej boljši. Ženske so zastopane v skoraj vseh družbenopolitičnih organizacijah in se vedno bolj aktivno vključujejo v delo na vseh področjih.“

Vendar ne smemo pozabiti, da je danes večina žensk še vedno dvojno zaposlena: v službi in doma. Marsikaj bi bilo še potrebno urediti, da bi ženske razbremenili vsakdanjih drobnih skrbi, zlasti pa je pereče vprašanje otroškega varstva in družbene prehrane. To še posebej čutijo matere z majhnimi otroki.

Je pa zadnje čase družbenopolitično delo žensk veliko bolj razgibano, veliko žensk čuti potrebo po takem delu. Če bi se še bolj množično vključevale, bi se njihov položaj izboljšal. Zlasti se morajo bolj konkretno vključevati v delo na tistih področjih, kjer težave najbolj poznajo.

Napredek pa je, in to velik. Dovolj pove že podatek, da so bile pred lanskimi spomladanskimi volitvami v občinski skupščini samo 3 odbornice, sedaj pa jih je: v zboru združenega dela od 630 članov 213; v zboru KS od 214 članov 42; v družbenopolitičnem zboru od 30 članov 10 in v delegacijah SIS od 1759 članov 584.“

Silva Kljajič

Rezika Pirc

Ančka Mavsar

inž. Malka Štefanič

Rezka Ožura

Fanika Gelze

Rozi Dmnošek

Marija Suhj

kultura
in
izobraževanje

Enakopravnost le na papirju?

Družbeni dogovor o skupni porabi kulture ni naklonjen

„Želimo, da bi kulturna skupnost Slovenije zaživela enakopravno z drugimi dejavnostmi v družbi. Enakopravnost resda zagotavljajo številni družbeni dokumenti, vendar pa je praksa marsikdaj drugačna.“

To je med drugim poudaril na ustanovni skupščini republiške kulturne skupnosti novi predsednik Miloš Poljanšek in to misel ponovil nekaj dni kasneje tudi v televizijskem intervjuju. Tedaj je tudi napovedal, da delo v kulturi tudi letos ne bo lahko. Da bo delo skupščine demokratično, samoupravno in učinkovito, je v veliki meri odvisno tudi od njenih organov. Ivo Tavčar vodi izvršni odbor, ekonomistka Joža Miklič iz Novega mesta je predsednica zbora uporabnikov, režiser Franci Kri-

žaj pa predsednik zbora izvajalcev.

IZOBRAGEVANJE DOBIL „VLADO“

Imena ljudi, ki so zasedli najodgovornejšo funkcijo pri republiški izobraževalni skupnosti, so znana: predsednik skupščine je Franc Branišelj (generalni direktor LTH), podpredsednik Mehamedali Djonlagić (profesor VTS Maribor), predsednik izvršnega odbora Jože Deberšek (delegat KS Gornji grad), podpredsednica Milena Borovac, predsednik zbora uporabnikov Tomaž Bizajl (urednik Primorskih novic), predsednik zbora izvajalcev dr. Oto Norčič (docent ekonomske fakultete v Ljubljani). Skupščina se bo na začetku zlasti zavzemala za reševanje nalog v zvezi s solidarnostnim financiranjem osnovnega šolstva, za investicije, boljše kadrovanje v pedagoške poklice in podobno.

Delo bo precej lažje in si bodo mnogi oddahnili, ko bo podpisani družbeni dogovor o skupni porabi v letu 1975. Že dosedanja razprava o njem je razkrla hudo nezavidljiv položaj kulturnih dejavnosti, ki se v luči razreza sredstev, kakor ga omeenjajo dopolnila k predlogu družbenega dogovora, še otežujejo.

Sredstva, ki bi jih po takem predlogu dobile kulturne skupnosti, bi komaj zadostovala za plačilo minimalnih programov, ponekod (npr. na Dolenjskem) pa še za to ne. Nekateri se zavzemajo za to, da bi manjkajoča sredstva dobili v obliki prispevkov od čistega dohodka občanov.

Joža Miklič: predsednica „republiškega“ zbora uporabnikov.

podčrtano

Po najnovšem predlogu republiških računarjev naj bi kulturne denarje zbirali letos v občinah po stopnji 0,54 odst. Ta predlog pa je samo omiljena inačica prejšnjega, ki je sicer predvideval višjo stopnjo, vendar pa v njej tudi obvezen solidarnostni del. Nobeden pa ne ustreza, saj bi po predlagani stopnji mnoge kulturne skupnosti „pokrile“ komaj dve tretjini potreb, več, med njimi tudi novomeška, pa bi dobile celo znatno manj denarja kot lani in bi že obvezno financiranje poklicnih kulturnih ustanov viselo na nitki, da o nujnem zastoj amaterizma zavoljo tega niti ne govorimo.

Ogenj je skočil v streho neposredno po tem, ko so delegati na ustanovni skupščini republiške kulturne skupnosti slišali za

Siromašenje

stopnjo in razrez, ki ju objavljeni predlog družbenega dogovora ni vseboval. Delegati so namreč dobili vtis, da je vse to vsiljeno, saj med drugim niso „imeli s seboj“ niti osnovnih stališč, ki bi se nanašala na spremembo tistega, kar so prej brali in propagirali iz objavljenega predloga družbenega dogovora. Zato soglasja k spremeni stopnjo za kulturo ni bilo niti potem, ko so predstavniki republiške kulturne skupnosti spondirali teren.

Se več: na posvetu v Kranju so predstavniki dolenskih in gorenjskih kulturnih skupnosti, nezadovoljni z odločitvami, do katerih ni prišlo na pobudo „od spodaj“, zahtevali izreden sklic republiške kulturne skupnosti, kjer bi ob demokratičnem „prepričevanju z argumenti“ odločili, kakšen družbeni dogovor bi podpisali, da bi bilo za vse prav. Karpak predstavniki teh kulturnih skupnosti iz svojega besednjaka niso črtali solidarnosti, marveč so za tako solidarnost, za kakršno se lahko sami samoupravno dogovorijo.

J. JUST

Seme že poganja kal

Klub kulturnih delavcev ob Rinži je zaoral globoke brazde v kulturno življenje

„Zdaj nas je petintrideset, to pa gotovo ni zadnje število navdušencev za kulturo, ki se zbirajo v našem, se pravi kočevskem kulturnem klubu,“ pravi Marjanca Colarič, po volji članov predsednica tega kluba, pesnica, ki se čedalje bolj uveljavlja, službeno pa učiteljica na osnovni šoli. In kako deluje ta klub?

„Sestajamo se vsako sredo, za zdaj v hotelu Pugled, kaže pa, da bomo dobili stalne prostore drugje. Pogostno sestajanje je na začetku delovanja kluba pomembno, ker se ljudje le tako navadijo na red in disciplino, ki je pri takem, bi rekla, ljubiteljskem delu še posebej potrebna.“

Pogovarjamo se o marsičem, o literaturi, reviji, glasbi. Načrti so obsežni. Med drugim nameravamo prirediti več srečanj s književniki, organizirati samostojne ali skupinske manifestacije naših članov, spodbuditi amaterska gledališča, prirediti literarne večere.“

Do zdaj je osrednja beseda veljala reviji Kočevski razgledi, katere prva številka, napolnjena z že objavljenimi deli pisateljev iz kočevske občine, je izšla nedavno za slovenski kulturni praznik. Sodelavci in izdajateljji, v glavnem člani kluba, pravijo, da je največ vredno pač to, da prebijajo led in da jih pri tem povezuje skoraj nepojmljiva zagnanost. Mimogrede naj povemo, da je revija izšla za zastojarskim

prizadevanjem vseh sodelavcev, pri čemer so se le-ti vnaprej odkrili honorarjem in tudi sami skrbijo za razpečevanje. Ob drugi številki, ki jo nameravajo izdati maja ob kočevskem krajevnem prazniku, bo nedvomno brez pomanjkljivosti, ki se vslej pojavijo pri rojstvu.

Marjanca Colarič: klub zdržuje kulturne delavce.

Oddaljenost od drugih kulturnih središč in želja po oživljanju kulturnega dela številčno krepiti in vsebinsko bogati klub kulturnih delavcev v Kočevju. Zdej se bodo v klub vključili še gimnazijci, vabijo pa tudi sodelavce iz sosednje ribniške občine. Klub naj bi slej ko prej postal odločujoče jedro vsega snovanja in načrtovanja na kulturnem področju v kočevski občini. Takega mnenja pa je tudi njegova predsednica Marjanca Colarič.

I. ZORAN

Spomeniki - vest sedanjosti!

V Sloveniji je okoli 2.000 arheoloških spomeniških lokacij

Reševanje in varovanje kulturne dediščine na Slovenskem je gotovo velikega pomena. Tega se je zavedal že SNOS, ki je 27. januarja 1945 izdal „Odklok o zaščiti knjižnic, arhivov in kulturnih spomenikov“. Od tedaj dalje se je razvijala strokovna spomeniškovarstvena dejavnost in dandanes sta Skupnost zavodov za spomeniško varstvo Slovenije in Slovensko konservatorsko društvo nepogrešljiva pri ohranjanju kulturne dediščine preteklih rodov.

Na novinarski konferenci 26. februarja v Ljubljani so strokovni sodelavci konservatorskega društva pomenili naloge in probleme, ki tarejo društvo ob 30-letnici varovanja kulturnih spomenikov. Najbolj pereče je pomanjkanje strokovnjakov; na področju restavratorstva npr. dela trenutno samo pet ljudi. Zaskrbiljoč je tudi odklonilen odnos arhitektov do spomeniške dediščine, kar ima za posledico dehumanizacijo človekovega bivanjskega prostora in okolja.

Na področju varstva etnografskih spomenikov, to je posameznih kmečkih stanovanjskih in gospodarskih poslopj ali celih naselij, se dva stro-

kovnjaka srečujeta z dejstvom, da so ti spomeniki največkrat naseljeni, kar otežuje njuno raziskovalno delo in preprečuje konservatorske in varovalne posege. V Sloveniji so predeli, ki še niso raziskani in ovrednoteni.

Na Slovenskem je okoli 2000 arheoloških spomeniških lokacij, ki bi bilo nujno začeti ali nadaljevati raziskovanje, toda zaradi pomanjkanja strokovnjakov in denarja ter drugih okoliščin dela počasi napredujejo. Enake probleme je opaziti pri obnavljanju in varovanju gradov, sakralne in profane arhitekture, dalje pri ohranjanju srednjeveških mestnih središč in obmorskih mest.

V jubilejnem letu osvoboditve bo treba storiti marsikaj tudi za spomenike NOB in izgradnje ljudske oblasti. Mnoge je že načel zob časa.

S takimi nalogami in problemi se srečuje Slovensko konservatorsko društvo, ki bo s Skupnostjo zavodov za spomeniško varstvo Slovenije 17. septembra letos odprlo v Narodni galeriji v Ljubljani razstavo ob tridesetletnici varovanja kulturnih spomenikov. Namen razstave bo približati ljudem kulturne spomenike in pomen spomeniškovarstvene dejavnosti. Razstavo, ki bo „črna-bela knjiga“ o delu na tem kulturnem področju, si bodo lahko ogledali tudi v 17 večjih središčih na območjih regionalnih zavodov za spomeniško varstvo.

Na koncu zapisišmo še, da je Novo mesto edino pokrajinsko središče v Sloveniji, ki nima regionalnega zavoda za spomeniško varstvo.

D. RUSTJA

pedagoški kofiček

MLADINA SI ŽELI ISKRENOTI

Prav v pubertetnih letih in težavah mlad človek dobro čuti, kdo ga zares razume in prizna, kdo se zna in želi iskreno pogovoriti z njim, komu ni nadležen, če poišče pri njem nasvet, in zato išče oporo in tolažbo tam, kjer jo je že tolikokrat resnično našel. Otrok in pubertetnik dobro čutita, kdaj je odnos starejših do njih iskren in kdaj se samo silijo k temu, da bi se približali mlademu človeku. Zato naj bo odnos do mladine vedno samo iskren in neprisiljen, naj bo prirodan in spontan.

Vedeti pa moramo, da odnos do mladine in neposredna ljubezen do nje ne pomeni neke mehkočnosti in prevelike nežnosti, ne pomeni prevelike obzirnosti do otroka ter absolutne pripravljenosti, da bi skušali vse razumeti in vse odpustiti ali spregledati. Pedagoški eros ohrani v družinskem in šolskem življenju vso resnobo in zahtevnost, se druži z zahtevo po delu in temeljitem znanju, vsebuje moč in voljo, otroka res pravično oceniti in ga nič preveč ne hvaliti.

Dr. Stanko Gogala: Obča metodika, str. 31-32

ISKRENOTI MORA SIJATI IZ OČI

Kako gnil in lažniv je človek, ki začne: Sklenil sem iskreno govoriti s teboj. - Kaj ti je treba takega uvoda? To mora biti samo po sebi vidno. Že na čelu ti mora biti zapisano, kako misliš. Iz oči ti mora sijati, kakor utegne, kdor ljubi, že v samem pogledu ljubeča bitja razbrati njegove misli. Sploh mora biti iskren človek v svojem okolju nekako to, kar je neblago dišeči v svojem: komaj mu stopiš blizu, že ga hoti ne hoti občutiti. Pregnana skrbljivost pa je iskrenosti nož v rebra. Nič ni sramotnejše od volčjega prijateljstva!

Mark Avrelj: Dnevnik, XI. knjiga

Spomin na pesnika živi

Kostanjevica proglasila Cvelbarjevo leto

Letošnji kulturni praznik so v Kostanjevici posvetili spomnu pesnika, pisatelja in slikarja Jožeta Cvelbarja, rojenega 8. februarja 1895, ki bi letos slavil 80-letnico rojstva, prihodnje leto (11. julija) pa bo 60-letnica njegove tragične smrti. O Cvelbarju je govoril predsednik Dolenjskega kulturnega festivala Lado Šmrekar, predavanje pa je ponovil še v pesnikovi rojstni vasi Dolenji Prekopi.

Za pred petnajstimi leti je festival omogočil skupaj s pesnikovi svojci postavitev spomenika (delo kiparja Staneta Jarma) pred nekdanjo rodnico hišo na Prekopi. En odlitek je postavljen v parku Kostanjeviške šole, eden pa v veži Dolenjske galerije v Novem mestu. Festival je v sodelovanju z Dolenjskim muzejem, ki je prispeval marmor, dal vklesati Cvelbarjevo oporoko in jo vzdigniti v veži kulturnega doma v Kostanjevici. Mladi Jože Cvelbar je svojo oporoko napisal na zadnji strani vojaške

knjižice. Takole se glasi: „Slovenec sem; nič ni zame bolj strašnega, kakor v mrtvi tuji prsti spati večno spanje. V sveti domači zemlji, tam je sladko sanjati večni sen, kjer zemlja tudi za mrtve živi in rože tu dišanje cveto, v moji dragi, preljubi dolenjski deželici, v Kostanjevici. O, kako bi danes vedel, da ni tudi ta želja prav tako nespametna, kakor so bile druge.“

V jubilejni spored je Dolenjski kulturni festival vnesel tudi izdajo Cvelbarjevih pesmi. Izbor pripravlja pesnik Janez Menart, festival pa bo knjižico založil. Po Jožetu Cvelbarju bodo v Kostanjevici imenovali eno od ulic, hkrati pa bo še več drugih akcij. Po odločitvi festivala bo od 80-letnice rojstva do 60-letnice smrti Cvelbarjevo leto.

Cvelbarjevo 80-letnico rojstva so slovesno proslavili tudi v pesnikovi rodni vasi na Dol. Prekopi. Spominsko predavanje o pesniku je bilo v dvorani gasilskega doma. Predstavniki festivala so k spomeniku položili vence, kostanjeviški oktet pa je zapel nekaj pesmi.

Božidar Jakac: MIRAN JARC, portret, olje in platno. Delo, nastalo v prvih letih po tako imenovani „novomeški pomladi“, je avtor, akademik Božidar Jakac, novomeški rojak, podaril Študijski knjižništvu velikemu prijatelju, po katerem ima knjižnica tudi ime. Vodstvo knjižnice je podarjeno sliko namestilo v veliki čitalnici, kjer je dostopna za ogled kar največjemu številu obiskovalcev študijske knjižnice. (Foto: I. Zoran)

Mali kulturni barometer

LJUBLJANA: PO „ODPISANIH“ GRABNARJEVA IGRA - V ponedeljek smo na malih zaslonih gledali televizijsko igro Borisa Grabnarja „Ob sedmih pod Trančo“. Igra govori o petorki mladih pripadnikov podtalne VOS, ki mora ubiti okupatorskega agenta. Zgodba je iz leta 1941, ko je bila Ljubljana pod itali-

jansko okupacijo. S posredovanjem sarajevskega TV studia si bodo po izteku beograjske nadaljevanke „Odpisani“ to igro lahko ogledali tudi gledalci drugih jugoslovanskih televizij.

LJUBLJANA: 4. SREČANJE ZAMEJSKIH KUD - V Essnu (ZRN) bo 3. maja četrto srečanje slovenskih kulturno-umetniških društev in klubov, ki delujejo v deželah zahodne Evrope. Namen srečanja je utrjevanje stikov med društvi in klubi naših delavcev v tujini, spodbujanje k medsebojnemu sodelovanju, dajanje pomoči pri nadaljnjem samoorganiziranju in razvijanju socialističnega patriotizma. Hkrati bo to priložnost za pregled dosedanjega delovanja in spodbuda za nadaljnje tvorno sodelovanje. Program, v katerem bodo sodelovale številne skupine naših kulturno-prosvetnih in športnih društev ter klubov v zamejstvu, bo obogatil znani slovenski narodnozabavni ansambel bratov Avsenik. Pokroviteljica srečanja bo republiška konferenca SZDL.

IVANČNA GORICA: MARCA „POMLAD 1975“ - Kulturno-prosvetno društvo Ivančna gorica bo priredilo 30. marca ob 19. uri tekmovanje dolenjskih ansamblow in pevcev narodnih viž „Pomlad 1975“. Prijave bodo v društvu sprejemali do 12. marca.

SENTVID: NASTOP 74 ZBOROV - V Sentvidu pri Stični je bil nedavno posvet pevovodij iz vse Slovenije, ki bodo 6. julija, na nastopu v okviru VI. kulturnega tedna v tem křfaju dirigirali kar 74 pevskega zbora. Srečanje, ki se ga bodo udeležili tudi pevski zbori iz Zagreba in iz zamejstva, bo v počastitev 30-letnice osvoboditve in 40-letnice zleta Svobod.

Robi Perič (12 let, Os Grm, Novo mesto): PIANIST - S VII. razstave Likovni svet otrok, ki so jo pod pokroviteljstvom Pionirskega lista in republiškega Zavoda za zaposlovanje in v podporo kratkim osvoboditve čestitev 30-letnice osredstveni Karel Destovnik-Kajuh v Sloveniju. Na razstavi so z likovno-umetniškimi sodelovali tudi učenci dolenjskih osnovnih šol iz Bršinja in Novega mesta ter z Rakce.

PROSTA DELOVNA MESTA!

TAM MARIBOR, TOZD BELOKRANJSKA
ŽELEZOLIVARNA IN STROJNA TOVARNA
BELT ČRNOMELJ

RAZPISUJE
prosto vodilno delovno mesto

VODJA LIVARSKEGA OBRATA

Pogoji: visoka ali višja strokovna izobrazba metalurške smeri z najmanj 5-letnimi delovnimi izkušnjami na podobnem delovnem mestu

— višja šola za organizacijo dela z 8-letnimi delovnimi izkušnjami na podobnem delovnem mestu
— srednja strokovna izobrazba metalurške smeri z najmanj 10-letnimi delovnimi izkušnjami na podobnem delovnem mestu.
Pasivno znanje enega od svetovnih jezikov.

Kandidati, ki morajo biti moralno-politično neoporečni, naj pošljejo prijave v roku 15 dni po objavi na Belt Črnomelj. Prijavam naj priložijo spričevalo o končani šoli in drugo dokumentacijo o izpolnjevanju pogojev. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 10 dneh po zaključku razpisanega roka.
Razpisna komisija

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za kadrovske socialne zadeve
SGP „PIONIR“, TOZD gradbeni sektor
NOVO MESTO

razglašaja
prosta delovna mesta:

1. POMOČNIK DIREKTORJA TOZD
2. VODJA KOOPERACIJE

Pogoji:

Pod 1. — Visoka strokovna izobrazba gradbene smeri, 5 let delovnih izkušenj na vodstvenih delovnih mestih in pooblastilo.

— Srednja strokovna izobrazba gradbene smeri, 7 let delovnih izkušenj na vodstvenih delovnih mestih in pooblastilo.

Pod 2. — Visoka strokovna izobrazba gradbene smeri in 5 let delovnih izkušenj.

— Srednja strokovna izobrazba gradbene smeri in 7 let delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe v 8 dneh po objavi na nwslov: SGP „Pionir“, TOZD gradbeni sektor Novo mesto, 68000 Novo mesto, Jerebova 19.

OBVESTILO!

**PRANJE
AVTOMOBILOV!**

Cenjene stranke obveščamo, da peremo vozila v avtomobilski pralnici vsako soboto od 7. — 12. ure.
Priporočamo se za obisk!

**NOVOTEHNA
SERVIS**
Šmihelska 12, Novo mesto

PROSTA DELOVNA MESTA! TRANSPORT KRŠKO

objavlja

na podlagi določil samoupravnega sporazuma o medsebojni razmerjih v združenem delu

7 PROSTIH DELOVNIH MEST VOZNIKOV MOTORNIH VOZIL.

Pogoji: — urejena vojaska obveznost,
— kategorija C in E,
— poklicna šola za voznike motornih vozil,
— poizkusna doba traja 2 meseca.
Nastop dela po dogovoru. Objava velja do 21. marca 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

TOZD PROIZVODNJA KONFEKCIJE „SPORT“

vabi k sodelovanju

VEČ ŠIVILJ, KROJAČEV IN KROJAČIC,

ki bi se želeli zaposliti v naših obratih v Novem mestu, Komandanta Staneta 18, in v Sodražici. Kandidati, lahko kvalificirani ali priučeni, naj pošljejo pismene ponudbe na sedeže obratov, oz. naj se tam zglasijo osebno.

TOZD TRGOVINA „ELITA“

vabi k sodelovanju

TRI PRODAJALCE OBLAČILNE SMERI,

ki bi se želeli zaposliti v blagovnici v Novem mestu, Komandanta Staneta 18. Kandidati, ki naj imajo dokončano šolo za prodajalce, so lahko tudi začetniki. Kandidati naj pošljejo ponudbe na naslov blagovnice, lahko pa se tam tudi osebno zglasijo.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Razpisne komisije
KMETIJSKEGA KOMBINATA „ZASAVJE“,
SEVNICA.

razpisujejo po sklepih samoupravnih organov prosta delovna mesta za:

1. DIREKTORJA DELOVNE ORGANIZACIJE
2. VODJA GOSPODARSKO RAČUNSKEGA SEKTORJA
3. VODJO SPLOŠNEGA SEKTORJA
4. RAČUNOVODJO TOZD „PROIZVODNJA-TRGOVINA“
5. VODJO HRANILNICE IN POSOJILNICE

Na razpisana delovna mesta se lahko prijavi kandidati, ki izpolnjujejo poleg splošnih pogojev še naslednje:

— pod 1.: visoka ali višješolska izobrazba biotehnične, ekonomske, komercialne ali pravne smeri z najmanj 3 leti prakse na ustreznih delovnih mestih, ali srednja izobrazba kmetijske ali ekonomske smeri z najmanj 8 leti prakse na ustreznih delovnih mestih;

— pod 2., in 3.: visoka ali višješolska izobrazba ekonomsko-komercialne, pravne, organizacijske ali pravno upravne smeri in 3 leta prakse na podobnih delovnih mestih, ali srednja izobrazba ekonomsko-komercialne smeri in 8 let prakse na podobnih delovnih mestih;

— pod 4.: visoka ali višješolska izobrazba ekonomsko-komercialne smeri in 3 leta prakse na podobnih delovnih mestih ali srednja izobrazba ekonomsko-komercialne smeri in 8 let prakse na podobnih delovnih mestih;

— pod 5.: visoka ali višješolska izobrazba kmetijske, ekonomsko-komercialne smeri in 3 leta prakse na podobnih delovnih mestih ali srednja izobrazba v istih smereh in 8 let prakse na podobnih delovnih mestih.

Za vsa delovna mesta se zahteva še moralna in politična neoporečnost.

Rok za vložitev prijavi na ta razpis je 15 dni po dnevu objave. Prijave vložite na naslov: Kmetijski kombinat „Zasavje“, Sevnica, Glavni trg 41, z oznako „Prijava na razpis“.

PROSTA DELOVNA MESTA

OZD KONFEKCIJA LISCA SEVNICA

razpisuje
prosti delovni mesti

1. DIREKTORJA TOZD KROJILNICA
2. DIREKTORJA TOZD TONČKOV DOM

POGOJI:

1. — visoka ali višja izobrazba konfekcijske, ekonomske ali pravne smeri in 5 let prakse na ustreznih delovnih mestih ali — srednješolska izobrazba konfekcijske ali ekonomske smeri in 8 let prakse na ustreznih delovnih mestih

— moralno-politične kvalitete
2. — srednješolska izobrazba gostinske ali ekonomske smeri in 8 let prakse na ustreznih delovnih mestih v gostinstvu ali — poklicna šola gostinske ali trgovske smeri in 8 let prakse na ustreznih delovnih mestih v gostinstvu

— pasivno obvladanje nemškega jezika
— moralno-politične kvalitete

Interesenti naj dostavijo prijave z dokazili v 15 dneh po razpisu na naslov: OZD Konfekcija LISCA Sevnica, kadrovski sektor, 68290 Sevnica.

PROSTA DELOVNA MESTA!

„MELAMIN“ KEMIČNA TOVARNA
KOČEVJE

Na podlagi 41. člena statuta ter sklepa delavskega sveta z dne 26. 2. 1975

razpisujemo

1. vodilno delovno mesto

FINANČNEGA DIREKTORJA
(reelekcija)

2. VODJA TEHNIČNEGA SERVISA,
(za nedoločen čas s polnim delovnim časom in 3-mesečno poskusno dobo)

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod 1) — da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske smeri in najmanj tri leta ustreznih delovnih izkušenj

— da imajo srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in najmanj pet let ustreznih delovnih izkušenj

— da so tri leta opravljali devizno-finančne posle

— da so moralno-politično neoporečni

Pod 2) — diplomirani inženir lesne stroke
— 2 leti delovnih izkušenj

Pismene prijave sprejema splošni sektor z oznako „Razpis“ do 10. 3. 1975. O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni do 31. 3. 1975.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Splošno gradbeno podjetje
„Pionir“ Novo mesto,
delovna skupnost skupnih služb

sprejme takoj

PROGRAMERJA ZA RAČUNALNIK IBM 370/5.

Pogoj:
— končana visoka, višja ali srednja šola.
Izkušnje v programiranju so zaželeno.
Prijave s kratkim opisom dosedanjega dela in dokazili o polnjenju pogojev sprejema splošna služba podjetja do 3. 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
„PIONIR“ NOVO MESTO,
TOZD MEHANSKO KOVINSKI OBRAT,

SPREJME NA DELO:

1. 4 KLJUČAVNIČARJE,
2. 4 AVTOMEHANIKE ZA TOVARNA VOZILA
- IN GRADBENO MEHANIZACIJO,
3. 1 ŽELEZOSTRUGARJA.

Pogoji:

Pod 1 — končana poklicna šola kovinske stroke in najmanj 1 leto prakse,

Pod 2 — končana poklicna šola avtomehanske stroke in najmanj 3 leta prakse,

Pod 3 — končana poklicna šola strgarske stroke in najmanj 3 leta prakse.

Ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanjega dela sprejema kadrovski oddelek SGP „PIONIR“ Novo mesto do 20. 3. 1975.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Kmetijska zadruga
Črnomelj, Kolodvorska c. 39

Komisija za medsebojna razmerja delavcev
pri KZ Črnomelj

objavlja razpis za

PROSTO DELOVNO MESTO TRGOVSKEGA POTNIKA ZA PRODAJO PROIZVODOV TOVARNE BELSAD.

Prednost imajo interesenti z daljšo prakso v tem poklicu.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

**vsak četrtek
DOLENJSKI LIST**

Krka - dvakrat poraz

V II. republiški kegljaški ligi Zahod so Novomeščani doživeli dva poraza

Prejšnji teden je bilo na kegljišču "Gorjanci" v Novem mestu na Čatežu odigrano drugo kolo II. zahodne kegljaške lige. Na obeh kegljiščih so nastopali tudi kegljači novomeške Krke.

V drugem kolu so Novomeščani nekoliko razočarani, saj so izgubili obe srečanja. Na Čatežu so podrli 6646 kegljev, njihov nasprotnik pa 6703. Podobno je bilo tudi v Novem mestu. Krkaši so podrli 6608 kegljev, igralci "Slovenija ceste" pa 222 kegljev več.

Na Čatežu so nastopili Vesel 856, Badavinač 807, Turk 789, Jarc 876, Rožič 814, Hren 846, Židanik 825 in Krušič 833, v Novem mestu pa Turk 848, Rožič 795, Badavinač 842, Jarc 861, Hren 847, Vesel 819, Židanik 815 in Krušič 781.

Naslednje kolo bodo kegljači odigrali 15. in 16. marca v Kranju in na Jesenicah.

MLADINCI - ŠE ENKRAT ODLIČNO

Na kegljišču "Gorjanci" v Novem mestu je bilo prejšnji teden odigrano tekmovalno mladincev in mladnikov za državno reprezentanco. Tekmovalcevi so nastopili samo po 12 tekmovalcev in tekmovalke, ker je na

Sodražani zmagali in so tretji

V I. slovenski ligi Novomeščani izgubili s Prestrankom

V II. kolu prve moške republiške lige so Ljubljančani premagali igralce Lendave in se uvrstili na drugo mesto. Novomeščani so gostovali pri Prestranku in srečanje tesno izgubili.

S tem porazom so Novo meščani ponovno na dnu lestvice. V gosteh so dobro igrali, toda klub temu so jih domači igralci premagali in se jim tako maščevali za jesenski poraz.

V drugo zvezno ligo

Igralci Beti se na tekmovalne v spomladanski del prvenstva že dajajo redno pripravljajo. Tehnični del treningov vodi znani slovenski mojster košarkarske igre Borut Bassin, kondicijske priprave pa atletski strokovnjak Orošičanin. V vrstah Beti že več kot tri mesece ni enega izmed najboljših igralcev, Veselina Dautoviča. Sedaj je v Pulju, kjer služi pri jugoslovanski mornarici kadrovskega rok. Pred dnevi je Veselin prišel v Metliko na nekajdnevni dopust. O vojaščini in svojih igrah je povedal:

"Prav gotovo je, da je Beti med najboljšimi ekipami v Sloveniji. Ker ne treniram, ne vem, kakšen je Borut kot trener. Če je tako dober, kot je igralec, potem se ne fantem nevedno že precej naučil. Glede na to, da so tudi da bodo v prihajajoči sezoni nastopili z novimi visokim centrom, da bom prvi v ligi.

Kako se počutim v Pulju? Močno pogrešam košarkarsko igranje in upam, da mi bodo predhodni kmalu dovolili, da bom začel trenirati. Kako bo po končanem vojaškem roku? Upam, da bom takoj, ko se bom vrnil, lahko zaigral v dvanajstletici v Beti. Kaj si želim? Vsak športnik hoče nekaj. Da bi Beti v letnih dobri prvenstvu zmagala in da bi se nekaj odnosi med najmočnejšimi dolenskim dvanajstleticami so že od nekaj časa. Ta tekmovalci nekoč niso razumeli. Metlike nekako niso razumeli. Metlikim, da je to velika škoda in da ki bi lahko obema kluboma močno koristilo. Upam, da bo v kratkem drugače.

J. PEZELJ

prejšnjem turnirju, ki je bil prav tako izbirni, odpadlo osem nastopajočih.

Mladi kegljači in kegljalke so se tudi na drugem novomeškem nastopu izkazali in dokazali, da je lahko tudi na težkem kegljišču podreti več kot 900 kegljev. To sta dokazala Grujin (907) in Jager, ki je podrl 911 kegljev. Zelo dobro so metale tudi mladinke. Najboljše med njimi bi lahko nastopale celo v mladinski konkurenci.

Državno reprezentanco bo sestavljalo po sedem mladincev in mladink. V najboljši mladinski ekipi sta tudi dva Slovence: Petclinkar (Medvode) in Nagode iz Logatca. Slovenske mladinke so bile bolj uspešne, saj bodo v reprezentanci nastopale kar tri predstavnice slovenskih kegljaških klubov: Vargova (Murska Sobota), Rakitova (Zalec) in Mlakarjeva iz Portoroža.

D. B.

MURGELJ JE Z OTOČCA

Prejšnji teden smo v podpisu k sliki z občinskega pionirskega prvenstva v namiznem tenisu pomotoma zapisali, da je tretje vrstični Murgelj iz Šmarjete. Za napako se pionirju opravičujemo.

Zmagovalci v srečanju z igralci Bežigrada. Po izenačenih tekmah so zmagali s 5:3.

PRESTRANEK - NOVO MESTO 5:4

Rezultati: Campa - Kapš 0:2, Stankovič - Zabkar 2:0, Pirc - Somrak 2:0, Stankovič - Kapš 1:2, Campa - Somrak 1:2, Pirc - Zabkar 2:0, Stankovič - Somrak 0:2, Pirc - Kapš 2:0 in Campa - Zabkar 2:0.

SODRAŽICA - BEŽIGRAD 5:3

V derbiju kola so Sodražani z dobro igro premagali neposredne tekmece za tretje mesto in si tako močno povečali možnosti, da ob koncu tekmovalnega osvojejo celo drugo mesto. Rezultati: Gasperič - Uranič 2:0, MrSOLE - Lajevc 2:0, Lovrenčič - Tomažič 0:2, MrSOLE - Uranič 2:0, Gasperič - Tomažič 0:2, Lovrenčič - Lajevc 2:0, MrSOLE - Tomažič 0:2 in Lovrenčič - Uranič 2:0.

T. JORAS

KOČEVJE - MOSTE 3:5

V prvenstveni tekmi ljubljanske področne namiznoteniške lige so v Kočevju gostovali igralci Most. Oražem in Osterman sta sicer z zmagovala povedla, ob koncu pa so vsi trije Kočevjarji popustili in pomembno srečanje izgubili. Poudariti moramo, da za domačo ekipo tokrat ni nastopil Obrenovič.

Rezultati: Oražem - Udri 2:0, Osterman - Znidaršič 2:0, Adlešič - Kralj 0:2, Osterman - Udri 2:1, Oražem - Kralj 0:2, Adlešič - Znidaršič 1:2, Osterman - Kralj 1:2 in Adlešič - Udri 1:2.

V zadnjem srečanju je Adlešič vodil že 20:13, pa je Udri po zanimivi in zbrani igri vseeno zmagal.

Z. F.

BETI - P KLUB 5:0

Prvenstveno srečanje ljubljanske področne namiznoteniške lige bi

Itas II zmagal

V okviru delavskih športnih iger so se prejšnji teden pomerile na kegljišču v Kočevju sindikalne ekipe in dosegle nekaj dobrih rezultatov. Nastopile so v 4 x 50 lučajev, vsega skupaj pa je tekmovalo kar 45 ekip. Pri moških se je pomerilo 35 moštev, pri ženskah pa 10.

Rezultati - moški: 1. Itas II (Legan, Rus, Bončina, Slavič) 1672, 2. Itas I 1602, 3. Itas IV 1601; ženske: 1. SGP Zidar (Ščap, Perič, Cetinski, Vidervelj) 719, 2. SDK 627, 3. Avto Kočevje 622.

Med posamezniki je bil najboljši Marjan Kosten (SOb Kočevje); podrl je 246 kegljev. Pri ženskah je bila najboljša članica SGP Zidar Tulka Ščep, ki je podrla 193 kegljev.

Z. FAJDIGA

V nedeljo se je v telovadnici osnovne šole Bršlin končalo zimsko odbojkarstvo prvenstvo za moške. Brez težav so zmagali igralci Novega mesta, ki so v finalu odpravili ekipo Žuzemberka in Kočevja. Na sliki: s srečanja med drugo ekipo Novega mesta in Trimo.

Pokal odbojkarjem Novega mesta

Na zimskem prvenstvu Dolenjske nastopilo 10 ekip - Pokal Dolenjskega lista osvojili Novomeščani - V Kočevju zmagale Ljubljančanke

V nedeljo se je v Novem mestu v telovadnici OŠ Bršlin končalo prvenstvo Dolenjske za moške ekipe. Nastopilo je 10 moštev, ki so se za zimskega prvaka pomerila v treh skupinah.

Prvenstvo je organizirala novomeška občinska Zveza za telesno kulturo, pokrovitelj tekmovalja pa je bil Dolenjski list. Prvo mesto in pokal so brez težav osvojili odbojkarji Novega mesta. V finalu so se pomerili za vrstniki iz Kočevja in zmagali 2:1.

Rezultati: I. skupina - Novo mesto I. - Občinski sindikalni svet 2:0, Novo mesto I - Trimo II 2:0 in Trimo II - Občinski sindikalni svet 2:0; II. skupina: Kočevje - Trimo II 2:0, Kočevje - Novo mesto II 2:0 in Novo mesto II - Trimo II 2:0; III. skupina (v telovadnici OŠ Grm): Žuzemberk - Črnomelj 2:0, Žuzemberk - Mokronog 2:0, Žuzemberk - Bršlin 2:0, Mokronog - Črnomelj 1:2, Mokronog - Bršlin 2:0, Črnomelj - Bršlin 2:0.

Finale: Žuzemberk - Kočevje 0:2, Novo mesto - Žuzemberk 2:0 in Novo mesto - Kočevje 2:1.

Končni vrstni red: 1. Novo mesto I, 2. Kočevje, 3. Žuzemberk, 4. Trimo I, 5. Novo mesto II, 6. Črnomelj, 7. Občinski sindikalni svet, 8. Trimo II, 8. Mokronog, 10. SD Bršlin.

1. LJUBLJANA

V dvorani doma telesne kulture v Kočevju je bil prejšnji teden ženski odbojkarji turnir. Nastopile so ekipe Viča, Ljubljane, Jesenic in Kočevja. Odbojkarice Ljubljane so premagale vse nasprotnice in brez težav osvojile prvo mesto. Najzanimivejše je bilo srečanje ekipe Ljubljane s svojimi tradicionalnimi neugodnimi nasprotnicami, ekipo Viča. Zmagale so Ljubljančanke z 2:1. Zanimiv je bil tudi dvoboj med igralkami Viča in Kočevjem. Domačinke so bile v drugem setu tik pred zmago, vendar so bolj izkušene Vičanke vseeno zaslužen zmagale.

Rezultati: Vič - Kočevje 2:0, Jesenice - Ljubljana 0:2, Vič - Jesenice 2:0, Kočevje - Ljubljana 0:2, Jesenice - Kočevje 2:0 in Ljubljana - Vič 2:0.

Vrstni red: 1. Ljubljana 6 točk, 2. Vič 4, 3. Jesenice 2 in 4. Kočevje brez točke.

Z. FAJDIGA

rokomet

Inles na zimskem prvenstvu tretji

Na prvenstvu SRS so nastopali še igralci Dobove, Krškega in Sevnice

Letošnji republiški prvaki v rokometu so igralci ljubljanskega Slovana. Z odličnimi igrami so prekinili petletno zaporedno premoč Celjanov in tako prvič osvojili naslov zimskih prvakov.

V skupini A-1 so nastopili tudi rokometarji Dobove. V sedmih srečanjih so doživeli dve zmagi, dva poraza, tekmi pa so dvakrat zaključili z neodločenim rezultatom. V tej skupini so nastopili rokometarji Slovana, Slovenj Gradca, Pirana, Soštanja, Olimpije, Mlinotesta in mladinska vrsta SRS. V zadnjem kolu tekmovalja v rokometaši Dobove igrali z Mlinotestom in tekmo igrali neodločeno. S šestimi točkami so osvojili dobro četrto mesto.

V zadnjem kolu tekmovalja v drugi skupini sta se v najbolj zanimivi tekmi kola pomerili igralci Celja in Inlesa. Ribničani so vodili skoraj vso tekmo, tik pred koncem pa so močno popustili in izgubili s 17:15. Krčani so v srečanju s Tržičem dobro igrali. Tekma je bila ves čas izenačena, ob koncu srečanja pa sta se ekipe razšli z neodločenim rezultatom 18:18. Sevnici so se v 7. kolu pomerili z Jadranom. Prvi polčas so zaključili z zadetkom prednosti, v drugem delu pa so popustili in Jadranovi igralci so zmagali s 17:16. V skupini A-2 so nastopila naslednja moštva: Celje, Inles, Jadran, Sevnica, Minerva, Tržič, Krško in Slovan B. Naše ekipe so zasledile naslednja mesta: 2. Inles, 4. Sevnica in 7. Krško.

V nadaljevanju tekmovalja, v malem finalu, so prepričljivo zmagali Ribničani. Pomerili so se z ekipo Slovenjgradca. Tekma je bila sicer izenačena, toda Ribničani so bili kljub številnim zapravljenim možnostim precej boljši.

Rezultati: za 13. mesto - Krško - Olimpija 24:26, za 7. mesto - Sevnica in 7. Krško.

NOVO MESTO - KRMEJ 21:26

V pripravah na spomladanski del prvenstva v drugi republiški ligi so rokometaši Krmelja v soboto gostovali v Novem mestu in v prijateljski tekmi prepričljivo zmagali z 21:26. Največ zadetkov za goste sta dosegla Kolovrat 8 in Klatinuš 9.

RIBNICA B : SODRAŽICA 19:29

V pripravah na spomladanski del prvenstva v dolenjski rokometni ligi sta se v Ribnici pomerili ekipe Ribnice B in Sodražice. Po zanimivi in borbeni igri so dokaj prepričljivo zmagali Sodražani z 29:19. Tekma je trenerjema Rudiču in Mateliču služila kot uigravanje ekip. Opaziti je bilo, da nasprotnikom manjka trening tekem. Boljšo igro od ostalih so pokazali pri Ribnici Karpov in Putre, pri Sodražici pa D. Vesel, Janež in Ruparčič.

Postavi ekip: RIBNICA: Horžen, Gelze, Karpov, Merhar, Ile, Batinič, Kranjc, Putre, Divjak, Andoljšek; SODRAŽICA: Kersnič, Ruparčič, Tomšič, Lovšin, Levstek, Urh, D. Vesel, B. Vesel, Janež, Marn.

BREŽICE - ELAN 3:4

Naslednje tekmo so Novomeščani gostovali v Brežicah. Zaigrali so precej bolje kot v Krškem in tekmo zaslužen dobiti. Obe ekipi sta se izkazali z domiselnim nogometom. Če bi v tej prijateljski tekmi zmagali domači igralci, bi bila njihova zmaga prav tako popolnoma zaslužena.

Šport

PODBOČJE - Prejšnji teden so imeli učenci osnovne šole "Bratov Staničev" športni dan na snegu. S kombinirano so pripeljali do Pušinj vasi, nato pa so pot nadaljevali do Planine. Snega sicer ni bilo veliko, ljub temu pa so se vsi pošteno nasmučali in nasankali, ob koncu športnega dneva pa tudi nakepali. (B. V.)

STARI TRG OB KOLPI - Šolsko športno društvo Poljane je pripravilo šolsko tekmovalje v smuku in sankanju. Rezultati: smuk: 1. Veber, 2. Gorjup, 3. D. Šterk idr; sankanje - mlajši pionirji: 1. Pešelj, 2. Gregorič, 3. Šmaljcelj; starejši pionirji: 1. Janežič, 2. Vajdetič, 3. Samec; mlajše pionirke: 1. Majerle, 2. Štefanc, 3. Sneljer; starejše pionirke: 1. Rom, 2. Gregorič, 3. Zupan idr. (V. K.)

ČRNOMELJ - Prejšnji teden je TTKS Črnomelj pripravila občinsko strelsko prvenstvo za pionirke in pionirje. Rezultati: pionirji ekipno: 1. SSD Črnomelj, 2. SSD Semič, 3. SSD Stari trg, 4. SSD Vinica, 5. SSD Dragatuš; pionirke ekipno: 1. SSD Črnomelj, 2. SSD Stari trg, 3. SSD Vinica, 4. SSD Dragatuš, 5. SSD Semič.

Pionirji posamezno: 1. Veber (Stari trg), 2. Cas (Semič), 3. Crnič (Črnomelj); pionirke: 1. Standocker (Črnomelj), 2. Malerič (Črnomelj), 3. Rom (Stari trg).

V KOPRU KAVŠKOVA

Na dvodnevem gimnastičnem tekmovalju za "POKAL GIMNASTIKE" v Kopru, kjer so v članski konkurenci nastopali vsi najboljši jugoslovanski telovadci in telovadke, je nastopila med pionirkami za "PIONIRSKI POKAL SLOVENIJE" tudi Novomeščanka Matejka Kavšek, ki je zasedla med sedemnajstimi pionirkami 9. mesto. Novomeška telovadka Jasna Dokl ni nastopila, ker se je tik pred tekmovaljem poškodovala.

Med članicami je Maja Dokl zasedla drugo mesto, v finalu pa je osvojila dve zlati ter eno srebrno in bronasto odličje.

V soboto bodo novomeške telovadke tekmoval v Zagrebu na tradicionalnem gimnastičnem tekmovalju za "POKAL 8. MARCA". Nastopila bo vrsta novomeških pionirk, ki jo sestavljajo Jasna Dokl, Mateja Kavšek, Leja Moro, Vanja Požar in Nataša Kočevjar.

RIBNICA - IVANČNA GORICA 7:0

Na spomladanski del prvenstva so se začeli pripravljati tudi ribniški nogometaši. Kot kaže rezultat prve tekme, so njihovi treningi kar dobri in obetajo, da bodo Ribničani v prvenstvenih tekmah spomladni še boljši kot so bili v jeseni. Ribniški napadalci so se razigrali predvsem v drugem polčasu, ko so dosegli kar 5 zadetkov. Za domačo ekipo so zadetke dosegli Stamenkovič 4, Nosan 2 in Hojč enega.

SLOVAN - INLES 22:11

V prijateljski tekmi so Ribničani gostovali pri članski vrsti Slovana. V regularnem času so tekmo končali z neodločenim rezultatom, v tretjem polčasu pa so bili boljši, in zmagali 35:36. V Ljubljani so bili tudi rokometarji Ribnice, ki nastopajo v dolenjski rokometni ligi. Pomerili so se z drugo vrsto Slovana in jo v lepi tekmi, ki se je odlikovala po številnih zadetkih, premagali s 30:33.

M. G.

INLES - SLOVAN 23:9

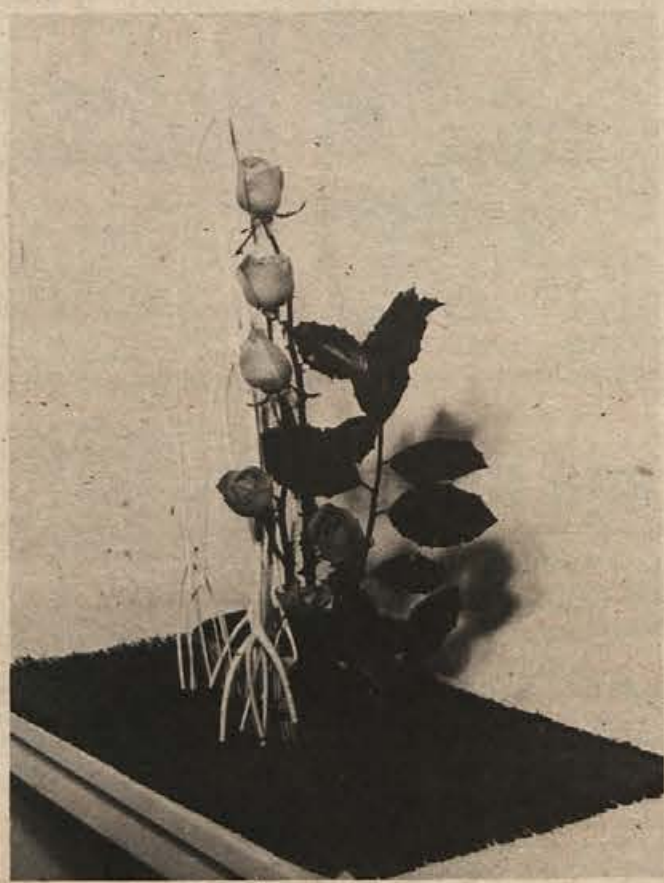
Na zimskem pionirskem rokometnem prvenstvu Slovana so sodelovali tudi pionirji ribniškega Inlesa. V prvi tekmi so se pomerili z vrstniki Falberhta in zmagali s 16:8, nato pa so premagali še domače pionirje in osvojili prvo mesto ter lep prehodni pokal.

M. G.

Košarka je v Kočevju med mladino močno priljubljen šport, zlasti med študenti. Na sliki je ekipa študentov, ki je na enem izmed zadnjih turnirjev v Kočevju brez težav osvojila prvo mesto. (Foto: Jure Podržaj)

IKEBANA

Oguljene vrbove vejice dajejo značilnosti cvetlični dekoraciji, ki jo predstavljamo danes. Zraven uporabimo še vejico temno zelenega božjega drevca in vrtnice. Aranžma je moderen in primeren za večje predsobe.

Dolenjski list pred 20 leti

Še ječe v okovih

JUGOSLOVANSKA ŽENA se je po osvoboditvi vključila v aktivno sodelovanje na vseh področjih družbenega in političnega življenja. Nagel razvoj, izredne povojne razmere, prehod na socialistično gospodarjenje — vse to je zahtevalo mobilizacijo vseh sil. Po normalizaciji razmer se je marsikatera žena umaknila iz javnega življenja, da bi lahko zadostila svojim materinskim in gospodinjim dolžnostim. Kljub temu je število žena, ki sodelujejo v javnem življenju, pri nas sorazmerno večje kot kjerkoli na svetu. Ob 8. marcu se spominimo vseh tistih žena, ki še ječe v okovih kapitalističnega suženjstva, ki se še bore za osnovne človečanske pravice, in jim v njihovi borbi nudimo moralno podporo.

NAPOVEDOVALCEV in prerokov, ki niso nič drugega kot stoprocentni nasprotniki socialističnega razvoja in sodelovanja, se bo dobilo tudi drugod in ne samo v Škocjanu in Straži. Ne nasedajte jim, pač pa jih razkrinkavajte. Videli boste, da so to največkrat ljudje, ki se ves čas drže zadaj pri graditvi socializma, sedaj pa bi radi izkoristili široko demokracijo in kalili čiste vode.

TEDENSKA TRIBUNA je priobčila črtico, v kateri pisci prav neženirano opisuje spolni odnos. Celotno ljubzensko idilo podkrepí še slika obeh nagcev. Ni treba biti prehud črnogled ni ne prestrog moralist, da se človeku, ki gleda na današnjo doraščajočo mladino s povsem drugim pogledom, tako pisanje in taka slika zagabi in se mu zdi vse to vendarle malo prehudo za naše otroke.

SILEN VIHAR, ki je divjal v noči od predzadnje sobote na nedeljo, je prevračal kozolce v Šentjerneju, Dol. Brezovici, Vrhopolju in drugod ter povzročil veliko škodo. Tudi škoda na strehah je precejšnja. Pametni gospodarji imajo tudi proti vremenskim nevarnostem zavarovana poslopja.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 4. marca 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske novice.

Narod meče sebi pod noge

(Sklep kranjskega) deželnega zbornice je bil kaj čuden. Poslanci so se precej hudo udarili med seboj. Najbolj neslano je govoril nezogibni Šuklje, ki se je bahal, koliko je storil za kranjsko deželo, zlasti pa je bil ponosen na to, da se mu je uprav zadnji čas poselelo zblížati in skoro zediniti slovensko liberalno stranko z nemško; z drugimi besedami: bahal se je, da je zopet ustanovil nemčursko stranko na Kranjskem. žalostno! Preširni mogotec slovenski, ki se redi iz vladnih jasli, se dviga s tem, da svoj lastni narod meče sebi pod noge in hodi po njem. In rojaki ga podpirajo, poveljujejo! Oj časi!

(Vinska letina) na Kranjskem je bila lani mnogo slabša nego predlanski. Lani se je pridelalo vina samo 58552 hektolitrov; torej polovico manj kot predlanski.

(Grozna hudobija.) Na pardubiškem kolodvoru so zasačili moža po imenu Ivan

Prohaska, kateri je pri policijskem zaslišanju priznal, da poseduje kupčijo z otroci, ter jih pošilja neki tvrdki, kjer jih z umetno hrano v rasti toliko časa zadržujejo, da ostanejo prtilkovci (Liliputaner), in jih potem po svetu za denar kažejo. Omenjena tvrdka plačuje takim brezdušnim starišem 200 goldinarjev za otroka, in če se otrok vzdrži več kot dve leti, pa še 200 goldinarjev. Mož je povedal, da drži doma še enega otroka, ki je tja namenjen.

(Oglas.) Prodajalica z vso opravo, ležeca v sredi velike vasi blizo farne cerkve, pripravna za vsako kupčijo, daje pod ugodnimi pogoji takoj se v najem v Brusnicah.

(Leta) ko je trta brez gnojiv in pri površnem obdelovanju rodila, so minila in povrnila se ne bodo več.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. marca 1895)

PO SVETU OKOLI

SPREMENIL JE MNENJE — Walter Lipmann, znani ameriški novinar in komunist, ki je umrl lani v 85. letu starosti, je zapustil pol milijona dolarjev odklona za novinarstvo na harvardski univerzi. Vsa stvar niti ne bi bila zanimiva, ko bi Lipmann za časa življenja ne trdil velikokrat, da je novinarstvo poklic, ki se ga ne da naučiti v nobeni šoli!

NOVE CENE — Britanski politik Henry G. Howe je izračunal, kakšne bodo leta 2000 cene nekaterih predmetov za široko potrošnjo, ako ne bo zaustavljena današnja rast inflacije. Za sendvič, imenovan „hamburger“, bo treba odšteti 600 dinarjev, zamka za navadno pismo bo veljala 240 dinarjev itd. Da bi obdržala današnjo stopnjo osebnega standarda, bi morala imeti na prelomu stoletja navadna tajnica 240.000 dinarjev (24 starih milijonov!) plače na mesec. Gospodinje, že zdaj kupite koše za denar!

SLABI ČASI — ZA KOGA? — Francoskim filmskim producentom, distribuciji in kinematografiji sploh se obetajo slabi časi. Že zdaj precej prazne kinodvorane bo še bolj izpraznila nova programska usmeritev francoske televizije, ki namerava v kratkem začeti predvajati po 11 (enaajst!) filmov na teden. Med teh enajst sevoda niso šteti serijski filmi in televizijske drame, ki jih je že zdaj dovolj.

POMOČ — Energetska kriza je docela omajala ameriško avtomobilsko industrijo, ki jo zdaj poskuša reševati iz zagate celo — televizija. Newyorkška televizijska postaja WPIX je namreč sklenila v bodoče popolnoma brezplačno objavljati kakršne koli reklame, ki se nanašajo na avtomobilsko industrijo, ter tako pomagati pri prodaji neštetih avtomobilov, ki so obstali na tovarniških parkiriščih.

NOVA „ZNANOST“ — Ljudje, ki so stari 80 let, so porabili 300.000 ur za hrano in spanje, 80.000 ur za delo ter imeli prostih 320.000 ur. Učeniaki so ugotovili, da prostega časa niso izrabili tako, kot bi ga lahko, za kar so bile največ krive navade iz otroštva. Sploh je pametno izkoristiti prosti čas dandanes že prava umetnost, zato so v Zahodni Nemčiji začeli odpirati šole, v katerih poučujejo „izkoriščanje prostega časa“. S tem predmetom se ukvarja „Znanost“, ki jo imenujejo pedagogika prostega časa. Ob tolikšnem uvozu bi kazalo k nam uvoziti tudi ta najnovejši „izum“.

KRALJEVSKE ZDRAHE — Izjavi, ki nista kar tako: „Jasno bi moralo biti, da se kralj nikakor ne more in ne sme tajno zaročiti!“ in „Samo kralj odloča, ali se bo, kdaj se bo in s kom se bo zaročil!“ sta prišli iz ust švedskega kralja Karla Gustava XVI., ki se je zapletel v rahlo smešno spor z domačim tiskom. Leta namreč na veliko razpihuje (po kraljevem mnenju) lažno vest, da se bo švedski suveren poročil z kopo Nemko Silvio Sommerlaht. Nihče ne more ubežati — usodi!

Grozni Jeti je povsod

Skrivnostno bitje se pojavlja po vsem svetu

Leta, ko je tudi stolpce naših časopisov polnilo pisanje o skrivnostnem himalajskem snežnem človeku Jetiju, so minila. V pozabo je šel tudi pralni prašek s tem imenom. Skratka, vse je kazalo, da je Jeti enkrat za vselej pozabljen. Vendar ni tako. Jeti je še kako živ. Takega mnenja so nekateri znanstveniki, ki ne vržejo tako hitro puške v koruzo. Še več, Jeti ni samo živ, ampak postaja svetovni fenomen.

Po pisanju angleškega časopisa Britanskega društva za ohranitev favne se z vprašanjem Jetija na veliko ukvarjajo v Sovjetski zvezi. Njihovi raziskovalci iščejo tako imenovane almane, človečnjake, ki živijo menda na Kavkazu. Po analizah ostanke hrane sklepajo raziskovalci, da gre za bitje zelo visoke rasti in tudi drugače telesno mnogo bolj razvito, kot je človek.

Največ vesti o človeku velikanu pa prihaja iz Kanade. Očividci kporočajo o „snežnih ljudeh“ visoke rasti, ki žive baje ob obalah nekaterih severnih kanadskih jezerih, kjer si iščejo hrano. Menda so jih videli tudi pri plavanju na bližnje otočke na jezerih.

Vesti o Jetiju pa so prišle celo iz Kalifornije ter s samotnih ameriških obal na pacifiški strani.

Tisti, ki jim Jeti noče iz glave, pravijo, da so si vsi opisi tega čudežnega bitja, tako podobnega človeku, močno podobni. Zatorej sklepajo, da gre za živo bitje, ki ga bomo morali prej ali slej priznati in spoznati. Do takrat pa nam ne ostane drugega kot verjeti „očividcem“ in zagnanim raziskovalcem.

Igle proti narkomanom

Zanesljivo zdravilo za uživalce mamil?

V nekem medicinskem centru v Singapuru, kjer že dolgo uporabljajo pri zdravljenju staro kitajsko akupunkturo, so začeli zdraviti tudi narkomane. Sprejemajo predvsem mlade, a težke zasvojenčence mamil, katerih zdravje je zelo resno načeto in se jih običajni zavodi niti sprejeti ne upajo. Uporabljajo tako imenovano elektroakupunkturo in zaenkrat beležijo same uspehe.

Doktorja Keng Ngo in Siu Jong Fong sta prve svoje paciente vzela s klinik, kjer so klasični načini zdravljenja odpovedali. Menita, da je treba težkim narkomanom zagotoviti anonimnost, ker je le tako mogoče uspešno zdraviti te težke bolnike, ki čestokrat bolehalo tudi v svojem odnosu do okolice.

Samo zdravljenje poteka takole: igle zabodejo v obe ušesni školjki in za trideset minut dolgo spuste po iglah električni tok devetih voltov napetosti. Ta proces ponavljajo deset do štirinajst dni. Učinek je skoraj neverjeten. Bolniki se povsem odvadijo jemati mamil, popravi pa se jim tudi poškodovani organizem.

„Zdravili smo predvsem mlade narkomane, ki so uživali mamil po pet ali šest let. Čeprav so bili že težki bolniki, se jim danes to skoraj ne pozna več. Našo kliniko so zapustili povsem ozdravljeni. Morda je delček našega uspeha prav v tem, da zdravimo mlade ljudi.“

Tako pravi doktor Siu Keng Ngo, ki se z akupunkturo ukvarja že več kot deset let in pozna mnoge skrivnosti tega, še ne povsem pojasnjene načina zdravljenja.

Preženimo nadlogo!

Že dobro leto kar naprej tarnamo in svarimo pred hudo nadlogo. To so naše smeti, ki so za vsakim oglom in grmom na tleh, v zraku in vodi. Teh je že toliko, da bi jih sto Krpanov s kobilicami vred ne moglo odnesti.

To je zato, ker lahko vsak dela, kar hoče. Vsepovsod odmetavamo stare reči, ki bi jih lahko s pridom uporabili. Najlaže je kazati na otroke in solo: oni so dolžni, da zbirajo star papir, stare cunje in železo! Tako početje je podobno tistemu, ko bogatin meče novce v prah in blato pa kličie: „Nate, ljudje, pa pobirajte! Jaz sem dobrotnik.“

Vidite, tako ne gre. Pa tudi to ni prav, ko nekateri postavljajo hiše sredi najlepših njiv. Nihče jim ne brani, akoravno bomo že jutri ali pa čez nekaj let zavoljo tega lačni.

Za vsako sekuro se najde toporišče, pa tudi nadloga se da pregnati. V davnih časih ljudje njivam in travnikom

niso gnojili, zato so imeli lakoto često v gosteh. Veliko truda in dopovedovanja je bilo treba, da so se navadili gnojiti. Kaj pa dandanes? Gnoja in gnojil je premalo in ried ljudmi je slišati, da je slab gospodar tisti, ki gnoj prodaja od hiše.

Ne smemo biti piskrovezi, da bi popravljali, ko je loncev v črepinjah. Mislimo moramo na boljši pridelek na njivah in v tovarnah, pa tudi na zdravo in čisto okolje, da ga do konca ne uničimo. Ni treba biti čarodej, le na prihodnost je treba misliti. Ne smemo čakati, da bodo mrli ljudje in živina ali pa da se pridelek posuši, sicer si bomo kaj kmalu voščili zadnje dobro jutro na tem svetu.

Mogoče boste dejali: „Kmet je kmet, saj nima pameti, kot jo imamo mi!“ Tudi Kristofu Kolumbu so se smejala, pa mu vendar še danes pojemo hvalo, da je odkril Ameriko.

MARTIN KRPAN.

Hudič de sveta olja

Posli zelo svete tovrščine in k...

Včasih človek res ne mu bi se bolj čudil: sp... goljufov ali neumnost... Gotovo je le eno: bera... tudi prvega ne bi bilo. S... pogledimo primer, ki se... pred tedni nasmejala B... Francija, čeprav tudi... obrazov ni manjkalo.

Na tržišču se je nam... vilo novo čudežno zdr... naj bi nad vse uspeš... številne male tegobe... človeka, od prenzatrap... bolečin do preutrujenj... jeter. To zdravilo je n... neče ime „Pianto“... stvarniki pa so bili s... se je izkazalo šele kas... so si nadeli prav tako... ime „Bratovščina z... src“. O svetosti njibov... gre premišljati, saj... zadnje hoteli pomagat... toda za to pomoč so... lepe vsote denarja. Tu... tost že močno spoma.

Roger Melchior, član... ne zelo svetih src, ki... časno ukvarjala tudi...

Zdravilo je šlo kar... met. Česa vsega pa... kupuje? In morda bi... krožilo po nekaterih... in drogerijah, ko bi... tovrščina“ ne zvalja... nekega mladega dek... pogrešanega dekleta... vse sile, da dobe hč... pri tem jim je prisko... moč tudi policija. K... nico našli pri brati... srca, se je vsa stvar... Dekle je povedalo m... nimivega o „tehnolog... ga zdravila. Že povz... je pokazala, da tako... lahko pripravi vsako... brez velikih stroškov... palni kadi, če želi.

Bratje so pozabili... svetost in boga, ki je... vah ubežnega dekleta... ter lepo in skesano p... sar tako ni bilo mog... ti.

Sledila je kazen, s... zočaranje kupcev... olja...

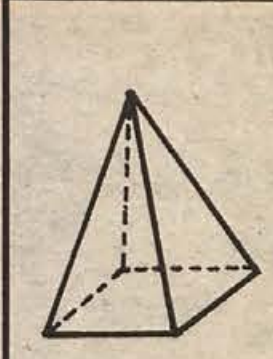
2. Vrgla je v... drzno kot nos karav... objel Paradižnik svo... „Mislim, da sva tam... vedla prvi drzni zak... Paradižniku se je... škropil srednjeveške... ričetom. V ročaju... telo po kosteh naš...

Rešitev prejšnje križanke

1	A	N	K	A	K	T	I	V
2	P	A	R	T	R	O	L	A
3	S	E	P	E	R	I	S	
4	S	T	I	P	A	N	E	I
5	K	A	L	K	U	T	A	
6	A	R	N	O	A	R	O	M
7	A	F	A	K	T	O	S	A
8	O	D	A	F	U	S	T	A
9	L	A	P	O	R	T	L	O
10	H	I	K	A	I	S	T	V
11	K	O	R	A	L	S	T	O
12								A

(Ne)resnice z napako

Sporočila je, da je ne bo na stanek, ker je polna (bolna). Vso noč so močili (motili) soseda. Živali (živeli) so v velikem konfortnem stanovanju sredi mesta. Primazal (prikazal) nam je zanimivo norost (novost). Ne moremo se kisati (kosati) z njimi, ker se nismo dovolj razbili (razvili).

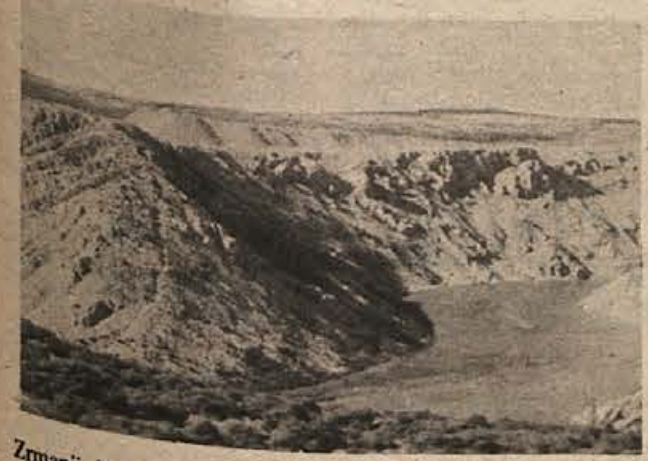

DL	VERDLE-VAOPERA	VELIKA LATVICA	TUR. MESTO	KOBILCA IVANA	ODPADEK PRI KOVANJU	VRSTA CESTISCA	PISATELJI CAPEROCCI	IT. BAROČNI SLIKAR	DL
	MANO-METER								VLADAR
	ČLAN RADIKALNE STRANKE								
	DOMAČE SUKNO			SVETINOV ROMAN					
	NEM. PLEM. NAZIV			JANSA ANTON				IRIDIJ	
	PREGRI-NJALO			NEM. DENAR				OH LAPNOS	
								ČEŠKI KRALJ	AZ. POLOTOK
DL	TRAVNA PLANJAVA	ČOPOTANJE	EG. BOG SONCA	RAZTELE-SEVALEC					
			OGRAJA ZA SVINJE	VRSTA KOBILICE					
ANGL. PISATELJ				NEČAST					
				SESTAVINA ČAJA					
ETUI			ČKA				NAGON	KAMBOZ POLITIK	
			ŽAR					PROGA	
EPOPEJA				RAZTEG-LJIV TRAM					
				TANTAL					
KDOR SE UKVARJA S POLITIKO									LIJ
AR. ZREBEC			ZENSKI TEDNIK						PAPIGA

Ogrožena divja »lepotica«

Zrmanji, tisočletja bistri in neukrotljivi dalmatinski »lepotici«, grozi, da jo bodo zasuli lastni bregovi - Ljudem gre za boksit

Malo je rek na jugoslovan-skih tleh, ki bi bile hkrati tako lepe in divje, kot je Zrmanja, dalmatinska »lepotica«, ki ne samo da zmeraj znova preseneča s svojimi nenavadnimi in skrivnostnimi soteskami, ampak je zmedla celo zemljepisce, ki se ne morejo zediniti, koliko je pravzaprav dolga. Eni menijo, da je od malega kraškega izvira na vzhodnih pobočjih Velebita pa do izliva v novigradsko morje dolga 44 kilometrov, drugi trdijo, da je daljša za štiri, tretji pa kar za pet kilometrov.

Zrmanji, ki je tisočletja kljubovala vsiljivosti ljudi, preti prav od ljudi neslaven konec.

Zrmanja se za tovrstna ugibanja ne zmeni. Zdaj žubi počasi, potlej se zareže globoko med skalne pečine, preskakuje grebene in se končno prebije skozi dolg in več kot sto metrov visok kanjon ter se izlije v morje. Ves tok reke je prepleten s slapovi; nižjih od 20 m je kolikor hočete, najvišji pa meri 50 m. Ko so ljudje začeli spoznavati veliko moč voda, so izkoristili tudi naravne slapove Zrmanje. Danes je ob toku reke videti nič koliko zapuščenih mlinov, ki dokazujejo, da lju-

dem nikoli ni uspelo docela ukrotiti divje Zrmanje. Zgodovina ve povedati, da so bili bregovi Zrmanje pogosto prizorišča uničujočih bojov med ljudmi. Turki so na obronkih njenih sotesk gradili mogočne utrdbe, s katerimi so se postavljali v bran vpadom senjskih Uskokov. Iz tistih davnih časov je preživela samo Zrmanja, kajti od utrdb so ostale le razvaline.

Toda ponosna Zrmanja ne more ubežati zahtevam današnjega časa. Stoletja je kljubovala vsiljivosti ljudi, zdaj pa le-ti odpirajo nedra njenih bregov z bagri in vso ostalo sodobno mehanizacijo ter kopljejo boksit, osnovno surovino za pridobivanje aluminija. S tem uničujejo že tako redko zelenje ob reki, onesnažujejo njeno bistro vodo ter pretijo s še večjo nevarnostjo: na mnogih mestih globoko izpodkopljujejo strme bregove, zato se na nekaj mestih že sprožajo veliki plazovi. Učenjaki, ki jim Zrmanja pomeni več kot minljiva ruda, opozarjajo, da se utegne ravnotežje narave nenadoma porušiti, bregovi bodo zdrsnili v reko in - tisočletni trud narave bo v hipu uničen.

Zdravje v krilcih

Znanost je pogledala pod škotska krila

Škoti niso znani samo po svoji legendarni rakpusti, drugo najmočnejše razpoznavno znamenje so njihova krilca - kilti, katerih se se verni prebivalci Britanskega otočja z žilavo vztrajnostjo oklepajo in v zgražanje vsega naprednega moškega človeštva nočejo zamenjati za spodobne hlače. So Škoti prismsuknjeni in nazadnjaški?

Lahko, da so, saj je takih ljudi mnogo, toda vrednost njihovih krilc je kar naenkrat zrasla. Temu je botrovalo čisto naključje, in da bi bila stvar bolj spoštljiva, se jih je lotila celo znanost. Angleška znanstvenica dr. Anne Chandly, ki že dolgo vrsto let raziskuje pogoje rodosti, je namreč ugotovila, da v Angliji odstotek družin, ki ne morejo imeti otrok, raste ter da imajo v tem porastu del »krivde« prav neplodni moški. Njihova zaplodna tekočina ima premalo spermatozoidov. Znanstvenica je prišla do sklepa, da je temu vzrok topla obleka in tesno oprjeto spodnje perilo, kar neugodno deluje na razvoj semenčic.

Da bi svoje trditve podkrepila z drugimi raziskavami, je poslala sodelavca svoje ekipe v centralno Afriko raziskovat neko plemo, ki še ni okusilo »hlačnega napredka«. Istočasno pa je sama izvršila nekaj raziskav med Škoti, ki so jim hlače prav tako tuje. In kot je predvidevala: dobljeni rezultati so bili enaki. Tako njen sodelavec v vročini ekvatorskega podnebnja kot ona v hladnem podnebnju škotskih hribov sta našla odgovor, da hlače in tesno perilo zmanjšujeta plodnost moških.

Seveda to ne pomeni, da bomo zdaj kar naenkrat vsi začeli nositi škotska krilca, še manj pa, da bomo goli tekali okoli. Vse te raziskave so ostale le droben delček v prosluli misli o degeneracijskem učinku civilizacije. In morda v tiho zadoščenje Škotov.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dobrega in skrbnega moža, ata, starega ata, brata, strica in svaka

JOŽETA GABRIJELA

elektromonterja v pokoju iz Prapreč pri Trebnjem

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste se v tako velikem številu poslovili od pokojnika, ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali toliko cvetja ter nam ustno ali pisмено izrazili sožalje. Iskreno se zahvaljujemo Elektru Trebnje in Novo mesto ter tovarišu Jeraju za poslovilne besede. Najlepša hvala Društvu upokojencev Trebnje, skupščini občine Trebnje, kolektivu osnovne šole Sevnica, kolektivu otroškega vrta Sevnica, kolektivu otroškega oddelka bolnice Novo mesto in LD Studenec. Pristrčna hvala dr. Vilfanovi za skrb in zdravljenje ter dokanu, pevčemu in godbenikom za spremitvo.

Globoko žaljuoč: žena, otroci z družinami in drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

MARTIN ARH

iz Kobil

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem za podarjene vence in cvetje ter za izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo kolektivu tovarne celuloze in njeni godbi, osebjem zdravstvenega doma in pogrebniemu zavodu iz Krškega, kolektivu Cestnega podjetja iz Novega mesta ter pevčemu iz Brestanice. Enako se zahvaljujemo tudi duhovščini za opravljeni obred.

Zaljuoč: žena Terezija, sinovi Tine, Lado, Franci z družinami in Jože, hčerke Minka, Rozi, Anica z družinami, brat Ivan ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče in stric

ALOJZ VIDMAR

iz Prapreč pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami v najtežjih trenutkih, podarili pokojniku vence in cvetje ter ga pospremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se vsem gasilskim društvom za spremitvo ter duhovščini za opravljeni obred.

Zaljuoč: hčerka Nežka z možem Karlom in sinom Božom ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage, nepozabne mame, stare mame, prababice in tašče

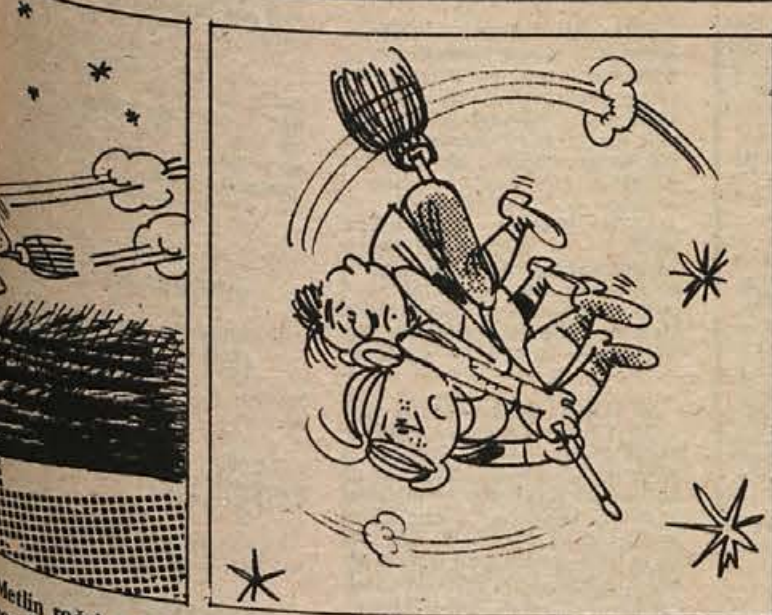
MARIJA ARH

iz Leskovca pri Krškem

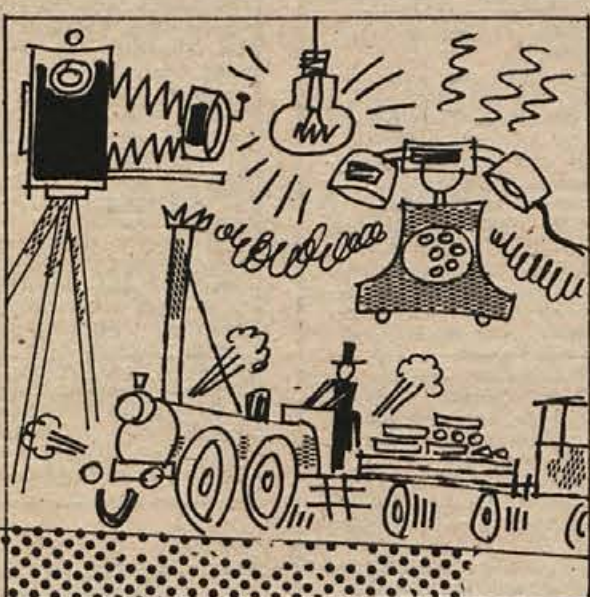
se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem ter vsem Leskovčanom, ki so pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, nam pa izrazili sožalje in v težkih trenutkih sočustvovali z nami. Posebno zahvalo za pomoč in dobroto smo dolžni sosedi Mariji Bizjak. Hvala tudi godbi in duhovnikom za ganljivi obred. Se enkrat vsem pristrčna hvala!

Zaljuoč vsi njeni Leskovci, Maribor, Kamnik, Traunreut, Holzminden

MED SVETIMI KRAVAMI

Metlin ročaj se je vzgorgel. Se krepkeje je zlobo Klara in izmedcu. Toliko da ni spadal s plesnivim žabom, čudno je sprelela dva ni bilo več: čas se je začel odvijati. Skrtalo je kot za stavo. Kot v kilometrskem števcu so letela leta, desetletja in stoletja. V istem ritmu se je spreminjala zemlja globoko spodaj. Sivi srednji vek se je razkadil, kot bi ga jutranja zarja. Ugasnili so ognji pod grmadami in čarovnice so se spet lahko po mili volji sprehajale naokrog, jahale na metli in hodile na „randi“ s hudičem. Nihče jim ni skrivil lasu - prosvetljeni vek je bil na obzorju.

Mah je prekril mrke gradove - tudi Kukenberk: - zrasla so mesta in sadovi išočega uma so pričeli osrečevati svet: vsak čas bodo tu: parni stroj, elektrika, telefon, fotografski aparat, dinamit in čarlston... Svet je bil na tem, da postane tak, kot ga vidimo dandanes, ko je Klara še enkrat krepko prisnila na plin. Toda tokrat, dragi bralci, je pretirala!

POTA IN STRA VAMPOTA

Dežurni poročajo

IZGINILO Z MOPEDA — 24. februarja je neznan tat ukradel Jožetu Kuplenku iz Smarjeških Toplic vetrobransko steklo z mopeda. Lastnik je oškodovan za 300 din.

PRI TOČILNI MIZI OB DENAR-NICO — Alojz Fišer z Lovrenca na Pohorju se je 24. februarja zvečer mudil v hotelu Metropol. Bil je ob točilni mizi, pri tem pa mu je spretne zmikav smuknil denarnico s 1.200 dinarji.

VINJEN OBLEŽAL — 26. februarja so šentjernejski miličniki pridržali do iztrezitve Borisa Brajdiča iz Mihovice. Ta se je vinjen vozil s kolesom proti Rojam in padal po cesti, dokler ni obležal. Tako je ovrval promet. Prijavljen je sodniku za prekrške.

DENAR V AVTU — 1. marca dopoldne je bilo iz avta, parkiranega na Ljubljanski cesti v Novem mestu, ukradeno na škodo Marije Potočar 12.600 din in 2 osebnizkaznici. To je imela lastnica v torbici na zadnjem sedežu.

BIL JE VEŠČ — V noči na 1. marec je bilo vlomljeno v osebni avto Djozja Tupanoviča v Črnomlju. Avto je stal pred blokom Pod smreko 8. Vlomilec je odnesel obe luči, vplinjač, razdelilno kapo in več drugih delov. Naredil je precej škode.

IZTRENJNI SE JE ZA KRKO — 1. marca ponoči so pri Catežu zalotili 31-letnega Ludvika Kuharja z Vinjega vrha pri Brezicah, ki je vinjen vozil motorno kolo. Miličniki so mu prepovedali nadaljevati vožnjo in mu odvzeli dovoljenje, vendar je Kuhar znova sedel na vozilo. Zalotili so ga vdrugič in ga pridržali do iztrezitve.

VINJEN DELAL NERED — 1. marca zvečer so novomeški miličniki odpeljali na iztrezitev Milosava Trifunoviča iz Novega mesta, ker je v hotelu Kandija opit delal ured in se pretepal.

Prevladujejo poneverbe

Lani je bilo v občinah Brežice, Krško in Sevnica 110 primerov gospodarskega kriminala

V Posavju gospodarski kriminal v preteklem letu ni doživel posebnih sprememb, če ga primerjamo s prejšnjimi leti. Organi UJV iz Celja in miličniki so v breziški občini raziskali 74 takih primerov, v krški občini jih je bilo 21 in na območju občine Sevnica 15 primerov.

Največ je še vedno poneverb in ponarejanja listin; nekateri zlorabljajo položaj iz koristiljubja, nekateri skušajo utajiti davke, spet drugi se grede nedovoljeno trgovino, nekaj primerov pa je bilo tudi nevestnega gospodarskega poslovanja.

Med hujše primere prilasčanja družbenih sredstev v teh posavskih občinah spada grabež pri podjetju Agraria v Brezicah, veliko dela pa so imeli z raziskavo grabeža in jemanja podkupnine pri breziški delavski univerzi. S podkupninami so se ukvarjali nekateri pri Obrtnem podjetju v Dobovi, skupina 13 železničarjev pa je v Dobovi kradla razne avtomobilske dele.

Kot so povedali na UJV v Celju, so več primerov davčnih utaj odstopili komisijam za družbeni nadzor v posameznih občinah. Kaj so tam ukrenili, še ni znano.

S kontrolo cestnega prometa zalotijo miličniki dosti kršiteljev. Marsikateri vozi brez dovoljenja, naletijo na ukradeno vozila, prenekateri avto ali kamion pa ima tehnične pomanjkljivosti. Posnetek je bil narejen pretekli teden v Krškem. Izrečenih je bilo precej mandatnih kazni. (Foto: Ria Bačer)

Z nožem zabodel lastnega otroka

Da alkohol poživini človeka, kaže primer Antona Štrusa iz Zagorice pri Trebnjem, ki je zaradi poskusa uboja 11-letne hčerke odgovarjal pred novomeškim okrožnim sodiščem

V smrtnem strahu je 11-letna Tončka 14. septembra lani zvečer zavpila: „Ate me je zabodel!“ potem pa je otrok z nožem v hrbtu pobegnil k sosedom. Spet primer huđe družinske tragedije zaradi alkoholizma, ki se je razgrnil pred novomeškim okrožnim sodiščem, ko je nedavno tega obravnavalo Štrusov primer.

Obtoženec, 45-letni mizar iz Zagorice pri Trebnjem, oče treh otrok, od katerih sta dva še mladoletna, je kroničen alkoholik. Opit je nevaren, divjaški, grozi, tepe. Ne boji se ga samo družina, temveč vsa vas.

Povsem poživinil pa se je 14. septembra lani. Ta dan so obtoženčeva žena, hčerka in taščina na nji pobirale krompir. Med delom je prišel na njivo. Ne pomagat, ampak groziti. Ženi in materi je tako grozil, da so delo pustile in se skrile v gozd. Proti večeru si žena in otrok nista upala domov. Hiša je bila tudi zaklenjena. Zatekli sta se k sosedu Verbičevi, vendar je za njima prišel oče, ki pa tega imena ne zasluzi. Hotel ju je prisiliti, da gresta domov, in mahal je z lovskim nožem.

Žena je vsa v strahu zbežala v sobo in tiščala vrata, za njo je hotela skočiti še 11-letna Tončka. Toda nesrečna mati je tiščala vrata, misleč, da po njih tolče razjarjeni mož. Tako je Anton Štrus pri vratih dobil v

roke hčer, jo zabodel z nožem v hrbet in ji povzročil 3 cm globoko rano. Dekletce se je prikleklo še do sosed Matije Pan-

Kazen je, a človeka ni

Franc Vimpolšek iz Bukoška spoznan za krivega prometne nesreče s smrtnim izidom

34-letni Franc Vimpolšek iz Bukoška pri Brezicah, poklicni sofer, je bil pred okrožnim sodiščem v Novem mestu obsojen na 7 mesecev zapor, vendar sodba še ni pravomočna.

9. junija 1973 je obtoženec vozil tovornjak TAM po cesti II. reda med Catežem in Brezicami. Vozil je z zasenčenimi lučmi, dokaj blizu desnega roba ceste in spregledal Ivana Ocvirka, ki je šel peš ob robu ceste in vodil ob sebi kolo. Tovornjak je Ocvirka zadal, ga odbil na njivo in ga tako zmečkal, da je bil takoj mrtev.

Da se je to zgodilo, ima sodišče za dokazano, in da je Vimpolšek zadal z vozilom pešca, pripisuje premajhni previdnosti. Obtoženec je sicer pred senatom, ki mu je predsedoval Janez Smolej, navajal v zagovoru, da je bil zaslepljen zaradi luči naproti prihajajočega vozila, toda priča Godlerjeva ni videla ne slišala

kakega drugega vozila ob tragičnem dogodku.

Voznik Vimpolšek je bil pri vožnji malomaren, kriv je nesreče, vendar so kot olajševalno okoliščino upoštevali to, da je ponesrečen delno sam pripomogel k nesreči in pa da ima Vimpolšek na skrbi 4-člansko družino in bolešno ženo. Obtežljivo zanj pa je, da je bil že dvakrat kaznovan.

Škof je, a človeka ni

Konec prejšnjega tedna, ko je močno pihalo in so ob lepem vremenu ljudje na več krajih čistili travnike in grmičje, potem pa zažgali, je prišlo do požarov. Veliko je bilo strahu in postrzvalnega gašenja, s čimer so preprečili, da ni nastala večja škoda.

Kar naprej požari

Ob močnem vetru je kurjenje nevarno

Začelo se je 28. februarja popoldne, ko je Alojz Kokol z Gor. Suhorja čistil pašnik in zažgal travo. Ogenj se je razširil in zajel nad 2 hektarja pašnikov. Pogasili so metliški gasilci in občina, nevarno pa je bilo, da bi požar prišel do gozda.

Ta dan zvečer je gorelo tudi v gozdu nad Semiško cesto v Črnomlju. Domačinka Katarina Butala je čistila grmovje, ob robu gozda zažgala odpadke in ogenj poteptala, preden je šla domov. Najbrž pa je veter še tlečo žerjavico razpihal, tako da je začel goreti gozd. Na pomoč so prihitali črnomljski gasilci in preprečili večjo škodo.

1. marca dopoldne so delavci novomeškega Vodovoda zakurili pri črpališču nad Družinsko vasjo, ogenj pa je zajel vso planoto. Vodovodarji so sami gasili, vseeno pa je pogorelo okrog 2 hektarja suhe trave. Ta dan sta bila dva požara še v romskem naselju Zabjok. Pogorelo je pol hektarja suhega grmičja, razen tega pa lesena baraka.

2. marca je začela goreti trava blizu Zadrage pri Sentrupertu. Ogenj se je naglo širil, domačini, ki so delali v vinogradu, pa so začeli vneto gasiti, vseeno pa je plamen zajel židanico, krito s slamo, in naredil precej škode. Tega dne popoldne je veter raznesel ogenj tudi na Ljubnu, ko je Angela Jazbec čistila travo na svoji parceli in odpadke zažgala. Pogorelo je 1 hektar pašnika.

ZAPELJAL PRED AVTO

26. februarja je voznik osebnega avta Berislav Gvas iz Sevnice vozil skozi Log, s stranske ceste pa je predenj zapeljal kolesar 65-letni Anton Sircelj iz Loga. Avtomobilist ga je zadel, pri čemer pa se je kolesar tako poškodoval, da so ga morali odpeljati v celjsko bolnišnico.

durja, od tam pa so jo prepeljali v bolnišnico. In punčka še ni zdrava. Da so vsi pri hiši živčno razrvani, se razume samo po sebi.

Na razpravi, ki ji je predsedoval Janez Kramarič, obtoženec ni priznal tega, da je namenoma zabodel otroka. „Imel sem v rokah kruh in nož, bal sem se, da me ne bi žena. Zgodilo se je slučajno, po nesreči...“ Take je stresal, seveda pa mu nihče ni verjel.

Obtoženca je pregledal tudi psihiater in ugotovil, da je tako hud alkoholik, da je zaradi tega že duševno prizadet. Tudi to zverinsko dejanje je storil v bistveno zmanjšanem prištevnem stanju. Po psihiatrovem mnenju za Štrusa tudi ne pride več v poštev zdravljenje proti alkoholizmu, je menda prepoznal. Sodišče je to mnenje upoštevalo pri odmeri kazni, ki se glasi: 1 leto in 7 mesecev strogega zapor. Sodba še ni pravomočna. Kaj bo pa potem, ko bo Štrus prišel domov? Bodo morali spet čakati na vbod z nožem, da se ga bodo rešili vsaj za nekaj časa? Vsekakor bo potrebna pomoč socialne službe.

Novinarji Dolenskega lista so bili pred kratkim v Hinjah in v članku zapisali, da so „prislunili besedam vseh, ki so obiskali naše „uredništvo v gosteh“ in izluščili podoba tega kraja in Suhe krajine“. Prepričljivo so nam prikazali, da lahko industrijski obrat, boljše prometne zveze in boljša zdravstvena služba osvetli sedanjo temno sliko te krajinske skupnosti. Prizadeto pa smo tudi brali soglasne izjave kmetov, da kmetije propadajo in da je eden izmed vzrokov divjad, ker dela na posevkih veliko škode, dobijo pa smešno nizke odškodnine.

Kot pravnik in lovca so me še posebno zanimalo te izjave in sem se vprašal, ali dajejo naši pravni predpisi kmetu zadostno pravno varstvo, t. j., ali dobi oškodovani kmet, če že ni moči škode po divjadi preprečiti, vsaj pravično odškodnino in tudi, ali kmet pozna pravno pot, in če, ali se je tudi poslužuje.

Lovska škoda

Temeljni predpis je sedaj še v zvezanem zakonu o lovstvu, ki ga dopolnjuje republiški zakon o lovstvu. Člen 37 določa: „Za škodo, ki jo napravijo zaščitena divjad in določene vrste nezaščitene divjadi, je odgovorna organizacija, ki gospodari z loviščem, na katerem ta divjad stalno živi; pogoj pa je, da je oškodovavec ukrenil vse, kar je bil po zakonu glede na vrsto divjadi in druge okoliščine dolžan ukreniti, da bi škodo preprečil.“ To pomeni, da mora povrniti škodo lovsku družini ali druga lovsku organizacija ali pa gospodarska organizacija, ki gospodari z loviščem, v katerem je povzročila divjad škodo. Toda te organizacije odškodninsko odgovarjajo samo za škodo, ki jo povzroči zaščitena divjad, npr. zajec, srnjad, jelenjad, medved v zaščitnem območju, ali določena vrsta nezaščitene divja-

di, npr. divji prašič, medved izven zaščitnega območja, vse to pod nadaljnjim pogojem, da živi taka vrsta divjadi stalno v tem lovišču. Zato npr. lovsku družino ne bo odgovarjala, če bo dokazala, da je škodo povzročila divjad, ki je bila na prehodu, sicer pa taka vrsta divjadi ne živi stalno v tem lovišču.

Po zakonu so dolžne organizacije, ki gospodarijo z lovišči, in kmetije oz. uporabniki zemljišč, na katerih je lovišče, s predpisanimi ukrepi preprečevati škodo, ki jo lahko napravi divjad. Za lovsku organizacije so taki ukrepi na primer znižanje števila divjadi, redno oskrbovanje krmilča, čuvaj in drugo. Novi zakon o gozdnarstvu pa nalaga gozdnim organizacijam, da pri gospodarjenju z gozdovi vzdržujejo naravno ravnovesje med rastlinskimi in živalskimi vrstami v gozdu in, če je to pomembno za redno prehrano divjadi, ohranjajo naravno

Toda še tako vestno izvajanje zaščitnih ukrepov ne more povsem preprečiti škode. Najbolje je, da lovsku organizacije in prizadedi z medsebojnim sporazumom (zavarovanje pri zavarovalnici, pavšalna odškodnina) uredijo vprašanje povračila za škodo ter da se poravnajo. Tu ne bi smelo biti večjih težav, saj smo v stalnih stikih z obdelovalci kmetijskih zemljišč, jih tudi potrebujemo in poznamo njihov trud, kar vse terjaja, da se to primerno vrednoti, t. j. s pravično odškodnino. Tako bodo odpadli občitki, ki niso bili izrečeni samo v Hinjah, da dobi kmet premajhno odškodnino. Pošten odnos lovec do kmeta se bo lovstvu obrestoval, saj bo zato tudi odnos kmeta do lovec in do divjadi drugačen, npr. ne bo uničeval, ampak zaščitil gnezda, jajca, mlado divjad, in odnos do lovec bo priskrebnejši.

Oškodovanec ima pravico in dolžnost, da v petih dneh prijavi škodo organizaciji, ki gospodari z loviščem, in ta se je dolžna prizadevati, da v nadaljnjih sedmih dneh doseže poravnano. Ne glede na tako praktično določilo v občinskem odloku ima oškodovane pravico — tako mora tudi ravnati, če do poravnave ne pride — da vloži v 15 dneh od dneva, ko je zvedel za škodo, vendar najkasneje v dveh mesecih, odkar je škoda nastala, a) odškodninski zahtevek pri občinskem upravnem organu, pristojnem za lovstvo, če zahtevana odškodnina ne presega 250,00 din; b) odškodninsko tožbo pri pristojnem sodišču, če zahtevana odškodnina presega 250,00 din.

Bežen pregled odškodninskih tožb pri sodiščih je pokazal, da so tovrstni sodni spori izjemni, kar upravičuje domnevo, da lovci pri povračilu lovske škode vendarle niso tako skopi in nerazumevaljoči, kot bi bilo moči sklepati iz posameznih izjav oškodovancev. ŠTEFAN SIMONČIČ

Storilci odkriti

V Posavju manj smrtnih nesreč in težjih kaznivih dejanj

Občine Brežice, Krško in Sevnica sodijo pod UJV v Celju, kjer so zbrani izčrpi podatki o varnosti občanov v preteklem letu. O tem smo se pogovarjali z Matkom Kosijem, šefom ustrežnega načelnika pri UJV Celje:

— Koliko kaznivih dejanj se je zgodilo v letu 1974 v teh treh občinah in koliko je ostalo neraziskanih?

— Na območju občin Brežice, Krško in Sevnica smo imeli opravka z 965 kaznivimi dejanji, od tega 438 v Brezicah, 218 v Krškem in 209 v Sevnici. Gre za nekaj več takih primerov, kot je bilo v letu 1973, vendar pa je ostalo malo neraziskanih. Neraziskanih je ostalo v vseh treh občinah 221 kaznivih dejanj; od tega je veliko primerov tatov, ki se zgodijo na mednarodnih mejah med Zidanim mostom in Dobovo. Ker se vnik ustavlja v Dobovi, oškodovanci tam pošljejo prijavo. Poudariti pa moramo, da so vsa težja kaznivá dejanja raziskana in da so bili miličniki tem delu Posavja zelo aktivni. Njihovo poprečno neraziskanih dejanj s področja kriminala so dosti ugodnejše od slovenskega.

— Kakšno je bilo stanje v cestnem prometu? Je zabil promet več smrtnih žrtev in težjih nesreč?

— Ugotavljamo, da smo imeli na celotnem območju UJV, tako v treh omejenih občinah, manj smrtnih žrtev in manj težjih prometnih nesreč. Za prejšnje leto je bilo leta 1973 v posavskem območju 41 smrtnih žrtev, v preteklem letu pa samo 21.

— Torej se je varnost občanov izboljšala. Po čigavi zaslugi?

— Veliko vlogo imajo pri preprečitveni akciji, ki se jih izvajajo pogosteje lometavo, in pa delovanje z občani, ki nam pomagajo pri odkrivanju kaznivih dejanj in tudi v drugih območjih. Največjo in množično pozornost smo dobili, ko smo iskali iztajelega Boštjančka; ta primer pa bi tudi za nas tako rekoč najbolj oreh leta 1974 v tem delu Posavja. Da je varnost občanov sploh boljša, pa veliko pripomore tudi obveščanje javnosti preko časopisov. Ravno Dunajskemu listu se lepo zahvaljujem za dobro sodelovanje.

KRONIKA NESREČ

ČRNOMELJ: ZADETA NA PLOČNIKU — 28. februarja je Jože Zalec z Brega pri Vinici na Kolo-dvorski cesti v Črnomlju podrl 46-letno domačinko Kristino Malečič, ki je šla po pločniku. Poškodovano so odpeljali v bolnišnico.

IRČA VAS: ZAPELJAL PRED AVTO — 2. marca dopoldne je Egidij Jarc iz Soteske v Irči vasi pri hiši št. 21 z osebnim avtom podrl 46-letnega Franca Jakliča z Broda, ki je pred avto zapeljal s kolesom s pomožnim motorjem z neprednostne ceste. Kolesarja so odpeljali v bolnišnico.

DOL. KOT: KAR S CESTE — Antonija Longar iz Stranske vasi pri Zužemberku je 2. marca vozila proti Dvoru, med potjo pa na ravni cesti zapeljala v levo in zadelav avto Staneeta Gorinška iz Zužemberka, ki je stal zunaj cestišča. Škode je za 8.000 din.

NOVO MESTO: VINJEN ČEZ MOST — 2. marca zvečer se je 24-letni Franc Pintar iz Novega mesta z avtom čelno zaletel na novomeškem mostu s osebnim avtomobil Muharema Šubašiča, prav tako Novomeščana. Ugotovljeno je bilo, da je Pintar vozil vinjen.

METLIKA: NI SE PREPRICALA — 25. februarja popoldne je Metličanka Marija Bošnjak zapeljala z osebnim avtom iz Gubčeve ulice na prednostno Karloško cesto, tedaj pa je mimo pripeljal z avtom Novomeščan Peter Starešinič, zato sta trčila. Starešiničev avto je nato odbilo še v levo, da je zadel tudi v tovornjak, ki je stal ob cesti. Pri tem je bilo za 9.000 din škode.

BRŠLIN: SPREGLEDAL KOLE-SARJA — 26. februarja popoldne je Jože Vesel z Broda zapeljal s parkir-nega prostora v Bršlinu in zvil proti mestu, pri tem pa je spregledal, da se mimo pelje na kolesu s pomožnim motorjem 64-letni Miha Kovač iz Novega mesta. Avto je Kovača

zobil, pri tem pa se je kolesar poškodoval in je moral z zlomljeno nogov v bolnišnico.

ČRNOMELJ: MAČKA JE ŽE KRIVA — 69-letni Anton Mačeka Čudnega sela se je 25. februarja dopoldne peljal s kolesom na prosti mestu, na Ločki cesti pa pred kolo pritekla mačka. Kolesar je pri tem izgubil ravnotežje in padel ter se tako poškodoval, da so ga odpeljali v bolnišnico.

VAVTA VAS: PRIPELJAL V LEVO — 27. februarja zvečer je Anton Semprič iz Srednje vasi pri mlaj pod Smarno goro vozil na lju-bljanske registracije na rotarju gi Dol. Toplice-Novomesto. V vasi je po levi pripeljal naproti pe-disti Silvo Pirh iz Dol. Srednje, ki je trčil v prednji del avtobusa. Pri nju se je mopedist laže poškodoval, ugotovili pa so, da je vozil brez vozniskiga dovoljenja.

GORELO JE V PRESLADOLU

28. februarja popoldne se je v robu gozda igral otrok in kurnik, vno, veter pa je ogenj zanesel na dvonjak in bližnji gozd. Gasilci so se prihiteli na pomoč občanov in preprečili še hujšo škodo. Vseeno je pogorelo okrog hektar posejane škode je velika.

PREHITRO V OVINEK

3. marca popoldne je Jože Kovač iz Smolenje vasi vozil z avtom proti Metliki, pri Jedinceh pa se je v ovinku vrglo s ceste. Gasilci so ga ustavili v jarku. Pri trčenju se je škodoval sopotnik Karol Kovač, katerega so potem odpeljali v bolnišnico, gmotne škode pa je za 8.000 din.

ČETRTKOV INTERVJU

Generacija tožilcev

Anton Šporar je med najmlajšimi namestniki občinskih javnih tožilcev v naši republiki

Delegati novomeške skupščine so dali soglasje k imenovanju Antona Šporarja za namestnika občinskega javnega tožilca v Novem mestu. Suhoparno uradno obvestilo skriva v sebi tudi podatek, da se je Anton Šporar, pravnik s pravosodnim izpitom, do sedaj pripravnik pri novomeškem občinskem javnem tožilstvu, rodil 4. marca 1948. Namestnik javnega tožilca ima torej 27 let.

„Menda sem res med najmlajšimi tožilci v Sloveniji, pripoveduje Šporar in hkrati dodaja, da je šlo iz njegovega letnika na pravni fakulteti

Anton Šporar: „Sodni spisi niso nezanimivi, so odraz resničnega življenja.“

več kot 10 pravnikov med tožilce.

„Smo torej generacija tožilcev; en kolega je celo samostojni tožilec v Ljubljani, drugi pa namestnik okrožnega javnega tožilca v Novi Gorici.“

Anton Šporar je diplomiral pred rokom, med službenim roka v Jugoslovanski ljudski armadi je kot vojak osem mesecev delal v pravo-branilstvu.

„Za pravo moraš imeti veselje. Meni se akti ne zde suhoparni, veliko življenja je v njih. In to resničnega življenja. Vedno sem hotel v pravosodje in želja se mi je

zdaj izpolnila. Sem zoper kabinetne sodnike, sodnik ali tožilec mora biti tudi družbenopolitični delavec. Prav zaradi tega občasno predavam na novomeški gimnaziji, kot predavatelj pa sem sodeloval tudi na politični šoli v Metliki.

Vsak človek ima nagnenje do določenega poklica. Nas tožilce imajo nepoučeni za nekakšne preganjalce, vendar ni tako. Vsaka urejena družba potrebuje tako imenovano materialno resnico, zato tudi imamo pravo-branilstvo.

Tožilčev poklic je, čeprav ljudje tega skorajda ne verjamejo, zelo dinamičen. Praktično si vedno v službi, torej ne samo takrat, ko sedi za uradno mizo, obloženo z akti.

Nikoli ne veš, kdaj boš med ljudmi zvedel za kršitev zakonov. Govorice so vedno hitreje od papirja. In potem sledi seveda uradna pot do tiste materialne resnice, ki sva jo že omenjala. Seveda to ni edini način tožilčevega dela, omenjam jo samo zato, ker ljudje običajno mislijo, da so pravniki dolgočasni „čuki“, ki premetavajo papirje.

Ugotavljanje resnice je težka in odgovorna naloga, mnogokrat - pripoveduje kolegi - tudi nevhvaležna. Ni torej čudno, da se tako malo pravnikov odloči za pravo-branilstvo.

Razen tega morata biti sodnik ali javni tožilec popolnoma neoporečna, z vseh strani te preverijo in pretipajo. Ko gre za resnico, ne sme biti nobenih dvomov.

In najbrž ga ni med nami, ki bi mislil drugače, sicer se bo moral srečati z javnim tožilcem, se je na koncu pošalil namestnik novomeškega občinskega javnega tožilca Anton Šporar.

M. BAUER

KAKŠNO BO NOVO MESTO - V galeriji Dolenjskega muzeja so odprli razstavo elaboratov, ki so prispeli na javni anonimni republiški natečaj za podrobno urbanistično in idejno projektno obdelavo območja ob Cesti herojev v Novem mestu. Ocenjevalna komisija je podelila elaboratoma „K Bregu“ in „Vrste“ dve enakovredni nagradi v višini 35.000 din. Razstava, ki bi morala pritegniti pozornost vsakega novomeškega občana, bo odprta še jutri.

Kolikšen napredek do 1980

V javni razpravi je osnutek izhodišč srednjeročnega razvoja novomeške občine - V žarišču omilitev neskladij, ki jih je terjal napredek

Obdobje do leta 1980 bo čas velikih naporov, pa tudi prav takšnih uspehov. Tako so poudarili na seji vseh zborov

BORCI NA ODDIH V BANJOLE IN STRUNJAN

Občinski odbor ZB NOV Novo mesto obvešča članstvo ZB NOV, da bo počitniški dom ZB NOV Banjole pri Pulju odprti od 20. maja do 30. septembra. Pravico do 10-dnevnega oddiha imajo člani ZB in njihovi najbližji svojci. Prijave sprejemajo najpozneje do 15. maja. V primeru večjega števila prijaviteljev imajo prednost člani, ki se družbeno udeležujejo.

V Strunjanu imajo na voljo omejeno število mest za 10-dnevni oddih. Prijave sprejemajo za čas od 20. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 30. decembra. Pripominjamo, da bo od 1. septembra dalje na voljo pokrit zimski bazen s toplo morskovo vodo, naprave za fizio- in hidro-terapijo, savno in prostori za dnevno bivanje.

Prosilci so lahko le osebnih ali družinskih invalidskih upravičenci. Prijave za Strunjan sprejemajo do 1. 4. 1975.

novomeške občinske skupščine, ki so med drugim razpravljali tudi o osnutku izhodišč srednjeročnega družbenoekonomskega razvoja občine od 1976 do 1980.

Skrbno pripravljen dokument, ki je zdaj v javni razpravi, med drugim poudarja, da je treba pri ocenjevanju sposobnosti uresničevanja zastavljenih nalog upoštevati tudi tekoče gospodarske probleme, ki jim je žal ime inflacija, nelikvidnost, neskladje med izvozom in uvozom itd. Med najbolj poudarjenimi nalogami srednjeročnega razvoja novomeške občine je razvijanje samoupravljanja, sistem samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja bo dobil ustrezno še večjo vlogo.

Srednjeročni razvojni načrt bo seveda temeljil na usklajenih razvojnih načrtih vseh OZD, TOZD ter krajevnih in interesnih skupnosti v naši občini.

Izvolili sodišče združenega dela

Delegati novomeške občinske skupščine so soglasno izvolili za predsednika splošnega sodišča združenega dela za območje občin Crnomelj, Metlika, Trebnje in Novo mesto Vladimirja Bajca iz Novega mesta, za sodnika pa Miroslava Šujico iz Metlike, Draga Zvaba iz Metlike, Milana Vajdo iz Metlike, Ksenijo Khalil iz Crnomlja, Antona Marentiča iz Crnomlja, Jožeta Videroja iz Crnomlja, Martina Toneta iz Semiča, Janeza Gartnerja iz Trebnjega, Ivana Kosa z Doba, Franceta Šunto iz Mokronoga, Toneta Prparja iz Trebnjega, Franca Zuniča iz Novega mesta, Miroslava Lovka iz Novega mesta, Alfonza Bržiča iz Novega mesta, Jožeta Strugarja iz Novega mesta, Janka Petriča iz Novega mesta, Antona Kraševca iz Novega mesta, Franca Hočvarja iz Novega mesta, Jožeta Petriča iz Novega mesta in Jožico Hrast iz Novega mesta. Omenjene sodnike sodišča združenega dela volijo seveda tudi delegati skupščin občin Crnomelj, Metlika in Trebnje.

M. B.

Suhokrajinski drobiž

KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZB NOV DVOR je imela v nedeljo občini zbor. Na njem so člani Zveze borcev pregledali delo organizacije v zadnjih dveh letih, obenem pa si zastavili naloge. Med drugimi sta se zbora udeležila tudi predsednik občinskega združenja ZB NOV Novo mesto JOŽE BUTARA in član predststva tega združenja MILOŠ JANCIC, ki sta s svojimi izvajanci obogatila vsebinsko razpravo na obnem zboru. Izvolili so novo vodstvo KO ZB NOV Dvor, ki mu predseduje upokojeni podpolkovnik JLA LJUBIŠA DJOROVIČ.

VEČ POŽAROV JE BILO V PRETEKLEM TEDNU na košeniščih. Požari, ki so nastali zaradi lahkomiselnosti posameznikov, so bili ponekod nevarni, ker so se širili v smeri gozdov in proti vasem. Zara-

de upoštevamo samo narodni dohodek na prebivalca, so poudarili med razpravo, je novomeška občina sorazmerno zelo razvita, bolj temeljita ocena razmer na posameznih področjih pa hitro pokaže, da je bil dosednji razvoj posameznih gospodarskih panog, infrastrukture in krajevnih skupnosti zelo neskladen.

Ena od prvih je odprava ali pa, če gledamo bolj realno, vsaj omilitev teh neskladij. V zadnjih letih se je v novomeški občini zelo hitro razvijala predvsem industrija.

Socialna struktura prebivalstva se je zaradi množičnega zaposlovanja v povprečju sicer izboljšala, dobesedno na tleh pa je izobrazbena struktura zaposlenih. Manjka tudi stanovanj, vrtoev itd. Po statističnem povprečju imajo zaposleni v novomeški občini manj sol, kot sta slovensko in celo jugoslovansko povprečje; kar 6.000 delavcev nima dokončane niti obvezne osnovne šole.

Iz Dolenjske študira na visoki ali višji šoli en študent na 124 prebivalcev, slovensko in tudi jugoslovansko povprečje pa je en študent na okrog 80 prebivalcev.

Izboljšanje izobrazbene strukture prebivalstva torej ne bo pastorek med nalogami srednjeročnega razvoja novomeške občine do leta 1980, razvoja, ki postavlja poleg že omenjenega v žarišče naših prizadevanj tudi izboljšanje učinkovitosti dela, izkoriščanje vseh zmogljivosti, zunanjsanje porabe, odpravo ostankov nerazvitosti ter seveda večjo povezanost v okviru pokrajine, Slovenije in Jugoslavije.

M. B.

Novomeška kronika

LUNA SIJE - O cestah, ki vodijo v Regerče vas, mestno četrt Novega mesta, tokrat ne bi govorili, čeprav so še bolj potrebne pozornosti, predvsem pa popravila kot svetilni stebri ob cestah, ki jih sploh ni. Torej ceste do Regerče vasi niso osvetljene, čeprav bi po vseh pravilih morale biti. Zaenkrat jih osvetljuje samo luna, zvezde in ogorki pešcev - kadilcev.

MESTO - PANO - Kljub temu da je v Novem mestu precej reklamnih panojev, jih je vseeno premalo. To dokazujejo s plakati oblepljeni stebri arkad, delovišne ograje, drevesa itd. Bežni obiskovalci bi zagledali kaj lahko dobil predstavo, da je Novo mesto en sam velik reklamni pano.

TRZNICA - Če kje, potem je pomlad čutili na novomeški tržnici. V ponedeljek so branjevke s semenjskimi živilci zasedle skoraj pol prodajnih prostorov. Tudi cene so bile nekoliko nižje kot sicer. Kilogram solate je bil po 14 dinarjev, čebula po 4,50 do 5 dinarjev, jajca so stala od 12,0 do 1,40 dinarjev, merica regrata je bila po 3 dinarje, merica smetane pa 9 dinarjev. Kilogram jabolč je stal od 5 do 6 dinarjev.

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE - Prejšnji teden je na novomeški transfuzijski postaji darovalo kri 78 občanov, kolektivno pa so se najbolj odrezali delavci gozdnega obrata

MINI ANKETA:

Letos je mednarodno leto žensk, zato bi lahko rekli, da je tako rekoč vsak dan ženski. Kljub temu 8. marec ni izgubil pomena, slej ko prej ostaja še naprej dan, ki mnogim ženskam po svetu predstavlja enkratno priliko za uveljavljanje enakopravnosti. Dejstvo namreč je, da skoraj nikjer ženske še niso tako izenačene z moškimi, kot v naši samoupravni socialistični družbi. Tokrat smo nekaj občanov vprašali, kaj jim pomeni dan žena:

v nob izklesn lhoč nižšom

Boris DOLINAR, delavec: „Čisto navaden dan v letu 8. marec ni, to je edini praznik, ki ga dejansko praznujejo samo ženske. Letos je še toliko pomembnejši, ker je celo leto mednarodno leto žensk.“

Jože TROHA, gozdarski delavec: „Ženske težko pričakujejo ta dan, da ga lahko proslavijo same in na čisto svoj način. Ne glede na to, da je položaj žensk pri nas docela izenačen s položajem moških, ostaja 8. marec še naprej pomembna oblika ženske emancipacije.“

Marko DRKUŠIČ, delavec v IMV: „Na ta dan bi morale biti vse ženske svobodne. Zal ni tako, celo pri nas je 8. marec za ženske prav tako delovni dan. Ženske delajo tako kot moški, doma še več, zato bi morale imeti pogostejše praznične dneve.“

Ludvik BON, upokojenec: „Kaj naj rečem? Sem pač moški, zato zame 8. marec nima nikakega pomena. O tem naj razmišljajo ženske.“

Nedeljko STOJAKOVIČ, avtobusni voznik: „8. marec je kar primeren dan zato, da moški izkažejo nekoliko več pozornosti ženskam, predvsem pa ženam. Kljub popolni, celo ustavnoložno dolženi enakopravnosti z moškimi naj ženske imajo še naprej ta svoj dan.“

D. R.

MILIJON UPOROV IZ ŠENTJERNEJA

Šentjernejska Iskra načrtuje, da bo leta 1980 izdelala milijon plastičnih uporov, kar pomeni podvojitev sedanje proizvodnje. Poleg tega bodo zelo povečali tudi obseg proizvodnje tako imenovanih metalfilm uporov ter potenciometrov. Večji del izdelkov bo namenjen izvozu, računajo, da se bo po vrednosti povečal kar za štirikrat.

NOVOLES BO PODVOJIL OBSEG PROIZVODNJE

V Novolesu imajo načrto, po katerih naj bi v naslednjih petih letih podvojili obseg skupne proizvodnje. V tem času bodo investirali 300 milijonov dinarjev v surovinsko bazo, tovarno lahkkih plošč, konfekcijsko acryla ter modernizacijo in rekonstrukcijo sedanjih naprav. Število zaposlenih naj bi se do leta 1980 povečalo za 500.

M. B.

Bodo revni pomagali bogatim?

Pripombe novomeškega izvršnega sveta k družbenemu dogovoru o letošnjih splošni porabi v Sloveniji - Kje so merila za bolj pravično porabo?

Občinska skupščina Novo mesto je dala minuli petek svojemu izvršnemu svetu (en delegat se je vzdržal glasovanja) pooblastilo, naj njegov predsednik ob 11. uri v Ljubljani podpiše osnutek družbenega dogovora o splošni porabi v SR Sloveniji v letu 1975.

To praktično pomeni, da je bil s tem podpisom sprejet tudi globalni okvir letošnjega novomeškega občinskega proračuna, ob sprejetju nam bo preostala le notranja razvrstitev posameznih vrst potroš-

pomb nekaterih drugih slovenskih občin niso upoštevali.

Po mnenju novomeškega izvršnega sveta je tako ravnanje republike nerazumljivo in nedemokratsko. Po sedanjem sistemu prelivanja (novomeška občina ga je podpisala, ker s političnega stališča gledano, drugače ni bilo mogoče) se med drugim lahko na primer zgodi, da neka slovenska občina z določeno porabo na prebivalca sprejme solidarnostna sredstva od druge slovenske občine, ki ima še enkrat manjšo porabo od prve. Absurd je več kot očitno, saj po sedanjih merilih revni solidarnostno pomagajo bogatim.

M. B.

FINANČNA INJEKCIJA KMETIJAM

Všinskim predelom novomeške občine bodo v prihodnje posvetili več pozornosti, piše v osnutku načrta razvoja srednjeročnega Vinske kmetije bodo dobile prednost pri dodeljevanju kreditov za potrebe SLO, precej več denarja pa se obeta tudi razvoju kmečkega turizma.

ZAHVALA NIKU RIHARJU

Delegati skupščine občine Novo mesto so izrekli zahvalo za predano delo Niku Riharju, dosedanjemu ne, ki je bil izvoljen za predsednika medobčinskega sveta SZDL.

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Št. 10 (1337) - 6. marca 1975

Pevci iz Cerkelj vadijo za jubilejni koncert. (Foto: Podgoršek)

Ko bodo oživila gradbišča

Zrasli bodo industrijski obrati, telovadnica, zdravstveni dom, stanovanjski bloki - Denar tudi za obnovo sadovnjakov in vinogradov

Začenja se razgibano investicijsko leto. Izpolnitvi lanskiln kartov se pridružujejo letošnji. Opekarna Brežice, zdaj TOZD Salomita Anhovo - bo gradila tovarno silikatne opeke. To bo velika investicija, ki se bo zavlekla še v prihodnje leto. Vrednost objektov nove opekarnice cenijo na več kot 70 milijonov dinarjev.

K lanskemu dolgu sodita še dva industrijska objekta - nova proizvodna hala Jutranjske za TOZD Orlico v Brežicah in modernizacija Dekorlesa v okviru ljubljanske Lesnine. Za novi obrat konfekcije je temeljni kamen v zemlji od minulega občinskega praznika. Vrednost te investicije cenijo na deset milijonov dinarjev, za modernizacijo Dekorlesa pa so predvideli enajst milijonov.

Posavje je za modernizacijo trgovin in drugih obratov planiralo okoli deset milijonov dinarjev, za plinarjo pa je na voljo šest milijonov. Tudi Tovarna pohištva napoveduje nadaljnje širjenje proizvodnih prostorov, v Globokem pa nameravajo nadaljevati gradnjo objektov za pridobivanje kremenovega peska.

Agraria želi letos investirati nad tri milijone dinarjev. Za povečanje plantažnih nasadov sadnega drevja je namenila 400 tisoč dinarjev, za razširitev trgovine z reprodukcijskim materialom

O RESOLUCIJI PONOVO

Izvršni svet občinske skupščine v Brežicah je predložil delegatom za sejo 27. februarja predlog resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v 1975. letu. Skupščina bo o njem ponovno razpravljala. Ta čas jo bodo dopolnili s pripombami in mnenji, ki sta jih dala predsedstvo skupščine in družbenopolitični zbor.

NOVO V BREŽICAH

VODO NA VAS. - Letos bo zgrajenih več vodovodov v občini. Dokončujejo ga v Kapelah, v gradnji pa sta še vodovod Brezina-Dečno selo - Globoko ter vodovod Brezina - Glogovbrod - Trebež-Pohanca. Naslednji bo vodovod Planina - Piršenbreg. Raziskati nameravajo še vodne vire na Bizeljskem, da bi nato naročili projekt za napajanje širšega okoliša.

LE VETER POMETA. - Če želite tale čas komu razkazati mesto, ga peljite na motel. Obeta se vam nekakalen pogled. Od daleč se niti malo ne vidi, kako so ceste in trate nastale s papirjem, konzervnimi škatlami in polvinilom vseh barv. Najbolj pestro je med bloki, kjer veter neovirano raznaša šaro izpred smetnjakov in jo trosi po vsem naseľju.

ZA ZELENAJAVO NOV LOKAL. - Kmetijsko in trgovsko podjetje Agraria Brežice bo odprlo v mestu novo trgovino s sadjem in zelenjavo. Zanj preureja lokal, v katerem je Slovin včasih prodajal pijače.

MODNA REVIIJA. - Delavke iz konfekcije Beti bodo slavile 8. marec v dobovskem prosvetnem domu. Kulturni program pripravlja mladinska organizacija. Na poudarjen bo tudi modna revija. Na praznovanje dneva žena so članice Betinga kolektiva povabile tudi upokojenke.

S TOVORNJAKI ČEZ OBOKE. - Vhod na dvorišče brežiškega gradu ni primerno za tovorne avtomobile. Ti pravzaprav vozijo po obokih, ki niso bili grajeni za tako težo. Nekoč so bila tam dvizna vrata. Dostop s kamioni bo treba prej ali slej prepovedati.

Pionir pa je prevzel gradnjo stanovanjskih stolpičev ob Bizeljski cesti. Obeta se torej živahna gradbena sezona. J. T.

Piščanom za spomenik

Devetnajst let je tega, odkar so v Piščah postavili spomenik padlim borcem, aktivistom OF in talcem. Lani so ga morali začasno odmakniti, ker so gradili trgovino in izpeljali mimo novo cesto. Za spomenik je rezerviran lep prostor ob novi trgovini. Ploščad bodo še letos uredili in zasadili z zelenjem. Žal pa starega spomenika ne morejo več postaviti nazaj: čas ga je tako načel, da se je sesul.

Pišce bodo poleti središče praznovanja tridesete obletnice osvoboditve v brežiški občini. Do krajevne praznika v začetku julija želi tamkajšnja organizacija Zveze borcev postaviti nov spomenik padlim. Veljal bo okoli 250 tisoč dinarjev. Toliko denarja sami ne bodo mogli zbrati, zato se te dni obračajo s prošnjo za denarne prispevke na delovne kolektive v občini in zunaj njenih meja. Zatrdo upajo, da jih zaproseni ne bodo zavračali.

Pišce so med vojno veliko žrtvale. Območje te krajevne skupnosti je dalo narodnoosvobodilni vojski 400 borcev. Enainštideset jih je padlo za svobodo, deset prebivalcev pa so Nemci ustrelili kot talce.

Krajevna skupnost Pišce šteje okoli 1500 ljudi. Na število prebivalcev so dale Pišce največ aktivnih borcev na Kozjanskem. Razen tega so vasi na Piščkem nudile med vojno zatočišče več kot 400 ljudem, ki so pobegnili iz preseljenskega pasu ali iz nemških taborišč. Za vse to si je kraj zares za služil dostojen spomenik. J. TEPPEY

PET LET JIH DRUŽI PESEM

V soboto bo poteklo pet let, odkar so moške iz Cerkelj ubrano zapeli ob dnevu žena. Od takrat so ponesli pesem na najrazličnejša srečanja pevskih zborov brežiške občine in Posavja, zapeli so na Kozjem in Planini, na razstavah Hortikulturnega društva in Likovnega kluba, nastopili v Šentvidu, snemali za ljubljanski radio in televizijo. Zadržne tedne so se pod vedstvom Franca Baškoviča posebno skrbno pripravljali za jubilejni koncert. V soboto se jim bodo pridružili tudi pevci iz Cerkelj na Gorenjskem, s katerimi bodo zapeli v koncertnem programu še 4 skupne pesmi. Sicer pa jih to poletje čaka še vrsta nastopov, vse od Šentvida do koncertov v dveh odročnejših krajih nastopov za radio. V. P.

Noč je za počitek

Delavke v našem podjetju je najbolj mučilo nočno delo. Letos smo ga dokončno ukiniti in tako pripravili zaposlerim materam veliko skrbi, pa tudi zdravja. Podnevi se delavke ob družini težko odpočijejo, to pa z leti močno vpliva na njihovo splošno počutje.

Tako je predstavila svoj kolektiv Žito Ljubljana-TOZD Imperial Krško Anica Kukovičič. V tovarni čokolade se je zaposlila pred enainvajsetimi leti. Takrat so se še stiskali v starem obratu v Soteliskem. Spominja se, da so tista leta tudi v upravi delali dopolne in popoldne. V proizvodnji je bilo še veliko ročnega dela in prenašanja težkih bremen. Danes je vse drugače. Delo je lažje in v podjetju je poskrbljeno celo za prehrano, za tople malice. Delavke imajo možnost za različne oblike rekreacije. Rade sodelujejo v delavskih, športnih igrah, ne samo dekleta, ampak tudi poročene žene.

Anica Kukovičič se ne brani družbenih dolžnosti. Prizadevna samoupravljalnica je, zato so jo že dvakrat izvolili za predsednico delavskega sveta in enkrat za predsednico upravnega odbora ter sindikata. To delo ji vzame marsikatero prostoto urico, ki naj bi jo posvetila družini. Dve hčerki ima v osnovni šoli v Krškem. Je tudi članica sveta šole, zato se vključuje v razprave o celodnevem pouku in prenaša zamisli na svoj kolektiv. Delavke iz vasi ji navajajo kopico pomislekov, predvsem iz strahu, da se bodo otroci odvajali kmečkemu delu in da se bodo pozimi prepozno vračali, kajti iz Zdol morajo na primer nekateri pešačiti

še uro ali dve. Matere iz bližnje okolice pa to zamisel pozdravljajo, zlasti tiste, ki za svoje otroke nimajo varstva. J. TEPPEY

BODO ŠE TOLIKO DELALI?

Letos so v krški občini prvič nameravali nagraditi tiste prosvetne delavke, ki zbirajo šolarje pri prostovoljnih dejavnostih in jih tako vzgajajo ter ustrezno zaposlujejo v prostem času. Na šolah je to že tradicija in v minulih letih so našli po več tisoč ur takega vzgojnega dela. Prav zaradi tega bodo težko preboleli, da so vsi zneski za prostovoljno dejavnost letos črtani s programov.

POŠTAR BREZ POŠTE SKOZI VAS

Prušnjčani smo siti tega, da nam poštar osle kaže, pravijo, čeprav tega ne mislijo dobesedno. Jezni, ker se že leta in leta borijo za dostavo pošte v vas, pa se ni še nič spremenilo. Po pisma morajo v Podbočje, čeravno se poštar iz Podbočja vozi mimo. Jože Stipančič iz Prušnje vasi, ki je bil v povojnih letih večkrat odbornik, tokrat ni hotel sprejeti delegatskega mesta v samoupravni interesni skupnosti, ker se je ves čas zaman prizadeval za dostavo pošte v svoj kraj. J. T.

Splošno gradbeno podjetje Pionir Novo mesto gradi na Vidmu upokoencev za krško občino. (Foto: J. Teppey)

Z mladimi se lepo dela

Skupni načrt rezervnih starešin in mladine

Za tridesetletnico osvoboditve pripravljata Zveza rezervnih starešin in mladinska organizacija v krški občini več skupnih akcij. Mladi so med rezervnimi starešinami vedno dobrodošli, saj se je pokazalo, da tako sodelovanje rodi uspešne sadove.

Tako je februarja letos na pobudo mladih dobro potekel skupen pohod po poteh Štirinajste divizije. Razen mladincev in mladink iz krške občine so se ga na povabilo Senovčanov udeležili tudi mladi s Hrvaškega.

Borci s Senovega so na tovariškem srečanju slovenske in hrvaške mladine spregovorili o bojih partizanov z nemškimi okupatorji, med pohodom pa so jim pokazali vse pomembnejše kraje iz zgodovine NOB. Pohoda se je udeležilo 80 mladincev, borcev in rezervnih starešin. Mladi Senovčani so dobili za organizacijo pohoda denarno pomoč komiteja občinske konference ZK in občinske organizacije ZB NOV.

Letos je dobro uspela tudi skupna izobraževalna akcija. Okoli 220 mladih ljudi iz občine je obiskalo predavanje o vojnopolitičnih razmerah pri nas in v svetu. V krajevnih združenjih so povabili na predavanja člana, pa tudi druge občane. Mladi so se zares dobro izkazali,

pa ne samo na tem predavanju. Z velikim zanimanjem so poslušali besede o družbeni solidarnosti, ki jim je nato sledil obveščevalni dejavnosti. Predavatelj je bil podpolkovnik Korosec.

DUSAAN VLAO

V KRŠKEM ZA OSMI MAREC

Krajevna organizacija Senovega Krško prireja jutri ob 17. uri domu Svobode proslavo dneva žena. Nastopili bodo članice otroškega vrta in pionirski oddelki šole Jurij Dalmatin Krško. V pomenu praznika bo govorela predsednica konference Zveza rezervnih starešin in mladine Korošec.

DELO OPRAVLJENO

Komisija za informativno in propagandno dejavnost pri medobčinskem svetu Posavje je končala svojo prvo delovno nalogo. Vse kot 40 delovnih organizacijah s skoraj 10.000 zaposlenimi so njeni člani zbrali podatke o oblikah in vsebini obveščanja. Pisano informacijo o tej pomembni stvari bodo v kratkem obravnavali na skupni seji članov komisije in medobčinskega sindikatov Posavja.

KRŠKE NOVICE

KAKO DO STANOVANJ - Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je na zadnji seji razpravljalo tudi o kriterijih za podelitev stanovanj, ki jih bo zgradil solidarnostni sklad. Menili so, da delovne organizacije, zlasti manjše, ne bodo mogle zagotoviti izselitve svojih članov v šestih letih, oziroma da družine s tako majhnimi dohodki niti ne morejo varčevati za stanovanje. Oboje pa je pogoj za pridobitev stanovanjske pravice.

DANES NA 'GRAD! - V galeriji samorastnikov na brestanski gradu bo ob 18. uri otvoritev tradicionalne razstave gobelinov in drugih ženskih ročnih del. Krški likovni amaterski klub je za otvoritev zagotovil kulturni program.

BOLJŠE OBVEŠČANJE - „Informacije“, ki jih je pred leti izdajal občinski sindikalni svet, naj bi ponovno obudili. Izhajale bi vsaj enkrat na mesec, naklado pa bi tokrat povečali, tako da bi po en izvod prejeli tudi vsi poverjeniki sindikalnih skupin.

ZA VEČJO „IDEJNOST“ - Program, ki ga je za izobraževanje delegatov vseh treh zborov občinske skupščine potrdili tudi predavatelji članke za svet za preventivo in zdravje v cestnem prometu. Ta organizacija tudi poslej deloval v okviru občinske skupščine, je v minulih letih uspešno uresničevala obsežne izobraževalne programe in dosegla tudi uspehe pri promotni vzgoji osnovnih šolah.

NOVI ČLANI - Na zadnji seji skupščine potrdili tudi predavatelji članke za svet za preventivo in zdravje v cestnem prometu. Ta organizacija tudi poslej deloval v okviru občinske skupščine, je v minulih letih uspešno uresničevala obsežne izobraževalne programe in dosegla tudi uspehe pri promotni vzgoji osnovnih šolah.

USPEHI IN NAČRTI - Mladinska organizacija „Jamarskega kluba“ pregledu uspešnega dela v letošnjem obdobju nameravajo v prihodnjem „odpreti“ za obiskovalce še mnogo ško podzemno jama.

KRŠKI TEDNIK

BREŽIŠKE VESTI

ZK v Jutranjki - številnejša

Minuli četrtek so sprejeli v ZK še 12 novih članov, v kolektivu je sedaj že 66 članov - Odločna beseda o uresničevanju vsebine ustave

Sevniška Jutranjka je bila omenjena v gradivu za decembrsko sejo centralnega komiteja ZK zaradi pomanjkljivosti in samoupravni organiziranosti po novi ustavi. Na konferenci komunistov iz vse tovarne minuli četrtek, ki so se je udeležili tudi sekretar medobčinskega sveta ZK za Posavje Miro Kambič in sekretarji občinskih komitejev ZK, kjer ima Jutranjka svoje TOZD, so kritično spregovorili o dosedanjem delu.

Komunisti Jutranjke so na ravni delovne organizacije približno 8 mesecev povezani v svet komunistov, vendar so v tem razmeroma kratkem obdobju obravnavali številna pomanjkljivosti samoupravne organiziranosti, ki jih ugotavljajo občinska komisija in organi CK ZKS (članom je bila razdeljena tudi kritična ocena Franca Salija, člana izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS), je več, sedem do stoletju. Gre za neustrezno sestavo TOZD Motiv, ki vključuje tudi režijska delovna mesta. Delitev premoženja je opravljena le po virih TOZD. Mehanizem ugotavljanja in

delitve dohodka postavlja delavce v posreden odnos, saj sta ugotavljanje in delitev dohodka opravljena šele na ravni celotne organizacije, ne pa v TOZD. Ravno tako ni ustavno urejeno združevanje dela. Pomanjkljivosti so v opredelitvah kolektivnih in poslovnih organov, nekatere pravice delavcev v TOZD na nepravilno prenesene na centralni delavski svet. Od ugotovljenih nepravilnosti je urejeno le vprašanje položaja delavcev na domu, reševanje drugih vprašanj pa povezujejo s pripravo študije, ki jo izdeluje republiški Zavod za produktivnost dela.

V praksi so v Sevnici sklicevali zborni delovnih ljudi vseh TOZD in skupnih služb skupaj; v zadnjem času je bila taka navada tudi pri sklicevanju delavskih svetov. Sekretar sveta komunistov in Jutranjki Ante Glavan je v referatu ocenil tudi delovanje delegatskega sistema, ki so ga še premalo naslonili na delavce, kadrovske politike, poslovanje in drugo. Ravno tako niso zadovoljni z delom delavske kontrole. Za nadaljnjo nalogo so sprejeli tudi analizo samoupravnih aktov, predvsem pa, da se sprejmejo tisti, ki še manjkajo. V razpravi je bilo slišati zagotovila nekaterih predstavnikov skupnih služb o pripravljenosti za odpravo pomanjkljivosti v najbližji prihodnosti. V akcijo je treba vključiti tako sindikalno organizacijo kot tudi Zvezo socialistične mladine.

Vrsta razpravljalcev je obravnavala integracijska prizadevanja konfekcijske industrije. Jutranjka je do

slaj videla več prednosti v povezovanjih z Muro in Lisco, kot pa s povezovanjem na Dolenskem. Pripravljajo študije. Stvari bi bilo mogoče izpeljati do konca leta.

A. ŽELEZNIK

Zveza s svetom

Z Razborja vodi v Sevnico pot, dolga okrog 15 km. Marsikateri kmet je izgubil tudi po ves dan, če je moral po opravkih, zato so v teh krajih pod Lisco že lep čas želeli dobiti telefonsko zvezo.

Zelja se jim je slednjič uresničila predzadnja sredo. Telefon imajo poslej v trgovini na Razborju, drugi pa je pri Pompetu na Križu. Da se danes lahko pogovarjajo ob nujnih stvareh z dolino po žici, so morali kar krepko pljuniti v dlani. Poslovodja v Mrxovi samopostrežbi v Sevnici Jože Imperl zato nima prav nič rad, če ga imenujejo vodjo akcije, češ da so delali vsi. Teh pa je bilo iz več kot 120 hiš.

Akcijo so pričeli že lani. Od Krakovega proti vasi je bilo treba postaviti povsem novo traso, vse do Kopitarne pa je bilo treba obesiti na drogove še dodatne žice. „Predračun je znašal 90 tisočakov. Ker pa smo večino del opravili sami, bo obračun pokazal mnogo manjšo številko. Prispevke vaščanov smo razdelili na tri kategorije: 1.500, 1.000 do 500 dinarjev, bodisi v denarju, materialu ali delu. Vaščani so kopalili jame, prispevali drogove, zakopavali sidra in sodelovali tudi pri zaključnih delih.“ Jože pohvalno govori o sovaščanih. Ob nekaterih akcijah se jih je nabralo celo preveč.

120 PLESALCEV

Na tradicionalnem plesnem venčku se je tokrat pomerilo 9 parov. Boj za prvo mesto je bil hud. V klasičnih in latinskoameriških pleših sta imela para Milena Kranjčič - Damjan Kriznik ter Staša Gerjevič - Boris Mirt enako število točk. Po drugem plesu je zmaga pripadla paru Gerjevič - Mirt.

KRMELJ: SKUPNA DRUŽBENA PREHRANA

Pred nedavnim so se na pobudo krajevne skupnosti sestali v Krmelju predstavniki občinske skupščine, sevniškega Trgovskega in Gostinskega podjetja ter Kmetijske zadruge. Domačini so jih seznanili s potrebo po obratu za družbeno prehrano, kjer bi se že sedaj lahko pripravljalo po 500 obrokov na dan. Gostinsko podjetje lo idejni projekt za tak obrat. Kmetijski kombinat je pripravil hjen odstropi prostore trgovine za novo pošto centralo.

SPET NOVE ŠOLE

Pri zavodu za kulturo in prosveto v Sevnici so se včeraj pričeli nadaljevalni tečaji nemškega, francoskega in angleškega jezika. 18. marca se bo spet pričela večerna osnovna šola za 6., 7. in 8. razred. Že sedaj imajo tudi 25 prijav za tečaj krojenja. Delati bo začela tudi dvoletna administrativna šola. Prijave so možne le še v tem tednu.

Ob vsaki dolgotrajnejši suši presahnjejo kapnice in drugi pičili viri vode v Suhi krajini. Ljudje si v takem pomagajo s prevažanjem vode v posodi, ki je pač na voljo. 26. februarja se je pri hidrantu na Brezi nabrala lepa vrsta vpreg in traktorjev. Prisotni niso pohvalno govorili o prevažanju vode, ki ga opravlja trebanjsko Komunalno podjetje. (Foto: Železnik)

Sindikati: premalo o gospodarjenju

Občni zbori osnovnih organizacij: zaželeno več samokritike

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je na seji 24. februarja obravnavalo potek občinskih zborov sindikalnih organizacij, o čemer nameravajo pripraviti še posebno oceno. Splošna ocena se vseeno že lahko glasi: veliko bolje kot prejšnja leta! Vendar meni sekretar občinskega sindikalnega sveta Jože Klemenčič, da je bilo premalo rečenega o stanju gospodarjenja v delovnih organizacijah, kako daleč so z uresničevanjem ustave. Še bolj samokritični bi lahko bili do dela svojih osnovnih sindikalnih organizacij. „Spet je bilo slišati precej kritike na račun zastoja v stanovanjski gradnji v občini. V trebanj-

Tam tudi predvidene sindikalne skupine ne bodo imele lahkega dela. Tudi taka razprava kot tista o stanovanjski graditvi je pokazala zanimanje delavcev tudi tam, kjer prvotno stanovanjski skupnosti niso prikazali potrebe niti za eno stanovanje, kar samo po sebi sili k domnevi, da so odločali posamezniki. Večjo vlogo temeljnih organizacij združenega dela pri združevanju denarja za stanovanjsko gradnjo v občini za tista podjetja, ki imajo sedež zunaj občine, je pravzaprav terjala že občinska konferenca ZK.

A. ŽELEZNIK

Dragocena voda

Suha Krajina: kapnice so presahnile

Nevšečno je, če manjka vode gospodinjstvom pri kuhi, še bolj neprijetno je, če je ni za živino v hlevu, kjer so potrebne še večje količine. V suhi Krajini je v glavem naslanja na pičle vire vode, zato ob suši, kakšna je zadnje mesece, seveda ni lahko.

Lojze Mežan, predsednik vodovnega gradbenega odbora, ki naj bi slednjič rešil Dobriško dolino pred pomanjkanjem vode, je do 20. februarja moral napeljati za svoj kmetijo že šest cistern vode. „Vsak je komunalno podjetje pripeljal 5.000 litrov vode. Ena voznja do Knežje vasi velja 230 dinarjev. Vseeno, kot slišimo od delavcev podjetja, tega dela niso veselili, saj jim menda prinaša izgubo. Zadovoljen sem z njihovo pripravljenostjo, meni so vodo vedno pripeljali, kadar sem jih poklical. Sedaj imam posode že skoraj prazne, poslej, če ne bo pada vina, bom moral vodo spet sam voziti. Teško je čakamo začetka del na našem vodovodu. Pravijo, da bo grosupeljsko podjetje pričelo z deli v tem mesecu. Te dni bo tudi narejen razdelilnik prispevkov občanov.“

Nevšečnosti v preskrbi z vodo bodo ob tej veliki akciji ljudi prav gotovo samo še bolj združile.

A. Z.

Z vsem seznanjeni

Igor Slak, vodja vzdrževanja v Novolesovi tovarni akrila v Trebnjem, je šele pred nedavnim postal sekretar aktivna komunistov-neposrednih proizvajalcev. Ob zavzetosti, ki jo je čutil pri občinskem vodstvu ZK, predvsem pa tudi CK ZKS, saj so za sekretarje aktivov pripravili celo poseben seminar, se Igor ne boji, da bi delo aktivna ne zažvelo, kot je treba.

„Prva seja našega sedemčlanskega sekretariata je bila polnoštevilna. Razdelili smo si nekatere naloge. Delal sem že v vrsti forumov, vendar take udeležbe še nisem nikjer videl. Udeležba na samem aktivu je bila slabša, vendar domnevamo, da niso še povsod pregledali članstva, za kar smo zadalžili osnovne organizacije,“ govori o prvih izkušnjah novi sekretar.

Med nalogami, ki bodo najprej na dnevnem redu, je obveščanje delavcev. „Analizo nam bodo naredili sindikati, stanje bomo ocenjevali na prihodnjem sestanku aktivna. Na splošno smo delovni program aktivna sestavili tako, da bodo člani vedno seznanjeni z vprašanji gospodarskega in družbenega razvoja občine. Seznanjenji moramo biti z dejavnostjo občinske skupščine, interesnih skupnosti in delovnih organizacij, kjer delajo naši člani. Zavzemanje stališč pred sejami občinskih konferenc je stalna naloga. Vabljen sem na sejo komiteja občinske konference ZK. Predvsem se ne smemo zanašati zgolj na program, temveč moramo biti dejavni ob vsem, kar se dogaja v družbi. Udeležil sem se občinske politične šole. Tam smo bili v glavnem mladi, vrsta vprašanj pa bi bila zanimiva tudi za starejše člane, ki jih doslej nisimo pritegnili k izobraževanju.“

Igor Slak: „Sestava aktivna je pestra. Kot smo se dogovorili na seminarju pri CK ZKS, se bomo o izkušnjah posvetovali ob četrtletjih po regijah.“

DOBRO OBISKANI GOSPODINJSKI TEČAJI

Desetdnevni gospodinjski tečaji, ki jih je pripravila trebanjska kmetijska zadruga, so povsod izredno dobro obiskani. Minuli petek je bil končan tečaj v Dobriču, ki se ga je udeležilo 22 deklet in žena. V Velikem Gabru so tečaj pričeli v ponedeljek, prijavljenih jih je bilo kar 36. Na Trebelnem in v Šentrupertu je ravno tako obiskovalo tečaj po 25 žensk. Zaradi velikega zanimanja so bili povsod na tesnem s prostorom.

TREBANJSKE IVERI

KONEC SEZONE? - Minulo soboto so se člani smučarskega kluba še zadnjič odpeljali smučat, tokrat na Sorško planino. To zimo so šli trikrat za sneedom v druge kraje. Toda zaradi pomanjkanja treninga se to zimo niso udeleževali tekmovalni.

MIRENSKI NOGOMETŠKI VABIJO - Nogometni klub pri mirenem Partizanu išče nove igralce. Nove privrženice žoge pričakujejo v klubskih prostorih vsak torek in petek od 16. ure dalje.

NIKJER GOSTILNE - Kadar govorijo o zaostalosti Trebeljanskega, ljudje ponavadi omenjajo tudi dejstvo, da vseh 25 vasi na območju krajevne skupnosti Trebelno ne premore niti enega gostinskega lokala.

MALA ŠOLA V BARAKI - V minulem tednu se je v Trebnjem pričela letošnja mala šola. V obh

majhnih razredih v baraki delavske univerze za garažami se stiska 50 malčkov.

SKUPEN DOM - Vse kaže, da bodo v Trebnjem gasilci le pršli do novega doma. Pripravlja se odkup zemlje in lokacijska dokumentacija za dom, ki naj bi stal blizu meje Trebnjega in Pristave. Porajajo se zamisli, da bi s to gradnjo reševali vprašanje prostora za razne namene, od političnih organizacij do prostora za službe samoupravnih interesnih skupnosti. Združevanje denarja bi vsekakor približalo začetek gradnje.

KDO ZA KRAJEVNE SKUPNOSTI - Na občinski upravi sploh ni človeka, ki bi skrbel za spremljanje dejavnosti krajevnih skupnosti. Za to bi bil primeren gradbeni tehnik, ki bi imel to delo sprva le polovičen delovni čas. Sedaj roma pošta v glavnem v predal.

Minulo nedeljo je prosvetno društvo „Anton Umek-Okiški“ v Boštanju uspešno uprizorilo pred nabito dvoranom Jurčičevega Domna. Vstopnice so razprodali že med tednom. Pobudnik za ustanovitev prosvetnega društva po mnogoletnem mrtvilo je bil Rok Šalamon. Celotni igalski ansambel šteje 20 članov. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

NI TI KAVE - Odkar je v veljavni odluki o prepovedi točenja alkohola sedme ure ni mogoče dobiti niti kave, ker tudi bife odpirajo kasneje.

LOKA: VRSTA NA KRUKH - Tudi po dve uri je treba čakati na kruh. Kdor se zaneša na to, da ga bo ostane brez njega. Nekateri pridejo domov prej, če gredo po kruh v Sevnico.

POTREBOVALI BI REŠILNI AVTO - V krmeljki dolini imajo enega zdravnika splošne medicine, vendar so ljudje z njegovim tam nad 6.000 prebivalcev, pri zdravstveni postaji nimajo rešilnega avtomobila. Zaenkrat so telefonske zveze s Sevnico izredno slabe, pa tudi tistodaja je precejšnja. Možnost poklicne industrije je tudi precejšnja. Ob neki hudi nesreči je rešilni

SODNIKI ZDRUŽENEGA DELA

Minuli petek so vsi trije zbori občinske skupščine na ločenih sejah potrdili imenovanje sodnikov posavskega sodišča, združenega s sedežem v Brežicah. Za sevniško občino so imenovani: Jože Bogovič, Elka Grilc, Jože Jeke, Zvone Kranjc, Milan Levstek, Drago Lubšina in Tone Markelj.

NAJVEČ ŠOLARJEV V IZMENSKEM POUKU

Sevniška občina po številu učencev, ki morajo obiskovati osemletko v izmenah, presega preostali dve posavski občini. V brežiški in krški občini obiskuje lahko pouk v eni izmeni kar 3.736 učencev, v sevniški občini pa le 317. V izmenskem pouku je v Posavju 4.800 otrok, od tega v sevniški občini kar 2.170! Te nezavidljive številke nazorno kažejo potrebo po gradnji novih šolskih prostorov.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

»Naj počakajo, kjer ni nevarnosti«

Že nič kolikokrat prečesan in postavljen pod drobnogled, letošnji občinski program javnih del še ni sprejet - Odložen v skupščini

Vseh petnajst točk dnevnega reda na zasedanju treh zborov občinske skupščine Črnomelj 26. februarja ni dala toliko razprave kot ena sama: program javnih del.

Ze decembra lani, ko so v skupščinski dvorani obravnavali prvi predlog občinskih javnih del za leto 1975, je bilo vsem jasno, da je potreba preveč in denarja premalo. Vsem ustreci ni mogoče. Potem so predlog programa javnih del obravnavali občani na 38 sestankih SZDL po vsem črnomaljskem območju. Tu je bilo veliko pripomb. Še več ostrih pa so povedali delegati na tokratnem zasedanju.

Poudariti velja, da nihče ni oporekal, da ni potrebno in koristno, kar je zapisano v predlogu programa, pač pa so se predvsem delegati iz Kanižarice, Žuničev, Črnomlja, Vinice, Tanče gore zavzemali za prednost tistim gradnjam, zaradi katerih je v nevarnosti življenja ljudi. Najprej je kanižarski delegat Kobe dejal: „Ne strinjamo se s programom ne naša krajevna skupnost, ne družbenopolitične organizacije in ne občani. Razumemo, da se željamo kakega kraja odgoditi za dve leti, vendar 30 let odlagati zahteve ljudi, kot je

ZA VSE NAJ VELJA!

Da petletni občinski program javnih del v črnomaljski občini ne poteka tako hitro kot so sprva zapisali, je vzrok v podražitvah, precej pa so krive tudi delovne organizacije, ki niso dale predvidenega prispevka za sofinanciranje. Medtem ko so občani v celoti poravnali svojo obveznost s samopriskom, je brez tovrstnega dolga le malo kolektivov. Do konca minulega leta so svoje obveznosti do programa javnih del v celoti poravnali le naslednji kolektivi: Iskra Semič, Begrad Črnomelj, Vele-tekstil - poslovalnica Črnomelj, Gozdno gospodarstvo, Kovinar in Čevljarstvo Planina Črnomelj, ter Obrtno komunalno podjetje. Na spisku pa je 41 kolektivov, od katerih so nekateri svoje obveznosti poravnali delno, nekateri pa niso dali še niti dinarja, čeprav so povsod to obveznost delovni ljudje na sestankih sprejeli.

primer pri nas, ni v redu. Na našem mostu preži nesreča, ker se bo vsak čas podrl. To vedo vsi, bil je že v programu javnih del, pa je od tam izbrisan.“

Slišali smo še, da je cesta med Žuniči in Vrhovci tako slaba, da je po njej vsak dan voziti delavce in otroke nevarna stvar. Slišali smo, da je v Cerkvišču suša in da morajo celo zdaj pozimi dovažati vodo. Če bi kje gorelo, ne bi imeli s čim gasiti. In še nekaj kričečih primerov so delegati navedli.

Domala vsi so bili mnenja, da je te stvari urediti bolj nujno, kot na primer modernizirati cesto proti Stražnjemu vrhu, ki je zdaj predlagana v programu javnih del. Četudi so občani tistega kraja res veliko prispevali v denarju in prostovoljnem delu, da se je gradnja že lani začela in imajo zato pravico potegovati se za družbeno sredstva, bi morali biti po mnenju delegatov toliko solidarni, da bi z nadaljevanjem gradnje počakali. Tam namreč nihče ni v življenjski nevarnosti zaradi tega, če kraj ne dobi asfalta.

Ker na seji nikakor niso prišli do zaključka, je bilo sklenjeno, da bodo medtem preučili in izračunavali nove možnosti, na prihodnji seji pa bodo delegati dokončno odločali. Hkrati bo delegatom predložen tudi načrt podjetja ELEKTRO za kompleksno ureditev razmer z električnim tokom na območju celotne občine.

R. BAČER

ŠE NI VSE JASNO

Ko so delegati treh občinskih zborov na zadnji seji v Črnomlju obravnavali predloženi dogovor o organizaciji kmetijske pospeševalne službe in zagotoviti sredstev za njeno financiranje, so rekli: NE. Ne da bi bili proti uvedbi te strokovne službe, saj jo celo zahtevajo, pač pa so našli v gradivu na precej nejasnosti. Ker je bilo v kmetijstvu doslej že preveč poskusništva, se nočejo spuščati v nobeno novotarijo, dokler ni vse jasno kot beli dan. Ta dogovor bodo znova obravnavali prihodnjič, med tem pa so naročili tudi sekciji za kmetijstvo pri občinski konferenci SZDL, naj ga prouči in da svoje mnenje.

»Fanika gor, Fanika dol!«

Pridna kot mravlja, tiha kot miš - ona dela

Najbrž bi morali z več kamioni odpeljati, če bi hoteli naložiti gradivo, ki ga je Hleničeva Fanika v teku 19-letnega službovanja v črnomaljski občinski upravi natipkala in poslala nekdanj odbornikom, zdaj delegatom. Na vsaki občinski seji vse tudi zapisnik. Stenografira, vsakogar pozna in z njenimi zapiski nikoli ni težav.

Fanika je med tistimi redkimi, ki jim služba ne pomeni le vira sredstev za preživljanje. V službo hodi rada, dela z veseljem. Njena dobra lastnost je tudi, da ne gleda na uradne ure, če delo še ni opravljeno. In kadar so volitve, razne proslave, brez Fanike ne gre. Zmeraj ona pripravlja gradivo.

Hleničeva je najprej končala administrativno šolo, potem je diplomirala še na srednji ekonomski šoli za odrasle. Doma je iz Kvasice, vendar živi v Črnomlju.

„Sreča se mi je nasmehnila pred tremi leti, ko sem dobila občinsko stanovanje: sobico in kuhinjo. Moje veselje so knjige, moje razvedrilo ročna dela,“ je rekla. Osmi marec je za tovarišico Faniko vselej prazen. Dobi nagljiček, povabljen je na kosilo, za kar poskrbijo tovariši - kolegi. Ta pozornost ji veliko pomeni.

R. B.

V pregovornih starih ljudi je vse več znamenj bližajoče se pomladi, pa še prave zime nismo imeli. Tako letos mineva že tretja zaporedna zima, ki je razžalostila otroke in razveselila prodajalce nogavic, copal, volnene obleke itd. Na sliki: metliška tržnica, ki je bila vso zimo ob tržnih dneh vedno polna.

V Metliki samostojna srednja šola?

Ob skromnih začetkih v letu 1966 do oddelka višje tekstilne šole

1966. leta so v metliški Beti ustanovili poklicno tekstilno šolo, in sicer v okviru kadrovskega sektorja. S poukom v tovarni so želeli pridobiti kvalificirane delavce, saj je znano, da imajo v Metliki že več let kadrovske težave.

Šola je v prvem letu delovala v prostorski stiski, prvi letnik, v katerem je predavalo 9 učiteljev, pa je obiskovalo 45 učenk. Nekaj jih je bilo že zaposleni, nekatera dekleta pa so se v šolo vpisale po končani osemletki. Po reorganizaciji podjetja so v Beto v soglasju z vsemi TOZD ustanovili še TOZD izobraževalni center. Ta skrbi za izobraževanje delavcev, ki se lahko izobražujejo redno, v poklicni šoli ali pa dopolnilno v srednji in višji (oddelek mariborske šole) tekstilni šoli. Z vsemi tremi oblikami izobraževanja je center omogočil, da je dobilo lepo število Metličanov, Novomeščanov, občanov s hrvaške strani in drugi primerno izobrazbo, obenem pa tudi v naprej omogoča vsem tekstilnim delavcem, da si pridobijo ustrezno izobrazbo.

Danes je šola večja, možnosti za delo so precej boljše. Tudi izvenšolski dejavnosti je izobraževalni center posvetil precej pozornosti. Za učence je pripravil poseben delovni program. Z njegovo pomočjo se učenci spoznajo z dramskimi deli, z opero, dobrimi kino predstavami v metliški kinodvorani ali pa kar v tovarni, center skrbi tudi za poučne izlete, za športna srečanja itd.

In kakšen je bil učni uspeh ob koncu polletja? V primerjavi z nekaterimi polletji v prejšnjih letih je zadovoljiv: 79,5 odstotka učencev ni imelo negativne ocene. Ker je do konca leta še precej časa, se bo odstotek nedvomno popravil. Precej boljše je v srednji šoli. Dijaki, ki so sicer zaposleni, prihajajo redno na predavanja, prav tako pa opravljajo tudi izpite. Na višji šoli bodo izpitni roki v kratkem.

In še razveseljiva vest: kot kaže, bo metliška srednja šola verificirana kot samostojna srednja tekstilna šola. Z njo ne bo pridobila samo Metlika, pač pa vsa Dolenjska.

MLADINSKE ŠPORTNE IGRE

Mladinske športne igre v metliški občini se bodo pričele 9. marca, končale pa 25. maja ob dnevu republike. Najprej se bodo mladi pomerili v malem nogometu, nato bo do sledila srečanja v šahu, kegljanju, streljanju in namiznem tenisu. Mladinske športne igre je organizirala občinska konferenca Zveze socialistične mladine Metlika, k tekmovanju pa se je že do sedaj prijavilo več kot 150 športnikov iz delovnih organizacij, krajevskih skupnosti in šol.

ZA NAJBOLJŠE „BOJ BELOKRANJCEV“

Sindikalna konferenca v metliški „Beti“ je sklenila, da bo nagradila najboljše delavce. Ob koncu prejšnjega meseca je nagradila najboljše delavce s knjigo Rudij Vogriča - „Boj Belokranjcev“. Lepa knjižna darila so po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela podčliti vodje samoupravnih in meljnih skupin.

SPREHOD PO METLIKI

KMALU PRED DELAVCE - Samoupravne interesne skupnosti so končno spravile skupaj svoje programe in predračune za leto 1975. Predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti bodo te dni razložili programe delavcem po podjetjih.

NAVLAKA PRED VRATI - Kljub večkratnim opozorilom in postavljenim koškom za odpadke malomarneži še vedno odlagajo smeti po ulicah. Še posebno veliko papirja in polivinilastih vrčec je čez dan pred samopostrežbo. Kupci bi morali le malo bolj paziti na podobo mesta.

PRIREĐITVE ZA ŽENSKÉ - Za 8. marec so pripravili po podjetjih proslave za ženske, ki so prejele tudi skromnejša darila. Ob prazniku pa se je znova pokazalo, kako manjka mestu cvetličarna.

KONČNO: DOMAČA PROSLAVA - V počastitev dneva žena bo 7. marca v domu Partizana ob 19. uri proslava, ki so jo pripravili učenci osnovne in poklicne šole ter najmlajši iz vrta. Po dolgem času sprejeli „domača“ proslava.

PIKA NOGAVIČKA - Mladinski gledališči iz Ljubljane bo gostoval s Piko Nogavičko jutri v domu Partizana. Prireditve je namenjena učencem metliške osemletke, a tudi šolarjem podružničnih šol. Po dolgem času posebna gledališka predstava za najmlajše.

KJE SO INDIJANCI?

Neki Metličan je pričel prebirati Karla Marxa, a je knjigo kmalu odložil. Bil je jezen, ker je prišel do petdesete strani, a ni zasledil niti enega Indijanca.

Kakšna bo kulturna podoba?

Kdo naj ima pri delitvi sredstev prednost?

Z ustanovitvijo samoupravnih kulturnih skupnosti so bila zagotovljena kulturni sredstva, s katerimi več ali manj razpolagajo izvršni odbori in skupščine skupnosti. Delitev sredstev se opravi navadno v začetku novega leta na osnovi predloženih planov aktivnosti, za vsako leto posebej. Tako že tri leta.

Takšno načrtovanje, če temu sploh lahko tako rečemo, pa je vredno malo več kot nič. Je drobnjakarsko in ozko, kajti kultura ni stvar enega leta. V metliški občini, žal, nihče ne ve, kakšna bo kulturna podoba, recimo, čez pet, deset let. Nihče tudi ne ve, kdo naj ima pri delitvi sredstev prednost: knjižnica, gledališka ali glasbena dejavnost, Belokranjski muzej, amaterizem, obnova kulturnih domov, ki tega imena sploh ne zaslužijo. Nihče pravzaprav ne ve, kaj je treba v bodočnosti razvijati, kam usmeriti kulturno politiko.

Da je sredstev premalo in da je stanje vse prej kot rožnato, vemo vsi; vemo, da je potrebna kino dvorana temeljitih preureditev, da je dom Partizana telovadnica in kulturni hram poleg brez praktikablov, brez reflektorjev, brez ozvočitve, brez primernih stolov, da je amaterizem na tleh, da knjižničarska dejavnost zaenkrat dremucka in tako dalje. Vemo tudi, da predvsem mladim manjka kulturne vzgoje, da so na prireditvah, ki so sicer redke, izgredi, da je med filmskimi predstavami nemogoče vzdrževati red, da nimajo po vaseh in trgih skorajda nikakršnega kulturnega življenja (če izvzamemo televizijski program, kadar ne erkne pretvornik na Mirni gori, kar pa se pogostokrat zgodi).

Brez oddiha, ob sobotah in nedeljah, ko se neha uradni „siht“ bodisi v službi ali pa pri kmečkem delu, se prizadveni stanovalci šestih hiš na Vrtači nad Semičem ukvarjajo še s prostovoljnim delom. Sami so se lotili razširitve in popravila poti od Vrtače so Smuške luže. Drobilec in strelivo jim je dala krajevna skupnost Semič, vse drugo je njihova stvar. Gradnja je nujna, kajti zdaj v vas ne more noben avto. (Foto: R. Bačer)

ČRNOMALJSKI DROBIR

KJE BO CESTA? - V BELT vozijo vsak dan težki tovornjaki, dovozna pot skozi mesto pa je zlasti pri ovinku pred spomenikom Janka Starihe zelo nerodna, celo nevarna. Ker se tovarna širi - v prihodnosti računajo še na mnogo večji in težji promet - potrebujejo obvoznico, ki bo šla mimo ožjega središča mesta. Na to stvar mislijo urbanisti, ki sestavljajo načrt za celoten Črnomelj.

PA JE MOGOČE! - Na Čardaku, v modernem naselju tako rekoč sredi mesta, je že 18 hiš brez elektrike, kanalizacije in poti. Ta pomanjkljivost, zaradi katere se prizadeti razburjajo, kjer je le priložnost, bo po izjavi načelnika za gospodarstvo pri občinski skupščini še letos odpravljena.

NE MOREJO NA NJIVO - Pri mostu v Kanižarici je vse prekopa-

no, zaradi nezasutih jaškov pa kmetje ne morejo z vozni na nivo. Občani želijo, da graditelji svojo nalogo opravijo do konca.

OKROŽNICA ZA ROME - Komisija za varstvo okolja in boja proti koleri, ki deluje pri krajevni skupnosti v Črnomlju, je konec januarja poslala vsem romskim družinam v Lokvah okrožnico, s katero zahteva, naj odpadke in nesnago okrog bivališč odpeljejo na smetišče, ker je lahko navlaka sredi naselja leglo bolezni. Komisija bo predlagala za kaznovanje vse tiste, ki opozorila ne bodo upoštevali.

SODNIKI ZDRUŽENEGA DELA - Za sodnike združenega dela so bili iz črnomaljske občine izvoljeni: Anton Marentič, Ksenija Khalil, Martin Tome in inž. Jože Vidcvol.

KJE JE BOLJ PRIDOBITNO?

Odlok o prispevku za uporabo mestnega zemljišča na ureditvenem območju mesta, ki je bil enkrat že odložen, je bil v črnomaljski skupščini 26. februarja sprejet, toda tudi tokrat je bilo pred dviganjem rok še precej razprave. Ker gre za občutno podražitev, saj se tovrstni prispevek ni spremenil pet let, medtem pa so šle cene gradbenih storitev nekajkrat navzgor, je po eni strani razumljivo povečanje prispevka, po drugi strani pa z njim vsi niso bili zadovoljni. K prvotno trem določnim ulicam so pridržali najprej Trg svobode, potem se ne kaj drugih ulic, tako da bo najvišja tarifa za poslovne lokale veljala za vse ožje mestno območje.

IZVOLJENA SODNICA - Na zadnji seji občinske skupščine so delegati treh zborov izvolili za sodnico občinskega sodišča v Črnomlju Heleno Gorše, diplomirano pravico s pravosodnim izpitom.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Z onesnaževanjem okolja si neodgovorno kopljemo grob

Meriti onesnaževanje in ga preprečevati

V Kočevju je bilo 19. februarja zanimivo predavanje o onesnaževanju ozračja v Sloveniji. Organizirala ga je Medobčinska skupnost za varstvo okolja Kočevje-Ribnica, predaval pa je diplomirani meteorolog Bojan Paradiž, ki je kočevski rojak.

V prvem delu predavanja, spremljanem z barvnimi diapozitivi, je prikazal hude posledice onesnaževanja zraka ob Savi pri Trbovljah in Rušah. Narava umira, rastlin ni več, ljudje beže.

V drugem delu je odgovarjal na vprašanja poslušalcev, ki so se nanašala predvsem na onesnaževanje zraka v Kočevju oziroma Kočevski dolini. To onesnaževanje še ne presega dopustnih norm, razen ob nekaterih dnevih. Vendar je treba že zdaj ukreniti vse, da onesnaževanje zaradi novih dimnikov ne bi še naraščalo. Kočevje leži v dolini, zato bi bile posledice pretiranega onesnaževanja zelo hude.

Prisluhnilo nekaterim predavateljevim napotkom:

— Kjer je le mogoče, naj bi ne gradili posameznih kurišč, ampak naj bi celo zasebne hiše v večjih strnjnih naseljih ogrevali iz skupne toplarne.

— Ne gradimo industrije, ki bi onesnaževala zrak in sploh okolje!

— Zasebnim gospodarstvom je treba dati navodila, kako pametno kuriti. Pametno kurjenje je cenejše in ne onesnažuje zraka.

— Premog, mazut in olje hudo onesnažujejo zrak, drva pa malo. Oljne peči povzročajo tudi meglo, ker imajo masne saje. Mrežice, ki jih izdeluje INKOP, zelo izboljšajo izkoristek olja, pocienijo ogrevanje in preprečujejo onesnaževanje.

— Organizirati je treba stalno opazovanje in merjenje onesnaženosti zraka, kar bi začasno lahko opravljal krožek na gimnaziji. Kasneje bi morala to službo organizirati občinska skupščina.

Kočevje je po onesnaženosti zraka razvrščeno v tretjo cono, kar pomeni, da je treba sprejeti program, kako preprečiti nadaljnje poslabšanje stanja in kako onesnaževanje celo zmanjšati.

vanje stanja in kako onesnaževanje celo zmanjšati.

Mesto in okolje lahko hitro uničimo, zelo težko pa bi bilo povzročeno škodo popraviti. Ne bi smeli varovati nesnage oziroma tistih, ki jo povzročajo, pač pa še ostreje nastopiti proti njim.

J. PRIMC

Kočevje ima sicer vedno bolj onesnaženo vodo in zrak, razveseljivo pa je, da se vedno več ljudi zavzema za čisto okolje. Na fotografiji: obisk na nedavnem predavanju o onesnaževanju zraka je bil precejšen. (Foto: J. Primc)

Nekoliko kratka odeja

Občinski proračun spet manjši kot potrebe

Na zadnjih ločenih sejah vseh zborov občinske skupščine Kočevje, ki so bile 26. februarja, so med drugim sprejeli delovni program občinske skupščine za prvo polletje letos in izhodišča gospodarskega in družbenega razvoja občine za letos.

Delegati so sprejeli še poročilo o uresničevanju nalog na področju družbene samozagotitve, poročilo o

PROTEST IZ POLOMA

Prebivalci Poloma v kočevski občini so odločno protestirali proti nameravani gradnji silosa sredi vasi. Združeno KGP Kočevje, ki ima v tej vasi hlev, naj bi gradilo silos pri hlevih. Tako menijo občani, ki se boje predvsem smrada po silaži. Razen tega, pravijo domačini, je buldožer, ki je pripravljel teren za gradnjo silosa, potrgal korenine vaških dreves. Zaradi protestov občanov, ki so jih naslovlili na ZKGP in občinsko skupščino, je ZKGP opustilo delo.

Še letos prva študija o jezeru

V ta namen zagotovljenih letos pri Vodni skupnosti 800.000 din

V letošnjem programu Vodne skupnosti Ljubljana-Sava je predvidenih za območje ribniške občine raznih del v skupni vrednosti preko milijon dinarjev.

Za razna vzdrževalna dela in tehnično dokumentacijo zanje je predvidenih 276.000 din, in sicer za vzdrževanje in čiščenje požiralnikov pri Rakitnici in Sv. Marjeti 79.000 din, za obzidavo struge Bistrice oziroma urejanje kamnite ograje 50.000 din, za ureditev novih zapornic pri cerkvi ter za obnovo železnega mostu 100.000 din, ostali denar pa je predviden za tehnično dokumentacijo za ta dela. Del denarja za ureditev zapornic na

Bistrici pri cerkvi v Ribnici bo treba zbrati še iz domačih virov.

Vodnogospodarski strokovnjaki pa menijo, da samo s čiščenjem požiralnikov in novo zapornico ne bo mogoče preprečiti poplav. Trdijo celo, da bi se poplav režili le z ureditvijo velikega umetnega jezera. V tem jezeru bi se ob velikih vodah zbirala voda in preprečevala poplave, hkrati pa bi bila to tudi rezervna voda za potrebe ribniškega in kočevskega gospodarstva. Tako jezero, ki bi nato postopno spuščalo vodo tudi proti Kočevju, bi vrh tega prispevalo k hitrejšemu očiščenju

Rinže, ki je zdaj močno onesnažena tudi zaradi premajhnega pretoka vode.

Zaradi vsega tega so v finančnem načrtu Vodne skupnosti Ljubljana-Sava predvideli letos 800.000 din za raziskave in študije o tem akumulacijskem jezeru, ki naj bi bilo pri Prigrici. Ko bo študija izdelana, se bodo strokovnjaki in vsi prizadeti ponovno sestali in se pogovorili o dobrih in slabih straneh, ki naj bi jih jezero prineslo.

J. PRIMC

GRČARICE
GREGOR, GORA

Uredništvo Dolenskega lista bo organiziralo v vseh devetih občinah obisk nekaterih krajev v vsaki občini, kamor novinarji zaradi odročnosti bolj redko zaidemo in kjer ni rednih dopisnikov. Eden izmed pogovorov je, da ima kraj gostilno, kjer bi "leteče uredništvo" uradovalo. Tam bi nas na določeni dan in ob določeni uri dobili domačini in nam pripovedovali o vsem, kar je novega ali zanimivega pri njih.

Po našem predlogu in mnenju nekaterih prebivalcev ribniške občine naj bi taka uredništva organizirali v Grčaricah, pri Sv. Gregorju (v gostilnah) in na Gori, kjer sicer nimajo gostilnic, bi se zbrali pa v šoli, če nam bo šolsko vodstvo dovolilo, sicer pa obiskali tu ne bo.

Kdaj bo te kraje obiskala skupina novinarjev in kje natančno se dobimo, vas bomo še obvestili. Vsekakor bo eden izmed naštetih krajev razmeroma hitro na vrsti, ostala dva pa bosta morala počakati nekoliko dalj.

UREDNIŠTVO

VEČ KONTROLE

Na nedavnem posvetu predsednikov izvršnih svetov, občinskih skupščin in predstavnikov inšpekcijskih služb, komisij za ugotavljanje izvora premoženja in komisij za družbeni nadzor iz občin Ribnica, Kočevje in Grosuplje, ki je bilo na Ugarju pri Ribnici, so se pogovarjali predvsem o tem, kako okrepi in izboljšati delo vseh teh organov. Dogovorili so se, da bodo delo teh služb na tem območju usklajevali predsedniki občinskih izvršnih svetov.

PREDLOGI KMETOV

Kmetje z območja ribniške občine ugotavljajo, da so odkupne cene mleka in živine v primerjavi s ceno krmil in drugimi proizvodnimi stroški nizke. Predlagajo, naj bi bila odkupna cena mleka toličobne stopnje 3,6 okoli 3,50 din za liter, živine pa 20 din za kilogram pri 56-odstotni klavnosti.

SMREKE PADAJO

V gozdovih na poljanski strani v ribniški občini nenehno brnijo žage in odmevajo udarci sekir. Pridni gozdni delavci hitijo, da bi čimveč podri, saj jim lepo vreme omogoča urpno delo. Eni podsekavajo, drugi žagajo, tretji obsekavajo debelom vejevje, četrti belijo. Vejevje in vrhovi bodo ostali tistim, ki bodo čistili gozdove. To bo za pridne občane, ki nimajo svojih parcel, cenena kurjava. Če bomo pametni in ne bomo nevoščljivi, bomo imeli vsi zadosti kurjave.

V. P.

Vodnjak - spomenik

Že 47 let sem v Ortneku, pa je bil vse do nedavnega vodnjak sredi Ortneka živ, potreben in nepogrešljiv. Včasih je bil v Ortneku le en vodnjak. Iz njega je železnica napajala vsak dan najmanj po 10 lokomotiv, za kar je bilo potrebno 80 do 100 kubikov vode, razen tega je ogreval vse stanovanke v Ortneku. Zadnje čase so ga uporabljali v glavnem le še za napajanje konj. Hkrati je bil tam kot večna rezervna, če bi izbruhnil požar ali pa bi vodo potrebovali za kaj drugega.

Cepprav ima Ortnek že vodovod, nam je vaški vodnjak še vedno potreben in koristen. Razen tega je živ vaški vodovod tudi v okras kraju, saj je takih vodnjakov vsak dan manj. Zato prosimo, naj železnica ponovno odpre za splošno uporabo vodnjak v Ortneku.

Vodovod je bil odprt 1893, ko je bila odprta kočevska proga. Ima torej lepo starost. Najbolj je bil v tisoč letnih potnikov ter ga, na tisoče željnih potnikov ter gasilcev, če bi izbruhnil požar. Zato je naš vodnjak tudi kulturni spomenik, ki je vreden spomeniškega varstva.

V. PREZELJ

KONFERENCE ZSM NI BILO

Kot smo poročali, bi morala biti 25. januarja volilna konferenca ZSM občine Ribnica, vendar je ni bilo. Predsednik Strečko Vrbin je povedal, da vse delo na terenu ni bilo opravljeno in da tudi ves potreben material ni bil pravočasno pripravljen. Kaže, da bo volilna konferenca v kratkem.

M. G.

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

KDO JE IZGUBIL HLAČE? — Ljudje marsikaj izgubljajo. Na oglasni deski ribniške občinske skupščine je obvestilo, da so bili predani v shranitev naslednji predmeti: 18 ključev, dva dežnika, bunda in moške hlače. Za ključ, dežnike in tudi za bundo bi bilo zaradi letošnje mize še nekako razumeti, da jo človek izgubi. Nekoliko težje pa je verjetno izgubiti hlače, kar pa je nekomu le uspešno.

Odhod iz Ribnice bo ob 6.30, iz Sodražice ob 7. uri. Cena je 65 din. Možje pa naj bi se izkazali in ženam darovali izlet.

UMETNIK SE NAS SPOMINJA — Životin Nikolič, slikar samouk iz Vranovca pri Svetozarju, ki je služil vojaški rok v Ribnici, razstavljal svoja dela na 35 razstavah (tudi v Ribnici, Kočevju in tujini), nas je obvestil, da je v teh dneh spet uspešno razstavljal v Pirotu v Srbiji. Nikolič se bomo v Ribnici vedno spominjali, ker krasi hodnik občinske skupščine eno njegovih najboljših del "Atomski vek nad Sumadijo", v Kočevju pa po njegovi razstavi, na otvoritvi katere je prodal še skoraj vsa svoja takrat razstavljenela dela.

PRI AMD UZALJENI — Člani ribniškega AMD se jeze na medveda, češ da jih je oblatil, ker je zapisal, da je njihov AMD med najboljšimi v Sloveniji, nimajo pa niti poštenega avta. Pravijo, da imajo pošten avto, in sicer Renault Gordini, ki ga je lani spomlad pridelal ribniškemu AMD za tekmovanja kar sama francoska tovarna Renault. Če tega darila ne bi bilo, potem pa bi res...

ZE NAD 800 ČLANOV — Hkrati smo zvedeli, da je doslej vplačalo letno članarino pri AMD Ribnica že 806 članov, medtem ko je AMD leto lani nekaj nad 700 članov in bilo med najuspešnejšimi v Sloveniji. Članstva je precej, če upoštevamo, da ima občina le 12.000 prebivalcev in vsega 1750 registriranih motornih vozil, to je od tovornjakov do mopeda. Veliko članov imajo tudi iz drugih občin, ki se v ribniškem AMD bolje počutijo kot v domačem ali pa so ribniški nabiralci članov bolj prizadovni in uspešni.

ZADNJE OPOZORILO — Ribniški vandrovci opozarja, naj ne bi pozabili, da je izlet ob dnevu žena v Cerklno in bolnico Franjo 9. marca.

— Zakaj predsedstvo občinske konference Zveze socialistične mladine odlaga volilno konferenco?

— Ker se bojijo kritik s krajevnih organizacij ZSM, ki pridno delajo, čeprav je občinsko vodstvo z njimi izgubilo stik.

Naš novi dopisnik

Odslej se bo redno oglašal tudi na komunskih straneh

Milan Glavonjić iz Ribnice dopisuje za Sportske novosti in beograjski Sport že okoli leto in pol, za športno stran Dolenskega lista okoli leto dni, pred kratkim pa smo se z njim dogovorili, da bo bolj redno dopisoval še za ribniško komunsko stran.

Milan Glavonjić je star 22 let. Končal je srednjo tehniško šolo, zaposlen pa je v JLA. Ze v službi ima precej dolžnosti, razen tega pa je član predsedstva občinske konference ZSM Ribnica. V prostem času se rekreativno ukvarja tudi s športom, predvsem nogometom, namiznim tenisom in šahom.

O športu v Ribnici pravi: „Menim, da dajemo preveč poudarka rokometu. Vzrok za to pa je, da ni dovolj športnih igrišč in objektov. Zaradi pomanjkanja denarja imamo le nogometno in rokometno igrišče. Ribnica je industrijski kraj, v katerem pa je premalo poskrbljeno za rekreacijo delavcev. Največje podjetje INLES sploh nima nobenega športnega oziroma rekreacijskega objekta.“

O svojem delu v mladinski organizaciji pa je dejal:

„V predsedstvo sem bil izvoljen konec 1973. Začetek je bil buren in obetajoč. Imeli smo vrsto sestankov in dogovorov, kaj bomo vse naredili lani jeseni, potem pa od avgusta lani do letos sploh ni bilo več nobenega sestanka predsedstva. Menim, da bi morali več delati s krajevnimi organizacijami ZSM, pa bi bilo delo uspešnejše.“

J. PRIMC

Milan Glavonjić: „Ko opazujem okolico, vidim najbrž več kot ostali. To zapisem in tako sem postal dopisnik.“

KAM GRE DENAR?

Prebivalci vasi Koprivnik v kočevski občini so zelo veseli, ker so dobili avtobusno zvezo s Kočevjem. Radi pa bi vedeli, če bo avtobus vozil tudi med šolskimi počitnicami in kam gre denar, ki ga dobijo od potnikov, objubljen pa je bil krajevni skupnosti Koprivnik. Ta avtobus namreč vozi šolarje, kar plačuje TIS, občane pa zanima, kam gre denar, ki ga plačajo drugi potniki.

PREDLOG ZA ASFALT

Prebivalci z območja krajevnega skupnosti Predgrad v kočevski občini predlagajo, naj bi čimprej asfaltirali cesto preko Jelenje vasi in Dola. Opozarjajo, da bi bilo to zdaj ceneje, ko so tam že potrebni stroji in ljudje, ki asfaltirajo ceste pri sosedih v črne-naljski občini.

BOJAZEN ODVEČ

Prebivalci Srednje vasi in okolice v kočevski občini so bili v zadnjem obdobju v skrbah za obstoj zdravstvene postaje, ki so jo v glavnem uredili s svojim delom oziroma prispevki. Zdaj so dobili zagotovilo, da Zdravstveni dom Kočevje-Ribnica njihove zdravstvene postaje ne bo ukinil in da je naročil zdravniku v Loškem potoku, naj redno ordinira tudi v tej zdravstveni postaji.

NOVA CESTA, NOVE SKRBI

Nova cesta Kočevje-Brod bo odprta že letos. Prebivalci vasi Morava opozarjajo, da bo cesta dvakrat prečkala cevi njihovega vaškega vodovoda. Gradbinci naj to upoštevajo in vodovod zavarujejo tako, da ne bodo cevi zaradi ceste popokali in bi bilo treba novo cesto prekopavati.

DROBNE IZ KOČEVJA

VELIKO ZBOROV — Čas občnih zborov društven in organizacij je tu. Tudi po več na dan jih je, da večkrat ne veš, na katerega bi šel. Pridno delajo tudi komisije za pripravo prvega krajevnega skupnosti Kočevje-mesto 4. maja. Koordinacijska komisija pri občinski konferenci SZDL že končuje usklajevanje vseh prireditev, ki bodo v jubilejnem letu, ob 30-letnici osvoboditve.

le. To niso bili otroci, kajti za prelom 7-letne sadike platane v višini dveh metrov je treba kar precej močiči. Tako visijo že lepo razrašeni vrhovi ob drogovi. Polomili in potrgali so tudi zaščitne žice za spomenikom. Zelenice so vse pohojene. Vsa si dela bližnjico in steze so spletene na vse strani.

MALO KULTURE — Kulturno življenje je zadnje čase v Kočevju precej razgibano. Kaže pa, da smo pozabili na osnovno vzgojo človeka, da ne bo padal v skrajnosti, kjer se konča vsaka srčna kultura, oljka in smisel za okolje. Pogrešamo predavanja, ki bi občane, posebno mlajše, učila osnovne olike in obnašanja v družbi ter odnosa do skupnega, družbenega imetja.

PREMALO ZNANJA — Prireditelj „Kaj znaš — kaj veš“ je bila bolj klavrna. Na vprašanja političnega značaja je bilo bolj malo pravih odgovorov. Splošni del je bil nekoliko uspešnejši.

ZAHVALA ZA DARILA — Otroci, ki so sodelovali na nedavni maskaradi v domu telesne kulture, in njihovi starši se zahvaljujejo delovnemu kolektivu krajevnega skupnosti Kočevje, ki je iz sklada skupne porabe namenil 2.500 din za nakup bombonier, s katerimi so obdarili mlade maskarce.

— Kaj je pa tale vodja delegacije iz LUK tako razočaran?

— Dobil je poziv, da ga čaka na pošti 7 kg težak paket. Veselel se je, da so koline, dobil pa je material za občinsko sejo.

KOČEVJSKE NOVICE

**Že 800 članov
AMD Ribnica**

Avto-moto društvo Ribnica sodi med tista društva v Sloveniji, ki imajo glede na število prebivalstva, motornih vozil ali pa število voznikov motornih vozil največ članov. V teh dneh so vpisali že svojega osemstotega člana. To je Jože Gradišar, star 28 let; soferski izpit ima že deset let, zaposlen pa je kot uvoznik referent pri RIKU Ribnica. Povedal nam je:

„Prej sem bil včlanjen v AMD Ljubljana, ker sem bil zaposlen v Ljubljani. Po prihodu v Ribnico sem videl, da je ribniško AMD zelo prizadevno tako pri nabiranju članov kot pri skrbi za članstvo, zato sem se letos včlanil v to AMD.“

O svojem predlogu oziroma zamislih, kaj naj bi ribniško AMD skušalo še urediti za svoje člane, je dejal: „Razen materiala, ki ga dajejo druga AMD svojim članom, dobimo v Ribnici še nalepke in značke AMD. Vendar menim, da bi lahko z malo denarja in dobre volje uredili še nekatere zadeve, ki jih lastniki avtomobilov vedno bolj potrebujejo.“

Prva taka zadeva je samopostrežna pralnica avtomobilov. To naj bi bila preprosta pralnica, kjer bi si vsak lahko sam opral avto in prispeval nekaj za porabo vode in druge stroške AMD. Pranje ob tekočih vodah je prepovedano, kar je prav. Avtomatska pralnica pa, menim, bi bila za Ribnico draga in ne bi bila izkoriščena.

Ko bo odprta cesta proti Delnicam, bo Ribnica potrebovala tudi vlečno službo. Promet po cesti bo velik in vedno bo dovolj avtomobilov, ki bodo potrebni pomoči. Službo bi lahko organiziralo AMD ali pa bi jo imel kak zasebnik. Drugod računajo vlečne službe po 4 din za prevožen kilometer, kar je spodbudna cena.“

J. PRIMC

Jože Gradišar: „Veseli me tudi to, da ima ribniško AMD lepe načrte, ki bodo koristili članom, če bodo uresničeni.“

Spremeniti zazidalni načrt

Dva odstotka več kot ostali za proračun

Občinska skupščina Ribnica bo letos lahko povečala svoj proračun za 26,1 odstotka v primerjavi z lani ali za 2 odstotka več kot znaša načelno povečanje proračunov v vseh slovenskih občinah. Taka informacija je bila dana na zadnji skupni seji občinske skupščine 27. februarja. Na njej so tudi sklenili, da bo družbeni dogovor o splošni porabi v Sloveniji letos podpisal v imenu ribniške občine Franc Bojc, predsednik izvršnega sveta.

Nadalje so na seji dopolnili odlok o davkih občanov, sprejeli več zadev v zvezi z ustanovitvijo sodišča združenega dela in ustanovitvijo skupnosti občin ljubljanskega območja, ukini so sklad stavbnih zemljišč (njegovе posele bo prevzela samoupravna stanovanjska skupnost) in družbenopolitičnega sklada (njegovе posele prevzema občinski sklad skupnih rezerv).

Sklenili so tudi, da razgrnejo spremembe in dopolnitve zazidalnega načrta mestnega naselja Ribnica. Na dnevnem redu pa so bila še vprašanja delegatov in odgovori nanje.

J. P.

Marjetkinih sedemdeset let

Tri dni je kurila knjige in arhiv, da ga niso dobili Italijani - Spomin pred dnevom žena

V majhni in snažni partizanski hišici v Prigorici pri Ribnici živita sestri Marjetka in Francka Pahulje. Nekoč je tu živela velika družina, zakaj njuni starši so imeli deset otrok. Oče je bil eden prvih zidarskih mojstrov Ribniške doline, mati pa kmetica. Vendar ne mine dan, da ju ne bi obiskala sestra Marija iz Dolenje vasi, brat Janez, ki so ga hoteli v Velikih Laščah že ustreliti sovražniki, občasno pa tudi brat France iz Kočevja in Blaž iz Črnomlja. Slednji je bil dolga leta prizadeven družbeni delavec in gospodarski voditelj v Kočevju in Črnomlju.

Marjetka se je rodila 6. januarja 1905, torej pred sedemdesetimi leti. V mladih letih se je izučila za šiviljo. Pet let in pol je šivala tudi pri Kikelmatlu (Henigmanu) v Kočevju, kjer je zdaj knjigarna. Tu se je priučila za natakarico. Kikelmatel je bil Kočevjar, njegova žena pa Slovenka iz Idrije. Zanj sta bila dobra. Res je morala veliko delati, toda vse sta ji zaupala in pri plači nista skoparila.

Nekoč, v predvojnih letih, je Kikelmatel oddal v najem sobico poleg gostinskega lokala profesorju Jožetu Šesku, in sicer za društvo „Svoboda“ in knjižni-

co. Kikelmatlova sta ga imela rada. Večkrat sta mu s čim pomagala. Marjetka mu je dostikrat stregla in še zdaj ne more pozabiti tega suhljatega in zadržanega fanta, ki ji je večkrat, ko je kam odšel, zaupal ključaje najete sobe, polne arhivalij in knjig.

Šesko je bil tedaj sekretar okrožnega komiteja KPS za Kočevsko. Marjetka tega ni vedela in verjetno tudi Kikelmatlova ne.

Ob razsulu stare Jugoslavije se je Marjetkin gospodar ogrel za Nemce. Hudo razočaran pa je bil, ko so v mesto vkorakali Italijani. Kmalu so prišli v hišo. Zahtevali so, naj izprazni prav tisto sobo, v kateri je deloval Šesko s tovariši, ker jo potrebujejo oni. Ko so odšli, si je šel Henigman ogledat sobico, po-

tem pa je ves zaskrbljen poklical Marjetko.

„Mein Gott, Marjetka! Kaj imamo pod streho? Še sreča, da sem šel pogledat. Italijani bi nas zaradi tega požgali in pobili.“ Tedaj je Marjetki ukazal izprazniti sobo in požgati knjižnico in arhiv. Teh stvari pa je bilo toliko, da sta jih s hlapcem po-

Marjetka Pahulje je januarja dopolnila 70 let.

Proslavljamo dan žena

Glavne proslave jutri in pojutrišnjem

Glavne proslave v počastitev dneva žena v ribniški občini bodo po območjih, in sicer jutri, 7. marca, ob 19. uri v Ribnici (avla nove osnovne šole) in So-dražici (dvorana osnovne šole), popoldne pa še v Dolenji vasi (avla podružnične šole). V Loškem potoku bo proslava na sam praznik, 8. marca popoldne, in sicer v dvorani kina na Hribu.

Razen že naštetih glavnih proslav pa bo v občini še več proslav, ki jih bodo pripravile predvsem šole v sodelovanju s krajevnimi organizacijami SZDL in drugimi.

Krajevne organizacije ZB in občinska organizacija ZZB NOV še posebej vabijo na vse

glavne proslave žene borka. Z njimi so predvidene tudi častitve. Razen tega bodo krajevne organizacije ZB v sodelovanju s krajevnimi in krajevnimi organizacijami Rdečega križa pripravile obisk tistih žena, ki zaradi bolezni ne bi mogle na proslavi oziroma srečanje.

Vse proslave dneva žena so posvečene tudi proslavi 30-letnice zmage nad okupatorji in proslavljanju svetovnega dneva žena. Tako je bilo odločeno na seji odbora za pripravo proslav ob dnevu žena, ki deluje v sklopu usklajevalnega odbora za proslave pri občinski komisiji SZDL.

Ribnica: 30 let naše svobode

Letos 16 občinskih svečanosti v počastitev osvoboditve - Razen tega bodo še proslave po krajevnih skupnostih, šolah in organizacijah

Usklajevalni odbor za proslave pri občinski konferenci SZDL Ribnica je pred kratkim sprejel program proslav v letošnjem letu, ko slavimo 30-letnico osvoboditve domovine.

Program proslav se začneja z 8. marcem, dnevom žena. Poseben poudarek na teh proslavah bo dan udeležbi žena v NOV. Prirejani bodo tudi sprejemi za žene-borce ter matere in žene padlih borcev.

Tudi ostala praznovanja, posvečena 30-letnici osvoboditve, bodo sveda tesno povezana z dogodki med vojno, predvojnim revolucionarnim gibanjem in doščki po vojni. Tako bo na svečani seji občinske skupščine v počastitev občinskega praznika 26. marca sodeloval tudi občinski odbor ZZB NOV. Na ostale prireditve in proslave ob prazniku občine pa bodo vabljivi razen občanov in članov raznih organizacij in društev še bivši predsedniki OF iz vse občine, predstavniki štirih brigad, ki so se borile v Jelenovem žlebu, pa tudi predstavniki pobratene občine Arecieve iz Italije, kjer je bilo med vojno zelo razvito odporniško gibanje.

Dan ZKJ, 20. april, in dan ustanovitve OF, 27. april, bosta proslavljena z odkritjem spominske plošče padlemu sekretarju SKOJ Albinu Videncu na Gori, s podelitvijo odličij OF zaslužnim občanom, podelitvijo značk ZKJ dolgoletnim partijcem, proslavami, pohodi, kresovi in sprejemi v ZKJ.

Maja bo kar pet večjih občinskih proslav, ki bodo posvečene 1. maju - prazniku dela, 4. maju - osvoboditvi Ribnice, 9. maju - dnevu zmage, 15. maju - zaključku vojne in 25. maju - dnevu mladosti. Razen

proslav, parade in športnih ter drugih nastopov bodo ob teh praznikih organizirali še več izletov v naravo; dan osvoboditve Ribnice pa bodo proglasili za krajevni praznik. 9. in 10. maja se bodo tudi ribniški občani udeležili proslav v Ljubljani.

Julija bodo proslavili dan borca, ustanovitev ribniške čete (13. julij) in dan vstaje. V počastitev teh praznikov bodo organizirani pohodi,

PREDAVANJA SO ŽE KONČANA

Predavanja za kmete, ki jih je organizirala Kmetijska zadruga Ribnica v sodelovanju z delavsko univerzo v Ribnici in skladom za pospeševanje kmetijstva pri občinski skupščini Ribnica, so končana.

Namen predavanj je bil seznaniti kmete z uporabo in vzdrževanjem kmetijske mehanizacije, z gojenjem in o higieni pridobivanjem mleka. Obisk na predavanjih je bil velik, največje zanimanje pa je bilo za predavanje o kmetijski mehanizaciji pod naslovom „Uporaba in vzdrževanje traktorjev“, kar je razumljivo, saj je uspešnost dela strojev v kmetijstvu odvisna predvsem od poučenosti uporabnikov.

Kmetje so izrazili željo, naj bi tudi v bodoče organizirali podobna predavanja.

NE POZABIMO NA OBRATE

Pred kratkim je obiskala ribniška delegacija, v kateri so bili predsednik občinske skupščine, izvršnega sveta in še nekateri odgovorni občinski predstavniki delovne organizacije izven občine, ki imajo svoje obrate ali TOZD tudi v ribniški občini, in se pogovarjali o nadaljnjih razširitvah obratov na območju občine Ribnica. Tako so obiskali Saturnus Ljubljana, Sukno Zapuže, BPT Trzic in Donit Medvode. Povsod so dobili zagotovila, da bodo matična podjetja skrbela tudi za razvoj obratov v ribniški občini, ki naj bi postopoma prerastli v temeljne organizacije združenega dela, kjer to še niso.

obiski borcev, srečanje borcev 1. ribniške čete, srečanje internirancev, vojnih ujetnikov in deportirancev na Gmadi ter druge prireditve.

1. avgusta bo krajevni praznik v Dolenji vasi. Na dan mrtvih bodo žalne svečanosti na grobovih padlih. Na dan republike pa bodo večje svečanosti v vseh večjih območnih središčih v občini. Svečanosti ob proslavljanju 30-letnice osvoboditve bodo zaključene z 22. decembrom, dnevom JLA, ko bodo v Ribnici med drugim tudi svečano odprli novi dom JLA, ki je zdaj v gradnji.

Našli smo le glavne občinske prireditve v tem jubilejnim letu. Prostor nam ne dovoljuje, da bi našli vse, ki bodo organizirali že samo te, glavne proslave, oziroma aktivno sodelovali na njih. Razen tega bo vrsta drugih proslav po krajevnih skupnostih, šolah, delovnih kolektivih, organizacijah in društvih.

J. PRIMC

Po požaru temeljita obnova

V Prigorici je zrasla na pogorišču sodobna tovarna INLES Ribnica

20. aprila lani je v Inlesovem obratu v Prigorici pri Ribnici izbruhnul požar, ki je povzročil za okoli dva milijona dinarjev škode.

Inlesova gradbena skupina in stočlanski kolektiv obrata sta se prizadevno lotila dela in v rekordnem času, v mesecu dni, spet usposobila stavbo za redno proizvodnjo, nato pa so obnav-

ljali še ostalo, kar je požar poškodoval.

Med obnovo so celotno leseno ostrežje zamenjali s kovinskim, ki je varno pred ognjem, uredili so nove upravne in skladiščne prostore ter garaže. Zavrgli so tudi stare termogene peči, ki so jih kurili s plinom, ter

prešli na centralno kurjenje z vodnim ogrevanjem. Obnovil jo je vodja Vili Levstek je postala znana vrednost mesečne izvodnje v obnovljenem obratu 3.600.000 din. Izdelajo nekaj klasičnih oken ter balkone in garažnih vrat.

DVA SODNIKA

Jože Marolt in Julijan Ozimek sta bila 27. februarja na skupni seji vseh zborov občinske skupščine Ribnica imenovana za sodnika območnega sodišča združenega-dela Ljubljana. Marolt je zaposlen v INLESU, Ozimek pa pri RIKU.

VODE ZMANJKUJE

Te dni so Ortnečani in prebivalci Močil v ribniški občini zaskrbljeni, ker je pritisk v njihovem vodovodu slab. Vodo uporabljajo le še za najnujnejše. Vzrok pomanjkanja vode je dolgotrajna suša in hladno vreme, ki ne pusti, da bi se stalo še tisto malo snega, kar se ga je zadržalo po senčnih krajih.

M. G.

Obnovljeni Inlesov obrat v Prigorici je pred kratkim le pobelil sušo. Po požaru so ga obnovili in v njem marsikaj izboljšali. (Foto: J. Primc)

stopoma kurila kar tri dni. Začela se je akcija za izselitev. Gospodar in gospodarica sta nagovarjala tudi Marjetko, naj gre z njima. Celo njun sin jo je lepo prosil, naj gre, in dejal: „Če ne bo Hitler dovolil govoriti slovensko, se bomo v našem jeziku pogovarjali skrivoma.“

Dnevi selitve so se bližali. Nekoč ji je gospodinja prinesla potvalko, cekine in dolarje. Na dno je vsila cekine, drugega do drugega, za vrhno plast pa je dala dolarje. Torbo je nato gospodinja nabasala še z drugimi rečmi, da bi jo varneje prenesla iz italijanskega na nemško okupacijsko območje. Zadnji cekin je dala v spomin Marjetki in nato so se poslovili.

Pahuljeva družina je že v začetku delovala v Osvobodilni fronti, kar za ta kraj ni bil pogost pojav. Tudi Marjetka je po-

stala obveščevalka in aktivna članica OF. Pri partizanih si je pomagala veliko zaupanja, da je vsaj prihajati celo v zaupna partizanska taborišča. Dvakrat je bila zadržana, in to z redom dela za narod in redom dela.

Kdor jo pozna, ve o njenih vedeti same dobre in plene reči. Nanjo ne bodo nikdar pozabili tudi povratniki iz inozemstva, doma iz Čabranske doline, ki so na poti domov pripovedovali po ribniških vaseh.

Po zmagi nad domačo armijo tujimi sovražniki pred tridesetimi leti se je Marjetka zaposla v gostinski stroki v Dolenji vasi. Tam je službovala, dokler ni šel v pokoj. Vsi, ki jo poznajo, bodo ob tem lepem jubileju, čeprav nekoliko pozno, iskreno stanovalo.

TONE OZBIČIČ

as**almira**
RADOVLJICA**modne pletenine**

VSEM ŽENAM ZA 8. MAREC NAJLEPŠE ŽELJE!

OBČINSKA SKUPŠČINA ČRNOMELJ
oddelek za gospodarstvo in
financerazpisuje
J AVNI NATEČAJza oddajo delno urejenega stavbnega zemljišča parc. št. 1157/11, njiva v velikosti 283 m², parc. št. 1160/7 - njiva v velikosti 152 m², in parc. št. 1160/8 v velikosti 121 m², vpisane pri k. o. Loka, za zgraditev družinske stanovanjske hiše. Vse parcele tvorijo eno stavbno zemljišče.

1. Odškodnina za stavbno zemljišče znaša 24,53 din za 1 m².
2. Izključna cena stroškov za delno komunalno ureditev znaša 33,00 din za 1 m² zemljišča.
3. Natečaja se lahko udeležijo fizične in pravne osebe pod enakimi pogoji.
4. Rok za predložitev ponudb je vključno 8. dan po objavi tega natečaja. Odpiranje ponudb bo deveti dan po objavi ob 8. uri v sejni sobi občinske skupščine in mu lahko prisostvujejo tudi vsi zainteresirani.
5. Ponudbe je treba poslati v zapečateni ovojnici na naslov: Občinska skupščina Črnomelj - Javni natečaj za oddajo stavbnega zemljišča.
6. Udeleženci natečaja so dolžni do konca roka za sprejem ponudb plačati varščino v znesku din 1.000.- na rač. št. 5211-781-3 - Sklad za komunalno ureditev gradbenih zemljišč občine Črnomelj.

Oddelek za gospodarstvo in finance
Obs ČRNOMELJ

postanite član

vas vabi

ZAHVALA

Ob mnogo prerani smrti našega ljubljenga sina, brata in strica

JOŽETA MARCENA

z Libnega pri Krškem

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremlili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Iskrena hvala delovnemu kolektivu Komunale in Agrokombinata iz Krškega ter gasilskemu in mladinskemu aktivu iz Dolenje vasi. Zlasti se zahvaljujemo tovarišu Branku Vodopivcu za pomoč.

Zalujoci: mama, ata, bratje in sestre z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti naše drage in skrbne mame, stare mame, sestre in tete

NEŽE KLEMENČIČroj. Zagorje
iz Hrušice 22

se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, vaščanom, sorodnikom in prijateljem za vsa pomoč, ki so nam jo nudili v teh težkih trenutkih, in vsem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala delovnemu kolektivu IMV in SGP Zionir ter duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoci: sinovi Lojze, Albin, Stanko in Jože z družinami, brat Francej, sestra Marija in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega

MARTINA MARINCLJA

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec za ustno in pisarno izraženo sožalje, za darovane vence in cvetje, članu upravnega odbora gasilskega društva tov. Tonetu Kovačiču za poslovlilne besede, vsem gasilec, posebno gasilskemu društvu Kočevje za organizacijo in izkazano čast, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali in pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoci: žena Ivanka, sin Stanko in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega očeta in starega očeta

FRANCA MIKLIČA

iz Podplanine

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, darovali vence ter pokojnika pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo predstavniku ZB Trava Ferdinandu Katernu za poslovlilne besede ob odprtem grobu, predstavnikom podjetij AVTO Kočevje, ITAS Kočevje, ZKP Cabar za podarjene vence ter župniku iz Loškega potoka za opravljeni obred. Se ter nam izrekli sožalje.

Zalujoci: žena Marija, sinovi Franc, Lojze in Blaž z družinami, hčerka Rozika z družino ter drugo sorodstvo

Edina revija za
Slovence po svetu,
njihov stalni most z domovino je revija

RODNA GRUDA

Naročite jo tudi svojim sorodnikom v tujini!

RODNA GRUDA
61001 Ljubljana, p. p. 196
Cankarjeva 1/11

DBH

NOVO MESTO

Vlagaletji pred blagajniškim okencem

DESET MILIJARD NA HRANILNIH RAČUNIH VARČEVALCEV
LJUBLJANSKE BANKE

PETKRAT VEČJE MOŽNOSTI?

V Ljubljanski banki so zadnjega dne preteklega leta zabeležili na depozitnih računih varčevalcev za 10 milijard dinarjev zbranih dinarskih in deviznih sredstev! Brez dvoma gre za uspeh in dosežek, ki zasluži vsestransko pozornost, saj predstavlja vloženi denar občanov hkrati že tudi dobro četrtno vrednosti celotnega kreditnega potenciala banke.

Mar ob tem izjemnem podatku, zapisanim in prebranim, sploh pomislimo o kolikšni vsoti sredstev govorimo?

„Števil, ki segajo v milijarde in desetine milijard, ni mogoče povsem nazorno prikazati. Večina med nami ima namreč opraviti le z zneski, potrebnimi za vsakdanje življenje,“ pravi prof. dr. Marko Vakselj, predsednik sveta varčevalcev Ljubljanske banke. „Za primerjavo, ki naj približno ponazori deset milijard dinarjev, pa si lahko zamislimo kompozicijo štirih tisoč železniških vagonov, naloženih s kovanci po en novi dinar. Tak vlak bi segal od Ljubljane do Jesenic ali od Ljubljane do Zidanega mosta. Ko bi brzel s hitrostjo 70 km na uro mimo spuščeni zapornic, bi ustavil promet na prehodu za dobro uro!“

„Svet varčevalcev je pri tem nevsakdanjem uspehu prav gotovo odigral vidno vlogo soustvarjalca novih odnosov med banko in njenimi poslovnimi prijatelji doma in v tujini?“ „Za akti o poslovni usmeritvi banke na področju zbiranja depozitov poudarjajo pomembnost sredstev prebivalstva, saj je prav od obsega prilivov iz tega naslova odvisna tudi načrtovana realizacija porasta kreditov.“

Z razvojem in širitvijo novih oblik poslovnega sodelovanja z občani, organizacijo mreže poslovnih enot v državi in predstavništev med našimi delavci na začasnem delu v tujini, z zanesljivimi, zapnimi in hitrimi bančnimi storitvami ter ne nazadnje s koristnimi nasveti vsakemu posameznemu varčevalcu si je Ljubljanska banka zagotovila zanimanje širokega kroga občanov. Pomemben delež, ki ga imajo sredstva prebivalstva v skupni vrednosti bančnih depozitov, je zato že leta 1972 narekoval odločitev, da banka pri vseh svojih podružnicah ustanovi odbore varčevalcev kot posvetovalna telesa, pri sedežu-banke pa svet varčevalcev.“

„No, s sprejetjem republiških in zvezne ustave,“ je nadaljeval dr. Marko Vakselj, „pa smo občanu varčevalcu tudi zakonsko opredelili mesto in pravice pri soodločanju o uporabi zbranih sredstev. Še več: s tvornim sodelovanjem pri kreiranju poslovne politike banke lahko svet varčevalcev odslej odločilno vpliva na oblikovanje takega bančnega servisa, ki bo ustrezal željam in zahtevam občanov ter hkrati zagotavljal še hitrejšo in neposrednejšo medsebojno povezavo. To pa je tisto, kar želimo! Če se torej povrnemo k desetim milijardam dinarjev zbranih sredstev varčevalcev naše banke, moramo kot najpomembnejši razlog za ta uspeh prav gotovo navesti zaupanje v solidnost bančne hiše!“

Ker občan ve, da lahko kadarkoli dvigne svoje prihranke v vsakem večjem kraju, ker ve, da bo povsod prijazno sprejet, in ker mu je znano, da mu vloženi denar prinaša vrsto ugodnosti, se vedno pogosteje odloča za varčevanje v banki.“

„10 milijard dinarjev verjetno ne pomeni dokončnega mejnika in zadnje besede varčevalcev?“

„Kje so meje varčevalnih možnosti občanov, je v tem trenutku težko trditi,“ je menil dr. Marko Vakselj, prepričan pa sem da smo

še precej pod zneskom, ki predstavlja tako mejo. Če namreč izhajamo iz podatka, da smo Jugoslovani lani prejeli v obliki osebnih dohodkov okrog 300 milijard dinarjev, in pri tem upoštevamo realno možnost, da bi vsaj četrtnina dohodka med mesecem ostajala na hranilnih računih pri bankah, bi za republiko Slovenijo dobili številko, ki je najmanj petkrat večja od doseženih 10 milijard v Ljubljanski banki. Pri tem pa sploh nismo zajeli prihrankov jugoslovanskih delavcev - ki so zaposleni v inozemstvu!“

„Vsiljuje se vprašanje, kako lahko pospešimo uresničevanje načrtov, da bi prek banke usmerili kar največ izplačil osebnih dohodkov zaposlenih delavcev v delovnih organizacijah.“

„Vsekakor tega ni mogoče narediti čez noč. Odgovor pa gotovo tiči v oblikah prejemanja osebnih dohodkov na tekoče račune občanov.“

Pobudo za izplačilo osebnih dohodkov na hranilne knjižice varčevalcev so dale banke že pred več leti, medtem ko so z uvajanjem in širitvijo izplačil prek tekočih računov pričele šele v zadnjem času.

Med glavne prednosti takega načina izplačevanja osebnih dohodkov sodi prihranek na času. Banke po tem sistemu opravijo knjiženje brez osebnega stika z lastnikom tekočega računa, česar ni mogoče izvesti pri uporabi hranilnih knjižic, ko mora biti občan prisoten pri dvigu denarja. Tekoči računi zagotavljajo tudi hitrejšo kroženje sredstev, saj skoraj docela izključujejo odliv gotovine iz banke, ker se plačilni promet odvija le s tekočega računa občana na račun organizacije združenega dela, ki je občanu prodala blago ali izvršila storitev.

Varčevanja torej ne moremo omejevati na ozko področje akumulacije denarnih sredstev v obliki klasičnih hranilnih vlog, pač pa ga moramo čimprej organizirano in disciplinirano razširiti na uvajanje brezgotovinskega prometa. Od tega je odvisen naš boljši jutri, od tega tudi splošne družbene koristi in koristi naš varčevalcev!“ je za zaključek poudaril dr. Marko Vakselj.

Dr. MARKO VAKSELJ, predsednik sveta varčevalcev Ljubljanske banke

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 6. marca – Danica Petek, 7. marca – Felicita Sobota, 8. marca – Dan žena
Nedelja, 9. marca – Frančiška
Ponedeljek, 10. marca – Makarj
Torek, 11. marca – Kristof
Sreda, 12. marca – Doroteja
Cetrtek, 13. marca – Kristina

LUNINE MENE
13. marca ob 00.47 – mlaj

KINIO

CRNOMELJ: 7. 3. ameriški barvni film Salzburška voza. 9. 3. ameriški barvni film Slaturova velika

maliglas

SLUŽBO DOBI

TAKOJ sprejemem dva mizarska pomočnika za izdelovanje pohištvenih mizarskih del. Sprejemam tudi za priučitev. Hrana in stanovanje zagotovljeno, plača dobra. Zglasite se na naslov: Slavko Kene, splošno mizarsko podjetje, 64240 Račovaljica, Jurčičeva ul. 5.

ZELIM NAJTI solidno žensko, ki bi bila pripravljena iti za gospodinjo ali gospodinjstvo pomočnico k starejšemu upokojujencu-vdovu na deželo blizu Ljubljane. Nudim brezplačno stanovanje, hrano in nagrado po dogovoru. Ponudbe pod šifro „LEPA PRILOŽNOST 75“

STANOVANJA

ODDAM enosobno stanovanje za dopoldansko varstvo otroka, starca 1 leto, od 1. maja dalje. Naslov v upravi lista (580/75).

ODDAM sobo samskomu moškemu. Naslov v upravi lista (623/75).
MLADA družina išče v Novem mestu sobo in kuhinjo s sanitarijami za obdobje pol leta. Plača tudi vnaprej. Cedo Negovanović, Zagrebška 18, telefon 22-530.

Motorna vozila

UGODNO PRODAM zastavo 750, letnik 1970. Martin Savnik, Gor. Lenart 42, 68250 Brežice.
PRODAM karaboliran avto fiat 750, letnik 1969. Ana Murgelj, Vel. Bučna vas 32 a, Novo mesto. Ogled vsak dan od 15. do 17. ure.
PRODAM TAM 4500 kiper. Mirko Stukelj, Ivana Roba 30, Novo mesto.
PRODAM motorno kolo NSU max 175 cm³, letnik 1964, z rezervnimi deli. Opalk, Podgora 8, 68351 Straža.
PRODAM zastavo 750. Ivan Turk, Mala Cikava 10, Novo mesto.
PRODAM avto R 12, letnik 1971, v dobrem stanju. Marko Badovinac, Irča vas 33, Novo mesto.
PRODAM traktor Steyer 28 KM s koso. Franc Kržan, Zaloke 9, 68274 Raka.

PRODAM karaboliran fiat 750, lahko tudi po delih, in moped na štiri prestave ter puhalniki za seno. Stanko Kopar, Malc Poljane 9, Skocjan.

PRODAM AMI 8, letnik 1971. Ogled vsako popoldne od 16. ure dalje. Marjan Pivk, Zagrebška 4, Novo mesto.

UGODNO prodam škodo 1000 MB, registrirano do novega leta. Viktor Kump, Laze 7, Uršna sela.

PRODAM zelo dobro ohranjen osebni avto fiat 850, letnik 1968, registriran od 31. 12. 1975. Ogled vsak dan od 16. ure dalje. Ivan Glas, Sela 39, Dobova.

PRODAM NSU Prinz 1200 C, dobro ohranjen. Naslov v upravi lista (635/75).

PRODAM NSU Prinz 1000 C, letnik 1971. Slavko Dokl, Paderšičeva 8, Novo mesto.

KUPIM jecp, tudi v nevoznem stanju. Marjan Koprivnjak, II. armije br. 3, 41040 Zagreb.

PRODAM

PRODAM avtoradio. Ponudbe pod „POCENI“.
PRODAM pletilni stroj 10/80, 40/8 ter hladilnik 130 SCH. Prelesnik, Reteč 49, Škofja Loka.
PRODAM dobro ohranjeno motorno kosilnico Figaro z žetveno napravo. Ogled vsak dan pri Jožetu Lekšetu, Groblje 13, Sentjernej.

bitka. 12. 3. švedski barvni film Krik in ščepitanje.
KOSTANJEVICA: 9. 3. angleški pustolovski film James Bond.
KRŠKO: od 8. do 9. 3. italijanski barvni film Sartana, dolarji in pater. 12. 3. ameriško-jugoslovanski film Romanca konjenika.
MIRNA: 8. in 9. 3. Dobra kupčija v Italiji.
NOVO MESTO: od 7. do 9. 3. italijanski barvni film Igra z ognjem. 9. 3. domači barvni film Tovarišija Petra Grče. Od 11. do 13. 3. domači film – komedija Paje in Jare.
RIBNICA: 8. in 9. 3. ameriški barvni film Rajanova hiša.
SEMIČ: 9. 3. francoska barvna komedija Hibernatus. 11. 3. domači barvni film Kapitan Mikula Mali.
TREBNJE: 8. in 9. 3. ameriški barvni kavbojski film Nephemagani.

POCENI prodam spalnico, kuhinjsko mizo, stole, dve peči na olje (ena kuhinjska in ena sobna), dve karnisi ter topli pod.
MIRNA Mitič, Jerebova 16, Novo mesto.
PRODAM trofazni malo rabljeni hidrofor. Berus, Sr. Globodol 6, Mirna peč.
ZARADI SELITVE prodam dobro ohranjeno spalnico s francosko posteljo za 5.000 din. Jože Polčan, Krška vas.

IZDELJUJEM in prodajamo po naročilu kotle za zganjanje vseh izdelbah (40 do 300 litrov) po tradiciji Bakrokovstva in kotlarstva Ivan Cernigoj, Lokovec 45, 65270 Ajdovščina.

PRODAM pletilni stroj Standard. Milan Kosteve, Zdoška 15, Krško.

PRODAM DIESLOV motor Aran 11 KS. Motor je v zelo dobrem stanju in je montiran na železnem vozičku. Uporaben je za vsestranske pogone. Cena zelo ugodna. Ponudbe oziroma ogled pri Josipu Gospičiču, Zel. cesta št. 6, Crnomelj.

PRODAM kabino za traktor Zetor 42 KM in trčno žago. Alojz Muhar, Orešje 6, Šmarješke Toplice.

PO UGODNI CENI prodam 25 AZ panjev čebel (tudi brez panjev), 10 kranjčev in 3 amerikance. Čebele so zdrave in močne. Jože Mišmaš, Budganja vas 14, 68360 Zužemberk.

PRODAM kombiniran otroški voziček. Ogled v četrtek in petek od 15. ure dalje. Ivica Ueman, Pod Trško goro 70, Novo mesto.

POCENI prodam montažno garažo. Alojz Božič, Gotna vas 82.

PRODAM skoraj novo orchovo spalnico. Emil Trampuš, Gor. Straža 74.

PRODAM motorno kosilnico BCS in grablje Maraton. Alojz Bole, Draga 7, Šmarješke Toplice.

PRODAM televizor Iskra Panorama in rožo filodendron z 20 listi. Robert Romih, Kettejev drevored 33, Novo mesto.

PRODAM skoraj novo diatonično harmoniko, duri cis, fis, ha. Mirko Bobnar, Gor. Globodol 40, Mirna peč.

PRODAM malo rabljeno ostrežje 17 x 14 in z opoko vred. Franc Tratar, Hrastovica 21, Mokronog.

POSEST

PRODAM POSESTVO (16 ha): njivo, travniki s sadnim drevjem, gozdovi, vinograd. Voda in elektrika v hiši, dostopno z vsakim motornim vozilom, 6 km od Sevnice na Stajerskem. Možno strojna obdelava; prodam tudi inventar ali kmetijsko mehanizacijo, traktor, 3 prikolice, gumi voz, kosilnico, puhalniki, motorno žago, električni pastir, motorno škroplilnico, žitni mlin in več drugih orodja, sode, skrlnje. Vseživjo takoj. Ivan Krajnc, Kremen, Sevnica.

PRODAM enostanovanjsko hišo v Anžah 3 pri Brestanici. Ogled možen ob nedeljah dopoldne.

PRODAM parcelo za vinograd in zidanico v Vinjem vrhu. Naslov v upravi lista (630/75).

NJIVO, travnik ali gozd v Tomažji vasi poceni prodam. Naslov: Antonija Kovačič, 68253 Artič, Glogov brod 6.

PRODAM dvostanovanjsko novo hišo z vrtnom v Crnomlju. Cena zelo ugodna. Naslov: S. A. CBO 9, Crnomelj.

VINOGRAD (32 arov), manjšo zidanico s prešo prodam na Sremiču. Trte starejše, še rodovitne, primerno za ureditev teras. Lep prostor za postavitev vikenda. Avto cesta do vinograda, elektrika in vodovod v neposredni bližini. Jože Sajčevc, Anže 6 pri Brestanici.

PRILožNOSTNI NAKUP! Zaradi starosti prodam po ugodni ceni manjši vinograd z zalaganico 9 x 4,5 m, Blatno 36, s sadovnjakom,

kolosekom in zidanim čebelnjakom. Ves nasad je mlad (iz leta 1955), tako tudi zidanica in čebelnjak, 8 km od Brežic. Franc Resnik, upokojenec, Lenart 4, 68250 Brežice.

NAD POSTAJO SEMČ, pod vrhom s prekrasnim razgledom na vso Belo krajino prodam zemljišče (njiva in pašnik). Na parceli je voda in elektrika. Oglas pod šifro „SPOMLAD“.

PRODAM parcelo z vinogradom, primerno za vikend. Interesenti naj se ogledajo 9. marca 1975 ob 10. uri v Koroški vasi. Anica Božič, Koroška vas 32.

PRODAM 6 arov vinograda v dobrem stanju v Rihpovcu. Električna poleg in dober prevoz z avtom. Alojz Pekolj, Češnjec 4, Trebnje.

PRODAM 17 arov vinograda v Bojniku. Dostop z vsakim avtomobilom. Poizvo se lahko pri Antonu Alešniku, Vcl. Poljane 25, Skocjan.

UGODNO prodam 28 arov zemljišča, primerne za gradnjo vikenda in vinograda. Voda na zemljišču. Jože Gričar, Smednik 6, Raka.

PRODAM polovico (9 arov) vinograda na Tolstem vrhu v dobrem stanju. Janez Turk, Sela pri Ratežu 9, Otočec.

RAZNO

INSTRUIRAM angleščino do 8. razreda. Naslov v upravi lista (637/75).

SPREJEMAM naročila za vsa tesarska dela. Tesarstvo, Sentjerneje 162.

IZGUBIL se je pes, nemiški ovčar, črne barve-Sarik. Prosim sporočiti na naslov: Kristanova 23, telefon 22-480.

POROČNI PRSTANI! Poročni prstan, ki vam ga bo izdelal zlatar v Gosposki 5 v Ljubljani, bo trajen sponin na sklenitev vaše zakonske zveze! Z iztekom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ČESTITKE

DOBRI, ljubljani mami FRANCKI BRUDARJEVI iz Novega mesta želijo za dvojni življenjski praznik vse lepo in mnogo zdravih let, za dan žena pa iskrene čestitke. Otroci z družinami in sosodje.

DOBRI, ljubljani mami FRANCKI BRUDARJEVI iz Novega mesta želijo za dvojni življenjski praznik vse lepo in mnogo zdravih let, za dan žena pa iskrene čestitke. Otroci z družinami in sosodje.

DRAGEMU sinu ANDREJU STAJDOHARJU, ki služi vojaški rok v Raški v Srbiji, želimo za njegov 21. rojstni dan vse najboljše, predvsem veliko sreče za volanom in da bi se zdrav vrnil domov. Oče, mama, sestra Francka in brat Ivan.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, brata strica in svaka

RUDIJA PERŠETA

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom ter njegovim sodelavcem, ki ste nam nudili pomoč v teh težkih trenutkih, ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala delovnemu kolektivu Čestnega podjetja Novo mesto-asfaltna baza Drnovo, Krško, Mehanizaciji Bučna vas in tov. Goletu za poslovalne besede, podjetju Novols-TDP, IMV, DLC Novo mesto, ZB Novo mesto, godbi in pevčim ter duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Globoko žalujocha žena Malči, sinova Lojze in Rudi, bratje in sestre z družinami, nečaki in nečakinje ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

4. marca je minilo leto, kar nam je kruta usoda izrgala našega ljubljenega moža in ateta

IVANA MEDVEDA

iz Mačkovca

Zahvaljujemo se še enkrat vsem, ki ste kakorkoli počastili njegov spomin. Hvala tudi vsem, ki obiskujete njegov grob, poklanjate cvetje in prižigate sveče.

Zalujocha žena in otroci

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je tiho zapustila naša ljuba mama, stari mama, sestra, babica in prababica

URŠULE GLAS

roj. LES

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo tako številno spremlili do poslednjega tihega doma, in nam izrekli sožalje. Posebna hvala sosedom, ki so jo obiskali in nam pomagali v zadnjih trenutkih dolgega trpljenja naše mame. Posebna hvala župniku in govorniku za ganljive besede, za slovo od hiše. Hvala pevcem iz Brestanice in Sevnice. Slovo je bilo težko, toda tolaži nas zavest, da so ljudje pokojnico imeli radi, ker je imela toliko prijateljev na zadnji poti.

Žalujochi: sinova Franc in Tine z družinama, hčerke Mići, Tonka, Gelca, Anica, Rezka z družinami, vnuki in pravnuki ter drugo sorodstvo
Brestanica, Raztez, Zdole, Portorož, Izola, Ljubljana, Sežana, Avstrija, Sevnica, Koprivnica, Anže

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše drage sestre, tete in botre

PEPCE GRANDLJIČ

Pod Trško goro 66, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njen spomin, darovali cvetje in vence. Posebno pozornost smo dolžni izražati oddelku splošne bolnice Novo mesto, upravi in sindikalni podružnici bolnice Novo mesto, duhovščini za opravljeni obred, med drugim sodelavkam in prijateljicam in dobrim sosedom.

Žalujochi: bratje in sestre, mama in drugo sorodstvo

ZAHVALA

22. februarja 1975 smo se za vedno poslovili od našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCETA KLOBUČARJA

z Vinjega vrha pri Beli cerkvi

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, kolektivoma hotela Grad Otočec in IMV iz Novega mesta, za poslovilne besede, predstavnika Meterološkega zavoda iz Ljubljane in predsedniku gasilskega društva ter ostalim članom društva in Beli cerkve za pomoč, pevcem in duhovniku za opravljeni obred in vsem ostalim, ki ste spremljali pokojnika na zadnji poti.

Žalujochi: žena Marija, hčerki Minka in Jožica z družinama, sin Ignac, sestre in bratje ter drugo sorodstvo
Ljubljana, Maribor, Zagreb, Gradac, Novo mesto, Trebnje

ZAHVALA

Ob prezigodnji smrti dragega moža, očeta in svaka

FRANCETA SKUBICA

z Grma 16 pri Trebnjem

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem ter dobrovasčanom za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih in za izraženo sožalje. Posebna zahvala dr. Vilfanovi, dr. Kranjcu, sestri Lencičevi in Dimovi, ki so mu lajšali bolečine v času njegove bolezni, dekanu za opravljeni obred in govor, govornikom, duhovniku Mikliču, Severju in Japlju za ganljive besede ter gasilec, tovarko političnim organizacijam za podarjene vence in spretnostim njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat hvala.

Žalujochi: neutulajljiva žena Olga, hčerka Vera z možem Francem in drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto. USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL, Sevnice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Ivan Pezelj, Jože Primec, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Trpotec, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simčič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinski.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej. Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (z ustreznimi druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na dolobni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsi mali oglasi do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 431/1-72) od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek za prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu, 52100-601-10558. Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-22. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavba filmi in prelomi: CZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi: isk: ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

risanka (Lj), 19.20 Cikcak (Lj), 19.30 TV dnevnik (Lj), 19.55 3-2-1 (Lj), 20.05 Pogovor o produktivnosti in osebnih dohodkih (Lj), 20.55 Propagandna oddaja (Lj), 21.00 K. Mikszad: Crno mesto - barvna TV nadaljevanka (Lj), 21.55 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 12. marca: 8.10 TV v šoli (do 10.50) (Zg), 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd), 17.30 Viking Viki - barvni film (Lj), 17.55 Obzorik (Lj), 18.10 Mladi za mlade: Akademski plesni klub (Lj), 18.40 Mozaik (Lj), 18.45 Po sledih napredka (Lj), 19.15 Barvna risanka (Lj), 19.20 Cikcak (Lj), 19.30 TV dnevnik (Lj), 19.55 3-2-1 (Lj), 20.05 Film tedna: Rešite tigra - barvni film (Lj), 21.45 Wembley: Nogomet Anglija: ZRN - prenos II. polčasa (EVR), 22.30 TV dnevnik (Lj).

CETRTEK, 13. marca: 8.10 TV v šoli (Zg), 9.35 TV v šoli (do 10.35) (Bgd), 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg), 15.35 Francosčina - ponovitev (do 16.05) (Bgd), 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd), 17.30 J. Bevc: Ko bo pomlad - Lučka (Lj), 18.00 Obzorik (Lj), 18.15 Mozaik (Lj), 18.20 Molieri za smeh in jok, barvna TV nadaljevanka (Lj), 19.15 Barvna risanka (Lj), 19.20 Cikcak (Lj), 19.30 TV dnevnik (Lj), 19.55 3-2-1 (Lj), 20.05 17 trenutkov pomladi - TV nadaljevanka (Lj), 21.15 Kam in kako na odh (Lj), 21.25 Cetrtrkovi razgledi (Lj), 21.55 Iz koncertnih dvoran - Koncert v dvorani V. Lisinski v Zagrebu (Lj), 22.25 TV dnevnik (Lj).

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE
Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Ivanka Perc s Sinjega vrha - Lidijo, Marija Nemanič iz Rosalnice - Antona, Olga Starič iz Bitne vasi - Stanislavo, Zdenka Strnad iz Senovca - Vasilija, Anica Štublar iz Rosalnice - Miro, Milena Cesar iz Metlike - Jožka, Rozalija Mandelj iz Trstenika - Simona, Lojzka Žgajnar iz Slepšča - Simona, Tereziya Bogataj iz Bične vasi - Aluša, Stanka Grabrijan iz Draščev - Alenka in Andreja, Ivanka Popovič iz Rožnega dola - Duška, Marija Miklavčič iz Bušince - Damjano, Nuška Lovčar iz Krškega - Davorina, Jožefa Kastrevc iz Hrušice - Jožeta, Amalija Zupančič z Vrha nad Mokronogom - Boštjana, Pavla Sinur iz Malin - Lidijo, Mihaela Muhič iz Koroske vasi - Staška, Anica Pavlič s Potovrha - Zlatka, Zorka Lamošček iz Sentjanža - Marjetko, Pavla Zupančič iz Grmovelj - deklico, Anica Drab iz Žužemberka - deklico in Nada Predovič iz Metlike - dečka. ČESTITAMO!

PONEDELJEK, 10. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Andrej Orešnik: Pomankljivosti pri krmiljenju, ki vplivajo na plodnost kravn. 13.30 Poročila za našo gostje iz tujine. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 Popevke iz jugoslovenskih studijev.

TOREK, 11. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednje stopnjo. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jelka Hočevar: O letošnjem izboru herbicidov. 13.30 Poročila za našo gostje iz tujine. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 V terek nasvidenje! 19.40 Minute z ansambлом Franceta Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 12. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneče - glasbena pravljica. 10.15 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Janez Verbič: Posebnosti pri krmiljenju govedi ob koncu zime. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Poročila za našo gostje iz tujine. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 S festivalov jazz.

CETRTEK, 13. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Milena Jazbec: V sadni vrt na Primorskem sodi tudi figovo drevo. 13.30 Poročila za našo gostje iz tujine. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtrkovi večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturno.

SOBOTA, 8. MARCA: 9.30 TV v šoli (Bgd). 10.35 TV v šoli (Zg), 12.00 TV v šoli (do 13.00) (Sa). 14.50 Svetovno prvenstvo v drsanju - barvni posnetek tekmovalca moških v Colorado Springsu (Lj), 15.50 Mozaik (Lj), 15.55 Nogomet Dinamo - Celik - prenos (Zg, Lj), v odmoru Obzorik (Lj), 17.45 Evropsko prvenstvo v atletiki v dvorani - barvni prenos in posnetek iz Katovice (Lj), 19.15 Barvna risanka (Lj), 19.20 Cikcak (Lj), 19.30 TV dnevnik (Lj), 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar (Lj), 19.55 3-2-1 (Lj), 20.00 Gledališče v hiši (Bgd), 20.30 Moda za vas, barvna oddaja (Lj), 20.45 Slani kruh - barvna serija Človek brez meja (Lj), 21.15 Barvna propagandna oddaja (Lj), 21.20 Potovanje v središče zemlje - film (Lj), 23.20 TV dnevnik (Lj).

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

SOBOTA, 8. MARCA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Naš plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Katore sorte vrtnin so primerne za rane setve. 12.40 Ob

RADIO SEVNICA

Nedelja, 9. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

Sreda, 12. marca: - 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 po domače - 16.45 kotiček za šoferje - 16.55 disco klub brez imena - 17.30 mladinska oddaja - mi mladi, kakšni smo, kaj hočemo, kaj moremo in kaj moramo (obiskali smo mladince v Zabuokovju) - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SOBOTA, 15. marca: - 16.00 minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

NEDELJA, 10. marca: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 ob mednarodnem letu žensk - 8. marec, mednarodni dan žena - 11.45 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

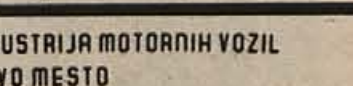
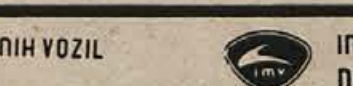
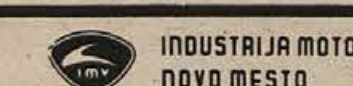
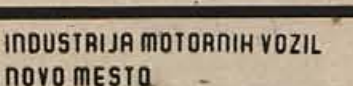
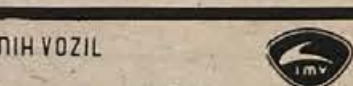
ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega

FRANCA PAVLIŠIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali in sočustvovali z nami. Posebno smo hvaležni vsem, ki so nam ob nesreči priskočili na pomoč, kolektivno tovarne Iskra Semič, gasilec PGD Črešnjevci, godbi na pihala iz Črnomlja, sosedom, kaplanu in govornikom, vsem, ki ste darovali cvetje in našega Franca v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: oče, mati, sestre in bratje
Črešnjevci, 1. marca 1975

vo pivkovič: 33

vo svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

„PIJEM, NIČ NE RADIM“
Kirovski Bakše je napasel svojo kravo, pripravil vino in zganje za „narkozo“ proti mučenju in se pridružil sosedu Cekuti v njegovem hramu. Pila v ušesih in ugibala, kaj bo njima in naselju prinesla

„Tu smo doma,“ naglo odgovori Bakše. Kot vaški zaščitnik se je čutil odgovornega za svoj zaščitnik. No, ni bilo čisto res, kar je pipar povedal. Med njimi je bila tudi partizanka Mara, kuharica iz Cankarjeve brigade, ki se je bila pri Bakšetu preoblekla. Bila je noseča in je ostala na Kiri. Možje so se bili dogovorili, da jo bo Cekuta razglašal za svojo hčerko, če je ne bo kak belizdajalec opazil in ovadil.

Italijani so vpraševali, kako daleč je do hrvaških Sošč. Piparju so veleli, naj se odpravi, da jim bo kazal pot. Nad Kiro so naleteli na nastlano slamo. „Tu so ležali partizani,“ se je tisti, ki je govoril slovensko, obrnil k Bakšetu.

„Ne! Neki Hrvti so tod prašiče vozili, pa so stresli slamo,“ se je naglo izmislil Pipar. „Vendar bodimo previdni,“ je še pristavil, „tod okoli so izvrstni položaji za napad, lahko nas partizani vse postrelijo.“

„Če bo začelo pokati, se ti poženi prvi, jaz bom pa za teboj,“ v skrbeh nadaljuje oficir, ki je bil Slovenec s Primorskega, „meni je že dosti štiri leta vojske.“

„Ali še kdo drug od vas razume slovensko,“ previdno poizveduje Bakše, da ne bi po neumnem padel v kako hudičevo zanko.

„Samo dva sva v vsem polku,“ odgovori častnik. Molče se italijanski oficirji opotekajo in v temi love ravnovesje po razritem kolovozu, ki ga, razdrtega od hudournikov, že dolgo ni nihče popravljal. Pa se zopet oglasi Primorec: „Tu okoli imamo že vse višine zasedene. Štiri tisoč nas je. Po-

glej okoli sebe: kjer vidiš ognje, tam ja naša vojska.“

Pipar se je ozrl. Proti Novemu mestu je bilo vse temno; okoli Vrhpolja, Pleterij in po pobočju Gorjancev proti hrvaški meji pa so goreli ognji.

Bakše je ugibal, čemu mu tujec v sovražnikovi uniformi tako zaupno in prijazno ponuja vojaške skrivnosti. Morda mu celo namiguje, da bi mu rad povedal še kaj več, kar bi zanimalo partizanske obveščevalce. Bilo pa je očitno za oba preveč tvegano in sta rajši molčala.

Na Dobrinčevi košenici nad Mihovim so zadeli na italijanske taborne ognje. Sinoči je Bakše tod skozi še vodil partizansko vojsko, danes mora Italijane. Oddahnil se je, ko so mu rekli, da se lahko vrne domov. Oficirje so že čakali novi vodniki.

Doma je Bakše še nesel partizanski Mari zganec. Lačna ga je čakala v bližnjem vinogradu. Spravil jo je na svojo zidnico pri hiši in ji pustil zelenko vode.

Zakopala se je v slamo. Za danes je bila rešena. Kaj koga čaka jutri, ni nihče vedel. Treba se je bilo privaditi živeti od jutra do večera, hvaležen usodi za vsak nov podarjeni dan življenja.

Vsem, ki so doslej menili, da je v tem podlistku premalo o partizanih, naj povemo, da bo zgodovina partizanske Gorjanske čete in bataljona posebej napisana in objavljena. Pošljite gradivo, kdor ga še morda hrani ali bi bil pripravljen prispevati spomine na posamezne bitke in druge dogodke.

Pipar se je vračal v kočjo zadovoljen, da je konec razburljivega dneva. Prav tedaj se je po kolovozu od Mihovega priklatil smuljiv tujec v čudni uniformi. Ni bil legist, ni bil Italijan. Povedal je, da je policist iz Maribora. Le kdo bi mu verjel? Sovražnikova ofenziva je spustila z verige vse stare pastolovce, potepuhe in delomrzneže, pijance, divje lovce, tatove in prostitutke, kolikor jih niso rodoljubi še pravi čas ostrigli in spametovali; kratka, v škrpajoči voz svoje ofenzive, ki ji je dal Mussolini v Gorici svoja znana, umazana povelja, je okupator poskušal pripreči k beli gardi vse, kar se je v neizprosno krutem življenju stare družbe

Svet se da spremeniti

Beseda ji teče počasi, predarno. Vsaka misel, ki jo izreče, je natanko tisto, kar želi povedati. Ničesar več ne dodaja in ne spreminja. Na življenje okoli sebe gleda s treznimi očmi. V ničemer ne pretirava. Dobro se zaveda, da kod lahko segajo želje in do kod možnosti. Trdno je prepričana, da ta svet lahko spreminjamo, zato tudi sama sodeluje pri njegovi preobrazbi, kolikor kot skromna delavka lahko vpliva nanjo.

Taka je Mira Kerin s Trnja, zdaj že enajsto leto zaposlena v dobovskem obratu Beti. Sprva se je vozila na delo s kolesom, zdaj potuje z motorjem; sedem kilometrov tja in sedem kilometrov nazaj, pozimi in poleti, v soncu in dežju. Pa se nič ne pritožuje. Boljših zvez pač nima.

S svojo plačo preživlja štiritletnega sinčka Andreja. Živi skupaj s starši in sestro in že četrto leto čaka na stanovanje v bloku. Zatrano upa, da se ji bo želja izpolnila v jeseni, saj se njeno ime končno zapisano med kandidati za solidarnostna stanovanja. Stanjuje v veliki stiski. V svojo sobico komaj spravi ležišče zase in otroško posteljičo za Andrejčka. Otrok se v stanovanju nima kje igrati, še dobro, da so ji Andrejčka sprejeli v vrtec in vsaj tam upoštevali njuno utesnjenost.

Če bi Mira lahko odločala o našem razvoju, potem bi dala prednost otroškemu varstvu in stanovanju. V kolektivno se vsak dan srečuje z materami, ki so v nenehnih skrbeh za otroke brez var-

stva. Vsaki se po delu mudil domov, pa tudi med delom jim misli uhajajo k otrokom. Ženske so razpete med dom in tovarno, zato se težko odločajo za družbenopolitično udeleževanje. Po Mirinem mnenju so najbolj zapostavljene delavke iz napol kmečkih družin. Nanje bolj kot na druge pritiskajo domača bremena: dela na polju, v vinogradu in še v hiši. Takih je v „Beti“ veliko.

V razgovoru je Mira opozorila še na nekaj, česar ženske niti v Beti niti drugje še niso postavile na dnevni red. Delavkam z leti upada storilnost, zato so prikrajšane pri osebnem dohodku. Mlajše jih prekašajo z večjim učinkom, zato se počutijo prizadete, saj so mnoge pustile v tovarni svoja najustvarljivejša leta. V takih primerih bi morali spregovoriti o delegatu, ki naj bi ga starejše delavke prejele iz minulega dela.

Tovarišica Mira kot predsednica sindikata v svojem kolektivno veliko razmišlja, kaj vse bi morali spremeniti. Trdno je prepričana, da bi delavke več in bolje napravile, če bi prihajale na delo brez skrbi, če bi jih razbremenili stalnega psihološkega pritiska. V urejenih razmerah bi se laže posvetile lastnemu izpopolnjevanju, branju knjig, časopisov in kulturnemu življenju. Miro spremljajo knjige od šole naprej. Duhovnemu bogatenju svoje osebnosti se noče odpovedati, četudi jo to prikaževata za marsikatero urico počitka.

JOŽICA TEPEPY

V NEDELJO JE GORELO NA VEČ KRAJIH. Najnevarnejši je bil ogenj na Ljubnu, kjer so vsaj plamen ukrotili nekaj pred peto uro popoldne. (Foto: M. Moškon)

»Kliče YU-CAP: gozdni požar...«

V teh suhih dneh pomagajo gozdarjem tudi letalci - kdaj boljša oprema?

V nedeljo popoldne je zagorelo prisojno pobočje Ljubna, sicer znane vinske gorice nad Dolenjskimi Toplicami in Uršnimi seli. Vnelo se je med listjem in travo, zagorelo je po suhem gozdu, pod leščevjem in po rebri. Močan zahodnik je razpihoval žerjavico, da je ogenj hitro poprijel vse naokoli.

Dim, ki se je valil čez hrbet Ljubna, je opazil tudi pilot Dolenjki je bil tačas na rutinskem poltu nad tem območjem. Komaj dobri dve uri poprej je obletel vso jugozahodno Dolenjsko z nalogo, da odkrije morebiten gozdni požar. Pod vtisom tega izvidniškega poleta se je hitro vrnil na letališče in po nekaj minutah je že zapel telefon stalne službe UJV v Novem mestu: „Tukaj letališče Novo mesto. Na zahodnem pobočju Ljubna gori gozd...“

Stalna služba že ve, kako je treba ukrepati, obvestiti gasilce, gozdni obrat, postajo milice na tistem koncu. Akcija lahko hitro steče. Ker še ni zelenja, je suho vreme te dni vso pokrajino spreminilo v preprogo odličnega netiva, kjer že najmanjša iskra ali cigaretni ogorek lahko povzročita pravo katastrofo.

Zato so se gozdarji in letalci že lani dogovorili za opazovanje in obveščanje o vsakem sumljivem dimu, ki se nenadzorovano vije iz naših gozdov. Povzročiteljev požarov je veliko: malomarni kmetovalec, ki si je zakuril sredi gozda, da bi požgal okleščene veje ali da bi si pogrel roke, brezskrbni izletniki, ki so pekli na ražnju, iskra iz parne lokomotive, otroci, ki so jim vžigalice po neumnosti prišle v roke in še kdo.

Kdo bi lahko prej zagledal gozdni požar kot letalec, ki z enim samim pogledom objame več tisoč hektar-

rov zemlje pod seboj, zlasti jadrлец, ki ga vsak dim zanima že zaradi letenja, saj mu je zanesljiv kazalec, kam piha veter.

Vsa letala morajo biti opremljena z radijskimi postajami. In kaj je enostavnejše, kot sporočiti na zemljo, kje gori, kakšen obseg je ogenj zajel, kakšna je nevarnost za širjenje požara glede na okolico in veter, kje je najboljši dostop do gorišča, koliko ljudi že gasi... Gozdarji so pomagali letalcem pri nakupu radijskih postaj za v letala, dve močni „zemeljski“ postaji pa je dalo v uporabo Poveljstvo vojaškega letalstva. Tako so tudi letalci, zlasti v suhih dneh, del protipožarnega sistema. Seveda za zdaj le z izvidniški-

POZABLJENI MRLIČ

V pepelnem jutru so bili avtobusni potniki kar presenečeni, ko so v čakalnici v Ortneku ugledali mrliča na parah. Tam je ležal umrl Pust. Ves trd od mraza je bil. Otročad in mladež pa tudi ostali potniki niso gledali v stran, pa tudi kakšna pikra je padla na račun pokojnikove moškosti. Menim, da bi ga tisti, ki so ga prinesli do tja, lahko tudi ali pokopali ali mu privoščili bencina, ki je bil priložen v njegovi krsti. Naši vaški pogrebniki so ga nato izročili plamenom in njegov prah raztresli za čakalnico. Prihodnje leto, upamo, bo slovesneje pokopan ali sežgan, za kar naj poskrbijo pogrebci. V. P.

Sinjemodra citabria YU-CAP pa bo jutri spet poletela od Žužemberka do Zumberka in poklicala, če bo treba: „Kliče YU-CAP. Gozdni požar tisoč petsto metrov jugovzhodno od N. Gori približno deset arov...“

M. MOŠKON

Bo Karpov res zmagal?

Cim bolj se bliža dan, ko se bosta pomerila za naslov svetovnega šahovskega prvaka Amerikane Fischer in nova nada sovjetskega šaha Anatolij Karpov, tem več je uganj o tem, kakšne so možnosti enega in drugega v novem „spopadu stoletja“. Ali medtem ko so – tako se zdi – simpatije javnosti na strani mlajšega tekmeca, to je Karpova, so dijo strokovnjaki, da je Fischer še zmeraj nesporno najmočnejši igralec na svetu in da ga trenutno nihče ne more resneje ogroziti na prestolu, ki ga je pred tremi leti zasedel za svetovnim prvakom Spasskim. Zato je toliko bolj zanimiva sodba sovjetskega velemojstra Nikolaja Krogijusa. Ta trdi, da bo v spopadu, ki se bo začel v Manilli 1. junija letoš, zmagal Karpov. Po Krogijusovem mnenju je le-ta večji mojster v psihološkem pristopu k šahovskemu boju; res pa je, da bo letošnji spopad znatno hujši, kakor je bil pred tremi leti boj med Fischerjem in Spasskim.

Krogijus je po poklicu profesor psihologije in je bil v Rejkjaviku sekundant in psiholog v taboru Spasskega, torej ne kaže njegovega mnenja podcenjevati.

OGENJ JO JE ZADUSIL

Huda nesreča se je zgodila 24. februarja dopoldne v Hrufci pri Stopičah. Vden 74-letna Neža Klemenčič je bolehnna in se težko premika, je bila sama doma. Z nesreča se je verjetno mudila pri odprtlem ognju, si osmočila oblačila, nato pa je bila po bo k omari, kjer se je ogreval in jo zadušil. V sobi pogorela postelja.

Ko so prihтели na pomoč sosedje in ponesrečenčin sin, so sicer pogasili ogenj, prečili, da se ni požar razširil na vso hišo, vendar starost in bolehnost starki ni bilo dovolj pomoči: našli so jo pri ob oknu pri omari.

ZARADI NAGLICE V SMRT

3. marca se je pri Komarici zgodila nesreča, ki je povzročila novo smrtno žrtev. Tovarniški prikolico podjetja TRANS iz Reke je proti območju vozil 23-letni Ivan Plešič in zaradi prevelike hitrosti se je v dvojnem ovinku zanesel v jarek. Vozil je po asfaltu, no pa zadel v kup zloženih tionskih kvadratov in vrata so se medtem odprla. Voznik pa je padel z vozila. je potiskalo pred seboj še desmetrov. Voznik Plešič je padel na mestu mrtev, laže poginovan pa je bil tudi sovoznik, Katalinič. Ker je za tovorni slučajno vozila zdravstvenega Novega mesta, je skušala srečenca Plešič takoj pomagati, vendar je takoj nastopil

VOLKA JE USTRELIL

Jože Skufca, Lovski čuvaj nega lovišča Kočevje, je na rebri v obori pred približno tedni vzel na muho volka in ga položil s prvim strelcem. je sicer zaščiten, toda v oboro bi povzročil preveliko oboro je prišel skozi ograjo, pa je 18 kilogramov. Lovski je še pravočasno odkril.

Goljufal, potem pa zakvartal

28. februarja so organi UJV prijeli nezaposlenega priučenega kovinostругarja Mirka Liparja iz Semeča. Preiskovalni sodnik je zanj odredil pripor; osumljen je namreč goljufanja na debelo.

Mirko Lipar je bil zaposlen v semiški Iskri, vendar je novembra lani delo pustil in kasneje v Novigradu sklenil pogodbo za montažo vodovoda in centralne kurjave za neko hišo v Fontani pri Vrsarju. Dela mu je oddal zidarski mojster Matija Horvat iz Murske Sobotne in mu že čez nekaj dni izplačal 50.000 din predtjuma za nabavo materiala, med-

Mirko Lipar

zglasil na UJV v Novi

Tako so našli Liparja, ki ga je prej sumljiva.

Lipar je, kot kažejo preiskave, sklepal kupaje, god za izdelavo balkonskih montažo odtočnih žlebov

MRTEV NA TIRU

26. februarja zjutraj so ščene zapornice pri železnici laz u na Prečernovi cesti v Ko je tovorni vlak že odšel, začel zaporničar dvigati takrat pa se je čakajoči 21-letni Jože Marčen z Ljubne nil in se pod dvigajočo zapeljal na tir. Bil je prazen, je zadel v zadnji vagon, koder ga je odbilo v betonski je obležal na mestu mrtev.

Slabo se piše žganjeku

Na zimo, ko zmanjka kmečkih opravil zunaj, Ludvik Debevc iz Gabrnjka pri Skocjanu naloži 400-litrski kotel za žganjekuho in gre v vasi, kjer mu je pred tem nekaj gospodarjev povedalo, da so namočili sadje. Pred leti ga je pot s kotlom vodila daleč od domače vasi. Spominja se še, kako je „peklen kačjo slino“ že pri Golobčju, gostilničarju v Vrhovem.

Pred dnevi je njegov kotel stal pri Tičarjevih na Bučki. Može, ki so imeli opravka okrog velikega kotla, niso bili dobre volje, kot bi se za to delo spodobilo. „Tole, kar sedajle kuhamo, ni kaj prida. No, za kakšno operacijo pri živini bo že“, je dejal eden. Ludvik je povedal tudi razlog, ki bo, vsaj kot kaže, strl tudi žganjekuho. „Cena žganju pada, čeprav je

v gostilni obratno. Zadel na padla cena pri kmetih odst. Za sadje se že malo ma; kar ga je, je slabo cel tel. Pri tem kotlu bi moral 50-odst. žganja, pa tudi 15 take kakovosti ni dosti.“

Včasih so financarji tančno popisovali, kaj je in hranil v kleti. Zato sem prašal, kako danes davkar na ta posel. „Donosno ni sem po pavšalu, ki je drugačen, seveda tako, da menitev večja.“ je včasih razvzemala kri, ni več čeprav je dosti zvenela katerimi se ta reč danes

Kozerija

VARČEVANJE PO REPIŠKO

V Hitrotkalu, ki je zrasel v Repičevi dragi, so se odločili, da bodo pričeli vsestransko varčevati. Tovariš sekretar je sestavil makro in mikro načrt varčevanja s papirjem, z električno energijo, z mazili, z odpadnim materialom, s telefonskimi pogovori, s prevozi, s poštnimi znamkami, z reprezentanco, s trakovi za pisalne stroje, s kuliji, s selotejpom, s sponkami, s polivinilastimi vrečkami in skatlati, z mapami in tako dalje.

Ljudje so akcijo vzeli resno: skrbno so spravljali vsak papiriček, na katerega bi se dalo še kaj pametnega napisati, žarnice so pogasili, kakor hitro je bilo po pisarniških

prostorih razločiti obrise pohištva in obrazov vmes, olja in masti niso več trosili po tleh, pri krojenju so pazili na vsak milimetrček blaga, ženske se po telefonu niso več pogovarjale o pletenju jopic, kuhanju in ljubezenskih razočaranjih. V Ljubljano se jih je v enem avtomobilu peljalo pet in ne eden kot pretekle čase, osebno dopisovanje je izginilo iz podjetja, namesto viskija so gostje bumčkali domači vinjak, trakovi za pisalne stroje so se po trikrat obrnili, preden so zleteli v koš za odpadke, s kuliji so se pisali nekaj milimetrov manjši naslovi na rjave kuverte, trak selotejpa so prerezali na polovico,

v promet so spravili tudi zarjavele sponke, polivinilaste vrečke so gladili in jih uporabili večkrat, embalaža se ni valjala po smetišču in v eno mapo so natlačili toliko dopisov, da je bila še najbolj podobna breji kravi.

Varčevanje in varčevalce v Hitrotkalu bi lahko postavili za vzgled vsem, ki so še naprej razsipavali družbena sredstva, v Hitrotkalu pa so z računmi ugotovili, da so prihranili marsikateri dinar. Zadovoljstvo je sijalo ljudem iz obrazov in ob potrditvi zaključnega računa ni bilo ploskanju konca ne kraja.

Pa je predlagal Jožič Repič, da bi bilo potrebno uspeh pri-

merno proslaviti, kajti privarčevani denar je last vseh, prigrizev v gostilni Pri treh kegljih pa bi bil krasna spodbuda za tovrstno delo vnaprej. Gostilničar je spekel nekaj odojčkov, znosil na mizo nekaj deset litrov vina in sončni vzhod je pozdravil prepevaajoče varčevalce iz Hitrotkala.

Zadovoljstvo in pesem sta izginila, ko je prispel v Hitrotkal račun za zabavo. Predsednik sindikalne organizacije se je pridušal, da sindikat že ne bo prispeval razlike med privarčevanim denarjem in vsoto, navedeno na računu.

TONI GAŠPERIČ

Ludvik Debevc iz Gabrnjka pri Skocjanu zapelje svoj 400-litrski kotel za žganjekuho tja, kjer namerava kuhati več žganjekuho. „Gripa se me še nikoli ni prijetla.“ se pohvali.

Kapital koketira s sultanovanjem

KAJ JE NOVEGA

TRDINOV
NOTESI

6. III. '75

32

PRILOGA

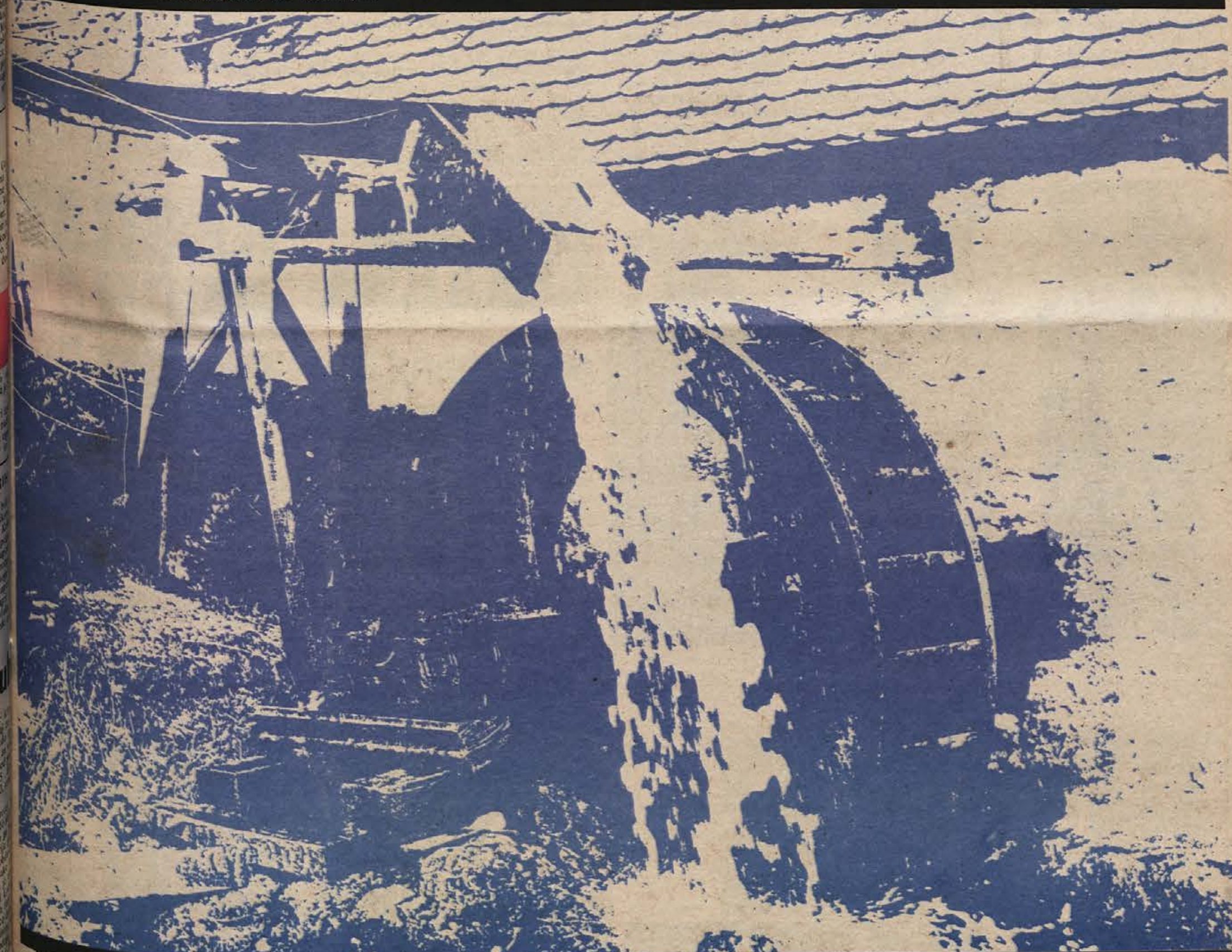
GRADOVI IN
USODE
RUPERČ VRH

„Kapital koketira skoraj povsod s sultanovanjem!“ je zapisal v svoje beležke dolenski bard Trdina. Na zadnji strani Priloge objavljamo tudi danes nekaj ocvirkov iz Trdinovih notesov. Kot navadno tudi v teh stavkih ne prizanaša napakam: tokrat je okrcal novomeško (in tudi drugo) hlapčevstvo. Naslov zapisa je SULTANOVANJE, Trdina pa se norčuje iz vseh tistih, ki zaničujejo slovensko besedo in se hlapčevsko obnašajo, govoreč po

nemško — v mislih, da so boljši, bolj učeni, bolj izobraženi...

Nedvomno je zapis vreden pozornosti tudi zato, ker hlapčevstvo v različnih oblikah do dandanašnjih dni ni izginilo. Videti ga je pač v drugih oblikah in v drugačnih priložnostih — a sultanovanje ostaja. In kot je rekel Trdina, velja še danes: „Kapital koketira skoraj povsod s sultanovanjem!“

VAS, V KATERI UMIRAJO MLINI

Pod naslovom UTRUJENA MLINSKA KOLESA objavljamo na drugi strani današnje Priloge zapis o nekdanji posebnosti Pišec: nekoč je mlelo v tem kraju, za katerega so rekli, da je na koncu sveta, kar 16 mlinov — kmalu ne bo mel nobeden več...

Na tretji strani Priloge pa objavljamo zapis z našega drugega uredništva v gosteh. Tistemu, kar so nam povedali prebivalci Pišec in okolice iz brežiške občine, smo dali naslov KJER JE BIL KONEC SVETA.

Zapis govori o težavah, s katerimi se spoprijemajo ljudje v teh krajih, še posebej o cesti, ki si jo tako želijo in ki naj bi v kraje prinesla napredek, pa tudi o uspehih, ki so jih dosegli. V naslednji številki Priloge pa bomo pisali o uredništvu, ki je bilo v gosteh v belokranjski Vinici.

UTRULJENA MLINSKA KOLESA

Včasih so bile Pišce vas mlinov, saj je kar devet mlinskih koles gnala voda, ki izvira tik nad vasjo v strmeh pobočju Piščekgega hriba. Danes ni od večine bivših mlinov, ki so stali drug pod drugim, ostalo nobenih sledov. Le še dva delata: enega je v starinski podobi kot zanimivost obnovilo turistično društvo, drugi pa je tudi posebna zanimivost.

V njem živi in dela 78-letna mlinarica Suzana Prosevc. „Že 53 let sem v Pišecah,“ pripoveduje ena najstarejših mlinaric pri nas. „Z možem Mihom, ki je lani umrl, sva bila 30 let mlinarja v župnijskem mlinu. Včasih je bilo dovolj dela, od vsepovsod so vozili mlet, danes pa dela zame skoraj ni več. Pa tudi ne zmorem veliko. Stara sem in ne morem dvigovati težkih vreč. Meljem samo še koruzo in pšenico, na žrnos, pravimo; belo ne zmorem več, je preveč naporno,“ potoži.

Kolikokrat je Prosevčeva med vojno na skrivaj mlela za partizane. Ustaši so jo hoteli ustreliti, ko so jo dobili, da melje ponoči, pa jih je prelisičila in jim pokazala karto, češ da melje za vaščane.

Po vojni sta z možem začela na svoje. Mož je kupil star mlin na Bizeljskem, ga pripeljal v Pišce in ga postavil ob hišici, ki sta jo kupila ob potoku.

„Za mlinarje so sedaj hudi časi. Skoraj pri vsaki hiši imajo manjše električne mline in sami

šrotajo. Mladi zato niso hoteli prevzeti obrti staršev, vsi odhajajo za boljšim in lažjim služkom, mlini so propadli. Jaz bom mlela, dokler bom mogla in dokler bo še kdo prinesel v mlin. Saj mi nič drugega ne kaže, Dobim 300 dinarjev starostne pokojnine, polovico tega gre takoj za zdravstveno zavarovanje. Za to pa mora biti denar: stara sem, nikoli se ne ve, kdaj bom zbolela in morala v bolnišnico.

Včasih, kadar je delo, vstanem tudi ponoči in meljem, da se lahko skromno preživim. Pozna pa se, da voda nima več take moči, odkar so pri izviri naredili zajetje za vodovod,“ pravi mlinarica.

Na vprašanje o zgodbah in strahovih v mlinih se je le zasmejala: „Kaj bi to! Najhuje je bilo med vojno. Za razne zgodbe in strahove pa ni bilo časa: z možem sva vsekoli trdo delala, da sva preživela tri otroke...“

Kaže, da bo Prosevčev mlin še delal. Mati Suzana ga bo zapustila hčerki, ki je poročena v Litiji, in z možem bosta nadaljevala hišno tradicijo.

„Morda bo tudi za mlinarje kdaj bolje,“ upa stara mlinarica. „Ljudje bodo morali nositi v mlin, ko je kruh v trgovini tako drag. Še koruznega bodo radi jedli, če bo šlo tako naprej,“ pove malo za šalo, malo zares.

A. Bartelj

VEČ GLASOV VEČ ZMORA

Na letošnjem opatijskem festivalu „Opatija 75“ slovenski upi niso izgoreli v pepel in tudi preveč hude krvi ni bilo pri izboranju skladbe, ki bo zastopala Jugoslavijo na festivalu Evrovizije, ki bo letos v švedskem glavnem mestu Stockholmu. Prvo mesto je zaslužno osvojila skladba Tadeja Hrušovarja „Dan ljubezni“, ki jo je izvedla skupina „Pepel in kri“. Tako je slovenska zabavna glasba po daljšem času spet doživela potrditev svoje kvalitete. Ali bo skupini uspelo prepričati in navdušiti tudi evropske poslušalce, bomo kmalu zvedeli.

Vsekakor je bila pot k vrhu za skupino „Pepel in kri“ ena najkrajših. Skupino je ustanovil Tadej Hrušovar ob koncu septembra v Ljubljani. Uspelo mu je združiti nekaj znanih imen slovenske zabavne glasbe, ki tvorijo tudi jedro: Oto Pestner, Ditka Haberl, Nada Žgun, Ivo Mojzer, vokalni ansambel Strune. V ansamblu sodeluje še nekaj drugih manj znanih

pevcev, ki pa se dostikrat menjavajo. Izkušeni pevci so se dobro ujeli in kmalu uspeli tudi pri poslušalcih radijskih programov. „Naj sije sone“ in „Enakonočje“, to sta skladbi, s katerima je skupina „Pepel in kri“ tako rekoč planila na dan. Njihov prvi uspeh pa je bila vsekakor pesem pevka „Naj bo, baby“, ki je bila prvič predstavena v radijski oddaji „Karavana melodij“. Za njo sta napisala glasbo in tekst opatijska zborovodja Tadej Hrušovar in Dušan Velkaverh.

„Pepel in kri“ ima za seboj že tudi prvo ploščo. Na nji sta posnetka uspešnih skladb „Enakonočje“ in „Naj bo, baby“. Plošča je na tržišču.

Če bi poskušali „Pepel in kri“ označiti s katerim iz svetovne glasbene scene, bi najbrž pomislili na slavne „Les Humphries Singers“, so ena prvih velikih pevskih skupin in ima velike zasluge, da je ta način zabavne glasbe prišel ušesa poslušalцем.

H krilom v slogu leta 1975 so se pojavile tudi nove bluze. Že dolgo ni bilo toliko možnosti za romantično navdahnjene, kot jih ponuja moda za letošnjo pomlad. H krilu, ki sega precej čez kolena in navadno široko valovi okrog bokov,

bomo nosile izrazito ženske bluze. Ne več moških srajc, ne več tipičen športni kroj! Zraven sodijo še modni dodatki: zelo širok pas, za popoldanske priložnosti cvet, uhani pa so dobrodošli od jutra do večera.

DOMAČA LEKARNA:

REGRAT REGRAT REGRAT

Zgodaj spomladi lahko jemo regrat kot zdravilno solato, lahko pa ga pripravimo tudi kuhane, kot špinačo, kadar ima dovolj velike liste. Regrat ima vrsto zdravilnih lastnosti. Če koren regrata nastrgamo na drobno in ga v kozarcu vode ali žganja popijemo zjutraj – na tešče, dobimo boljši apetit, pomaga proti počasnosti in lenobi.

Regrat zdravi tudi vse bolezni želodca in čreves, pljuč, jeter, čire in druge bolezni. Zoper te tegobe pijemo sok regrata, ki

ga dobimo tako, da listje in koren stolčemo in stisnemo, ga pomešamo z vodo, v kateri se je kuhalo samo meso. Če nimaš juhe od prekuhanega mesa, lahko uporabiš mleko. Potrebujemo 1 skodelico mleka, 3 žlice regratovega soka, kar spijemo na tešče. S to mešanico spomladanskega regrata si marsikdo lahko popravi povsem omajano zdravje, tudi v primerih, ko je že obupal.

Namesto soka lahko skuhamo čaj in ga pijemo štirikrat na dan po 1 deciliter. Litru vrele

vode dodaj pest regratovih stov in nastrgan koren ter pije eno do dve uri stati. Potem precedi in spij.

Za krepitev želodca je boljše regratovo žganje. Pripravimo ga tako: izkopljemo koren regrata, dokler še ne cvetna, na drobno nastrgamo, potremo in polijemo s pol litrom žganja. Tako mora stati 10 dni, potem je zdravilo uporabno. Najbolj pomaga tistim, ki imajo neredno prebavo, ki so zaspani, takim, ki grede težko na žaba. IVAN MASTNIK

BELOKRA = =NJSKA GIBANICA

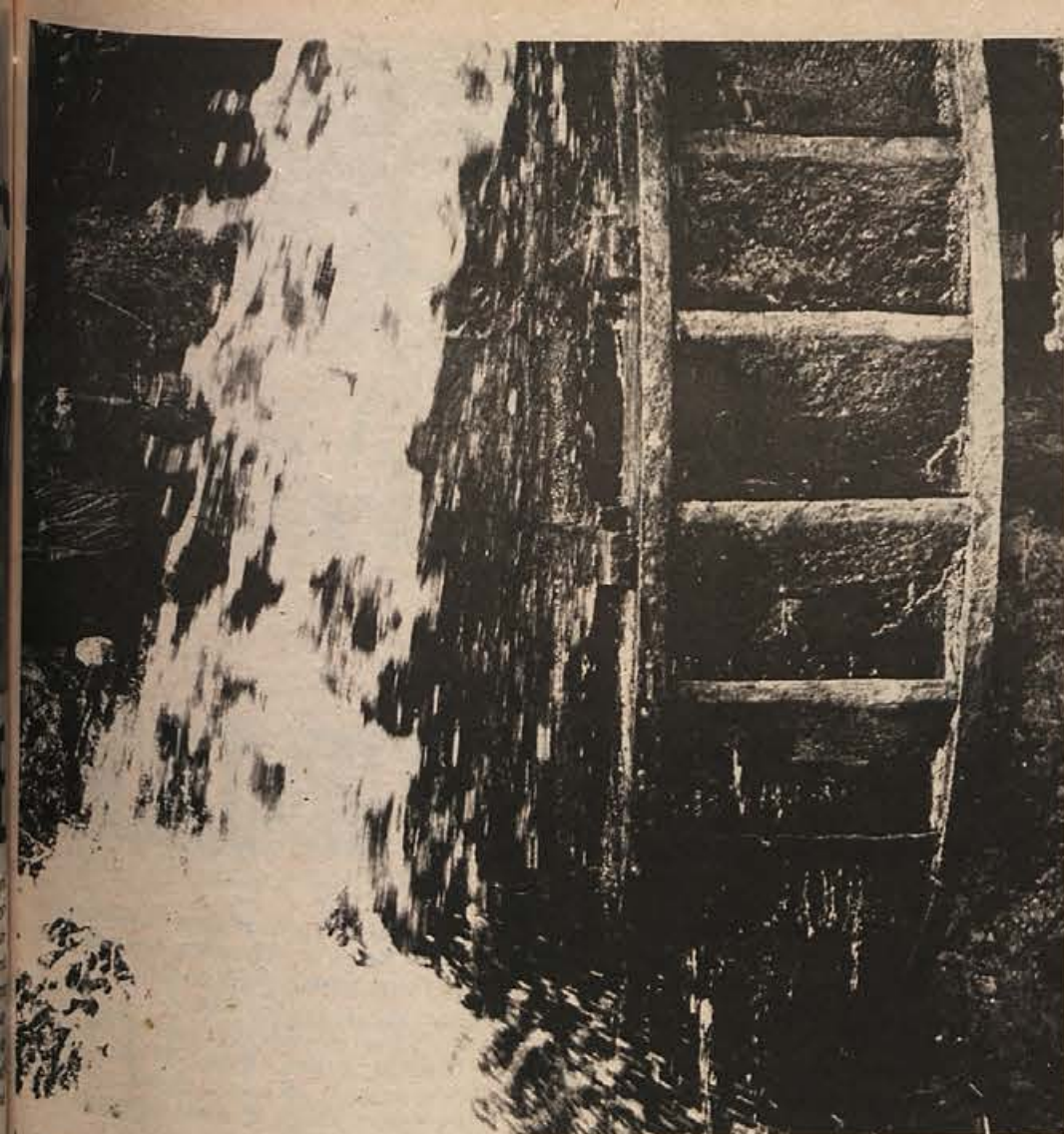
Marija Lavrin je poslovodnica hotela SMUK v Semiču, sicer pa ima gostinsko šolo kuharske smeri in ima že tudi večletno prakso. Povedala je, kako lahko doma pripravite imenitno belokranjsko gibanico, kakršno imajo v tem lokalnem na voljo vselej ob sobotah in nedeljah: „Za 6 oseb potrebujemo

0,75 dkg moke, 2 rumenjaka, malo slane mlačne vode in malo olja. Iz tega naredimo vlečeno testo, ki mora pol ure počivati.

Medtem pripravimo nadev iz 20 dkg domače skute, 30 dkg pregrate domače smetane, 4 jajc in malo soli. Nadev premešamo in z njim namažemo razvaljano

testo. Potem ga zvijemo in ložimo v lončen pekač. Gibanico zan z domačo mastjo. Gibanico tudi povrhoma namažemo z maslom, nakar jo pečemo v vroči pečici približno 45 minut.

Razrežemo jo še tople in tudi serviramo. Gibanica je dobra samo, dokler je topla.

UREDNIŠTVO
V GOSTEH

PIŠECE

KJER JE BIL KONEC SVETA

Na hribu nad Pišecami, vedo povedati ljudje, se cel travnik ziblje, toliko je vode pod njim. Izročilo trdi, da je v hribu podzemeljsko jezero. Kot dokaz navajajo, da se je nekoč par volov na tem travniku udril in izginil, voda pa je njune kosti prinesla na dan nekje drugje. S kostmi je priplaval tudi ženska ruta. Podzemeljsko jezero je pogoltnilo tudi kakšno človeško življenje... Se več življenj pa jezero še ogroža: izročilo pravi, da bo voda poplavlila vso okolico, če se hrib odpre in se jezero razlije.

Ce zapišemo bolj hudomušno, smo še zadnji hip prišli v Pišce, da jih popišemo in da nam prebivalci povedo o svojem življenju, kraju, napredku in težavah, iz katerih se še niso izkopali.

Nase drugo uredništvo v gosteh je bilo v gostilni „Na medvedovem“, kjer so ob prijaznosti gostilničarke Marjance Ogorevc novinari Andrej Bartelj, Milan Markelj, Jože Splivalc in Jožica Teppey prisluhnili besedam prebivalcev tega kraja in njegove okolice.

Pišce leže sredi vinorodnih gor, v vasi živi približno 200 ljudi. Včasih so bile Pišce zadnja postaja civilizacije na tej poti: človek je lahko prišel samo do Pišec, potem pa je lahko ostal tam ali se vrnil po isti poti. Število prebivalstva se je v zadnjih desetletjih zmanjšalo, tako kot se je občutno zmanjšalo število mlinov: včasih so jih imeli v vasi 16, danes meljejo samo še v treh. Kraj so skušali potegniti iz zaostalosti tudi prebivalci sami, ki so združili moči in denar za napeljavo elektrike, za ureditev vodovodov in za večje cestne povezave. V krajevni skupnosti ni več hiše brez elektrike, od 1480 ljudi jih ima 1040 napeljan vodovod. Naredili so tudi nove poti — vseh krajevnih poti je 51 kilometrov in z avtomobilom lahko pride zdravnik v vsako vas, čeprav s precejšnjimi težavami. Ceste še vedno niso urejene in to je njihov največji problem.

cesta, cesta...

Ivan Cizelj, tajnik krajevne skupnosti, sicer pa uslužbenec, pravi: „V 1971. letu smo se s krajevno skupnostjo Sromlje prvič pogovarjali o cesti Sromlje — Pišce — Bizeljsko in se dogovorili, da bomo v naslednjih petih letih naredili to cesto prevozno. Pomoč so ob obeh krajevnih skupnostih obljubili tudi Gozdno gospodarstvo Brežice, cestni sklad in kajpak ljudje s samopripravo del. Na zadnjem sestanku smo sklenili, da bomo uspeli v roku. S to cesto se bodo Pišce

odprle na vzhod in zahod. V načrtu pa imamo tudi asfaltiranje odcepa do Bizeljskega. To bi radi uresničili v naslednjih petih letih. Do leta 1977 bomo posodobili tudi cesto Pišce — Globoko, za katero smo sami zbrali 120 tisočakov. Prva etapa je končana.“

Zakaj taka zavzetost prebivalcev za gradnjo poti in cest? Vsi, ki niso čisti kmetje, se morajo na delo voziti. V Pišecah samih je zaposlenih le 42 ljudi: na šoli, v trgovini, na pošti, krajevnem uradu. 128 se jih vsak dan vozi na delo v Brežice in Krško. Delavski avtoBUS vozi le pozimi, poleti se vozijo delavci sami s kolesi, mopedi in motorji. Nekateri hodijo celo peš! Bolje bo, ko bo cesta. Ljudje bodo raje ostajali doma, si tu gradili življenje. Hkrati bodo v popoldanskem času poskrbeli, da kmetije ne bodo propadale tako kot doslej.

Od ceste veliko pričakujejo tudi km.— kolikor jih je še ostalo.

tudi kmet lahko živi, samo...

Oto Pikelc, kmet iz Pavlove vasi: „Ukvarjam se z živinorejo in vinogradništvom. Vinograde obnavljam, tako kot večina kmetov. Toda odkupne cene grozdja so tako nizke, da mi ne poplačajo stroškov, dela in truda. Zato vse bolj premišljam, da bi vinogradništvo opustil in se posvetil živinoreji. Vendar bi moral imeti večje ugodnosti za nakup strojev, saj zdaj zahtevajo 12-odstotne obresti za posojilo! Vendar sem prepričan, da se od kmetovanja da živeti!“

Darko Preskar, kmet iz Pavlove vasi: „Svojo kmetijo sem preusmeril v živinorejo. Lani sem prodal 10.300 litrov mleka. Da sem lahko prodal toliko, sem moral voziti z mopedom vsak dan po 40 litrov mleka do zbirne postaje. Odkup mleka je bil in je še slabo organiziran. Ljubljanske mlekarne so v začetku, za katerega vemo, da je težak, obupale; Zagrebške mlekarne, ki zdaj odkupujejo mleko, pa niso preveč solidne. Večkrat odpeljejo mleko šele po dveh dneh, nam pa očitajo, da je mleko kislo. Kaj bi ne bilo, če dva dni čaka nanje! Mlekarne in zadruge bi morale okrepiti sodelovanje s kmeti, sicer bodo kmetije še bolj opuščene kot doslej. Če bi bile boljše ceste, bi prodajali mleko tudi kmetje iz bolj oddaljenih vasi.“

Vendar pa pravijo, da so odkupi, razen mleka, organizirani, res pa je, da so cene za odkupe

zelo nizke. Zlasti za obnovitev vinogradov si prizadevajo v brežiški občini: 25 ha vinogradov je v obnovi. Obnavlja 68 kmetov; 61 kmetov, ki obnavljajo vsaj po 30 arov vinograde, je dobilo posojila. Če bi se kmetje združili, bi lahko združili tudi vinograde, ki bi jih potem laže obdelovali, prav tako bi laže dobili tudi večja posojila. Zanimanje za vinogradništvo je na Pišeckem veliko, saj je na primer na predavanje o vinogradništvu šlo v Brežice kar 26 kmetov. To kaže, da se kmetje zavedajo, kako potrebno je znanje za dobro vinogradništvo.

18 km peš v šolo!

Ko smo se že ustavili pri znanju, velja poudariti, da želijo prebivalci svojim otrokom več znanja, kot so ga užili sami. O tem pripoveduje Marjan Vučajnk, ravnatelj osnovne šole v Pišecah: „Jeseni 1972 smo začeli obnavljati staro šolo. Gradnja je bila deležna vse podpore, saj je šola središče kulturnega in vzgojnega življenja vse okolice. Naredili smo centralno kurjavo, položili parket, obnovili razsvetljavo, na novo prekrili streho, naredili novo fasado, uredili sanitarije, garderobo, povečali zmogljivosti kuhinje ter uredili prostor za vrtec in malo šolo. Šola obiskuje 160 otrok.“

Težava je v tem, ker imajo mnogi otroci daleč do šole, prevozov pa ne moremo organizirati. Tako hodi neka deklica v 7. razred iz Osredka v šmarnski občini in ima do šole in nazaj domov kar 18 km dolgo pot! Tudi v malo šolo hodita dva otroka, ki imata v obe smeri kar 18 km poti! Kadar so snežni zameti, prinesejo starši otroke celo v kožo do pluzene ceste...“

Šola je zares os vsega dogajanja v kraju, saj pripravi vse prireditve ob najrazličnejših praznikih — kina kajpak v vasi nimajo — šolski otroci so podmladkarji Rdečega križa in skrbijo za stare in onemogle občane, ki jih je tudi nekaj. Po vaseh so organizirali celo tečaje RK. Na pišeški šoli imajo tudi potujoči vrtec, ki ga vodi brežiška vzgojiteljica — ta dva popoldneva v tednu pride v Pišce. V mali šoli, ki ima 200 ur programa, je 19 otrok.

Učni uspeh v šoli je dober, lani je znašal 97,5 odstotka. Razen enega učenca so vsi, ki so končali osemletko, šli v šole druge stopnje. Toda v zadnjem desetletju se jih je le pet s srednjo šolo vrnilo v rojstne kraje! Velja omeniti še to, da nameravajo letos urediti asfaltno šolsko športno igrišče, ki bo po predračunu veljalo 340 tisoč dinarjev.

Vse prireditve so v dvorani gasilskega doma. Pripravljajo jih šolski otroci, in dvorana, ki sprejme 120 obiskovalcev, je vedno polna. Večkrat gostujejo tudi amaterske gledališke skupine in prebivalci Pišec jih z veseljem sprejmejo. Igrice in druge zabavne prireditve pripravi večkrat domača mladina, delaven pa je tudi moški pevski zbor.

letos spomenik

Jože Ogorevc, upokojeni kmetijski tehnik: „Imamo pevski zbor, ki dela že tri leta. Okrog 20 nas je, ki redno hodimo na vaje enkrat na teden. Naštudirali smo že precej narodnih in borbenih pesmi... Rad pa bi povedal še nekaj drugega: nas krajeane čaka letos še pomembna

naloga. Spomenik, ki smo ga morali zaradi gradnje trgovine umakniti, bomo morali ob 30. obletnici osvoboditve spet postaviti in urediti okolico. Zatika se pri arhitektih, ki papirjev nikakor ne dajo od sebe. Mi pa bi radi vsaj posadili drevesa in okrasno rastlinje...“

Razumljivo je, da se vsi v Pišecah zavzemajo, da bi hitro spet postavili spomenik. Pišce so bile med vojno zatočišče naprednim Slovincem, ki so pribežali iz izselitvenega pasu in bili deležni tu gostoljubja domačinov.

Miha Ogorevc, upokojenec iz Pišec: „Iz območja današnje krajevne skupnosti je med vojno padlo 71 ljudi: 49 borcev, 12 žrtev nasilja in 10 talcev. To območje je dalo več kot 350 borcev in aktivistov. Nekdanja občina je ob okupaciji štela 1600 prebivalcev, zato je upravičena zahteva Zveze borcev in vseh prebivalcev Pišec, Sromelj in Zdol, naj te kraje vključijo pod zaščito nacionalnega parka v Kumrovcu. Takrat nismo gledali, kje tečejo meje, in smo se partizani z obeh bregov Sotle skupno borili proti sovražniku. V naših krajih je bil ustanovljen tudi Kozjanski odred, pri nas je več kot 400 družin našlo zatočišče.“

V Pišecah bodo postavili spomenik, popravljajo ceste, pridelujejo dobro vino, kraji so lepi, zraka še ni okužila industrija — skratka, pričakujejo, da bi lahko živeli tudi od turizma. Zaukrat je razvit le lovski turizem. Imajo svoj lovski dom, divjadi je veliko in streljat jo prihajajo tudi tuji lovci. Deviz se tako nihče ne brani...

možnosti za turizem

Marjanka Ogorevc, gostilničarka in tajnica turističnega društva: „Naše društvo je zelo delavno. Domači in tuji turisti obiskujejo Pišce in imamo po 50 prenočitev na leto. S posojili smo uredili nekaj zasebnih turističnih sob, vendar bi jih potrebovali še več, zlasti zato, ker nekateri od tistih, ki so posojila že odplačali, ne marajo več sprejemati turistov. Ker opažamo, da je naš kraj precej zanemarjen, skušamo s tekmovanji v ureditvi kraja to hibo odpraviti.“

S pomočjo občanov je društvo v zadnjih letih obnovilo propadli mlin in uredilo slapove, obnovili smo kužno znamenje, poskušali pa smo urediti tudi ribnik. Toda ribnik je prehud zaloga za naše zmogljivosti. Potrebovali bi težko mehanizacijo, da bi iz ribnika odstranili blato in zabetonirali dno. Poskušali smo sami, delali smo do kolen v blatu, a nam ni uspelo. Imamo velike načrte in narejen plan: bazenček, ribnik z ribami, grad...“

Podoba o Pišecah bi ne bila popolna, če ne bi zapisali še naslednjih dveh izjav:

Franc Vranetič, kmet iz Podgorja in delegat krajevne skupnosti: „Pri nas smo bolj ubogi, denarja nam manjka kakor povsod na podeželju. Ljudi je v teh krajih vedno manj. Poglejte, tudi dekleta se nočejo mošt sem gor — vse hoče v mesto! Na televiziji slišim, kako je v mestih zrak onesnažen, pri nas pa je tako čist...“

Miha Šekoranja, upokojenec, prvi predsednik in soustanovitelj turističnega društva v Pišecah: „Če odštete vodovod, ceste in elektriko, v Pišecah ni bistvenega napredka. Pišce so bile zapostavljene in šele zdaj se prebujamo. Občina popravlja šole zdaj, kar je prej zamudila. Manjka tudi več agilnih ljudi v kraju. Vseeno pa upam, da se bo še vedno veljalo: do Pišec je mogoče priti, potem pa ali ostaneš ali greš nazaj. Pišce ne smejo biti konec sveta!“

„Vedno znova najde način, da se o njej govori!“ je vzklilniel znani fotograf Wingate Paine, potem ko se mu je iz razvijalca pokazala fotografija lepega dekleta, ki ga danes objavljamo . . . On je mislil na njen poslikan trebuh, mi mislimo na dekle.

ŽENSKA LEPOTA

lojze
sever

SLAVA

Čeprav so Turki pogosto vdirali v naše kraje, jih izropali in požgali, naše malo mesto ni dobilo mestnih pravic. V bližini je bila namreč mogočna graščina, da je bila gosposka na varnam. Ta je krojila ubogim in prestrašenim potrošniškim usodo, obenem pa razvijala napredek okolice. Kjer bi lahko zraslo nesojeno mesto. Samjo enkrat so se spuntali, vendar je bil upor že v kali zadušjen.

Turški napadi so popustili, oblast se je menjala in čez čas so graščakom porezali greben, s tem da so jim pobrali predpraviče. Tako so naši predniki dobili občino, svojo sodnijo, solo, faro in vse ostalo, kar se je dalo v tistih časih dobiti.

Za naše malo mesto so se začeli zlati časi. Od blizu in daleč so prihajale pobožne ženske na božjo pot moliti za zdravje in srečo, kajti njihovi možje so se tu pravdali. Za vsako senco, za vsako žal besedo so se vlekle težke tožbe brez konca in kraja. Največji grunti so propadli, be-

račija se je po vaseh množila, naše malo mesto pa je raslo. Postalo je tako mogočno, da bi skoraj zasenčilo belo Ljubljano. Mestno središče ni poznalo malih hišic. Kamor si se ozrl, si lahko videl eno in dvonadstropne hiše.

Čast in slava sta rasla kot gobe po dežju, zato ni čudno, da so se najvplivnejši možje pripravljali, da z velikim pompom ustanovijo mesto. Izdelali so grb in zastavo, kot je bilo v tem času v navadi, pripravili sezname ulic in mestnih četrti ter še obilo drugih reči, o čemer nam še danes pričajo ustni viri.

Celo na Dunaju, cesarskem mestu, so imeli nekaj vplivnih mož in tja so podali prošnjo za dodelitev mestnih pravic. Vsa stvar se je zavlekla, saj še danes vemo, koliko letov in časa je treba za eno gradbeno dovoljenje, nikaš se je mislne pravice! Samo podoba in plaka na „i“ sta še manjkala, pa bi bilo vse rešeno.

MALO

MALO

toni gasperič POGOVOR

MED STROKOVNJAKI

— Halo, tovarišico Majdo, prosim.
— Pri aparatu. Ste tovarišica Anka? Prav, da ste me poklicali. Zaradi izvoza, ne?
— Kaj je novega pri vas, tovarišica Majda?
— Ne sprašujte. Človeka bi kap. Pomislite, tovarišica Anka, pomislite. Pričeli smo varčevati — pri telefonu. Prepovedali so nam dolge pogovore. Privatne pogovore. Na napačnem koncu smo pričeli varčevati, vam pravim. Mimogrede: ste končali jopico?
— Čudovita je. Ivanu se poda kot ulita. Hvala za volno. Holandci pa znajo. Ni kaj reči. Rada imam debelo volno, se hitro splete. Pet večerov sem malo pozneje legla, pa je bila nared. To je debelo pogledal! Veste, že dolgo si želi tople jope. No, zdaj jo ima. Res sem vesela. Pa vaš, je še zmeraj v bolnišnici?
— Ne, že dolgo ne. Bulo so mu izrezali in ga poslali domov. Je pa siten kot podrepna muha. Moški ne znajo prenašati bolečin. Če bi morali oni roditi, bi človeška vrsta izumrla.
— Da ne pozabim. Minka, saj jo poznate, tista, s katero smo pile kavo pri Šestici, je rodila sina. Zdaj se s tistim huliganom, ki ji je naštimal otroka, kregata, da je kaj. Se bo že nekako uredilo. Nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha.
— Da, hvala za recept. Koglice so bile navdušene nad pecivom. Se prste so si oblizovale. Nisem jim zaupala, kako se pripravi.
— Snega pa ni, kaj?
— Naj gre k vragu! Lani smo se ob tem času smučali, da je bilo veselje. Pred novim letom sem si kupila opremo. Iz uvoza. Famosna! Tudi smuči.

— Naj vam povem, da so tapete ena A okus. Recite onemu dedcu, naj jih še naprej so skoraj zastoj. Prava bomba!
— In kam za osmi marec?
— Najraje nikamor. Lani so nas naš podjetju povabili v hotel. Vse skupaj nič, li so se ga že ob osmih, da smo morali med seboj plesati. K vragu, pa takšna za Sem rekla . . .
— Mi pa smo se lepo imeli. Zbasali smo avtomobile in se odpeljali na Jasnico, radovednih oči. Zjutraj smo se privlekli kot deske. Rečem vam: kot deske.
— No, ja. Eni se znajo zabavati. . . . V imel rojstni dan naš izvoznik. Škrť je povabil v zakatno gostilno. Ob treh smo vlekli domov, danes mi hoče raznesti bučo.
— Tabletko, tabletko. V Avstriji sem odlične. Vržeš v vodo, počakaš, da se spiše in ne veš, da sploh imaš glavo.
— Nabavite mi jih, prosim, ko bodo skočili čez mejo. Plačam, kolikor so. . . . ga, kot če te boli buča.
— Se je Vlado poročil?
— Kateri?
— Oni iz barvarne. Zadnjič ste mi pravili.
— Vse se je razdrlo. Lahka tičica. Pravi je imela poleg njega še dva. Se pa dela. Človek bi jo najraje namalal na sveto polje.
— Že devet je. Čas hiti, kot bi ga bilo centrali me bodo kmalu prekiniti. Varčevalni telefoni. Traparija! Povejte mi, draga, kako naj se potem pogovoriva o postopno celo čas pogovora omejijo! Torej izvoz. Tu-tu-tu-tu . . .

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
juric

PO DOMAČE

„Veš kaj, dragi,“ je dejala moja žena (in sumljivo mi je bilo, ker mi je dejala dragi), „rada bi šla v kakšno dobro domačo gostilno, z domačo hrano in pijačo . . .“

Misel o dobri domači pijači mi je ugajala, pa sem jo naložil in se odpeljal na Dolenjsko. Ze sva parkirala pred gostilno, po zunanjem videzu je bila zelo domača, saj je bilo pred njo blata skoraj do kolen pa še več nakresanih pobov se je motalo po dvorišču in so vpili „auf biks“.

Sedel sem za domačo mizo (bila je nepospravljena) in domači natakari (ki me je tikal) se je v domači obleki (nosil je umazano moder predpasnik) postavil predme:

„Kaj pa vidva hočeta?“
„Kaj dobreba bi pojedla in popila . . .“ sem dejal.
„Kaj domačega,“ je pripomnila žena.
„Domačega?“ se je začudil natakari, „domač sem jaz. Imamo tudi vodo, ki je domača, mačko in psa.“

Domači gostje pri šanku so se režali, pa se ni dala:

„Imate domače žganje?“
„Imamo. Od Dane.“
„Pa žganče z zeljem in krvavicami?“
„Imamo. Žganče naredimo doma, pripelje Mercator, krvavice pa Emona. Že ne smemo več sami delati krvavic, inšpekcija prepovedala!“
„Torej nič domačega?“
„Kaj nič, če hočete, lahko dobite domači mesni doručak. Ali pa domačo Dolenjsko sovo juho.“

Nisva hotela tega in lepo po domače odšla — nepostrežena.
Birt pa je dejal, da lahko dobim, da bom še hodil zafrkavat, eno na gobce domače.
„Kako pa je to?“ sem vprašal.
In pokazal mi je.
Zdaj dlje ne bom šel na Dolenjsko, rilo se mi je. Sem rajne doma, kjer ga krojo lepo po domače . . .

MEŠČAN NA DOLENJSKI

— Akcija za nabiranje starega papirja?
— Ne, materiali za sejo!

jože
splichal

STARE ZGODBE V NOVI OBLEKI

VITA VITAE MEAE

„Hladna bo postelja!“ se je mejal enooki ter močno z roko spotekal, potem pa zviškoma pade v vodo, da se je peneče grohotaje odšli in niti radodni niso bili, kaj se bo zgodilo z njim. Prikazal se je na površini. Dolga obleka se mu je prijela ter z veliko težavo priplul do brega na oni strani. Premočen se priželel na suho. Ali kipeče je vzkliknil: „Gospod svojih verovjernih služabnikov ne pokončuje s svojimi valovi, kakor je pokončal nekaj egipčanske vojske! Ali vas bo pokončal!“

In s pestjo je grozil hlapcem, ki so odhajali po poti. Potem pa je obrnil prestrašene poglede po vodi. „Sveta biblija!“ je vzkliknil. „Sveta biblija!“ je vzkliknil. „Sveta biblija!“ je vzkliknil. In v resnici: črna nje-ovna knjiga se je sukala ondi med vrtnica. Nekaj radovednih je prihitelo k nji ter pljuska-je sililo z drobnimi glavicami med svetle liste, v vodi-razpro-rtje. Niti enega trenutka ni premišljeval fantast. In kakor je

bil v obleki, spehan in premočen, je planil nazaj v skaljene valove, da bi zopet dobil svoj zaklad. In z vodo se je boril in pojemale so mu moči, ali vendar je srečno privlekel knjigo na suho.

„Vita vitae meae!“ In pritiskal jo je na usta. Zapustila ga je zavest, da je padel po zemlji. Knjiga pa mu je počivala na srcu, knjiga, ki je tedaj pretila preustrojiti nas Slovence v luterane.

Tako je napisal svoje delo Vita vitae meae (Življenje mojega življenja) Tavčar. In kako bi pisal danes?

Zbiral je vsak dinar, odgovarjal se je mesu in drugim dobrotam, nikamor ni več hodil — niti v gostilno niti v kino, zadnje obleko si je kupil pred tremi leti, posojila je zbiral pri tetah in stricah in vzel še dva svoja, končno pa si je le kupil avto — sanje svojega življenja. „Oh, življenje mojega življenja!“ ga je božal in pral vsak dan, nakupil si je najrazličnejših sprejev in jelenovih kož, posebnih krp za umivanje in brisanje. Tako se je postavljaj pred sosedi

in se jim dajal v zobe, da so bili zeleni od zavisti.

Nekega dne pa je prehitro zapeljal v ovinek in namesto po cesti ga je nevidna sila sunila z roba v vodo. „Hladna bo postelja!“ mu je šinilo skozi možgane, ko se je prevračal po pobočju.

In v resnici: avto je zapeljal v tolmun, globok in kalen. Poskušal je odpreti vrata, pa mu ni uspelo. Spehan in premočen je krčevito stiskal za volan, in ko so mu pojemale moči, je zašepetal: „Življenje mojega življenja.“ (Latinsko ni znal, da bi povedal tako, kot je Tavčar položil v usta svojemu junaku...)

Zapustila ga je zavest, da je omahnil na volan. Avto mu je počival na srcu, avto (po prosti presoji pa lahko vzamete, tudi kak drug simbol potrošniške mrzlice), ki je tedaj pretil preustrojiti nas Slovence v prave malikovalce potrošništva.

„Življenje mojega življenja.“ je še šepetal na dnu mrzlega, kalnega tolmana — a na površini se je naredilo samo še nekaj mehurčkov in nič več...

gosje pero

SILVESTRSKI VEČERI

Bila je skromna kmečka mati. Vse leto je delala in garala od jutra do noči, da je njen sin, ki je hodil na delo v mesto, bil vedno lepo in čisto opran; da je njena hči lahko vsak teden zamenjala kovček umazanega perila z opranim in zlikanim, kadar se je vrnila iz mesta, kjer je obiskovala gimnazijo; še posebno pa je skrbela za najmlajšega sina, učenca strojno-mehanične šole. Kadar so otroci praznovali rojstne dneve, jih je vselej razveselila s kakšnim darilom in se potrudila, da je bilo ob teh dnevih vedno kaj boljšega na mizi. A za njen rojstni dan so ti otroci vedno pozabili nanjo.

Mati se ni pritoževala. Delala in skrbela je zanje ter bila vesela, da so se še vračali k nji. Tudi za osmi marec se je ni nobeden spomnil. Ker je rasla v revni kmečki družini, ni bila vajena sprejemati darila, toda za novo leto je vseeno trdno upala, da je njeni dragi otroci ne bodo pozabili.

Bližali so se novoletni prazniki. Ljudje so hiteli in kupovali po trgovinah darila za svoje najdražje in najbližje. Tudi kmečka mati je hotela svojim otrokom pripraviti skromno novoletno darilo. Da bi dobila potreben denar, si je nekega jutra naložila težko košaro in se odpeljala na trg. Ves dopoldan je prezbala na tržnici in ponujala svoje blago mestnim gospem. Celó pod ceno je prodajala, samo da bi čimprej lahko kupila darila za svoje otroke, ki jih je imela tako rada.

Hitro je prišel silvestrski večer. Mati je postavila novoletno jelko, pripravila darila in srečna čakala otroke. Prvi je prišel najstarejši sin Vojko. Samo „dober večer“ je dejal, odložil vrečko z umazano delovno obleko na klop, vzel iz omare boljšo obleko ter se pričel oblačiti.

„Kam se ti tako mudi?“ ga je vprašala mati. „Silvestrovat! Komaj sem dobil rezervacijo, pa še tako draga je.“

Tudi Anica in Jurij sta prišla, odložila umazano perilo ter se hitela oblačiti. Tudi onadva sta si rezervirala prostor za silvestrovanje. Vsaj trije so hoteli, še lahko noč so pozabili voščiti...

Mati je ostala sama, razočarana. Pospravljala je umazano perilo in debele solze so ji polzele po licih. Takega „darila“ ni pričakovala. Niti za vrečko kave niso zmogli njeni otroci. Ko je legla spat, ni in ni mogla zaspati. Vso noč je premišljevala, ali je res nihče nima rad ali pa so zaradi svojih skrbi pozabili nanjo.

Otroci so se proti jutru vrnili s silvestrovanja, in ko je mati pripravljala kosilo, so trdno spali...

Po kosilu je mati podelila darila. „Srečno novo leto vam želim! Tu imate skromna darila, kakor je skromna vaša mati.“

Vsi so zardeli od sramu. Voščili so ji novo leto. Radi bi se ji opravičili, pa niso mogli spraviti besed iz sebe. Mati je opazila njihovo zadrego.

„Je že dobro otroci, saj vem, plače so premajhne, rezervacije za silvestrovanje predrage. Bo drugo leto bolje,“ je rekla, v mislih pa se je bala, da ne bo drugo leto še slabše...

In res je bilo slabše. Naslednji silvestrski večer jo je obiskal samo še najmlajši, potem nihče več. Sama, zapuščena in pozabljena je še nekajkrat čakala novo leto, dokler ni nekega silvestrskega večera za vedno zaspala.

Š. M.

DRAGO KOŠIR

Narava se je zarotila proti ljudem: snežni metej v minuti zamedel vse poti in tudi sicer je neke nad Sodražico, v nekakšnem peskokopu, ki je v snežnem metaju in v temi dajal groteskne podobe, pot čisto izginila. Moral sem nazaj do zadnjih sodraških hiš, da so mi povedali, da smrečice na levem nasipu peskokopa niso plod pogozdovalne akcije, ampak da gre tam pot v Jelovec nad Sodražico. Za prvimi ovinkom so se pokazale medle luči.

Drago Košir, 54-letni upokojenec, aktivni sodelavec NOV, nazadnje v službi pri nekdanji „Torbičici“, ki je imela obrat v Sodražici, je bil še po stari kmečki navadi zvečer v gosteh pri sosedu in mu je kazal diapozitive s svoje poti po Indiji. „Tiste smrečice lahko kaj dobrega obetajo!“ se je za uvod spomnil težavnega dostopa do vasi. „Miniralni bodo, in če gre verjeti obljubam, bomo dobili celo asfalt. Potem bo življenje pri nas prijetnejše...“

Košir, rojen 12. februarja 1921 — zanimivo, prav na isti dan kot njegov kolega Janko Dolenc, prav tako kipar — ima tri otroke: 27-letna Alenka je v službi v Ljubljani, 23-letni Drago je zdomec (na Dunaju je žični tkalec), 17-letni Janez je pa še doma in hodi v Ljubljano na poljansko gimnazijo.

Veselite in talent — oboje ali vsako zase, kakor hočete — je Košir podedoval bržkone po Gregorju Perušku, ki se je v začetku tega stoletja izselil v Ameriko in se pod imenom Harvey Gregory Prushek uveljavil med ameriški ekspresionisti. Potem je ekspresionizem opustil in se začel izražati v simbolizmu in kubizmu. Osnova je celo Jugoslovansko šolo moderne umetnosti v Clevelandu; umrl je leta 1940.

„Pogled na Koširjevo kiparsko bero, slogovno in motivično tako raznovrstno, nam pove, da je to kiparstvo fenomen, katerega pobude ne moremo iskati v navezovanju na podobarsko izročilo, ampak v nenadnem uresničevanju kiparjeve notranje nuje,“ piše o njem krik Mirko Juteršek.

Košir se s kiparstvom intenzivno ukvarja od leta 1967, se pravi približno od takrat, ko je šel v pokoj. Toda vse življenje je čutil veselje do slikarstva in kiparstva: kot mnogi ljudje, je tudi on pozno lahko uresničil svoje nagnjenje.

V Trebnjem je bil na taboru samorastnikov enkrat samkrat. „Na tretjem taboru sem bil, o tem imam takole mnenje: človek enkrat gre na tako stvar, če pa bi hodil pogosteje, bi bil profesionalen, poklicni tabornik. Do tega mi pa ni. Saj tudi v Trebnju nisem šel zaradi dela, ampak predvsem zaradi stika s kolegi. Zato sem tudi lani šel v Ernestinovo pri Osijeku, kjer živi Smajić in kjer so Hrvati pripravili svoj tabor. Oni so namreč razdelili slikarstvo v Hlebine, kiparstvo pa v Erne-

stinovo, kjer snujejo galerijo. Bil sem tudi v Vidmu ob Ščavnici na podobnem srečanju.“
Ob kiharstvu ima Košir še enega konjičke: nadvse rad potuje. Pred dnevi se je vrnil iz 12-dnevnega potovanja po Indiji in Tajski. Pravi, da ga je prevzela predvsem Indija, medtem ko hočejo iz Tajske (vsaj iz tistega, kar ponujajo turizem) narediti nekakšno Švicco. Decembra je bil v Leningradu, pred dvema letoma v Italiji. Od vsepoveda prinese veliko novih vtisov in novih načrtov. Leningrajske bele noči pa indijske maske mu rojijo po glavi in to bo skušal uresničiti tudi v lesu.

Pravi sicer, da les ni pomemben, ker lahko oblikuje v različnih vrstah, vendar vseeno najraje in največ dela v brezi, ker lahko dela v sveženju lesu in ker breza ne razpoka. Sicer pa večkrat seže tudi po orehu, ki ga je v njihovi dolini dosti. Košir ne dela izključno kipov, prav rad ima relief in enakovredno ustvarja zdaj v tej, zdaj v oni obliki.

Rodil se je v Jelovcu nad Sodražico in tu je najbolj počuti. „Če hoče človek delati, postane mora imeti urejen dnevni red.“ Košir ima nekaj težav z zdravjem („Hrbet me daje!“), tudi ženski občutki, a kljub temu naredi v kiparstvu navadno cel šiht, sedem do osem ur, vsak dan. Prav zaradi takega načina življenja ne hodi rad po kiharstvenih srečanjih. „To ni ekshibicija, kjer bi lahko dve, tri dni naredil dobro opravilo. Nekaj dni v kem taboru človek že naredi, toda prave kvalitete ni; čas te tam preveč utesnjuje. Včasih, se mi zaidem v slepo ulico. Potem je najboljše vse skupaj odložiti in se k delu spraviti šele čez čas, z novimi mislimi, z novimi rešitvami!“

Košir, ki ne mara biti naivec v tem smislu, sedi doma za pečjo, sicer rad potuje, a je dolga doslej sorazmerno malo razstav. V teh letih razstavljal v Arcevi (v Reniciji, ki ni tako daleč, je bil v internaciji), ki je pobratena z Ribnico, v Ribnici, Sodražici, Loškem potoku, Kočevju, v Novem mestu in na Jesenicah. Večkrat je bil tuven pri skupinskih razstavah samorastnikov.

„Najraje delam kaj takega, kar še ni bilo narejeno. Rad bi izluščil kaj posebnega. Delam v kem taboru, toda nisem vezan na kmečko tematiko niti na kaj drugega. Posežem po tistem, kar me veseli.“

Vsi, ki se srečujejo z obsežnim kiparskim delom Draga Koširja, sodijo, da je močno zanimivo gre za stvari, ki so nastajale in še nastajajo na daleč od središč, brez pobudnikov ali vodnikov Koširjevi izpovedi.

Zaradi tega so njegove stvari sveže in zanimive. Morebiti se bo poslej, ko bo cesta Jelovec – Vidmu odprla svetu, tudi Košir bolj odprl ljudem. Njegova skromnost, se zdi, je kar rahlo zabrisala tradicionalno prešernost in veselje ljudi s tega kroga.

METOD MIKUŽ

Vse življenje univerzitetnega profesorja dr. Metoda Mikuža je tesno povezano z Dolenjsko. V njegovem kabinetu na filozofski fakulteti, kjer je redni profesor na oddelku za zgodovino, je pogovor najprej stekel o Dolenjskem listu. „Redno prebiram vaš časopis. Še posebej me zanimajo novice iz ribniškega konca, zlasti iz Ortneka in okolice,“ je povedal. „Včasih imam občutek, da o tem lepem in zanimivem delu naše dežele pre malo pišete. Saj vem, da en novinar ne more vsega obhoditi, da priganjajo roki...“

Takoj zatem pa je že povedal nekaj o tem, o katerih bi bilo dobro pisati, skočil v knjižnico in prinesel vire, iz katerih bi lahko črpali. Nobena beseda ni bila vržena kar tako, da se pač nekaj pove, vsaka je bila pretehtana, podkrepljena. Iz vsega pa je vela velika ljubezen do Dolenjske. Prof. Mikuž je očitno ponosen na to deželo in njene ljudi, tako v preteklosti kot danes.

„Prav je, da vaš list ne piše le o vsakdanjih, sprotnih dogodkih na vašem območju, pač pa bralce seznanja tudi z zgodovino dežele, katere ime nosi. Ljudje morajo vedeti, kakšno je bilo v preteklosti življenje gradov, ki jih je bilo pri nas toliko, kakšna bogata preteklost se skriva v teh ruševinah. Ne smete pa pozabiti tudi ljudi, ki so v svojem času iz dolenjske kmečke zaostalosti s svojo nadarjenostjo in pridnostjo dosegli velike

uspehe in ugledne položaje. Tudi teh ni malo in ne smejo utoniti v temo pozabe,“ se je razgovoril profesor. In takoj je svoje napotke podkrepil s primerom znanega humanista Luke iz Dobropolj, ki je postal rektor dunajske univerze!

Sicer pa je ugledni znanstvenik prof. Mikuž velik del svojega življenja preživel na Dolenjskem in to deželo pozna kot malokdo. Dolenjec je sicer le po materi, Ribničanki, oče je bil Notranjec. Oče je bil učitelj, življenje učiteljske družine pa je bilo v tistih časih precej podobno ciganskemu: kar naprej so se selili iz kraja v kraj. Prof. Mikuž se je rodil 1909 v stari šoli v Prečni, kjer je njegov oče nekaj časa učiteljeval. Dolga leta je živel v Šmarju pri Ljubljani in tako se do današnjih dni ni znebil dolenjskega dialekta. Pa se ga tudi noče. „Od matere sem se naučil tako govoriti. Marsikdo mi očita, da preveč rinem naprej svojo dolenjščino. Kaj hočem, govorim tako, kot znam... Pa tudi počutim se Dolenjca,“ prizna in se nasmeje.

Večji del svojega časa preživi prof. Mikuž na Dolenjskem. Mir za svoje znanstveno delo si je našel na Grmadi nad Ortnekom, kjer si je postavil hišo. Tu se poglablja v gradivo za svoje knjige. „Tu sem napisal vse svoje knjige, tudi svoje najobsežnejše delo Pregled zgodovine NOB v Sloveniji, ki je izšlo v petih knjigah. Da lahko res v

miru in zbrano delam, sem vpeljal poseben ‚rezim‘: k meni lahko pride le moj docent; pa seveda prijatelji. Tudi Edvard Kardelj je že bil pri meni.“

Takoj se vidi, da je prof. Mikuž zelo navezan na ta kraj. „Grmada leži na tromeji med ribniško, grosupeljsko in viško občino. Od tam se vidi vsa Kranjska in še del Štajerske. Samo 30 kilometrov zračne črte je moj dom oddaljen od Ljubljane, pa je tako, kot bi živel v srednjem veku. Ko sem nekoč nabiral gobe, sam srečal medvedko z dvema mladičema. Na srečo smo se vsi obrnili v drugo smer... Le kje lahko še doživim kaj takega?!

Žal pa ti lepi kraji izumirajo. Mladina odhaja za boljšim zaslužkom, njive so v pušči. Jaz sem pa najraje tam. Celu predavat sem se z avtomosom vozil od tam. Sedaj moram biti v Ljubljani, ker mi nekaj nagaja zdravje, pa se bom kmalu spet preselil na Grmado. Veste, v Ljubljani ni miru za delo,“ se pritoži čez mestni hrup.

Po gimnaziji v Ljubljani in Šentvidu se je Mikuž vpisal na teološko fakulteto in po končanem študiju služboval kot kaplan najprej v Trebnjem, nato v Mengšu, potem ga je pot spet zanesla na Dolenjsko — v Kočevje. Takoj ko se je začela vojna, je začel delati za partizane, jeseni 1942 pa je odšel v partizane. Bil je član vrhovnega plenu-

ma OF in predsedstva AVNOJ ter je nosilec Slavniške menice 1941.

Ravno ko so Italijani okupirali Ljubljano, se je vpisal na teološko fakulteto na Dunaju (doktoriral z disertacijo Vrsta stiških opatov, „Spet Dolenjska,“ pripomni.) Na teološki fakulteti je bil vpisan na najtežji skupini, pravnozgodovinski, in je edini na tej skupini naredil doktorsko delo.

V partizanih je s prvimi štirimi brigadami vstopil v romal vso Dolenjsko in Notranjsko. Po kapitulaciji Italije je postal politični funkcionar, ki je bil verski referent pri Glavnem štabu. „Takrat je bilo zelo pomembno, da smo se tudi duhovniki vključili v partizansko vojsko. S tem smo pokazali rali belo gardo, ki je preko svoje propagande širila grozljive vesti, kako partizani ravnaajo z duhovniki. Dokazali smo, da partizani ne preganjajo duhovnikov zato, ker so duhovniki, pač pa le zato, ki so narodni izdajalci,“ se razživi, ko pripoveduje o tistih težkih časih.

Tik pred vojno se je Mikuž vpisal še na oddelku za zgodovino na filozofski fakulteti. Takoj po vojni je študij nadaljeval in 1947 že drugič doktoriral. Tudi na zgodovini je doktoriral, tokrat z disertacijo Topografija stiške posesti. Od 1948 je neprekinjeno profesor na oddelku za zgodovino na filozofski fakulteti v Ljubljani.

„Obe moji disertaciji obravnavata srednjo zgodovino prav specializiral sem se za to obdobje. Po obeh boditvi pa sem se preusmeril na najnovejšo zgodovino. Vso zgodovino partizanskega boja na Slovenskem je bilo treba spraviti v sistem, določiti izhodišča in se lotiti obsežnega dela. Seveda človek ne more narediti vsega, ne more se spoprijeti v podrobnosti. Zato sem dal svojemu največjemu delu naslov Pregled, pokazal sem razvoj zgodovine NOB v Sloveniji in to je izhodišče za vse tekle zgodovine.“

Res je bila Dolenjska partizanska zibelka, štiri brigade, razen Šercerjeve, so bile ustanovljene na Dolenjskem, tudi obe diviziji; zlasti v Dolenjskem, popolna dolenjska. Na Dolenjskem je bil vršni odbor, prvo osvobodeno ozemlje na Dolenjskem, stalno osvobodeno ozemlje v Beli krajini. Vendar s tem ne smemo zmanjšati prispevka drugih naših dežel. Na to moramo dati tudi z drugega zornega kota: Dolenjsko so bili Italijani, na Štajerskem Nemci. Gotovo se v Ljubljani tudi razvilo osvobodilno gibanje, bi jo namesto Italijanov okupirali Nemci, ki bi jo v drugačnih oblikah. Take stvari moramo upoštevati,“ je poudaril prof. Mikuž na koncu razgovora.

Delavni in zgodovinski znanosti predani profesor Mikuž kljub ogromnemu delu, ki ga je že opravil naslovom Svet po vojni. V njem bo obdelal povratno politiko po vojni. Zbrati je moral ogromno materiala, od tistih časov je poteklo 30 let, marsikaj je bilo treba pregledati. Seveda piše tudi to delo v miru na svoji Grmadi nad Ortnekom.

KAJ JE

FILM

Lacombe Lucien

Iz dobrega filmskega programa, ki ga pripravlja za predvajanje slovensko distribucijsko podjetje Vesna film, opozarjamo na film francoskega režiserja Louisa Malla, ki je eno največjih imen francoske in svetovne filmske ustvarjalnosti. Mallov film „Lacombe Lucien“ pripoveduje o mladem fantu, ki se v težkih časih vojne odloča za akcijo. Toda ker je premlad in ga francoski partizani ne sprejmejo medse, se v bližnjem mestu pridruži francoski policiji, ki dela za gestapo. Postane izdajalec in krvnik...

PLOŠČE

Tovarna gramofonskih plošč Helidon je v založbi Obzorja izdala malo ploščo mladega slovenskega popevkarja Iva Mojčiča, ki postaja vse bolj priljubljen pevec našega občinstva. Na plošči sta dva posnetka: Polnočni kavboj, osnovna tema filma, in Koledar ljubezni, složit Milana Ferleza na besedilo slovenske pesnice Svetlane Makrovič. Prijeten glas pevača in lepo sprevne melodije, vse to bo gotovo pritegnilo kupce plošč.

alfi nipič

Druga mala plošča tovarne gramofonskih plošč Helidon, ki

jo je že moč kupiti v naših trgovinah, je plošča, na kateri se predstavlja slovenski pevec Alfi Nipič. Ob spremljavi revijskega orkestra RTV Ljubljane poje dve izvorni domači skladbi: Privškovo „Naj bo“ in Sossovo „Rad bi ti dejal“. Za obe je besedilo napisala Elza Budau. Obe skladbi sta že znani, saj sta čest gost na radijskih valovih.

Suzy iz Zagreba je izdala dvojni album znane temnopolte pevke Arethe Franklin, ki pod naslovom „20 originals of Aretha Franklin“ prinaša 22 najboljših interpretacij te pevke. Album je dober pregled razvoja in širokega pevskega opusa Arethe Franklin, ki jo mnogi smatrajo za eno najboljših pevke. Med drugimi zasledimo tudi pesmi: I never loved a man, Save me, Satisfaction, You are my sunshine, That's life, Baby I love you.

slovenska popevka 75

Čeprav je do festivala Slovenska popevka 75 še daleč, saj se bo začel 5. junija (trajal bo do 7. junija), je organizator že uspel dobiti zagotovila za sodelovanje petnajstih tujih radijskih postaj: Londona, Dublina, Budimpešte, Prage, Varšave, Saarbrueckna in Vzhodnega Berlina. Znana sta tudi že dva tuja izvajalca slovenskih popevk; to je skupina „Plavci“ iz Prage in Elzbieta Wojnowska iz Varšave.

Ob tej priliki lahko še napišemo, da je BBC sporočila, da je na svojem drugem programu meseca novembra predvajala posnetke s Slovenske popevke

74 z naslovom „International Slovene Song Festival 74“. Razen nastopa tujih gostov so britanski poslušalci lahko slišali tudi nekaj naših pevcev: Janka Ropreta, Tatjano Gros, Majdo Sepe in Ota Pestnerja, ki je lani del nagajeno skladbo Borisa Kovačiča „Za ljubezen hvala ti“. Prav to skladbo so v oddaji BBC še posebno poudarili.

KNJIGE

samorastniki

V počastitev petindvajsetletnice smrti slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca je Mladinska knjiga izdala zbirko njegovih najbolj znanih novel pod skupnim naslovom „Samorastniki“. Prežihove pripovedi so našim ljudem dobro znane, če drugače ne, vsaj po filmih. Tokrat pa jih spremljajo likovne stvaritve slovenskega naivnega slikarja Antona Repnika. Barvne reprodukcije spadajo v ciklus slik, ki nosi naslov „Samorastniki“, saj so bile ustvarjene ob navdihu, ki ga je slikar dobil pri Prežihovem pisanju. Tako knjiga prestopa krog navadne izdaje. Temu primerna je tudi cena, ki ne bo odstopala najširšemu krogu ljudi.

grška lirika 20.stoletja

Grško pesništvo pozna vsak šolar in ni ga izobraženca, ki bi ne poznal velikih imen stare Grčije. Žal pa ni tako z modernim grško liriko, čeprav jo nekateri zelo cenijo. Zrasla je iz plemenitih virov stare tradicije in se oplodila ob modernih evropskih umetniških tokovih. S knjigo „Grška lirika 20. stoletja“, ki jo je izdala Državna založba Slovenije, dobivamo Slovenci kratko, a dovolj izčrpno antologijo, ki nam odpira pogled v do sedaj malo znano

PREDSTAVLJAMO VAM

Lani septembra smo praznovali pol stoletja, odkar je umrl znameniti slovenski leksikograf Maks Pleteršnik, rojen v Pišecah in tam tudi pokopan. Njegovo ime je postalo slavno s slovensko-nemškim slovarjem, ki ga je po stoletnem večkratnem poskušanju dokončno uredil in pripravil za tisk. S tem slovarjem se je zaključilo prizadevanje Kumerdeja, Linhartja, Zoisa in Vodnika. Slovar je bil vse do današnjih dni močno iskan, saj predstavlja dragoceno in bogato gradivo za poznavalce ne samo slovenskega jezika, ampak za vsakega slovanskega lingvisti. Cankarjeva založba se je zavedala potrebe po ponatisu, zato je izdala reproduciran ponatis Pleteršnikovega slovensko-nemškega jezika. Spremno besedo je napisal izdajatelj dr. Rudolf Kolarič.

NOVEGA

pesništvo. Antologija zajema pesmi 23 pesnikov in pesnic. Izbor in prevod je pripravil Marjan Tavčar.

Vasilij Jemeljanenko ni pisatelj, toda kot vojni pilot si je v zadnji svetovni vojni nabral veliko izkušenj in spoznanj, ki so mu vodila pero pri pisanju knjige „V surovem zraku vojne“. Knjiga je izšla v slovenskem prevodu pri Partizanski knjigi. V nasprotju z drugimi podobnimi pripovedmi Jemeljanenkova knjiga ne

prikazuje vojne v zraku z lažnim pridihom viteštva, ampak pokaže resnično surovost vojne, nadčloveške napore in umiranje. Knjiga je zanimivo pričevanje o številnih človeških usodah in herojstvu malih ljudi, brez katerih bi sovjetska domovinska vojna ne dočakala slavnega konca.

gospa s pustega brega

Angleške pisateljice sestre Bronte so zelo zanimiv pojav v svetovni književnosti. Naša prevodna književnost ima že lepo število del teh pisateljic prevedenih, zdaj pa prihaja pred naše bralce še eno – to je roman Anne Bronte „Gospa s pustega brega“. Pripoved je napisana kot dnevnik mlade žene, ki ji je usoda namenila za življenjskega tovariša aholika. V mnogočem je pisanje močno avtobiografsko obarvano; literarni zgodovinarji v glavnem liku romana namreč prepoznajajo brata sester Bronte.

Založba Obzorja je izdala knjigo, po kateri bodo radi posegli bralci napetih zgodb o življenju in delu obveščevalcev. V prevodu Janeza Potočnika je pred nami roman z nenavadnim naslovom „Pa čeprav ni zmeraj kavjar“. Gre za pripoved o drznem, neprostovoljnem tajnem agentu Thomasu Lievenu, ki ga privlačijo predvsem dobra kuhinja in ženske. Pisatelj romana Johannes Mario Simmel je tega junaka postavil v trdi čas vojne, v mednarodne spletke in napete dogodke. Pripoved je tekoča, napeta, čeprav ji ne manjka tudi globoke refleksije.

v svet zvokov

Glasbena umetnina se izraža z „jezikom“, ki ga lahko razume vsakdo. Glasba nima meja. Takšne so trditve, na katere brez težav pristanemo, saj vemo, da nas prav nič ne moti pri poslušanju koncerta dejstvo, da je ustvarjalec Nemec, Čeh, Rus ali katerekoli narodnosti že. A vendar ni čisto tako. Tudi za razumevanje in dojanje glasbene umetnine mora človek poznati vsaj ABC glasbe.

Tega se prav dobro zaveda tudi Tea Marn, glasbeni pedagog na novomeški gimnaziji. Njeno delo je začrtano predvsem v to smer. Mladim odkriva čudoviti svet zvokov, svet njihove skladnosti in lepote, v mladih budi na ta način estetsko plast zavesti, brez katere si težko predstavljamo polnokrvnega, celega človeka.

Tea Marn je končala redni študij v Ljubljani, potem pa odšla na študijsko izpopolnjevanje v Salzburg na glasbeno akademijo Mozarteum, točneje

v Orffov institut, ki je zrasel iz Mozarteuma. Tam se je seznanila z novimi pedagoškimi prijemi poučevanja glasbe. Marsikatero zamisel in pedagoški prijem je potem prenesla k nam. Več let je kot sodelavec ljubljanskega Radia pripravljala glasbene ure za oddajo „Radijske šole“.

„Priprava ene same take ure mi je vzela ogromno časa,“ je povedala Tea Marn med pogovorom. „Večinoma sem jih pripravljala ponoči, po končani službi in drugih opravkih, ki jemljejo ženski in ženi ves prosti čas. Morda sem svoje zmožnosti malo precenjevala. Zdaj ne utegnem in ne zmorem več ves prosti čas posvetiti samo delu.“

Vendar pa to ne pomeni, da se zdaj ukvarja samo še s službo. Marnova je tudi predsednica Glasbene mladine. Osnovna organizacija Glasbene mladine deluje v Novem mestu že od 1970. V tem času je že precej naredila, čeprav je pred njo še veliko dela.

„Glasbena vzgoja kot sestavni del estetske vzgoje je bila pri nas zanemarjena. Nikakor pa ni res, da je zaradi tega zanimanje za kvalitetno glasbo povsem upadlo. Mlade zanima tudi resna glasba in celo opera, za katero se tako rado sliši, da se je preživela. Morda mladi v njej najdejo nekaj tiste romantike, ki jo je današnji čas zavrgel in zamenjal z nasiljem in spolnostjo. Med drugim to dokazujejo tudi naši obiski koncertov in oper. Redni večerni koncertni abonma v Ljubljani obiskuje okoli 50 dijakov. Zavedam pa se, da to še ne pomeni prave razgibanosti. Predvsem bi bilo potrebno nuditi mladini v delovnih kolektivnih možnost, da se seznanijo in spoznavajo kvalitetno glasbo. Na žalost je tako, da je za tako glasbo potrebna poprejšnja vzgoja.“

Marnova vidi nekaj možnosti glasbene vzgoje mladine v tovarnah tudi v drugačnih disko klubih. Z voljo in močnim sodelovanjem samih mladih bi lahko disko klubi postali točke, kjer bi se mladi zbirali, poslušali kratka predavanja o glasbi in glasbo. Združili bi zabavo in vzgojo.

„Predvsem pa bo potrebno, da se Glasbena mladina poveže z občinsko konferenco ZSMS ter da se kadrovsko okrepi. Menim, da bi za delo Glasbene mladine lahko nastavili profesionalnega voditelja. Tako bi se organizacija okrepila, saj prav v tem pogledu ne gre tako, kot bi lahko. Za zdaj pripravljamo v Glasbeni mladini članske izkaznice, s katerimi bi omogočili tudi popust pri vstopnicah za koncerte. Več ko bo v organizaciji včlanjenih, bolj živa bo. Seveda pa morajo mladi v njej aktivno sodelovati, naj izbirajo programe, vodijo delo...“

Vsem pogovoru je Tea Marn izrazila optimizem. Prepričana je, da se vse narediti z dobrimi in pametnimi prijemi...

MIM

IZ TRDINOVEGA
NOTESKA

sultanovanje

„Pogovor živ v mestu, da je dobil iz slovenskega jezika sin Slovenca Rozm. dvojko, sin nemčurja Pršeta pa izvrsten red. Mogoče, da je dobil ga eden in drugi ex offio, kajti kutarji stare šole niso še vsi poguzali. Prečinski učitelj bil je na izpitu v 4. razredu glavne šole, skoraj vse je prášalo in odgovarjalo se po slovenski — če se more zvati nemški jezik slovenski. Naše besede skoraj ni čul. Kaj bohotno držal se je oglušeli Langer. Na Kapiteljskem hribu slišal sem tri osmošolce pogovarjati se po — nemški! Quousque tandem? Eden, ki je govoril naj več, bil je sin bogatih staršev — naj se taj, kolikor hoče — kapital koketira skoraj povsod s sultanovanjem. Veči dijaki navadijo se nemčariti posebno v društvu zaljubljenih gospodičen. Shajališče in kar je z njim v zvezi, biva veči del v Vragovem logu.

Ta log dal je krščanski veri in Avstriji že precej udov in državljanov. — Rozman bil je pri Rudežu; v to pošteno hišo, v družbo prijateljskih si domorodcev, priklatil se je tudi kot agent provocateur oficijalni volk Podboj. Napijal je pogin vsem dinastijam, brez dvombe zato, da zaplete v kako nepriliko poslanca R., sebi pa da pomore do predstojništva.“

Kapital koketira skoraj povsod s sultanovanjem. Ta Trdinova misel še danes živi. Res pa je, da jo je treba prilagoditi današnjemu času. Včasih je bilo dobro vse tisto, kar je bilo povedano po nemško, medtem ko so slovenski jezik dajali v nič. In ko si je v desetletjih slovensko ljudstvo priborilo pravico do domačega jezika, koketira kapital s sultanovanjem na drug način.

Včasih ni bila dovolj domača beseda, danes pa kapital zaničuje domače izdelke. Prečestokrat merijo ugled človeka po tem, ali je dragocena obleka, prinesena iz Londona ali Pariza. Trst kajpak ni dovolj dober, saj tja hodijo že vsi po vrsti in kupujejo po trgovinah kavbojke, ki niso bile po Lewisu še nikoli tako cenjene kot danes, na zanemarjenem Ponte Rossu pa poslušajo kričče in vsiljive prodajalce ničvrednih ur in transistorjev ter kupujejo malo vredne stvari, misleč, kako dober nakup so opravili...

O nekdanjem Vragovem logu, ki mu danes pravimo Ragov log, ne kaže izgubljeni besede: še je sprehajališče zaljubljeno, vendar pa ga uporabljajo znatno manj kot pred desetletji. Napredek je tudi na tem področju prinesel novosti...

„Na Gregorjevo — otec, še veš? — se ptički ženili so, za šolskim vrtom v mejici gostili se, pili so; midva preko ceste sva slušala... „Čuješ živ-žav? / To je, živjo“ — zdaj starešina je mladi napil.“

Tako poje v Dumi Župančič o Gregorjevem, 12. marcu, ki je bil v starem julijanskem koledarju na začetku pomladi, medtem ko je danes po koledarju sicer še v zimi, pa ga vendar štejem za prebujanje pomladi. Na ta dan se ptički ženijo: na Dolenjskem pravijo, da „če je o svetem Gregorju breza zelena, so kosi godni že o svetem Jurju“. Začne se oranje, Dolenjci pravijo: „O svetem Gregorju ta dolgo njivo orji!“ Ponekod ja na ta dan že v zemlji semenska repa, pa tudi zelje in čebula.

Pomemben vremenski mejnik je po starem izročilu tudi dva dni prej, 10. marca — god štiridesetih mučenec. Kakršno je vreme takrat, tako bo naslednjih štirideset dni — do Jurija...

Za Gregorjem je znanilka pomladanskega dela na prostem sv. Jera. Pregovor pravi: „Kolikor ima ovca o sv. Jedrti jesti, toliko krava o sv. Juriju.“

19. marca je sv. Jožef, zaščitnik v nešetih stvareh. Marijinega

ga moža imajo za patrona slovenskih dežel, priporočajo pa se mu rokodelci, zlasti drvarji, mizarji, kolarji in tesarji. Menda se, k njemu zatekajo zaročenci in zakonci v družinskih težavah, v skrbeh za otroke in v stanovanjskih stiskah. Tudi Jožef je pomladanski svetnik. Na Krasu so radi rekli: „Sv. Jožef čevljarjem luč upihne,“ češ da se je dan že dovolj vzdignil. Pregovor pravi: „Sveti Jožef lep in jasen, dobre letine prerok prijazen.“ Medtem ko je bil včeraj dan dolg 11 ur in 18 minut, se bo do 10. marca podaljšal za 16 minut, 15. marca pa bo meril že 11 ur in 51 minut.

Sonce je še v znamenju rib, Herschel pa nam ponuja takle ključ za ugotovitev vremena: 13. marca 47 minut čez polnoči bo mlaj. Mraz bo, če slučajno ne bo pihal jugozahodnik.

Kakšne pogovore so skovali v tem letnem času?

Če breskve pred sv. Gregorjem cveto, trije eno pojedjo (ker pozebejo). O sv. Gregorju gre lisjak pred duri. Če slabo je vreme, nazaj več ne gre; če je pa vreme lepo, gre za štirinajst dni domov. O sv. Gregorju najvišji gorjanec na drvo potrka. O sv. Gregorju pravijo: kmet dolgo

6. III. — 19. III.

njivo orje, klobuk postrani nosi, pa staro ženo kruha prosi. Po sv. Gregorju od vsakega vetra sneg kopni. Sv. Gregor je materi kožuh kupil.

Če je lepo vreme na Jožefovo, naj veselo bo srce kmetovo. Če ne prej, na sv. Jedrti dan gotovo gorka sapica pripilja.

Če štirideset mučnikov dan ni lepo, tudi štirideset dni potem ne bo. Če štirideset mučnikov dan še zmrzuje, še štirideset mrzlih dni prerokuje.

Ime meseca — marec — je povzeto po rimskem bogu Marsu, bogu vojne in hkrati bogu, ki je utelešal divje, neukročene in skrivnostne sile narave. Ker je bil zaščitnik in pokrovitelj v vojskah, mu je bil posvečen prvi, pomladni mesec v starorimskem koledarju. Slovensko ime za marec — sušec je uporabljali že Martin iz Loke, za njim so ga povzeli Trubar in drugi; opozarja pa na čas, ko se zemlja posuši in jo je mogoče začeti obdelovati. Dalmatin in še nekateri so skušali uvesti ime breznik, vendar se ni uveljavilo, tako kot ne številna domača imena: brstnik, sušnik, postnik, cepljenjak in druga.

Se to: od prvega do zadnjega dne v mesecu zraste dan za eno uro in 41 minut.

sultanovanje

„Grad in gospostvo Ruprechtshof, po kranjsko Ruperč vrh, spada k srednji Dolenjski in leži osem milj od Ljubljane, od Novega mesta pa pol ure.“

Nemško ime si je grad izposodil od kranjskega, ker se je kraj, na katerem je bil kasneje pozidan grad, imenoval Ruperč vrh.

Grajsko poslopje stoji prav sredi gozda, zato tudi nima lepega razgleda. Ker so grad pozidali lastniki mehovskega gospostva, je bilo h graščini priključenih precej posestev mehovskega gospostva, tako da obsega zdaj Ruperč vrh polovico Mehovega. Prej je bil lastnik graščine gospod Jurij Sigmund grof Paradeiser, stotnik v Otočcu, po njegovi smrti pa njegova žena gospa Katarina Elizabeta, rojena grofica Ursini pl. Blagay, ki je s poroko z gospodom Ivanom Gottfriedom pl. Egkom izročila posestvo sedanjemu lastniku.“

Tako je pisal Valvasor, Vrhovec pa je v svoji „Zgodovini Novega mesta“ pisal:

„Leta 1622. je prodal cesar Ferdinand II. grad Mehovo grofu Ernestu Paradajzaru. Njegov sin, Josip Ernest Paradajzar, je pričel l. 1641. zidati dobro uro od Mehovega, a globoko pod njim, na prijaznem holmcu gradič Ruperčvrh. Dozidal ga je leta 1657.“

Leta 1726. je pripal Ruperčvrh samostanu menihov Cistercijencev pri Kostanjevici (Mariabrunn). Ko je dal cesar Jožef II. leta 1786 pozapreti samostane, postal je Ruperč vrh lastnina verskega zaklada, ki ga je pa v našem stoletju prodal.“

Ko se je Ruperč vrh dvignil, je Mehovo propadlo. Paradeiserji, ki so bili sredi 17. stoletja tudi lastniki Mehovega, so bili največji zemljiški posestniki v novomeški okolici. To je bila stara rodbina, saj se v listinah omenjajo že v 13. stoletju, vendar so si šele nekaj stoletij pozneje pridobili moč in ugled. Veliko posesti so imeli na Kranjskem in Hrvaškem; člani te plemiške rodbine so bili deželni upravitelji, odborniki in pomembni vojaški voditelji v Žumberku, Senju in Otočcu. Ob koncu 16. stoletja so dobili baronski naslov.

Obsirno so o Paradeiserjih pisale Dolenjske novice leta 1909 in potem še enkrat pet let pozneje. Ernest Paradeiser je bil 1622 imenovan za velikega stotnika v Žumberku, leto dni pozneje pa je kupil mehovsko graščino — od cesarja Ferdinanda II. jo je kupil 2. januarja 1623. Njegov naslednik Rudolf je 1635 med kmečkimi upori na Štajerskem in Kranjskem priskočil na pomoč deželnim stanovom in s svojimi Uskoki pri Krškem razginal okrog 1000 upornih kmetov, nato pa opustošil še njihove domove. Njegova vdova Doroteja, rojena Haller, je po njegovi smrti vodila mehovsko in pogansko posest, ki jo je predtem možu prodal Štefan Gusić. Ker sta imela četrto otrok in veliko posest in ker na tem delu posesti ni bilo upravnega središča, so se odločili za zidavo gradu Ruperč vrh; začeli so ga zidati 1641, dogradili pa 16 let pozneje. Kmalu po dograditvi Ruperč vrha je bilo Rudolfovo premoženje razdeljeno med njegove štiri otroke. Ruperč vrh je dobil Jurij Sigmund, stotnik na Otočcu, po njegovi smrti pa je graščina pripadla njegovi ženi Katarini Elizabeti, rojeni Auersperg, ki se je nato omožila z baronom Ivanom Gothardom Eckom (Egkom). Zanimivo je, da je Katarina Elizabeta preživela tudi drugega moža, nato pa je graščino prodala Simonu Engelbrechtu Ecku — to je bilo leta 1691. Družina Eck je nasledila Paradeiserje tako na Mehovem kot na Ruperč vrhu in je ponovno združila oba gradova in njune posesti.

Tudi Ecki niso bili dolgo lastniki Ruperč vrha. Obe posesti sta bili že 1717 v zakupu kostanjeviškega samostana, nekaj let pozneje pa se v listinah že omenja samostan kot lastnik mehovsko-ruperškega gospostva. Kostanjeviški samostan je imel v lasti Ruperč vrh in njegovo obsežno posest vse do 1786, ko je bil po ukazu Jožefa II. samostan razpuščen, vsa njegova posest pa je prišla v roke verskemu zakladu.

Državi je uspelo prodati ruperško gospostvo šele po Napoleonovih vojnah. Grad je kupil baron Anton Schweiger. Ta je 1833 umrl. Čeprav že ta ni kaj prida skrbel za obnovo gradu, je bilo gospodarjenje pod njegovim naslednikom Amandom (Amadeus Schweiger von Lerchenfeld, tudi potopisec) še slabše. Velik del zemlje so oddajali podložnikom v dedni zakup, kmalu pa je vse gospostvo za šest let vzel v zakup grof Karel Pace. 1870 so Schweigerji dokončno prodali grad. Lastniki so se hitro menjavali. Naj jih

nekaj naštejeva: Julija Valmagini, ki je bila tudi lastnica gradu Mehovo, od 1893 do 1919 rodbina Goriany, nato družina Stanin, končno, od leta 1936 do propada, družina Fabjančič. Velja omeniti, da je bil grad v sredo 17. stoletja sedež deželnega sodnega sodnika. Leta 1942 je bil grad požgan, danes je posrešen.

Ko so se odločili za zidavo gradu, so se prej sezidali stanovanjsko hišo in gozdarsko poslopje. 1763 je del posesti pogorel. Potem so sezidali novo hišo, ki je merila 16 seznjev v dolžino in 7 v širino; imela dve nadstropji. Poslopje so pokrili s škodlami. V graščinski kapeli, ki je bila posvečena sv. Jožefu, je visela Metzingerjeva slika tega patrona. Kostanjeviški opati in pold je dal po požaru obnoviti tudi kapelo, katere notranjost je bila poslikana s freskami. Takrat je kapela dobila bronast zvon, katerem je bilo napisano: „1769 Dominus Franciscus Tomasini fecit“. Vilj je bil Tomašini, doživel pa je žalosten konec leta 1917. leta, ko je propadajoča Avstro-Ogrska iz cerkva pobirala bronene zvonove, ki so jih pomagali še v vojaške namene, so odobeli tudi ta zvon. Takrat je bil lastnik Ruperč vrh Herman Schlesinger Goriany, tem dogodku imajo v Dolenjskem muzeju ohranjeno sporočilo, ki ga je napisal in objavil sam lastnik.

O požaru in ponovni graditvi pričajo kronogram, vklesan najprej nad vratno ploščo kapela, ki je bil pozneje na gradnji danes v Novem mestu. Tam piše:

Uni trina
eDIFICATA SVM IN SILVIS
IGNE COMBVSTA DELECTAVE FATATA
IAM CVRHS LEOPOLDI ABBATIS RENOVIATA
GLORIOR.
IN HONOREM BEATI IOSEPH LEOPOLDVS PRAEFLER FICIT.

Iz latinščine prelito bi se v slovenskem jeziku povedalo: „Eno v trojem — Sežidano v gozdu in uničeno v usodnem ognju, skrbni opata Leopolda častno obnovljena, čast sv. Jožefa me je ukazal sezidati Leopold.“

Velike črke v latinskem napisu po štirih za grad pomembne letnice. Prva je bila kapela zgrajena 1665. leta. Druga je 1763 pogorela. Tretja: da je bila obnovljena. Četrta: da je bila 1766 posrejena sv. Jožefu.

V Dolenjskem muzeju hranijo tudi popis z natančnim popisom vseh premičnih nepremičnin ruperškega gradu in posesti. Podatke so vpisali, ko je šel Ruperč vrh v last verskega zaklada, se pravi 17. marca 1787. Vrednost premičnin in nepremičnin znašala 95.031 f, 28 kr, 2 d. Leto prej je prinesel Ruperč vrh kostanjeviškemu samostanu 2143 f 54 kr 3 d čistega dohodka.

V letu, ko je bil samostan razpuščen, bilo na obeh ruperških pristavah zaposleno 23 oseb: na ruperški 17 in na mehovski šest. Število zaposlenih se je po tistem, ko je šel grad v last verskega zaklada, znatno povečalo. Če prvi, ki je kupil graščino od države, je bil baron Schweiger — je število zaposlenih še skrčilo. Poslej jih je bilo le še pet: telj, nižji gospodarski uradnik, kočijaž, vrtnik in dekla. Čeprav je bilo tistih zaposlenih, so imeli 170 oralov vrtov, travnikov in vinogradov, tu pa niso uporabljali pašniki in tista zemlja, ki so jo dejali zakup.

Kajpak je razumljivo, da so največjo težavo zili s tlako, saj je predstavljala med drugim ruperškega gospostva znaten delež. Procent prilo posestvo v verski zaklad, so imeli niki pravico do 6724 dni vprežne tlake, 11996 dni ročne tlake, kar je, preračunano, denar, zneslo več kot 1668 f. En dan ročne tlake so računali 6 kr., en dan ročne tlake polovico toliko. Dnevno delo so vrednotili ceno 12 jaja! Na dan so lahko pobirali tlako do 52 podložnikov, 18 z vprego in brez nje. Ob koncu 18. stoletja je imel primer grad 289 podložnikov.

Takrat, ko je bil grad Ruperč vrh posrešen, je Mehovo že propadlo. Ruperč vrhu ni uspelo dolgo zadrževati svoje napredka. Fevdalizem je bil v zakupu tudi poznejši lastniki so imeli grad baharije in jim ni prinašal dosti koristi, koncu so ga imeli v lasti različni trgarski dokler ni med vojno doživel takega trgarske kot številni drugi gradovi, od katerih ne ostal le še kup kamenja in nekaj spomenov. Razen kamenja sta na Ruperč vrhu ostali še dve sekoji — pa še ti se susata